TECHE
UDINE

MANOSCRITTI

FONDO JOPPI

Manoscritto n. J_MSS_0142

I manoscritti che compongono compongono il fondo, assieme alle migliaia di testi a stampa - compresi rari incunaboli e cinquecentine - il Fondo Joppi, sono quasi esclusivamente di interesse friulano. La raccolta si è formata nell'arco di una sessantina di anni grazie alle ricerche di Vincenzo ed Antonio Joppi.

Collocazione:

Biblioteca Civica "Vincenzo Joppi", Udine - Inventario dei manoscritti del Fondo Joppi
https://www.techeudine.it/fondo-joppi
https://www.sbhu.it/

BIBLIOTECA COMUNALE V. JOPPI UDINE
Ms. Joppi
142

BIBLIOTECA COMUNALE
VINCENZO JOPPI
UDINE

Cat. N.

Loc. Ms. Joppi 142

Tip. Fiorini - Tel. 3-59

12 13

Codice più antico ora posseduto dalla Biblioteca Civica, risalendo all'anno 1180 circa. I fogli membranacei non numerati sommano a 117 (cento diciassette) del formato di mm. 215 × 315.

G. Bragato
(…-VI-'06)

142 - *Passionarium* del sec. XII. — Incipit: « Non enim nos terrarum spacia dividunt ». Explicit: « … quia oliva fructifera perlucida misericordiae opera extitit in domo videlicet… »

È il Codice più antico che ora possieda la Biblioteca, risalendo circa al 1180.

Precede un foglio con l'« *Index Passionarij* » redatto da Vinc. Joppi. — I. (manca). — II. Passio S. Sebastiani (incompleta sul principio). — III. Passio Marii et Audifax. — IV. Passio Vincentii martiris. — V. Passio Sanctae Agnesis v. — VI. Passio Juliane virginis et martiris. — VII. Passio Sanctorum m. Viti et Modesti. — VIII. Passio Sancti Apollinaris. — IX. Passio S. Pantaleonis martiris. — X. Passio S. Lamperti Episcopi et mart. — XI. Prefatio P. Dionisii Episc. et mart. et passio. — XII. Vita S. Amandi Episc. et Conf. — XIII. Vita S. Alexij Conf. — XIV. Passio S. Eustachii et socis eius. — XV. P. S. Theodori mart. — XVI. P. S. Cecilie virg. et mart. — XVII. P. S. Chrisogoni et Anastasie. — XVIII. P. S. Juliani et Basilisse. — XIX. P. S. Victoris et Corone. — XX. P. Marcellini et Petri. — XXI. P. S. Nazarii et Celsi mart. [incompleta in fine]. — XXII.-'III-'IV. mancano. — XXV. P. S. Stephani Episc. [incompleta sul principio]. — XXVI. P. S. Oswaldi regis et mart. — XXVII. P. S. Sixti pape et mart. — XXVIII. P. S. Cyriaci episc. et mart. — XXIX. P. S. Laurentii mart. — XXX. P. S. Ypoliti et sociorum eius. — XXXI. P. SS. Felicis et Fortunati mart. (con varianti della Passione stampata in Venezia nel 1823 nella storia di detti Santi Martiri). — XXXII. P. S. Martine virg. et mart. — XXXIII. Vita S. Ruodperti Episc. (718). — XXXIV. Vita S. Leonardi confessoris [incompleta verso la fine]. — XXXV. manca. — XXXVI. P. S. Remigii Episc. [incompleta sul principio e sulla fine].

Cod. membr. di fogli 117 non numerati in-4° gr. (mm. 215 × 315) rileg. rozzamente in cartone. Conservazione mediocre anche per difetto della membrana grossolana. Scrittura del sec. XII (seconda metà) di una sola mano, con iniziali e capoversi in rosso; le pagine sono divise in due colonne simmetriche con rigatura regolare di 35 linee per facciata. I fogli recano superiormente il num delle « Passioni », delle quali alcune mancano affatto, altre solo in parte.

Honeri nos terrarū spacia di
uidunt. quos xpi caritas nec
tit. Nec ad sententiam uram
sentiant oculi nri. quia de in
terioris hominis nos intuem
aspectu. Hec 7 his similia dicen
te papa gaio. exclamauit tibur
tius uir clarissim dicens. Obse
cro te pat episcopoꝝ epe. ne
patiaris terga psequentibus
dare. Michi enī ualde iocun
dū ē 7 optabile. pdō uero mili
es si possem occidi. ut illi tantū
uite dignitatē iueniā. quā nul
lus m successor eripiat. nul
la tempa finē imponāt. Tunc
scs papa gaius gaudens fidei
eius. lacrimas fundebat. orans
ut omīs qui remanserant cer
taminis uictores existerēt tri
umphū mrīi capientes. Reman
serāt aūt cū uenerabili papa
hii. marcellian 7 marc. simul
q; 7 pat eoꝝ uir clarissimus
tranqllin. Itē beat sebastianus
7 pulcherrim iuuenis sīmite
pulchrior scs tiburti 7 nico
stratus excepmiscrinio cū frē
suo castorio. 7 cum coniuge
sua hoc nomine. Itē claudius
cum uictorino frē suo 7 cum
filio simphroniano. qui fuerat
a morbo ydropis liberat. Hi tan
tum cū gaio epō in urbe rem-
anserāt. ceti u cum chromatio

pfecti sūt. Qui marcellianū 7
marcū diaconat honore sctifica
uit. tranqllinū u patrē eoꝝ pbrm
fecit. sebastianū u qui ad mul
torū pfectum sub specie militię
latebat. defensorē eccle insti
tuit. ceteros u subdiaconos fecit.
Sꝫ quia tantis nullus inuenire
poterat locus ad latebrā conso
uendam. morabantur omnes
ap castulum qndā xpianū
cetarium palacii. qui castulus
ibidē in palatio in supiori loco.
7 ualde altissimo comanebat.
Ideo aūt hec apta mansio puta
batur: quia 7 ipse castulus
cū suis omnib xpianissim
erat. 7 lex inlata de sacri
ficiis. cum ubiq; sui feruore
deseuiret. in illis qui palatio
adherebāt quia nec suspicio
de eis ēē poterat celabantur.
Erāt g ut dictum ē hi morantes
cū scō papa gaio ap castulum
cetariū in ipsis supiorib pa
latii. 7 die noctuq; gemitibus
ac fletib 7 ieiuniis atq; orati
onib occupati exorabant dnm.
ut digni haberent tolerantia
confessionis eius. 7 in numero
scoꝝ mrm sociari mererentur.
Ascendebāt aūt ad eos occulte
religiosi uiri. religioseq; femi
ne. 7 ut poterāt a scis diuersas
sibi sanitatū grās impetrabant.

Nam et cecorum oculi inlumina
bantur per eorum preces. et saluabantur
infirmi. et ex obsessis corporibus
demonia expellebantur. Interea
dum hec aguntur transiens beatus
tyburtius occurrit ei homo qui
de alto lapsus erat capite et omnia
menbra quassauerat. ita de so
la sepultura agerent. hi quorum
filius dicebatur. Tunc dedit silen
tium flentibus dicens. Permittite ei
precantare. forsitan recuperat
sanitatem. Cumque omnes dedissent
spacium accessit ad eum et cepit di
cere super uulnera eius lente ora
tionem dominicam et symbolum. et ita
solidata sunt ossa eius et capud
et omnia uiscera eius ut quasi
nichil ei euenisset. ita factus est
incolomis. Hec ita cum fecisset
cepit ire. Tenebant autem eum pa
rentes eius dicentes. Veni et ha
be eum seruum. et omnia bona nostra
tibi tradimus cum eo. quia ip
sum unicum quale habuimus
nobis iam mortuum reddidisti
uiuum. Dicit eis beatus tyburtius.
Si ea que dixero uobis feceri
tis. habebitis magnam mercedem.
sanitatis huius. Dicunt ei paren
tes. Nos met ipsos si seruos habe
re digneris. contra ire non possu
mus. quin immo et optamus
si ipse iudicaueris dignum.
Tunc adprehendens manum eorum
segregauit eos a turbis et indi
cauit eis uirtutem nominis christi.
et uidens animum eorum fixum for
titer in amore dei. perduxit eos
ad papam et dixit ei. Venerabilis
pater. diuine legis antistes. ec
ce quos per me lucratus est hodie christus.
in quibus fides mea uelud arbuscu
la nouella primum prorupit fruc
tum. Tunc sanctus papa gaius baptizauit
iuuenem cum parentibus suis. deo
gratias referens. Verum quia mul
tum est si uelimus ista persequi. que
et quanta per eos fecerit christus qua
liter unusquisque ad palmam
martirii uenerit explicemus.
Beatissima haec apostolorum natale
agebatur. et dum ad confessionem
petri apostoli oraret ab insidian
tibus paganis artatur. ducitque
ad patronum regionis nauma
chie. et compellitur martis statun
culo quo illic stabat thuris gut
tam incendere. Cui illa respondit.
Mulierem marti sacrificare com
pellis. ut ostendam martem uirum
muliebria delectari. Sed ille
impudicissime ueneri pudo
rem eripere. mihi autem tropheum fidei
in fronte portanti non potuit
preualere. Non ego enim meis con
tra eum uiribus lucto. sed domini nostri
ihesu christi uirtute confidens. et
uos et illum pariter uincam. et
reddendo contempnam. Tunc

BIBLIOTECA CIVICA DI UDINE

patron⁹ regionis misit eā incu
stodiā obscurissimā. & p. v. di
es fecit eam nec lumē uidere
neq; potū neq; cibū sumere.
solūm̄ uocem eius psallentē
ille qui eam clauserat audie
bat. dicebatq; ei. Ibi morie ffa
me & cecitate. nisi te libaturam
rep miseris diis. S; cum transis
sent dies. vi. suggesserūt de ea pre
fecto seuienti quiq; iussit eam
a collo & a capillis suspendi in
arbore excelsa. & subtē fumum
de sterquilinio adhiberi. Statī
ut suspensa ē in confessione
xpi emisit spm̄. Illi autē depo
nentes corpus ei saxo ligauerūt
& in tiberis alueo miserūt dicen
tes. Ne xpiani tollant ei corp⁹
ut faciant sibi deam. Igi celebra
to martirio. uenit in somnis
beato sebastiano & narrauit
qualiter martiriū dñi nři ihū
xpi suscepisset. Cū hec narras
set scs sebastianus, pripuit se
tranquillu⁹ dicens. femine nos
ad coronā pcedūt. ut quid ui
uim̄. & descendens octaua
die ad beati pauli confessionē
nichilominus. & ipse ppessus
est & in insidiis tentus est. &
applo lapidat⁹ & mortuus est.
& corpus eius tyberino gurgi
te mancipatū est. Itē nicost
rat⁹ & claudi⁹ unā cum casto

rio uictorino. & simphroniano.
diu corpa scōx pora tyberina re
quirūt. tenti sunt. & ad urbis
pfectū ducti. Erat iudex fabian⁹
qui eos hortabatē ad sacrifican
dū ydolis p x. dies. minis eos &
blandiciis agens. & nullū po
tuit cōmouere penitus. Tunc
fecit de eis suggestionē impa
tori. quiq; iussit eos in mari
tercio torqueri. Cumq; nulla
ratione tormtis cōpulsi cede
rent. iussit eos in mari pcipi
tes dari. In mīsis itaq; artati pon
derib⁹ pelagi fluctib⁹ dati sunt.
ut in loco mundo intē aquas
coronā mrīi celebrarent. In
sidiabantē itaq; infideles fide
lib⁹. & iniquo furore xpianū
n̄ poterant nec nom̄ audire.
Interea diu scō gaio epo quidā
simulata fide sociaret dicens. se
ēē xpianum. porro hic apo
stata extiterat. & erat fraudu
lentus in omni sermone. & cal
lidus in omni cōmisso. Quid
multa. dum a beato tyburtio
uiro scolacissimo & nobili.
& frequenter argueretur. quod
capillos sup apicem frontis
tonsoris arte componeret.
& qđ assidue pasceret. & lu
dendo pranderet. quod liben
tius feminarū se aspectibus
daret. quod a ieiuniis se & ora

tionib' tolleret. qđ somno dedi
tus n̄ inťesset p uigil. in ymnis
di ducentibus noctes. Dū pħis
ut diximus abeato tyburtio ac̄
usargueretur. simulat se eq̄
nimiter monentē accipe. ⁊
egit artē quaten⁹ orantē sem
tyburtium cōphenderent in
fideles. inqua cōphensione
se ipsum teneri facit. ⁊ sim-
ul ad secretariū duci iudicis
seuientis. At ubi introducti s̄.
fabian⁹ p̄fectus dix̄ ad eum.
Quis ē qui se arte tradiderat.
At ille respond. Torq̄t⁹. Fabia
nus dixit. Quid p sequeris.
Torquat⁹ respond. Xp̄ian⁹ sum.
Fabian⁹ dixit. Ignoras q̄d iusse
rint p̄ncipes inuictissimi. ut
qui sacrificare diis noluerint
diuersis suppliciis maceren
tur. Torq̄t⁹ ait. Hic magister
m's ē ⁊ ipse me semp docuit.
qđ h̄c uidero facere necesse ē
ut hoc faciā. Fabian⁹ conuersus
dix̄ ad tyburtiū. Audisti q̄d iste
asserit. Quid ad ista respondis.
Tyburti⁹ respond. Torq̄t⁹ diu est
q̄d se xp̄ianū ēē mitit. Uir enī
ipsa nominis sc̄i grauit fert.
⁊ moleste suū nom̄ n̄ a suis mo
rib' usurpatū. Reuera enī uir illu
strissime. hoc uocabulū xp̄ia
nū diuine uirtutis est secretū
scilicet xp̄i. Qui u̇ philosophati

sunt. q̇ ueri xp̄iani sūt. q̇ adte
rendas libidines fortiter mili
tarunt. Nec credas uir illustris
sime h̄c ēē xp̄ianū. qui in lino
cinio sui molliendo capitis fi
bras omittit. qui tonsorē dili
git. qui in scapulis molliter
gessit. q̇ fluxū gressuū impbo
nisu distendit. q̇ uiros negli
gentē agit. feminā diligentius
intuet. ne q̄quam tales pestes
xp̄c habere dignat⁹ ē seruos.
Uerū quia hic me se imitatū
asserit. hic in tuo p̄babis eū
conspectu mitiū. hic enī q̄lis
fuerit. semp. nunc. euidenter
ostendit. Fabian⁹ dix̄. Consulti
facies. si saluti tue consulas
⁊ p̄ncipū decreta n̄ contemp
nas. Tyburti⁹ dix̄. Ego saluti mee
melius consulo. quā ut deos
deasq; contēpnens. unū dm̄ ⁊
dn̄m ih̄m xp̄m ēē confiteor.
Torquat⁹ dix̄. Non solū ipē xp̄i
anus crudelis est. uerū ⁊ iā mul
tos p suadet ⁊ decipit. ⁊ do
cet om̄s dos demones ēē. Ipse
aūt cū sociis suis cū q̇b' magi
cam artē exercet. die noctuq;
incantationib' occupat. Tybur
tius dixit. Falsus testis non erit
impunit⁹. Istū quē uides illu
strissime uir milicie sue curis
estuans adnichil aliud xp̄ianis
ē iunctus n̄ ut cogitaret q̄m

se nobis quasi xpianū osten
deret. q̄m̄ aliis fidelissimum
mireretur: Reprehendebāt tam̄
ineo cyclopeā edacitatē emer
sum. unū pudorē & sepultā
diuini nominis scitatē. ebri
us patiebat̄ sitim. & esuriens
uouens. Hec ut xpianꝰ. s; an
tonianꝰ quondā ille conuiua
manducabat & bibebat. &
uomebat. Et nē xpianos ar
guit. accusat innosmitē iu
dicem incitat. Gladiū nolen
ti iudici porrigit. & ut demo
niis ceruices nrās inclinemꝰ
ortatur: Uidemus uotiuum.
uidemꝰ cruenta consilia. &
scelerata arte uerborū. Uene
na tui pectoris intuem̄. ac
cingere nē o xpianissime.
utere carnificis officio. vin
dicat t̄ & ipsius iudicis uocem.
applica eculeos. appende xpi
anos. dāpna. percute. incende.
uenenosā. Bene nos accepisse
exilium minaris. hoc philo
sophatus tibi totus ē mun
dus. si supplicio euadimus
mundi carcerē. si ignē. ma
iora horum incupiditatibus
uincimus. Decerne quicqd
libet. omnis nobis ultis est pe
na. ū pura & cōmunis ē con
scientia. fabianꝰ dix̄. Restitue
te generi tuo. & hoc esto quod
quod te natura dictauit. Habilis
enī naꝰ. ad tantā deuotus es fecē.
ut possis suppliciū & infamiam
subire & mortē. Tyburꝰ ait. Opru
dentissime uirorū & a romanis iu
dicem constitutum. quia mere
tricem uenerem. & incestū iouē.
& mercurium fallacem & satur
num filiorū occisorem colere
nolo. infamiā generositatis
incurro. & quia unū & uerū
dm̄ qui in celis regnat adoro
& uenero. suppliciis nos casti
gando ēē minaris. & ñ abnui
mur: ñ renitum̄. ñ negām̄us
xpm̄ filiū dī. adhoc de celo de
scendisse ad terras. ut a t̄ris
homo possit ad celos ascende
re. Ido om̄s istas pompas quas
colitis sine causa, pculcans pe
dibus meis. dō om̄pti subieci.
Tunc fabianus iussit ante pedes
eius carbones ardentes effun
di. & ait ad eum. Elige t̄ unū
e duobus aut thura in istis car
bonibꝰ adice. aut pedibus sup
eis nudis incede. Tunc beatus
tyburtius faciens signū crucis.
constanter nudis ingressus est
plantis. & cepit p̄fecto dicere.
Depone t̄ infidelitatē & disce.
quia hic solus ē dš. quē confi
temur: omībꝰ creaturis domi
nari. Mitte tu si potes in no
mine iouis tui manū in calida

aquā & si pot̄ iouis tuus. faciat
n̄ sentire te furorē ardoris. Nā
m̄ ī nomine dn̄i mei ih̄u uide
ar qd̄ sup roseas flores ḡdiar:
quia creatura ipsa creatoris
famulat̄ imperio. fabianus
dixit. Quis ignorat magicam
artē uos docuisse xp̄m ūr̄m?
Tyburti' respond̄. Obmutesce
infelix. & noli auriḃ meis hāc
iniuriam facere ut audiā te
rabido ore latrantē mellifluū
nom̄ & sc̄m. Tunc irat' fabianus
dictauit sententiā dicens. Blas
phemator d̄oz. & reus atrociū
iniuriarum. gladio euertatur:
Duct' est autē in uia bicana ter
tio miliario ab urbe. & effundens
orationē. uno ictu gladii uer
berat' abscessit. & in eodē loco
apparente quodā xp̄iano sepul
tus est. in quo loco semp multa
beneficia p̄stat xp̄c ad laudē
nominis sui usq; in p̄sentē diē.
Postea aut̄ torquatus egit ut ca
tulus letarius palatii hospes
sc̄oz fuisset artat'. Et hic t̄cio
appensus. tertio audit'. ī confes
sione dn̄i p̄seuerans missus est
in fouea. 7 dimissa ē sup eū mas
sa arenaria. & ipse cū palma
martirii migrau̅ ad dn̄m. Tenen
tur post hec marcellianus & mar
cus. & ambo ligati ad stipitem
acutis in pediḃ fixis. q̄b & dice

bat. insanissim' fabianus. Tam
diu fixi stabitis plantis quam-
diu d̄ıs debitum reddatis of
ficium. Tunc ambo fr̄s in uno
ligno confixi. p̄sallebant dicen
tes. Ecce quā bonū & q. i. h. f. i.
Dic̄ eis fabian'. Infelices & mi
seri deponite amentiā. & libe
rate uosmetipsos a cruciatiḃ
iminentiḃ sup uos. Cui respon
dentes dixerūt. Nunquā tam
bene epulati sum'. m̄ cepim'
ēē fixi in amore xp̄i. Utinam
nos esse sic sic̄ sumus tamdiu
p̄mittas. quādiu hui' tegum̄
corp̄is indumento. Cūq; tran
sisset una dies & una nox. & il
li in psalmis & ymnis p̄seue
rauerarent. iussit eos ambos
ibi ubi stabant lanceis pla
tera uerberari. & ipsi p̄ m̄r̄ii
g̃ām ad siderea regna migra
uerunt. Item sepulti sunt &
ipsi in uia apia miliario sc̄do
ab urbe roma in loco qui uo
catur ad arenas. quia cripte
arenarum ibi erāt. ex q̄bus
urbis rome menia instrue
bant̄. His q̄ auditis expletis.
beatus sebastianus conuentus
est. quia ut dixim' uidebat̄
sub clamide latére. q̄d miles
eēt dignissimus xp̄i. Sugges
sit deco p̄fect' diocletiano. Di
ocletian' aut̄ ad se conuocans

ait. Ego te inter p̄mos palatii
mei semp̄ habui. & tu contra
salutē meā indoꝝ iniurias
actenꝰ latuisti. Sebastianus
ait. Et salute tua semp̄ dn̄m co
lui. & statu urbis rome. illū
qui in celis ē semp̄ adoraui.
Considerans a lapidibꝰ auxi
lium petere insani capitis ē
& uani. Tunc iratꝰ diocletianꝰ
iussit eū duci in medio cāpi.
& ligari quasi signū ad sagit
tas. 7 iussit ut sagittarii eum
acciperent. Tunc posuerunt
eum milites in cāpo medio.
& hinc inde ita eū repleue
runt sagittis ut q̄si ericius
ita eēt insitꝰ ictibꝰ sagittarii.
Estimantes aūt illū mortuū
abierūt. Tunc relicta mr̄is
castuli hirarii nomine hyre
ne abiit ut nocte corpꝰ eius
tolleret. & inueniens eū ui
uentē adduxit ad domū suam
in insulam excelsam. ū ma
nebat iuxta palatiū. & ibi in
tra paucos dies integerrimā
salutē recupauit in omnibꝰ
menbris. Cumq; om̄s xp̄ia
ni ad eum conuenirent. hor
tabant eū abscedere. Ille aūt
cū oratione scā descendit.
& stans sup̄ gradus heliga
beli. uenientibus impato
ribꝰ dixit. Iniquis subrep
tionibꝰ animos impiū urī tem
ploꝝ pontifices obsident. sug
gerentes de xp̄ianis falsa cōtra
dicentes eos rei publice aduer
sarios quoꝝ orationibꝰ ipsa res
publica meliorat & crescit.
quia p̄ imperio urō & p̄ salute
romani exercitus orare ñ ces
sant. Cūq; hec & alia diceret.
diocletianus dx̄. Tu ipse ne
es sebastianꝰ. quē nos dudū ius
serām sagittis inī fici. Sebasti
anꝰ respondit. Ad hoc me dn̄s m̄s
ih̄c xp̄e resuscitare dignatus
ē. ut ēueniam & contester uos
corā omni p̄plō. iniusto iudicio
p̄secutionē urām in xp̄i famu
los ebullire. Tc̄ iussit eū in ypo
domio palacii duci. & tādiu
fustibꝰ cedi. quādiu spm̄ exala
ret. Tunc tulerūt corpꝰ eī nocte.
& in cloacā maximā miserūt
dicentes. ne xp̄iani eū sibi fa
ciāt mr̄em. Tunc beatꝰ sebasti
anꝰ apparuit ī somnis scē lucine
religiosissime dicens. In cloaca
illa q̄ ē iuxta circū. inuenies
corpꝰ meū pendentē in unco.
hoc cū leuaueris. p̄duces ad ca
tacumbas. 7 sepelies me ī initio
cripte. iuxta ap̄loꝝ uestigia.
Tunc beata lucina cū seruis suis
medio noctis abiit. & eleuans
eū posuit in patione suo. & p̄
duxit ad locū. 7 ibi ā impetra

uerat cū omni diligentia sepe
liuit. Ipsa aūt lucina p xxx
dies a loco ipso n̄ recessit. Post
aliquantos aūt annos pax eccle
ē reddita. que statim ut eccła
głam pacis acq̄siuit. domū
suā fecit ecclām cū omīs opes
suas. ad req̄ ē xpianoꝶ relinquens
fecit ipsam heredē in xp̄o. cui
ē honor & glā in sc̄la sc̄loꝶ am̄.

Passio marii. 7 audifax 7 ab.

TEMPORIBVS claudii ue
nit quidā uir de psidę
partib; cū uxore sua & filiis
nomine mari. mar
tha. audifax. & abacuc. xpiani
uiri. cū uxore sua & filiis ado
ratione apłoꝶ. Uenientes romā.
ceperunt corpa scōꝶ p carceres.
& sepulturas conquirere. & dū
frequenter sollicite & curiose
quererent. uenientes in castr
um tyberim int carcerē. inue
nerūt hominē uenerabilē no
mine quirinū. q iā ampli multa
uerbera p nomine xpi ppes
sus fuerat. & facultate sua nu
datus. Ad quē uenientes. mise
rūt se ad pedes ei mari & mar
tha uxor ei cum duob; filiis au
difax & abacuc. ut oraret p eis.
& ibi manserūt dieb; viii. & ce
perunt de facultatib; suis mi
nistrare beato quirino. & laua
re pedes eoꝶ q in uinculis erant.

constricti. & in capita filioꝶ
suoꝶ effundere. Eodē tempe
iussit claudi ut si qui xpiani
inuenti essent. t in uulgo t in
custodia sine int rogatione
punirent. Ipso pcepto diuul
gante. tenuit ducentos. lx. ii.
xpianos uia salaria. qui are
nā fodientes dāpnati fuerāt
p noīe xpi. qs iussit ut ī fulnas
foras muros porte salarię. & in
eodē loco inclusi ciuitatis in
amphiteatrū. ubi eos militibus
iussit sagittis int fici. Hoc cū
factū ē conistati nimis mari
& martha uxor ei cū filiis suis
audifax & abacuc. uenerūt
ad locū. ubi corpa scōꝶ inuen
ta fuerāt. unā cū beato iohe
pbro. & inuenerūt sup corpa
scōꝶ ignē suppositū. excuen
tes cepūt corpa subtrahere. & se
pelire cū linteaminib; & fa
cultatib; suis. qua uir locuples
erat cū filiis suis. & uxore. &
quantū potuerūt sepelierunt
in cripta uia salaria ī cliuo cu
cumeris. Tunc sepelierūt cū eis
quendā tribunū claudii nomi
ne blastū. & ī eo de loco uigilias
& ieiunia cū orationib; multis
dieb; cū beato iohe celebraue
runt. Audiens hec claudi cepit
curiose querere mariū & mar
thā uxorē eius. & n̄ inuenit.

eos quia occulte hoc faciebāt.
Venientes v̄ romā. uenerūt
ad castrū req̄rentes beatum
quirinū. quē ñ inuenientes
contristati sūt nimis. Inue
nerē tam quendā pbrm noīe
pastorē. q̄ enarrauit eis omīa
q̄ fcta fuerāt. & q̄m nocte in
terfect eēt gladio beat̄ q̄rinus.
& iactat̄ fuiss; in tyberī. cuius
corp̄ remansit ī insula lyca
onie. & p gentes cū familia
sua. & pastore pbro college
runt corp̄ ei & sepelierūt eū
in cimiterio potentiani in c̄p
ta octauo kł. apł. Uenientes
beati mari & martha cū fi
liīs suis nocte. audierē ī lo
co transtyberim ī q̄dā cena
culo multitudinē psallen
tium q̄d intuitu cū gaudio
pulsabāt ianuā cenaculi. Illi
aūt timentes noluerē apire eis.
& in eodē loco erat eps̄ noīe
calistus. Qui cū audisset pul
santes. dixit ad socios suos.
Confortamini nolite timere.
xp̄c pulsat hostiū nrm̄. apia
mus ōs nrm̄. 7 plus confortan
tes ē laudemus dn̄m quia ip
se nos uocat. Et c̄festī ipē pre
xit ad ianuā. & apuit ostium.
Quē uidentes mari & martha
uxor eius. unā cū filiīs suis
audifax & abacuc iuuenibus.
miserūt se ad pedes beati cali
sti epi. Quos ut uiderē om̄s xp̄i
ani gauisi sunt. & osculati sūt se
inuicem. Dedit aūt beat̄ cali
stus orōnē in ipsa hora dicens.
Ds̄ pat̄ dn̄i nrī ih̄u xp̄i. q̄ dispsa
congregas. & c̄gregata conseruas.
auge fidē & fiduciā seruis tuis.
p dn̄m nrm̄ ih̄m xp̄m. q̄ uiuit
& regnat cum patre omp̄te &
spū s. i. s. s. Et responderē om̄s
scī. am̄. Et fuerē in eodē lo
loco mensib̄ duob̄ in custodia
in abscondito. Tunc tenuit clau
dius quendā uenerabilē uirū
ualentinū noīe pbrm. & reclu
sit in carcerē ī cōpedib̄ & cate
nis. quē p biduū iussit sibi
p̄sentari in palatio suo. iuxta
amphyteatrū. Qui dū p̄sentat̄
fuiss; a cōspectib̄ ei. dix̄ ad eum.
Quare ñ amicitia nr̄a frueris.
& uiues cū cetu re publice.
Satis mirandā sapiām dedu
ob audio & dūsis sapiens of
fendis in supstitione uanita
tis. Respond̄ valentin̄ pbr dic̄s.
Si scires donū di gauderes
& tu. & respublica tua. ut re
futares demones. 7 ydola manu
facta. & c̄fitereris unū dn̄m pa
trē omp̄m & ih̄m xp̄m filium
ei. creatorē omīū rerū. qui fe
cit celum & terrā. mare & omīa
q̄ in eis sunt. Respondit q̄dā

consultor

legis cultor qui astabat clau
dio. et dixit uoce clara. ad bea
tum ualentinum. Et quid dispu
tas de deo ioue et mercurio? Re
spondit valentinus presbyter dicens.
Homines miserrimos et turpes.
qui tempore uite sue semper in in
munditiis et delectationibus.
et contumeliis corporum suorum male
uixerunt. Sed ostende mihi genea
logiam eorum et uidebis quam
turpes fuerint. Respondit le
gis consultor clare exclam
ans. blasphemauit deos et gu
bernatores rei publice. Eodem
die claudius magis patien
ter audiebat. et respondens
ad valentinum dixit. Si est xpc deus quare mi
chi non diuulgas quod uerum est? Re
spondit ualentinus presbyter dicens. Au
diat pietas tua. Tu uero audi me
rex. et salua erit anima tua.
et res publica augebitur. et ini
mici tui extinguentur. et tu in
omnibus uictor eris. et hic regnum
frueris. et in seculo futuro. Hoc
tantum commoneo. ut peniteat te
de sanguine sanctorum quem effudisti.
et credas xpm et baptizeris
et saluus eris. Respondit clau
dius. et dixit astantibus se. Audi
te ciues romani. et ceteri rei pu
blice. quam sana diuulgatur doc
trina ab homine isto. Respondit
calpurnius prefectus. et dixit clara

uoce. Seductus es princeps in doc
trina falsa. et si iustum est ut de
relinquamus. quod a cunabulis
nostris coluimus. et adorauimus.
uos iudicate. Eadem hora mu
tatum est cor claudii. et cum tristi
cia tradidit eum calpurnio
prefecto dicens. Patienter audi eum
et si sanum consilium non est quod decla
rat. fac in eum quod in sacrile
gum leges p dixerint. Sin uero audiatur
iusta postulatio eius. Tunc cal
purnius prefectus suscipiens ua
lentinum presbyterum. dedit eum cu
idam asterio principi suo dicens.
Si potes eum mollibus sermoni
bus humiliare intimabo doc
trinam tuam claudio. et eris eius
amicus. et multiplicaberis di
uitiis et facultatibus. decipi
ens autem eum [illegible] asterius dux
in domum suam. Qui cum introissent
in domum asterii. ualentinus
presbyter genibus positis orauit dicens.
Deus omnium rerum uisibilium et
inuisibilium. factor et creator
generis humani. qui misisti filium
tuum dominum ihm xpm. ut nos de
presenti seculo liberares. et de tene
bris ad lucem ueram perduceres
xpm. qui nobis precipiens dixit.
Venite ad me omnes qui labo
ratis et onerati estis. et ego uos
recipiam. Tu conuerte domum
hanc. et dona ei lumen post tenebras

ut cognoscat te d(omi)n(u)m (et) xp(istu)m.
in unitate sp(iritu)s s(an)c(t)i p(er) i(n)mortalia s(ae)c(u)la s(ae)c(u)lor(um) amen. Audiens
hoc ... asteri(us) p(ri)n
ceps: d(i)x(it) ad ualentinu(m) p(res)b(ite)r(u)m.
Miror prudentia(m) tua(m). ut dicas quia xp(istu)s u(er)u(m) lum(en) e(st). Resp(ondit)
ualentin(us) dicens. Et uere q(uonia)m
d(omi)n(u)s i(esu)s xp(istu)s qui nat(us) e(st) ex maria uirgine. (et) de sp(iritu) s(an)c(t)o lumen uerum: qui illuminat
omne(m) homine(m) m(odo) p(ro)babo. si d(eu)s
est. aut fallacia(m) tuam extinguo. Habeo filia(m) adoptiua(m)
qua(m) diligens a cunabulis. (et)
subito ante fere duos annos.
obscurata (et) fedata e(st): ipsam
adduca(m) te (et) d(u)m curata fuerit. omia q(ue)cu(m)q(ue) p(re)ceperis facia(m).
Respond(it) ualentin(us) p(res)b(ite)r dic(en)s,
In nomine d(omi)ni n(ost)ri i(esu) xp(ist)i adduc eam ad me. Currens u(er)o austerius anxiando adduxi(t) puellam ceca(m) ad beatu(m) ualentinu(m)
p(res)b(ite)r(u)m. Eleuans aut(em) man(us) i(n) celum oculos fluentib(us) lacrimis
dixit. D(omi)ne d(eu)s omp(otens) pat(er) d(omi)ni
n(ost)ri i(esu) xp(ist)i. pat(er) mi(sericordi)aru(m). q(ui) misisti filiu(m) tuu(m) d(omi)n(u)m n(ost)r(u)m. ut
nos de tenebris adduce(re)s uera(m)
p(ro)duceres: te q(ue) inuoco ego peccator indignus: scio quia omnes animas saluas (et) nemine(m) uis perire: ego dep(re)cor mi(sericor)diam tua(m). ut cognoscant
om(ne)s quia tu es d(eu)s (et) pat(er) omniu(m) creaturaru(m) qui ceco
nato oculos ap(er)uisti. (et) iam lazarum fetente(m) de monumento suscitasti: te inuoco qui lum(en) es uerum.
(et) d(omi)n(u)s omniu(m) p(ri)ncipu(m) (et) potestatu(m). Non mea uoluntas s(ed) tua fiat
sup(er) hanc famula(m) tua(m). digneris
eam illuminare. lumine intelligentie tue. Et posuit manu(m)
sua(m) sup(er) oculos ei(us) dicens. D(omi)ne
i(esu) xp(ist)e illumina famula(m) tua(m):
quia tu es d(eu)s lum(en) ueru(m). Et cum
hoc dixiss(et): ap(er)ti s(un)t oculi ei(us). Hoc
cu(m) uidisset asterius: cecidit cu(m)
uxore sua ad pedes beati ualentini (et) ita agiebant dicentes.
P(er) xp(istu)m p(er) quem cognouimus lumen.
ut quod scias facias. ut saluent(ur)
anime n(ost)re. Respond(it) ualentin(us)
(et) dixit. Ergo facite q(uo)d dico:
ut ex toto corde credatis. Confringite ydola om(n)ia. (et) ieiunate: (et) relaxate culpas omnib(us).
(et) baptizet(ur) un(us) quisq(ue) in confessione sua. (et) saluus erit. Tunc
indixit eis ieiuniu(m) t(ri)duo (et) q(uonia)m
multos habebat asteri(us) in custodia de xp(ist)ianis: relaxauit omnes. Triduo co(n)su(m)mato die s(an)c(t)o
d(omi)nico: baptizauit eu(m) cu(m) omni
domo sua. animas p(er)mixti
fere sexus. numero xl. vi.
Hoc factu(m) ut audiuit ma ... cen
rius. (et) martha uxor ei(us) ... ducti

cum filiis suis audifax et ab
acuc quia ceca illumina
ta est. a beato valentino.
et per illuminationem eius om
nis domus asterii credidit.
uenerunt cum gaudio
ad domum asterii gratias agen
tes. et fuerunt ibi diebus xxx.
duobus. Post hos dies requisiuit
claudius asterium principem
et nuntiatum est illi. quia il
luminata esset puella in do
mo eius et per hoc signum bapti
zatus esset in nomine xpi cum
omni domo sua per valenti
num presbiterum. Qui iratus misit
milites. et tenuit omnes quos
inuenit in domo eius. Qui
adducti sunt uincti. inter
quos erant marius et martha
audifax et abacuc. nobilis
simi uiri ex persida. qui uene
runt ad orationem sanctorum apostolorum.
et iussit eos separari a congre
gatione eorum et precipiens asste
rium cum omni domo sua.
duci in ciuitatem hostiam. et
ibi eum sub penarum exami
natione exalare. Marium
autem et martham. audifax et ab
acuc per se audire. Valenti
num autem presbiterum fustibus cedi. et
subire sententiam ut capite
truncetur. Qui decollatus
est. uia flaminea sub die

xvi. kl. martias. Cuius corpus colle
git quedam matrona sauinilla.
et sepeliuit in eodem loco. ubi decol
latus est. Iussit itaque claudius presen
tari aspectibus suis marium et mar
tham. audifax et abacuc. Qui cum
presentati essent. existimans
claudius quia pecuniam con
laturi essent. sic aggreditur eos di
cens. Unde estis? Respondit au
difax filius eorum maior. De persida.
Claudius dixit. Et que facultas Quam
generositatem inter uos confer
tis? Respondit audifax. Ego
et abacuc quantum ad carnem
filii eorum sumus. Claudius dixit.
Ob quam causam ad patriam supertorem
deuoluti estis? Respondit au
difax. Desiderio desideraui
mus. ad pedes apostolorum concur
rere. Claudius dixit. Et que facul
tas in uobis fuit ut tantum
itineris expendere uelitis?
uel qui natales uestri sunt. indi
cate. Responderunt marius
et marta dicentes. Dominus omnipotens
nouit. quia nobiles nati su
mus ex omni generatione.
Nam ut scias nos nobiliores
esse. ego sum imperatoris filius
maremoni. et hec filia est cu
sinitatis subreguli. Claudius
dixit. Et qua re iudicium paren
tum uestrorum non sequimini. ut desera
tis deos quos parentes uestri

coluerunt. et hominem mor
tuum queratis? Respondit mari[us].
Nos famulos xpi seruos et apo
stolos ei[us] uenimus exorare. ut
ipsi in te uenire dignentur pro no
bis. Claudi[us] dixit. facultas uestra
presto est. Mari[us] respondit. facultа
tem nostram dedimus ei. qui hoc nobis
ad temp[us] paucum dedit. domino no
stro ihu xpo. Claudi[us] audiens
sermonem hunc. irat[us] tradidit
eos uicario musciano dicens.
Si non sacrificauerint et derelin
querint supsticionem hanc. di
uersa in eos tormenta exerce.
Eadem die iussit sibi in tellude
cremium parari. et omnia gene
ra tormentorum deferri. Qui cum ad
ducti fuissent. in conspectu
eius furore plen[us] dixit. Intі
matum est de uobis. quod preceperunt
principes nostri. et omnis rei publi
ce. Respondit audifax dicens.
Nescimus. Et claudi[us]. Deferantur
tormenta. At ubi allata sunt dixit.
Omnia genera tormentorum in uobis
expendentur. si decretum nostrum
certius. Sin uero audieritis precep
ta principum. et natales uestri reno
uantur et dignitate fulgebitis
precelsa. Hoc iusserunt uictores
rei publice. ut sacrificetis diis
sine mora. et estote amici prin
cipum. Respondit audifax fili[us]
maior et dixit. Stultam rem locu

tus es. Dixit muscian[us] ad marium
et martha et abacuc. Uos quid
dicitis? Responderunt omnes quasi
uno ore locuti. Muscian[us] uica
ri[us] iussit expoliari eos et fustib[us]
cedi. et martha stare ante eos.
Qui dum cederentur. sub uoce pre
conia dicebatur. Principum precep
ta contempnere nolite. Martha
gaudens dicebat. filii mei
constantes estote. Mari[us] uero lau
dabat dominum dicens. Gratia tibi domine
ihu xpe. Muscian[us] uicari[us] ius
sit eos leuari in altum. et suspendi
in eculeo. Qui dum traherentur
neruis cannabinis et funib[us].
uoce clara clamabat audifax
fili[us] maior: Gratia tibi domine ihu xpe.
qui dignat[us] es dinumerare cum
seruis tuis. Irat[us] muscian[us] ius
sit ignem ad latera eorum poni.
et unguib[us] ferreis radi. Et dum
mari eorum percise fuissent. cepit
sanguis emanare. Martha autem
colligens sanguinem martiri. et
filiorum cap[ut] liniebat cum gaudio.
Tunc iussit ut mari ad colla li
gatas sic per ciuitatem circuirent.
sub uoce preconia dicentes. Nos
blasphemare nolite. Clama
bat enim mari[us] audifax et aba
cuc. Non sunt dii sed demones. qui
uos perdere habent et principem
uestrum. Eodem die dedit senten
tiam ut decollarentur. Qui ducti

ma cornelia miliario .iiii x. ad nimphas catabassi. in eode loco decollati s̄. sub arenario. marius. audifax. & abacuc. martha u° iussit in nimpha ne cari. Quor corpa iterum iussit incendi ne sepulturā haberēt. Matrona u° nomine felicitas rapuit corpa eor & sepeliuit in pdio suo. Martha u° leuau de puteo. & iunx corpib9 scōr sub die .iiii x. K. febrū. ubi pstant beneficia dñi nrī ihv xpī usq; ī hodiernū diē. regnante dño nrō ihv xpō. qui uiuit & regnat cū patre & spū scō in scla sclor. amen.

Vincentii mris.

Cum apud cesareā augustanā ciuitatē ut multorum sinceritas & signata uerba testantur. datiano cuidā psuli gentili & sacrilego ex dñis & pncipib9 suis seuiendi in xpianos exoptata officia cecidissent. & oblatrantī pfane crudelitatis famelico cani sua rabies aspirasset. epōs. clericos. 7 om̄ia corpa scā. temptamentis diaboli. magis do pbanda. spū nequitie sue rapi. pcipitari. incubuisset. pmus puolans epc gloriosissim valeri9. & vincentius mr pnicit ī suū laudis concurrerent. feliciores eē se in ipsa futura cfessione credentes. si coronā statū pcio quā uirtutū meritis psua deuotione rapuissent. S; enim ille artifex ut uexatione itineris magicis illos frangeret artib9. & facili9 subicere ī iurie quos uideret supasse n̄ posse. ppenā ad ciuitatē ualentiā. que erat una puincia ut asserit scōs di ptrahi. mox pcep & cū sum̄a pena carceris. & famis inopia. stridore catenarū ut manib9. ceruicib9 ferri pondera sustinere. n̄ possent. & pomis artus iam tunc mortis supplicia paterentur. q illi grauiora cumulati psua laude deportarunt. u° iam defecisse eos crederent. iungi iniuriam timens ne ipsor puent9 occasus uite sue dāpna paterent. pduci iussit de carcere. cū putaret eos a cōmuni tam diu publice conuersationis luce reclusos. nec spū. nec spū nec corpe. iam pualerent. mori tam ante tormta nolebant. quib9 pponebat & tam nec mortuos tempare s; pauefactus datianus acon spectu eor quod integri corpore 7 uirib9 essent. Quid istos inquid indulgentiori pastu.

ę potum largiori ppinasti.
Et mirabat̃ furor tãt robu
stiores eẽ. quos di pauerat
grã malignitatis p̃fag spc.
quos uidebat int̃ sua sup
plicia fortiores. qui eũ uin
cerent sup eẽ. Mox inflata
uox serpentis insibilat. q̃d
inquid tu agis valeri. q̃ sub
nomine religionis contra
principes facis. Estimans
qđ si ipsum capud conturbare
ę pcutere potuisset epm.
reliqua subiectiora facilius
menbra confudisset. S; di
unic̃ filĩ uoluit eũ ę iã ab
inferiore ministerii nomi
ne superari. ut auerteret q̃d
facturus. aut acturus eẽt
ille. qui in capite sacerdotĩ
erat. cum ę iã ę leuite eius
qui haberent minora offi
cioꝝ ministeria uicissent.
Quid murmuras inq̃d epo
suo uincenti scs. cui iam spi
rit̃ erat in corona. ę contra
canẽ leuiter mussitas. ę ex
clamans ait. In magna uir
tute xpicola. ut contrita ra
bies que contra scm di mi
nistrum latrat. diuine pcus
sa ptin̄ uocis auctoritate fr
angatur. Iste ille ẽ uenena
tissim̃ serpens qui in ptopla
stis glãm hominib; tradità
quã ipse ñ meruerat inuidit
statim insanabilis homicida
diu occideret quos inmorta
les ds fecerat. mori ę ipse
contentꝰ. gustu tam que tra
debat aliis. prior ipse ppi
natꝰ ẽ. Iste ẽ quẽ exegimus
ecorpib; humanis inuoca
tione diuina. ę xpi nomi
ne mecũ deuertet. pugnet
si pualet confidentia. Vide
bit me plus posse diu tor
queor. quã ipse diu torquet.
Qui diu punit. grauiꝰ puni
enda patietur. Vnde ego
iam singulariť gaudeo. ę
diu patior uindicabor. Ex
arsit diabolus ad xpianam
fidẽ. ę contẽpnit se. dum
seuire ingemuit. amoue
te epm inquit istum qui
orẽ rebellem qui in publi
cam contumeliã uenit.
applicate tormentis animo
sitatẽ eius. Videbat infe
renda supplicia maiora.
ę quicq̃d ei cessurũ erat.
pgrã uinci p̃sumebat. ex
pena s; potꝰ diabolus infe
rens. que illi crudelitatis
spũ minabat̃. ę supplicia
que inferebat ipse passu
rus. applicate inquid ecu
leum. menbris distendi
te. ę toto corpe dissipate.

penā ante ipsa sua tormta
sustineat. Tu q̄d dicis inqt
vincentii. Vbi istud corpus
miserabile conspicis. At ille
subridens ait. Hoc ē qd sem
per optaui. immo m̄ ama
bilior: nec familiarior fuit.
tu solus maxime uoto con
cordas. Ecce iā sublimibus
ago et ipsos p̄ncipes tuos in
sclo altior despicio. Ne ces
ses diabole. crudelitate qua
spiras. Prestabis m̄ glām.
sint quiora supplicior̄ me
orū extia uincaris. Nolo
uincēs cesses. insurge dia
bole. et toto malignitatis
tue spū debachare ne glām
meā minuas. ne dāpna in
feras laudis. parat̄ ē dī ser
uus ad om̄a p saluatoris no
mine sustinenda. ut dū de
uotionē meā punis qui pu
niaris. Clamare cepit dacia
nus. et in tortores suos et car
nifices illo ipō furore bacha
ri uirgis fustib̄ milites cede
re. et in suos amplius dese
uire. Dū seuit. dū aduersus
xpi seruum deuotissimum
uenit. pores suos diabolus
int̄ fecerat. et uere q̄s inpo
testate habebat xpīanos ape
na tutos. et dedi ētitate se
curos. illos magis qui illius
erant ditione uexabant. Vin
centi dixit. Quid dicis daciane.
Ecce iam de appritorib̄ tuis
uindicor. ultionem m̄ inpe
na eē fecisti. Sūma uoce dia
bolus fremere cepit. rapidi
ores innotare sermones stri
dore dentiū frendere ut dū
mrēm laceret. se ipsum po
tius laceraret. Torto uincen
tio. cessere carnifices. et de
fatigata lictor̄ manus. dum p
latera mr̄is pendet. uicta de
ficit. expalluit in tortorib̄
uult̄. sudorib̄ riuulis lique
scentia menbra tabuerunt.
anhelis fessum pect̄ extabu
it. putasses potius ipsos int̄
mr̄is scī tormta torqueri.
Ex sanguis et ipsius daciane
facies tremere. trepidū pec
tus. euanescentes hebetantu
lumine oculos. quasi in sua
morte confundit. Quid agi
tis suis militib̄ exclamat.
nonne cognosco manꝰ urās
obstupescentes. Homicidas
sepe uicistis. parricidas ma
gor̄ ipsor̄ silentia rupistis.
archana ipsa adulteror̄ uo
bis inconuenientib̄ pate
facte sunt. et quisquis con
fessus fuerit mori timeat.
in mortis confessionē per
ductus est. O milites p̄ncipū

penā ante ipsa sua tormta
sustineat. Tu qđ dicis inqt
vincentii. Vbi istud corpus
miserabile conspicis. At ille
subridens ait. Hoc ē qđ sem
per optaui. immo m̄ ama
bilior: nec familiarior fuit.
tu solus maxime uoto con
cordas. Ecce iā sublimibus
ago & ipsos pncipes tuos in
sclo altior despicio. Ne ces
ses diabole. crudelitate qua
spiras. Prestabis m̄ glām.
sint quiora suppliciorū me
orū extrta uincaris. Nolo
uinceris cesses. insurge dia
bole. & toto malignitatis
tue spū debachare ne glām
meā minuas. ne dāpna in
feras laudis. parat̄ ē dī ser
uus ad omīa p saluatoris no
mine sustinenda. ut dū de
uotionē meā punis q̄ui pu
niaris. Clamare cepit dacia
nus. & intortores suos & car
nifices illo ipō furore bacha
ri uirgis fustib; milites cede
re. & in suos amplius dese
uire. Dū seuit. dū aduersus
xpi seruum deuotissimum
uenit. potes suos diabolus
inīt fecerat. & uere q̄s in po
testate habebat xpianos ape
na tutos. & dedi eīnitate se
curos. illos magis qui i illius
erant ditione uexabant. Vin
centi dixit. Quid dicis daciane.
Ecce iam de appartorib; tuis
uindicor. ultionem m̄ in pe
na ēē fecisti. Sūma uoce dia
bolus fremere cepit. rapidi
ores innotare sermones stri
dore dentiū frendere ut du
mītem laceraat. se ipsum po
tius laceraret. Torto uincen
tio. cessere carnifices. & de
fatigata lictorū manus. dum p
latera mrīs pendet. uicta de
ficit. expalluit intortorib;
uult; sudorib; riuulis lique
scentia menbra tabuerunt.
anhelis fessum pect; extabu
it. putasses potius ipsos int
mrīs scī tormta torqueri.
Exsanguis & ipsius daciane
facies tremere. trepidū pec
tus. euanescentes hebetanti
lumine oculos. quasi in sua
morte confundit. Quid agi
tis suis militib; exclamat.
nonne cognosco man; urās
obstupescentes. Homicidas
sepe uicistis. parricidas ma
gorū ipsorū silentia rupistis.
archana ipsa adulterorū uo
bis inconuenientib; pate
facte sunt. & quisquis con
fessus fuerit mori timeat.
in mortis confessionē per
ductus est. O milites pncipū

meorum quod contumeliam principum nostrorum dicitur non possum cogere. ut uel pro solo nostro pudore taceat. Quos in confessione mortis sue cogimus silentium pro nostra contumelia non possumus imperare. Tunc denuo uincentius subridens ait. Hoc est quod in sancta lege perscribitur. uidentes non uidebunt et audientes non audient. Dominum christum fateor. dominum filium dei patris altissimi unius unicum et cum patre unum dominum esse confiteor. et negare me asseris. quia ea que sunt uera confiteor. Plane debes torqueri sim... si deos principes tuos dicam. sed torque diutius confitentem. nec a pena mea cesses. ut uel sic probare possis. sacrilegia tua. et spiritu tuo suspirare ueritatem. Insanior diabolus irritatur. uox serpentes inflatior. anhelum pectus. tumidiores que ceruices. et tota facie humanitatis inmersa. solum in corpore beatissimi martiris flagrante aciem luminum et uenenatam pestifero sydere figebat oculorum profluentiam. non iam solus lateribus sed et toto corpore sanguinem cernens. uiscerum interna patefacta. uincturas et compagines diuaricatas diuortio torminum. nichil erat quod tirannus iam posset irasci. et quod uincebatur iam et ipse uincebatur. mirabatur. Miserere inquid uincentio. datianus tui. ne florem per das nunc primum uernantis etatis in primis annis positus. ne uita minuaris longiori. parce suppliciis tuis. et uel sero que super sunt tormenta lucrare. Ad ille praescius scitatur. O uirulosa inquid diaboli lingua. quid ime non facias qui et deum et dominum nostrum temptare uoluisti. Non timeo supplicia que cumque inpegeris. Hoc magis michi formidinis est quod fingis uelle misereri. Percurrat omnis pena. et si quid praestigiis. si quid tua arte peruersa. si quid malignitatis uiribus poteris expiri exercere sub amarissimo ueneno tuo. fidem et fortitudinem examina christiana. Nichil de suppliciis cesses. ut in omnibus te uictum esse fatearis. Datianus dixit. Transferatur uincentius ad legitimam questionem. per currant omnium latronum homicidarum. cunctorum et iam parricidarum uiolentiora tormenta. si tamen inquid anima durare poterit supplicia. uel menbra deficiant uinciam. e non potest iste dum uiuit. O felicem me inquid uincentius. laus mea est mine tue et

[library stamp]

terror asperior: emulatio gloria
e. Qd irasci te grauius putas m(ihi)
mei melius incipies misereri.
Hic a patibulo raptus. immo ex
eculeo depositus tortores suos
ipse pcurrens. mora carnifi
cis. urguendo. in seuicia sua
diabolus pudore tarditatis
torquetur: tandem flagellatus.
excurrit. 7 distentis mbris cre
scit ad pena. in primum arden
tes peccatori l' anime et lique
factus int ipsas candentis ferri
acies. liquor guttis flama stridn
te respergit. Vulnera uulneribus
imprimuntur. et sup tormta cru
ciatus imponitur. Sale igni spar
so crepitantibus minutis p men
bra dissiliunt. et ia n ad artus
s; ad ipsa uitalia suppliciorum tela
iaciuntur: et quia integri cor
poris pars nulla superat que
p(ri)mu fuerunt illata. iam et pe
na ipsa punitur. attonitus dacia
nus et recurrentibus militibus suis
deuincentium beatissimi mris. ut
putabat possessione puersa.
aut certe ia de morte ipsa sol
licitus quid ageret. quid dice
ret inquirebat. Renuntiantibus
s abelectis ipso datiano apparitoribus suis
pcurrisse uincentium uniuer
sa supplicia. hilarem uultu spu
fortiore. p tanaci magis cfessio
ne q cepat dnm xpm cfiteri.

Heu ait datianus uincimur. S; ha
beo adhuc qd de supplicijs su
persit. si flecti p tanatia n pot
l' semp duret in pena. ipse q
coherceri n ualet puniatur: Que
rite in quod locu tenebrosum
oppressumq; urguente tectu
ra. ab omi publica luce sepo
situ. et ppetua nocte dapnatu
reatui huius peculiares extra
carcere. ibi fragmtis testule
passim exasperatores congerite
mucrones. ut ex omni parte
male incisa. fracture liman
tis aculei. iacentis corporis
quod tetigerit infigat. et ip
sa conuersione lateru itru
innouetur a pena. ut qd comu
tatis artubus menbra ualere
se credunt. semp offendant.
diuaricate prea distentum.
q usq; et discerpi pene artus
possint. ut p singula mbra
rebellis nrorum principum excipi
ret. inde clausum relinquite
tenebris. ne l' oculis respiret
ad lucem. Nullus ibi homi
nu relinquatur. ne l' consortio
alicuius sermonis animetur. obstru
sa et obserata sint oma. Sol
licita tantu estote. ut qndo
defecerit nuntietur. Hec mo
ra cu prima quies fessos custo
diu artus somno urgente laxa
uerit. qd dacianus pene gra

uissime mortis intulerat.
cõmutat' in glã. carceris illius
nox et̃na nouã accepit lucẽ.
flagrant cerei. ultra solitum
fulgorem radiantes. ipse stra
mentis mollioribꝰ iam refec
tus. psalmũ dño canit et ymnũ
letꝰ cantat. uocis organa mo
dulata suauitatis concinit.
et tota uicinia que ad eiꝰ sup
plicia mesta pendebat. ꝑ sua
uitate sonitus demulcet au
ditus. Trepidi subito expa
uescere custodes. et euasisse
ꝑ fugam quã acceperant pal
luerunt. Nolite inqd excla
mat uincentius timere pro
pse uobis laudes meas n̄ fugio.
ꝓpe si potestis irrumpite.
solatia m̃ris angelico obsequio
ministrata oculis auertite se
curi. ubi reliqueritis tene
bras gaudete luce quẽ inge
miscentẽ suspiriis credeba
tis. in laude di ueri et cũ pa
tre unico resultare gaude
te. laxata sunt uincula. cre
uerunt uires. corpꝰ stramenta
molliora refecerunt. Mirami
ni potius et plenis pia uoce
asserite. ꝑconis confessorẽ
di semꝑ ẽẽ uictorẽ. Renun
tiate quin potius datiano qui
ꝑ frui a luce contẽpnit. adhuc
si potes diabole. et aliquid ad

de ad glãm di. Si qd potes de
laudis tue titulo nichil defrau
det. exerceat siqd adhuc fu
ror debachantis inuenerit.
Solã eiꝰ mĩam timeo. ne uide
atur ignoscere. Ad renuntia
tionẽ omniũ. exsanguis et pal
lidus datianꝰ. et iã ipse sibi male
conscius. in se penã sensit. dũ
in famulũ di seuit. Tandẽ uox
uera et inuicta simplicitate
ꝓrupit. Et qd inqd amplꝰ facie
mus iam uicti sumus. Refera
tur ad lectulũ stramentis mol
lioribꝰ reponat'. nolo gloriosiorẽ
facere si in tormentis defecerit.
fert' ad lectulũ gaudentium
manibꝰ. et letantiũ humeris
qui oscularent' uestigia. et om
ne corpus laceratũ lambuerũt.
et ipsum sanguinẽ ꝓfluentẽ
in sue laudis remedia deriua
rent. et qui illiꝰ erãt ditione
uexati. ut rẽ obsequio baiolorũ
di seruus ꝓbatꝰ accipe meru
it. omniũ inimicorũ eiꝰ seru
tutem. hic statim spc iam uic
tor ex diabolo cruento emi
cuit ex sclo. et euenisse hoc
maxime puto. ne datianus
ꝑse ẽẽ seruatũ crederet. Re
nuntiato q̃ discessu eius. iam
uictus atq; confusus datianus.
si n̄ potui supare uiuũ. ui
uentem. puniã t' defunctũ.

Non ē spc q̄ repugnet. n̄ ē ani
ma q̄ vincat. Cū uacuo certa
men ē nullū. in ex sanguis ar
tus corp̄is destituti. nouis sup
pliciis debachabor: saciabor
de pena. 7 si m̄. n̄ potuit p̄ueni
re uictoria. p̄icere inquid eū
in aptū campū nullo offend
ente obstaculo. Cadauer ex
anime. feris 7 auibus
7 canib; consumat'. t quod so
lum inferre mortuo possunt
n̄ habeat sepulturā. Expositū
ad supplicia corpus. n̄ aliqua
humana manus. que forte con
ducta crederet' obseruat. nec
ipsa pia licet miseratio xpiana.
que sibi i cōmune m̄rm̄ fecer-
at congaudebat. in q̄ forte ido
nullo excubiis uigilauit ob
sequiū. ne angelica 7 diuina cu
stodia honori m̄ris defuisse cre
deretur: si custodia laborass;
humana. Coruus aūt p̄cul re
sidens. auis lenta 7 pigerri
ma 7 tetra specie colorata. pu
to habitum funebrē uelamīto
quasi lugentis ostenderet. cum
abiceret reliquas aues magni
ficas. pignusq; ipsa seruabat.
Aduenientē subito lupū incur
sibus suis terrens exegit a corp̄e.
Cum ille reflexa ceruice n̄ ad cor
ui impetū illius terreretur:
s; in aspectu corp̄is stupefactus

heret. Credo aliquā custodiā
mirabat' angelicā. Reddita ē
antiquitatis fabula p̄ auem
similē q̄ ante helye plenos
messor portauerat cibos. n̄
scō uincentio m̄ri iussa obse
quia sub ministrat. Territ'
dacian' nuntio. iā inquid possim
uincere nec mortuū. 7 per
uersa seucia mea. dū acri'
p̄sequor glosorē feci. S; si
consumi terra n̄ potuit mer
gat' pelago. ne erubescam
cotidie sub oculis omniū.
uictoriā eius. t maria celabūt.
Insuat' fiscine quasi in cule
um parricide. immo int' ha
rene angustia cum g̃uissi
ma lapidū pondere. corp'
laceratū consp'ge't. Ubi spa
cia nauite longa p̄cesserint.
inp̄mat' fluctib; ut in pastu
piscium siquid forte sup ē
lacerari uulneris. t potius
labendo ↄsumat'. 7 si ferre
terrene lenitudinē n̄ q̄unt.
beluarū auido ore lanietur:
7 si eiect' fuerit ad p̄egna
litora. recip̄catis fluctibus.
7 scopulis freq̄nt' illisus.
nec mortuus int' saxa req̄e
scat. Ecce quid agis seuissi
me diabole. facis m̄rm̄ n̄rm̄
7 in alio elemīto ē glosum.
Insurt' herunculo quia ut sa

ubres sales portat. aut partē
dnice portionis. aut modi
ci sinapis fidē plenā. aut fru
ges tritici ad substantiā uite
& salutis alimoniā. Ibi in quā
cadauer inserit. & constipa
tum corpus artatur. Putasses
dacianū timere ne fugeret
incitatis nautis. ita ut spacia
multa. & diffusa transmitte
rent & oculis abscondita mon
tis atq; omne lit euanesce
ret. Ubi iā defessis uisum ē
timentes ne aliā p uinciam
eripiendū forte portarent.
medio maris in mersū fluc
tib9 inpresserunt. & redeun
tes iā ad dacianū hilares q̄si
gaudium reportarent cum
licentia nautica lasciuien
tes uocib9 plausu dissono &
p eacib9 sibilis p strepentes.
ne n̄ p̄mi psidi suā noticiam
nuntiarent. sub tractū ocu
lis omniū ēē uincentiū. Sed
ecce licet fortissimos remi
ges uelociores di manu gub
nante. mr̄is p uenerat corp9.
& quod in altioris salus ad
huc credebant p fundo de
mergi. iam ad portum uene
rat quiescendi. pene ante
honorē debitū rependens
sepulture quā renuntiaret
expositum. nam q̄ndā ui

rum credo quē fidel p baue
rat. in extasi ei sp̄c uenit. Te
portatū ad litus indicans. &
locū litoris in quo corp9 mr̄is
iacebat monstrans. Qui dū tre
pidus uenit. cōmonitā in
somnis uidua q̄dā & sc̄itate
plenissima. uera signa accepit
quiescentis. & ū corp9 recipca
to lenit fluctu. iā mollis hare
na tumulauerat. & elemti
ipsius p labente congerie. ad
honorē famulatus seruierat.
sepulture demonstrat. Ergo
mutatis an9 illa quasi relegens
certa oculis signa uestigiis.
& incuruo errore litorꝫ expe
dita dirigit. uincenti q̄ inue
niri ad honorificentiā sepul
ture dign9 fuerat īuentus est.
Hinc ad basilicā scm corp9 alla
tum ē uenerabile & beatum
omnib9 ad honorificentiā se
pulture. Inde ad ecclām ma
trē in scō uincentius consecra
tur altari mancipato dilec
tione di & misterio uenerabili.
Passus ē aut̄ beatissim9 VINCEN
TIUS di mr̄ & diacon9. xi kł feb.
Regnante dno nr̄o ihu xp̄o.
qui regnat cū dō patre in uni
tate sp̄c sci in scla sclorꝫ AMEN.

Passio scē agnetis v.

SERWS xp̄i ambro
sius ep̄c virginibus

sacris. Hiē festū sacratissime
virginis celebremus. Hinc
psalmi resonent. inde con
crepent lectiones. hic ppłoꝝ
turbe letent. inde subleuen
tur paupes xpi. Oms q̄ gratule
mur ī dno. & ad edificationem
virginū. qualit̄ passa sit agnes
beatissima ad memoriā reuo
cemus. Tertio decimo etatis sue
anno mortē pdidit. & uitā in
uenit. quia solū uite dilexit
xi auctorē. Infantia cōputabat̄
in annis. sȝ erat senect̄ ī mente.
Corpe quidē iuuencula. sȝ ani
mo cana. Pulcra facie. sȝ pul
crior fide. Dum a scolis reuer
teret̄. a pfecti urbis filio ada
mat̄. Cui parentes cum reqsis
set & inuenisset. cepit offerre
plurima. & plura pmittere. De
niqȝ domqȝ detulerat secū pcio
sissima ornamenta. que a bea
ta agne ueluti quedā stercora
recusata sunt. Vnde factū ē. ut
iuuenis maiori pungueretur
amore. Omnē lapidē pciosū
secū defert ac glām. & pse ip
sum. & p amicos. & notos. 7 affi
nes. cepit aures virginis appel
lare. diuicias. domos. possessio
nes familiā atqȝ oms mundi di
uicias repmittere. si consensū
suū ei coniugio ñ negaret. Ad
hec beata agnes tale iuueni fer
tur dedisse responsum. Discede
a me fomes peccati. nutrimū fa
cinoris. pabulū mortis. disce
de a me quia iam ab alio ama
tore pueta sum. qui m̄ satis me
liora te optulit. ornamta. &
anulo suo subarrauit me. lon
ge te nobilior & genere & di
gnitate. Ornauit inestimabi
li dextrerio dextrā meā. & col
lū meū cinxit lapidib9 pciosis.
tradidit auribȝ meis inestima
biles margaritas. 7 circūdedit
me uernantib9 atqȝ coruschan
tib9 gēmis. Posuit signū suum
in faciē meam. ut nullū pt̄ ipsū
aliū amatorē admittā. Induit
me dns cyclade auro texta. &
inmensis monilib9 ornauit me.
Ostendit m̄ thesauros incōphen
sibiles. quos m̄ se donaturū si ei
pseuerauero repmisit. Non q
potero ad ētumeliā prioris ama
toris aspicere aliū. & illū dere
linquere cū quo sum de pacta ca
ritate. Cui generositas celsior.
possibilitas fortior. aspect9 pul
crior. amor suauior. & omni
grā elegantior. a quo m̄ iā thala
mus collocat9 ē. Cui m̄ organa
modulatis uocib9 resonant.
cui michi virgines. iustissimis
uocib9 cantat̄. iā mel & lac ex ei9
ore suscepi. iā amplexib9 eius
castis astricta sum. iā corp9 eius

corpori meo sociatū ē. & sangˀs
eius ornauit genas meas. Cui ma
ter ūgo ē. cui pat̄ feminā nes
cit. cui angli seruiūt. cui pul
chritudinē sol & luna mirantur.
cui odore reuiuiscūt mortui.
cui tactu confortant̄ infirmi.
cui opes nūquā deficiunt.
cui diuicie n̄ putrescunt. Ip
si soli seruo fidē. ipsi me tota
deuotione cōmitto. Quē cum
amauero casta sum. cū tetigero
munda sū. cū accepero
uirgo sum. nec deerūt ̄p nuptias
filii. ubi part' sine dolore
succedit. & fecunditas cottidiana
cumulat̄. Audiens
insanissimus iuuenis amore
corripit̄ ceco. & int̄ angustias
animi & corporis anhelo
cruciabat̄ sp̄u. Int̄ hec lecto
psternit̄. & p alta suspiria
amor a medicis aperitur. Fi
unt nota pat̄ que fuerant
inuenta a medicis. & eadē
patrna uoce que fuerant
iam dicta a filio ad peticionē
uirginis. reuoluuntur.
A̅bnegat agnes beatis
sima. & se nullo pacto p̄oris
sponsi federa uiolare. Cūq;
pat̄ diceret. in fascib' se ̄p
fecture agere & idcirco n̄
sibi quāuis etiā illustrissimā
posse ̄pferri. cep tamē

uehem̄t inquirere quis esset
deus. se agnes potestate iactaret.
Tunc extitit qdā ex parasitis
ei' qui diceret hanc xp̄ianā
ēē ab infantia. & ita magicis
artibus occupatā. ut dicat
xp̄m sponsū suū ēē. Audiens
hec p̄fect' letic efficit̄. & missa
apparitione cū ingenti strepitu.
suis eam t̄bunalib' p̄cepit
sisti. Et p̄mū qdē blandis
eā sermonib' secreti puocat.
dein inde t̄roribus pulsat.
S; xp̄i uirgo nec blandimento
seducit̄. nec t̄rore concutit̄.
s; eodē uultu. eodē animo
pseuerans. & t̄rentē similit̄
sic blandientē animo deridebat.
Videns itaq; Symphronius
p̄fectus tantā in
puella constantiā. parentes
eius alloquit̄. &
quia erant nobiles. &
uim eis inferre n̄ poterat.
titulū xp̄ianitatis opposuit.
Sequenti nāque
die agnen sibi rep̄sentari
iubet. & itēm atq; itēm repetens.
replicare cepit de
iuuenis amore sermonē.
Cūq; omnis sermo ei' casso
labore deficeret. sisti eā
suis t̄bunalibus iubet.
cui & dixit. Supstitio xp̄ianoꝝ
deq̄ te magicis artib'

ma agis iactas. n ait fuerit
segregata. n potis insaniā ab
icere pectoris. neq̄ eq̄ssimis
ↄsiliis pbere ↄsensū. Vnde
te aduenerandā [deam] uestē ppa
re necesse ē. ut si pseueran
tia uirginitatis placet ei die
noctuq; sacrificiis reueren
dis insistas. Adhec beata ag
nes dixit. Si filiū tuū quāuis
iniquo amore uexatū. tam
uiuentē hominē recusaui.
hominē utiq; q̄ ē ce ... ra
tionis capax. qui ce au ... di
re. ce uidere. ce palpare. ce am
bulare. potest. ce florē lucis
hui cū bonis pfrui. si g hunc
causa amoris xpi nulla pos
sum ratione respicere. qm
possum ydola muta ce surda.
ce sine sensu. ce sine anima
col ... ere. ce adiniuriā sūmi
di ceruices meas uanis la
pidib inclinare. Audiens
hec pfect simphroni dixit.
Cupio ↄsultū infantie tue ce
adhuc te dōs blasphemian
tē id cito differo. quia an
nos tuos infra sensū aspicio.
Noli g temetipsā ita despi
cere. ut mor dōx incurras.
Beata agnes respondit. No
li īfantiā corpale ita inme
despicere. ut putes me te
uelle habere ppiciū. fides
enī n annis s; ī sensib geritur.
ce dōs omps mites magis cōpbat
quā etates. Dōs aūt tuos quox
me mor incurrere n uis. ip
sis irasci pmitte. ipsis loqui.
ipsi m hoc pcipiant. ipsi iube
at se coli. ipsi iubeāt se ado
rari. Verū quia te adhoc uideo
tendere qd impetrare n po
teris. qcqd t uidet exerce.
Simphoni pfect dix. Vnū t
eduobus elige. aut cū uirgi
nib dee ueste sacrifica. aut
cum meretricib scortaberis
incontubnio lupanari. ce lon
ge erit aire xpiani. q te ita ma
gicis artib imbuert. ut hanc
calamitatē intrepido animo
te pferre posse confidas. Vn
de ut dixi aut sacrifica dee
ueste ad laudē generis tui.
aut ignominiā natalīū tuox
eris publice abiectionis scor
tum. Tunc beata agnes cum
ingenti constantia dixit.
Si scires q̄s esset d̄s m̄s. n ista
ti ex ore tuo pferres. Unde
quia ego noui uirtutē dn̄i
mei ih̄u xp̄i. secura contēpno
minas tuas. credens quod neq;
sacrificem ydolis tuis. neq;
polluar sordibus alienis. Me
cum enī habeo custodē cor
poris mei. angłm domini.
Nam unigenitus dī filius

quē ignoras murus m̄ ē in
penetrabilis. & custos m̄ nun
quā dormiens. & defensor m̄
ē. nunquā deficiens. Dii aūt
tui aut erei sunt. ex qb mul
ta fiunt ad usus hominum.
aut lapidei ex qb platee me
li sternunt ad euadendum
lutū. Diuinitas ꝗ nō in lapidi
bus uanis habitat. s; in celis.
nō in ere aut in aliq metallo
s; in regno supno supno consi
stit. Tu aūt & similes tui n̄ ab
istoꝝ cultura recesseritis. simi
lis uos pena concludet. Sicut
enī illi igne conflati sūt ut
funderent. sic colentes eos ppe
tuo incendio conflabuntur.
nō ut flabunt s; ut confundan
tur & peant in etnū. Ad hec
insan̄ iudex iudex iussit eā
expoliari. & nudā ad lupanar
duci sub uoce pconia dicens.
Agnē sacrilegā uirginē diis
blasphemiā inferentē. scortū
lupanarib datam. Statī aūt
ut expoliata ē crine resoluto
tantā densitatē capillis eius
grā diuina concessit. ut me
lius fimbriis uideret quā
uestib tecta. Ingressa aūt tur
pitudinis locū. anglm dni ita
paratū inuenit. ut circūda
ret eam inmēso lumine. ita ut
nullus posset p splendore nec
contingere. nec uidere. Ful
gebat enim tota cellula illa
quasi radians sol in uirtute
sua. & qnto quis curiosior
oculis ēē uoluisset. tanto sui
uisus aciē obtundebat. Cūq;
se in orationē dno pstrauis
set. apparuit ante oculos eius
stola candidissima. & appre
hendens eam induit se & di
xit. Gras t ago dne ihu xpe
qui me in numero ancilla
rum tuarū cōputas. uestem
talē m̄ largiri pcepisti. Ita
namq; ad mēsurā corpusculi
eius aptū erat indumtū. & tā
nimio candore conspicuum.
ut nullus dubitasset hoc n̄
nisi manib angelicis pparatum.
Inita lupanaris loc efficit loc
orationis. in quo omnis q fuisset
ingressus adorare uideret.
& dans honorē īmenso lumi
ni. mundior egrederet fo
ras. quā fuerat int ingressus.
Cumq; hec agerent pfecti
filius qui auctor hui erat
sceleris. uenit ad locū cum
sodalib suis iuuenib quasi
insultaturus puelle. cū qb
libidinis sue se posse cre
debat ludibriū exercere.
S; ingressus ante se furen
tes pueros. & turpitē seuien
tes cū nimia ueneratione

& ingenti admiratione egr
essos. cepit inpotentes argu
ere. atq; uanos & molles ac mi
seros iudicare. & irridens eos.
locū inquo uirgo orabat au
dacter ingressus est. Et uidens
tantū lumen circa eā. n̄ dedit
honorē dō. s; irruens inipsū
lumine priusquā vł manu eā
contingeret cecidit infaciē su
am & p̄focat⁹ adiabolo expira
uit. Videntes aūt socii ei⁹ qđ
moras intus innecteret. puta
bant. obscenis eū opib⁹ occupa
ri. & ingressus un⁹ ex iuuenib⁹.
qui ei familiarior erat ut quasi
congratularet̄ insultationi eius.
& mortuum eū inueniens excla
mauit uoce magna dicens. Pii
ssimi romani succurrite. magicis
artib⁹ ista meretrix p̄fecti filiū in
terfecit. Fit repente concursus
pplorū adtheatrū & uaria ppli fu
rentis adclamatio. Alii dicebant
magam. alii innocentē. alii sacri
legam ɔclamabant. Prefect⁹ aūt
audiens filiū suū int̄isse. cū ingen
ti tumultu & luctu uenit adthe
atrum; ingressus locū inq̊ corpus
filii eius iacebat exanime. cum
ingenti clamore dicebat beatis
sime uirgini. Crudelissima om
niū feminarū adfiliū meū uo
luisti apodixen tue artis magi
ce demonstrare. Et cū talia atq;

huiuscemodi uerba repeteret. & cau
sas mortis ei⁹ uehementer inq̄reret.
ait adeū beata agnes. Ille cuius
uoluntatē uolebat p̄ficere. ipse
ineū potestatē accepit. Quare aūt
omnes q̇ adme ingressi sunt. sani
sunt? Quia q̊m misit angłm suū.
qui & induit me hoc īdumto
mīe. & custodiuit corp⁹ meum
qđ ab ipsis cunabulis xp̄o con
secratum ē & oblatū. Videntes
ḡ splendorē angłicū adorabāt
om̄s & abscedebant illesi. Hic
aūt impudens statim ut ingres
sus ē seuire cepit & fremere.
Cūq; manū suam adme contin
gendā aptaret. dedit eū angłs
dn̄i inrep̄robā quā conspicis
mortem. Dicit ei p̄fect⁹. Inhoc
apparebit quia n̄ magicis artib⁹
ista agis. si dep̄cata fueris angłm
ut restituat m̄ filiū sanū. Cui be
ata agnes dixit. Licet fides u̅ra
hec impetrare n̄ mereat̄ adn̄o.
tam̄ quia temp⁹ ē ut uirt⁹ dn̄i mei
ih̄u xp̄i manifestet̄. egredimini
om̄s ut solitā ei orōnē offeram.
Cūq; uniuersi fuissent egressi.
p̄sternit se beata agnes infaciē.
plane rogare cepit dn̄m ut iu
uenē suscitaret. Oranti aūt illi
apparuit angłs dn̄i. qui & eleua
uit eā flentem & confortans ani
mū eius iuuenē suscitauit.
Qui egressus foras. cepit uocē

publica clamare et dicere. Unus
ds in celo et in terra et in mari. qui est ds
xpianorum. Haec autem omnia templa uana
sunt. dii qui coluntur omnes uani sunt.
et penitus nec sibi possunt. nec aliis
aliquod auxilium exhibere. Ad hanc
uocem omnes aruspices et templorum
pontifices conturbantur. et fit per eos
uehementior quam fuerat seditio
populorum atque omnes uoce una clama
bant. Tolle magam. tolle maleficam.
que et mentes mutat et animos alie
nat. Prefectus autem uidens tanta mi
rabilia obstupuit. sed ueritus est
proscriptionem se contra templorum
pontifices agere. et agnem contra su
as sententias defendere. uicari
um ad seditionem populi iudicem dere
liquit. Ipse autem tristis abscessit. quod
eam non posset post resurrectionem filii
filii sui liberare. Tunc uicarius
aspasius nomine iussit in cons-
pectu omnium ignem copiosum ac
cendi. et in medium eam precepit iacta
ri flammarum. Quod cum fuisset impletum
statim in duas partes diuise sunt
flamme. et illinc atque illinc sedi
tiosos populos exurebant. Ipsam autem
penitus in nullo contingebat incen
dium. eo magis non uirtutibus diui
nis sed maleficiis reputantes.
dabant fremitus inter se populi et in
finitos clamores ad celum. Tunc
beata agnes extendens manus
suas in medio ignis. his uer
bis orationem fudit ad dominum. Omnipotens
adorande. colende. tremende.
pater domini mei ihesu christi benedico te
quia per filium tuum euasi minas homi
num impiorum. et spurcitias diabo
li impolluto calle transiui. Ecce
et nunc per spiritum sanctum rore celesti perfu
sa. focus iuxta me moritur. flamma
diuiditur. et ardor incendii huius ad eos
a quibus in me ministratur effunditur.
Benedico te pater predicande qui etiam
per flammas intrepidam me ad te ue
nire permittis. Ecce iam quod credidi
uideo. quod speraui iam teneo. quod con
cupiui amplector. Te confiteor labiis
et corde totis uisceribus concupis
co. Ecce ad te uenio uiuum et uerum
deum qui cum domino nostro ihesu christo filio
tuo. et cum spiritu sancto uiuis et regnas
nunc et semper. et in cuncta secula seculorum amen.
Cumque complesset orationem ita
omnis ignis extinctus est. ut nec
tepor quidem incendii remane
ret. Tunc aspasius urbis rome ui
carius populi seditionem non ferens. in
guttur eius gladium mergi precepit.
atque hoc exitu roseo sui sangui
nis rubore perfusa. christus sibi spon
sam et martirem consecrauit. Paren
tes uero eius nullam penitus tristiciam
habentes. cum omni gaudio ab
stulerunt corpus eius et posuerunt illud
in prediolo suo non longe ab urbe
in uia que dicitur numentana. ubi omnis
turba xpianorum dum concurreret

insidias a paganis perpessi sunt. Et uidentes populum infidelium superuenientem armatum. omnes fugierunt. et aliquanti tamen lapidum ictibus lesi euaserunt. Emerentiana autem que fuerat collactanea eius uirgo sanctissima licet cathecumina constanter intrepida stabat inmobilis. et his uerbis exprobrabat eos. Superflui miseri caduci atque atrocissimi. deum omnipotentem colentes occiditis. et pro defensione lapidum innocentes homines iugulatis. Hec et his similia dum turbis furentibus diceret. lapidata est ab eis. et orans iuxta sepulcrum agnetis beatissime emisit spiritum. Unde dubium non est quod suo sanguine sit baptizata. quia pro defensione iusticie dum confiteretur dominum. mortem constanter accepit. Eademque hora fit terre motus uehementissimus. et cum nimia esset celi serenitas. tante choruscationes. tantaque fulgura et tonitrua exstiterunt. ut pars maxima insani populi expiraret. Unde factum est. ut nullus penitus ex eo parentibus aduenientibus ad sepulcra sanctorum aliquas molestias excitaret. Uenientes autem parentes beate agnen cum sacerdotibus nocte. abstulerunt corpus sancte uirginis emerentiane. et sepelierunt illud in confinio agelli beatissime uirginis agnetis. Quidam parentes sancte agnetis assiduis pernoctationibus uigilarent ad tumulum eius. uident in medio noctis silentio exercitum uirginum que omnes auro textis cycladibus indute cum ingenti lumine preteriebant. Inter quas uident etiam beatissimam agnen simili ueste fulgentem. et ad dexteram eius agnum niue candidiorem. Hec itaque dum uiderent. parentes eius et qui simul erant quasi stuporem mentis incurrunt. Sed beata agnes rogat sanctas uirgines parum gradum figere. et stans parentibus suis dixit. Uidete ne me quasi mortuam lugeatis. sed congaudete mihi atque congratulamini quia cum his omnibus lucidas sedes accepi. et illi sum iuncta in celis quem in terris posita tota animi intentione dilexi. Et his dictis pertransiit. Hec uisio publice ab omnibus qui uiderant cottidie uulgabatur. Unde factum est. ut post aliquantos annos ad constantiam constantini augusti filiam hoc factum ab his qui uiderant narraretur. Erat enim ipsa constantia regina uirgo prudentissima. sed ita obsessa uulneribus. ut a capite usque ad pedes nulla pars membrorum eius libera remansisset. Accepta autem consilio spe recuperande salutis. uenit ad tumulum martyris nocte. et licet pagana tamen credula animi intentione preces fideliter effundebat. Quod cum faceret repen

tina somni suauitate corripitur. Et uidit per uisum agnem beatissimam ita se monita proferentem. Constanter age constantia. et crede dominum meum ihesum xpistum filium dei esse saluatorem tuum per quem mox consequeris omnium uulnerum quae in tuo corpore pateris sanitatem. Ad hanc uocem constantia euigilans sana. et sic sana ut nec signum in eius membris alicuius uulneris remaneret. Reuersa quoque ad palatium sanissima. fecit gaudium patri augusto et fratribus suis imperatoribus. Coronata est ciuitas tota. fit leticia militantibus et primatis atque uniuersis gaudentibus. In hec infidelitas gentium confundebatur. interea et fides dominica letabatur. Patrem et fratres augustos rogat. ut basilica sancte agnetis construeretur. et sibi illic mausoleum collocari precepit. Currit autem hec opinio ad omnes. et quotquot credentes ad eius tumulum uenissent saluabantur. quacumque fuissent infirmitate detenti. Quod facere xpistum nullus ambigat. usque in hodiernum diem. Perseuerauit autem constantia augusti filia in uirginitate. per quam multe uirgines et mediocres. et nobiles. et illustres. sacra uelamina susceperunt. Et quia fides mortis dampnum patitur. usque in hodiernum diem multe uirgines romane agnetem beatissimam quasi in corpore manentem attendunt. et eius exemplum agentes uiriliter integre perseuerant. credentes sine dubio quod perseuerantes perpetue uictorie palmam acquirant. Martirizata est autem castissima dei agnes uirgo apud urbem romam die xii. kalendas februarii. sub simphronio prefecto. regnante domino nostro ihesu xpisto cui honor et gloria in secula seculorum. AMEN.

Iuliane uirginis et martyris.

TEMPORIBUS maximiani imperatoris persecutoris xpistiane religionis. erat quidam senator in ciuitate nicomedia nomine eleusius amicus imperatoris. Hic desponsabat quandam puellam nomine iulianam ortam nobili genere. cuius pater africanus cognominabatur. qui et ipse persecutor xpistianorum erat. Vxor uero eius dum intentione animi sacrilegia martis perhorresceret. neque xpistianis. neque paganis. miscebatur. Iuliana habens animum rationi uerum. prudensque consilium. et dignam conuersationem. et ueritate plenissimam. hoc cogitabat apud se quoniam deus est uerus qui fecit celum et terram. et per singulos dies uacans orationibus currebat ad ecclesiam. ut scripturas sacras intelligeret. Eleusius uero sponsus eius nuptiarum complere

festinabat celebritate̅. Iulia au̅t
dicebat ad eu̅. Nisi dignitate̅ p̄fec
ture̅ adminıstraueris. nul
lo m̄ t̄ possum coniungi. Hec au
diens eleusius. dedit munera
imperatori maximiano et succes
sit p̄fecto administratorii. sedit
in carruca agens officiu̅ p̄fecture.
Transactis paucis dieb̄. denuo
misit ad ea̅. Tunc iuliana p̄trac
tans cu̅ filiu̅ dixit ad eos. Fur tes
dicite eleusio. Si credideris do
meo. et adoraueris patre̅ et filiu̅
et sp̄m s̄cm. accipia̅ te maritum.
q̄d si nolueris q̄re t̄ alia̅ uxore̅.
111 Audiens au̅t eleusius. uocauit
patre̅ ei̅ et dix̄ ei om̄a uerba que
ei mandauerat iuliana. Pat̄ v̄
ei̅ hec audiens dixit. Per miseri
cordes et amatores hominu̅ dos.
q̄d si hec uerba uera s̄. do ea̅ t̄.
Et dictis his uerbis prex̄ ad fili
am sua̅ cu̅ magno furore uoca
uit ea̅ dicens. Dic m̄ filia mea
dulcissima. lux oculo͡r meo͡r.
sponsu̅ quare n̄ uis accip̄ p̄fectu̅ tuu̅.
Ego v̄ co̅plere uolo nuptias ue
stras. Iuliana confidens in xp̄o
ait. Si coluerit patre̅ et filiu̅
et sp̄m s̄cm nuba̅ ei. q̄d si nolu
erit n̄ pot̄ me accip̄e i̅ coniugio.
Hec audiens pat̄ ei̅ dix̄. Per mise
ricordes dos apolli n̄ e̅ et diana̅.
quod si p̄manseris in his uerb̄.
feris te trada̅. Beata iuliana

respondit. Noli q̄ credere pat̄.
quia te timere debea̅. p̄ filiu̅ di
uiui. q̄d si uiua debea̅ incendi.
nunqua̅ t̄ consentio. Tunc denuo
rogabat eam pat̄ eius ut ei con
sentiret. ne tale p̄deret decus.
Ad hec iuliana respondit. Ea pat̄
n̄ intelligis q̄ a me dicunt̄. ue
ru̅ dico et n̄ mentior. q̄a omne̅ que
stione̅ et omne iudiciu̅ q̄tante̅
sustineo. ne recedā a dn̄i mei ih̄u
xp̄i p̄cepto. Stati̅ pat̄ ei̅ iussit
eam exspoliare. et cedi dicens
ad ea̅. Quare n̄ adoras deos.
Iulia au̅t clamans dicebat. Non
credo. n̄ sacrifico. n̄ adoro ydola
surda et muta. s̄ adoro dn̄m
meu̅ ih̄m xp̄m. q̄ uiuit et regnat
semp̄ in celis. Tunc pat̄ ei̅ cru
ciata̅ tradidit ea̅ p̄fecto sponso
eius. Prefectus au̅t iussit ea̅
diluculo adduci ante tribunal
suu̅. et uidens pulcritudine̅ ei̅
blandis sermonib̄ loq̄t̄ ad ea̅
dicens. Dulcissima mea iulia
na. quare me tanto tempe
delusisti. Quis te p̄suasit cole
re dn̄m alienum. Conuertere
ad me. et declina om̄s cruciat̄
q̄ t̄ parati sunt si sacrificare no
lueris. Beata iuliana respond̄.
Et tu si con sen seris m̄ et adoraue
ris mecum patre̅ et filiu̅. et sp̄m
s̄cm. adq̄esca̅ tibi. si v̄ nolueris
n̄ m̄ dominaberis. Prefect̄ dix̄.

Domina mea iuliana consentiam tibi
et credo deo tuo. Beata iuliana
respondit. Accipe spiritum dei et renu
bat. Prefectus ait. Non possum domina
mea. quod si hec fecero audiet im
perator et successorem dat mihi aut
certe caput meum gladio amputa
ri faciet. Sancta iuliana respondit.
Et si tu times istum imperatorem mor
talem et in stercore sedentem,
quomodo me cogere potes immorta
lem imperatorem negare? Quid mihi
multum blandiris? Non me po
tes decipere. que tibi videntur exerce
tormenta. ego autem credo in quem cre
didit abraham. ysaac et iacob.
et non sunt confusi. quia potens est libe
rare me a tormentis tuis. Audi
ens hec prefectus commotus iracundia
iussit eam cedi. Extensa vero in
terra sancta iuliana. a quattuor virgis
nuda cepit cedi. ut mutaren
tur in ipsa sex milites vicissim
cedentes. Et post hec iussit cessare
ab ea. Et dixit prefectus. Ecce principi
um questionis. Accede et sacrifi
ca magne diane et libera te
de his tormentis. quod si nolue
ris per magnum deum apollinem non
tibi parcam. Sancta iuliana respondit.
Noli credere quod persuasionibus
tuis me revocare potes a domini
mei ihesu christi precepto. ego enim cre
do per maiora et fortiora tormen
ta fidem in omnibus approbari. Tunc
prefectus iussit eam suspendi a capil
lis. Appensa vero per sex horas clamans
dicebat. Christe fili dei vivi adiu
va me. Tunc prefectus iussit eam de
poni. dicens ad eam. Iuliana acce
de et sacrifica ne in tormentis defi
cias. nemo enim potest te liberare quem
tu putas deum. Iuliana respondit.
Vincere me non poteris per tormenta
tua. Ego in nomine domini mei ihesu
christi vincam mentem tuam. et erubes
cere faciam patrem tuum diabolum.
Prefectus ira commotus. iussit eram
tum conflari et a capite perfundi.
Et dum factum fuisset. nichil ei
nocuit. Item iussit ligamenta fer . t. a. d. m. r
rea per femina eius mitti. et sic eam
in carcerem recipi. Posita autem sancta
iuliana in carcere. cepit dicere.
Domine deus omnipotens anima mea in ex
itu posita est. confirma me et
exaudi me et miserere mei. et
veniat mihi misericordia tua. sicut in omnibus
qui tibi placuerunt. Domine deus meus sus
cipe me. et ne derelinquas me
neque despicias me. Domine deus meus
ne proicias me a facie tua et ne de
spicias me in tempore doloris mei.
sed libera me de his tormentis. sicut
liberasti danielem de lacu leonum.
et liberasti ananiam. azariam.
misahel. de camino ignis ar
dentis et custodisti. ita et me
custodi. et deduc me in por
tum voluntatis tue. sicut eduxisti

filios isrl fugientes regē egypti.
Exaudi me dne. & extingue tyr
anni minas q̄ contra me surrex.
& fac erubescere diabolū m̄ re
sistentē. qm̄ tu dne scis natu
ram humanā quia captiuitatē
n̄ pot pati. Esto m̄ ds p̄sens auxi
liator. 7 adiuua me ī tormtis que
inducturus ē in me. ille q̄ ueri
luminis (iudicis) p̄ceptū n̄ seruat. Et dū
finisset orōnē. apparuit ei demon
in figura angli. nomine belial.
& dixit ad eā. Iuliana. mala &
pessima tormta t̄ parat p̄fectus.
Modo audi me & salua eris. &
dū de carcere p̄cipit eici. accede
& sacrifica. & effugies tormta. Pu
tabat aut̄ iuliana q̄a angls di eet.
& dic̄ ei. Quis es tu. Et dix ad eam
diabolus. Angls sū dni. misit me
ad te ut sacifices. 7 n̄ moriaris. Iu
liana aut̄ ingemiscens amarissi
me. exclamauit ad dnm. & ocu
los suos eleuans in celū flendo dic̄s.
Dne ds celi & t̄re. ne deseras me.
neq; despicias me. neq; p̄mittas
me pire. ancillā tuā. S; c̄firma
me in uirtute tuā. & in nomine
tuo c̄fidens demonstra m̄ q̄s ē iste
qui m̄ talia p̄suadet. Et statī uox
facta ē de celo dicens. Confide iu
liana. q̄a ego tecū sum. qui glori
fico te. Tene aut̄ istū q̄ tecū loq̄t.
ut scias quis ē iste (ille). Exurgens aut̄
iuliana. de dolorib; suis. in q̄b; erat.

constricta. tenuit belial demo
nē & dix ei. Dic m̄. Quis es tu. Au
unde es. Et q̄s te misit ad me.
Tunc demon dix ei. Dimitte me
& dicā tibi. Beata iuliana dixit.
Dic m̄ omīa. & sic te dimittā. Cep
demon loq̄ & dicere. Ego sū belial
demon. quē aliqui iofer. nigrū.
uocant. de malis malign(us) obtrac
tatus. homicidiis gaudens. ama
tor luxurie. oblectator carnis.
Ego sum qui feci adā & euā p̄ua
ricari in paradiso. ego sum q̄ fec
ut caȳn occideret abel frēm suū.
ego sum q̄ feci ut iob omnē sub
stantiā suā p̄deret. ego sum q̄ fec
p̄plm in deserto ydola adorare.
ego sū q̄ feci esdrā p̄phām ī lignea
serra secari. ego sū q̄ feci tres pue
ros in camȳno ignis mitti. ego sū
q̄ feci nabuchodonosor regē. ima
ginē facere. ego sū qui feci ierlm
īflamari. ego sū q̄ feci ut herode
rex infantes occideret. ego sū q̄
feci stephanū lapidari. ego sum
qui feci ut lat; filii di lancea p̄cu
teret. ego sū qui p̄ symonē locut
sum. q̄a magi eent PETRVS. &
PAVLVS. ego sū q̄ ad neronē in
gressus sum ut petrū crucifige
ret. & paulum decollaret. Ego ist
omīa & alia deteriora feci cū frib;
meis. Beata iuliana dix. Et quis
ē q̄ te misit ad me. Demon resp.
Satanas pat m̄s. Sc̄a iuliana di

Quod nom̄ ē patꝛ̄ tui. Demon
respond. Belhebub. Scā iulia
na dixit. Quod ē opꝰ ipsius. de
mon respond. Totius mali iuen
tor. & ipse dirigit nos. Beata
iuliana dix̄. Et q̇ repulsus fue
rit a xp̄ianis quid patitur. Demon
respondit. Mala & pessima torm̄
ta patit̄. Si missi fuerim̄ contͣ iu
stū. ut subuertam eum. & inueni
mus eū. & ū uidebim̄ ab eo adquē
mittim̄. quando eni quesiti fueri
mus ab illo & n̄ fuerim̄ inuenti.
demandam̄ aliis demonibꝰ ut ubi
cūq; inuent̄ fuerit tractet̄ abeis
male. Deinde fugim̄ ubi n̄ pos
sumus inueniri. q̊ nobis ē facere
ut grauissimū apt̄ mentē placea
mus. Scā iuliana dix̄. Atq; opa
iusta pficiscimini. Demon resp.
Audi dn̄a mea. ut om̄ia t̄ dicam.
ut cognoscas a me ueritatē. Quo
m̄ ego malo meo huc adte uenī.
& putabā te inducere ut sacri
ficares. ⁊ negares dn̄m tuū. sic igre
dimur ad om̄s homines. tā ego
q̄ frs mei. & ubi iuenim̄ hominē
prudentē ad opꝰ di. facim̄ eū ma
la desideria appetere. conuerten
tes animā eius ad ea q̄ obtinem̄.
facientes eū errare in cogitatio
nibꝰ uariis. & n̄ dimittim̄ eū t
in oronē adiuuari. neq; in bono
ope pseuerare. Et tn̄m si uiderim̄
aliq̊s concurrere ad ecclam & p

peccatis suis se affligentes & scrip
turas diuinas cupientes audire.
ut aliquā partē ex eis custodiant.
ingredim̄ dom̄ eoꝝ. & n̄ dimitti
mus eos aliqd boni agere. ⁊ mul
tas cogitationes inmittim̄ i cor
da ipsoꝝ. qui aūt potuerit supa
re. & discedere a cogitationibus
uanis. & ire & orare. & scriptu
ras diuinas audire. & cōmuni
care diuinū mysteriū. ille pfu
gat nos. Quando eni co xp̄iani
cōmunicant. diuinū misteriū.
sum̄ nos expulsi in illa hora ab ho
minibꝰ. curā nullā gerentes. n̄
solū subuertere hoīē bene uiuen
tē. Si aūt uiderim̄ uolentē aliquē
se bene tractare. amaras cogita
tiones inferim̄ ei. ut nr̄as cogita
tiones agat. Scā iuliana dixit.
Inmunde spc̄. q̊m̄ p̄sumis te xp̄i
ano applicare. Demon respond.
Et tu dic m̄. q̊m̄ me ausa es tene
re. n̄ q̇a cōfidens es in xp̄o. ita &
ego cōfido in patrē meū. q̇ maloꝝ
actionū ē iuentor. & qd̄ uult hoc
facimus. Sꝫ multa cogitaui ad
uersū te. ut aliqn̄do cōsentires de
sideriis meis. & repulsus sū a te.
Sꝫ q̊m̄ denuo malo meo huc mis
sus sum adte. Utinā te nūq̄ uidis
sem. Heu me miserū q̄nta patior.
Quom̄ n̄ itellex ... pat̄ m̄s quid
m̄ futurū eēt. Dimitte me ut alui
m̄ liceat aggdi. Nam accusabo te apt̄

patre meu. et e n expedit. Tunc
sca iuliana ligau eu manib aligo
et posuit eu sup tra. apphendens
una parte ferri de qb ipsa fuerat
ligata cedebat demone. Demon
aut clamans dicebat. Dna mea
iuliana aplor comes. mrm parti
ceps. patarcharu socia. anglor con
sors. archangelor amica. p cruce
patris tui tremdi miserere mei.
P orone dni ihu xpi te iuro.
miserere ifelicitati mee. Sca iu
liana dix. Confitere m cui homi
nu iniurias fecisti. Demon respo.
Multor hominu oclos extinxi.
alior pedes confregi. alios in igne
misi. alios sangne uome feci.
alios laqo uita finire feci. alios
in suo furore manib pnicie ifer
re feci. alios palias penas intre
feci. et ut breuit dica. oia mala
q i mundo e facta. ego ipe feci cu
frib meis. et alios qs inueni n ha
bentes signu xpi ego decepi.
et cu tanta mala fecisse peccata.
tam nullus ausus e me cedere
sic tu. Nemo aplor manu mea
tenuit. tu aut et ligasti me. Ne
mo martiru occidit me. nemo
pphaeu m iniurias fecit. nemo
patarcharu manu in me misit.
Na et ipsu filiu di uiui. expim
to teptaui in deserto. et feci illu
ascendere i monte excelsu. et o
stendi ei regna mundi. et nichil
m fecit. et tu me sic torques. O uir
ginitas q cont nos armat. O iohs
qui contra nos surgi tuitate osten
dis. Et hec dicens demon. misit
pfect ut adduceret iuliana. Et
cu adduceret. trahebat secu de
mone. Demon aut rogabat eam
dicens. Dna mea iuliana. noli
amplius de me ridiculu facere.
ne n possim aliquē postea sedu
cere. Patre meu supasti me tenu
isti. qd ampl uis facere. Dicunt
xpianos misericordes ee. tu aut
ferocissima in me facta es. Et du
talia diceret demon. sca iuliana
thebat eu p forum. Et du diu ro
garet ea. cum furore piec eum
i locu stercoris. Et du uenisset
in ptoriu. facies ei gloriosa uisa
e omib. Qua respiciens pfectus.
admirat ea dix. Iuliana. dic m
qs te docuit tanta mala agere.
Quom talia et tanta tormta supasti.
Iuliana dix. Audi me impiissime
impator. Dns ms ihc xpc uicit
patre tuu satanan. et demones
ei et misit de celis sedib suis an
gelu suu q me confortauit. te
eni erubescere fecit. O pessima
hora nat. hec te peniteat ifelix.
quia dns ms ihc xpc misericors
et patiens e. et uult oms homi
nes saluos facere. Prefect aut ira
tus iussit uenire rota ferrea.
et figi in ea gladios acutos. et

BIBLIOT. C. VICO DI UDINE

poni sup rotā. ipsā iduarū medio columpnarū. & quatuor milites hinc atq; illinc trahebāt rotam. ut scām iulianā contererent. Trahentib; aūt militib; machinā frangebat nobile corp᷒. & agna xpi mēbris omnib; scindebatur: ita ut medulle de ossibus exirent. Angls aūt dñi descendit de celo. 7 cōminuit argumta rotarum. & omīa uincula resoluta sūt. Scā iuliana glorificabat dñm. & extendens man᷒ suas ad celū cū lacrimis cep dicē. Ds̄ omps̄ solus inmortalis. uita omīū credentiū īte. q celū extendisti & terrā. fundasti & hominē tuis manib; quē fecisti. ride seruisti paradisi plantator & uiuentiū arboꝝ inuentor: humani generis gubernator: salus pereuntium. demonstrator innocentiū. deficientium confortator: unū pncipiū solus ds̄ quē nullus claudere pot. Si iuste grās & laudes t ago omniū dñe. q dignū auxiliū m donare dignatus es. Esto mecū & libera me ab omni malicia isti᷒ tyranni. ut p fecte erubescat cū patre suo satanan. Et hec ea orante. clamauerūt carnifices dicentes. Potens ē ds̄ iuliane. & nō ē ali᷒ ds̄ p̄t ipsū. Peniteat enī nos p fecte. usq; nc seducti sum᷒. Fac qđ uis p fecte. infer nobis supplicia ignis. ac ferri tormīta malas insidias. & cogitationes patris tui diaboli pfice in nos. quia nos elegim᷒ bonā partem dñi nri ihu xpi. Audiens hec p fect᷒ renuntiauit maximiano impatori. Impator aūt iussit oms̄ q cfessi sūt gladio puniri. Decollati s̄ aūt uiri & mulieres. centū. xxx. Tunc p fectus iussit scām iulianā ardere. Audiens hec beata iuliana extendens manus suas ad celū & dix. Dn̄e ds̄ omps̄ ne deseras me. & ne p iciás faciē tuam a me. & siquid peccaui uerbo. tu qui pi᷒ es. miserere mei. quia tu es benedict᷒ in scla scloꝝ. am̄. Et ecce subito uenit angls dñi & separauit ignē. & extinxit flāmā. Scā aūt iuliana stans in medio igne illesa glorificabat dñm. Prefectus fremebat contra eā qsi fera maligna. 7 cogitabat quale supplicū inferret. & iussit ut olla ex plumbo adduceret. & sup scām poneret. Et dū imposita fuisset. facta ē olla quasi balneū bene temperatū. Eadē hora resilierunt gutte. & incenderūt de circum stantib; numero. lxx. v. Hec p fect᷒ uidens irat᷒ scidit uestimta sua. & cū gemitu uitupabat dōs suos quia n̄ potuerant ancillā dī uin

cere. que ipsis iniuriā fecerat. Et iussit eam capite truncari. Audiens hec beata iuliana glorificabat dnm. Et dū appropinquaret finis eius. demon qui cruciatus fuerat uidens eā subito currens uenit clamans & dicens. Nolite parcere ei. deos nr̄os uituperauit. & omnibus iniuriā fecit. Nā & mihi multa mala ostendit in nocte una. & dū ñ possem pferre plagas eius. omā ei confessus sum. q̄ cūq; egi a iuuentute mea. Hunc aūt reddite ei quomodo digna ē. Scā aūt iuliana apiens paululū oculos ut uideret quis esset qui talia loquebatur. timidus demon clauaū dicēs. Heu me miserū. forsitan uult iterum me tenere. Et statī euanuit. & obmutuit fugiens. Et cū p ducta fuisset ad locum. cepit dicere p̄sentibus xpianis. frs mei & ciues audite me. Peniteat uos demoniis immolare. Huc aūt edificate domū sup petram uiuā. que uentis ualidis ñ elidatur. Semp orate. & scripturas scās audite. & amate uos metipsos. & dabit uobis dns miam in conspectu scōrum suorum. Bonū ē uigilare ad dnm. bonū ē penitere in corde. bonū ē psallere frequenter. bonū ē sine intermissione orare. Nescimus enī frs qndo uitā finiam. Rogo uos frs mei kmi. ut oretis

pro me. ut digne accipiat dns ihc xpc ancillā suā. & cū dedisset omnibus pacē. orauit dicens. Dne ds omps pat amator fidi. q̄ intrasti nos in manus inimicorum nr̄orum. miserere mei & auxiliare mihi. & in pace suscipe spm meū. Et dū hanc dno orōnē dedisset. decollata ē & cū pace reddidit spm. Post paucū aūt tempus. quedā mulier nomine sophia senatrix. transiens p ciuitatē nicomedie ueniens ab urbe roma. tulit corpus beate iuliane. & condiuit cū aromatibus & linteaminibus preciosis in locello. Et dū nauigio uenisset ad urbem. surgens tempestas eduxit ipsam nauē in fines campanie. Et posita ē beata iuliana p e territorio puteolano miliario a mari uno. Prefectus aūt eleusius. cū nauigasset in territoriū suū suburbanū. uenit tempestas ualida. & dimersit nauem ipsius & mortuus ē. & cū eo uiri. xxx. iiii. Et cū iactasset eos aqua in locū desertū. a feris & auibus corpora eorum deuorata sunt. Scā aūt iuliana ī pace sepulta ē in loco q dr cumbas. ubi multa mirabilia dns ostendere dignatus ē usq; ī hodiernū diē. Passa ē aūt beata iuliana. xiiii. kl mr̄. impante maximiano impatore. apud nos aūt regnante dno nr̄o

ihu xpo. qui cu patre et spu sco uiuit et regnat in scla se culoru. AMEN. modesti.

Passio scorum m. viti et modesti et crescentiae.

IN PROVINCIA LICIA temporibus diocletiani et antonini imperatorum multas uirtutes operabatur in infantia sua beatissimus VITVS. timens dnm celi et terre. die ac nocte deprecans dnm. et conuertens animas non credentium. elemosinis uacans. uiduis et orphanis tribuens. Erat autem ex genere nobili et diuitiis magnis. Erat enim in oratione et cilicio indutus. et xpm deprecabatur dicens. fac miam cum seruo tuo. et ne repellas me a mandatis tuis. neque segreges a congregatione iustorum. Erat autem pater huius sacrilegus et impius. et a cultura ydolorum non recedebat. Facta est autem illi uox de celo dicens. Vite exaudita est oratio tua. ecce faciam tecum sicut petisti. Suadebat eum hylas pater eius. ut ad culturam ydolorum eum adduceret. Cui beatus VITVS dixit. Ego non scio alium dnm nisi unum qui est in eternum. cuius sps ferebatur super aquas. qui separauit lucem a tenebris. et uocauit lucem. et facta est lux. et uocauit tenebras et facte sunt tenebre. cui ego deseruio. ipsum dnm angelorum adoro. qui fecit celum et terram mare et omnia que in eis sunt. Ipsum ego confiteor omnibus diebus uite mee. Hoc audiens pater eius. iussit infantem catomis cedi dicens ei. Quis te docuit hec confiteri. aut nescis quia si hec audierit princeps pribis. Beatus uitus dixit. Ista que me audis loqui. xpc me docuit. cuius ego seruus sum. Tunc uocans modestum patrem eius. et amonuit eum dicens. Vide ne aliquando ista uerba loquatur. Cui scs uitus respondens dixit. Hec michi dulcedo bona est. secundum prophetam dicentem in psalmo. Bonum michi lex oris tui. s. m. a. et a. Manus tue. f. m. et p. m. i. i. Apparuit autem infanti angelus dni dicens. datus sum tibi custos. ut custodiam te usque ad diem exitus tui. et omnia quecumque petieris dabuntur tibi. Plangebat pater filium quia unicus erat ei. et mollibus uerbis suadebat eum. ut ad culturam ydolorum illum adduceret. Cui scs uitus dixit. Quibus diis iubes me sacrificare. Cui respondit pater eius hylas et dixit. Nescis esse deos iouem. arfam. herculem. iunonem et mineruam. quibus principes subditi sunt. Scs uitus dixit. Ego numquam audiui plures deos esse. Scio enim unum dnm esse patrem et filium et spm scm. quod est trinitas. xpm qui passus

est p peccatis nris. p cui sanguinē
nos redepti sumus. quē tu igno
ras pat. Nā si uoluisses consenti
re. scires qualis ē xpc. filius di
agnus qui tollit peccata mundi.
Hylas pat ei dix. Ego scio qd xpc
quē tu dicis apt homines in iu
dea crucifixus est. & apt pyla
tu flagellis cesus. tradit ē cru
cifigendus. cui tu cfiteris filiu.
Scs uit dix. Ius tradicio & cru
cifixio redeptio ē peccatoz. a q
nullus hominū me pot separe.
Multa eni demonia eū cfitebant
ur. multos cecos illuminabat
& infirmos san[illegible]s reddebat. hec
audiens ualerian cesar. apphen
dit patrē eius & dix. audio qa
filius tuus xpm illū crucifixū
in iudea confitet. & ds nros
deridet. Iube q eū adduci. Et
dū fuisset adduct infans. se
dente cesare p tribunali. interro
gauit eū dicens. Quare n sacrifi
cas diis. aut nescis qa pncipes
iusserīt. ut siqs i uent fuerit il
lum xpm colens. diuersis penis
puniat. Beat uit securus spū
sco plen n trepidans. neq; tim
ens. signaculo facto xpi filii di.
aperuit os suū dicens. Ego sculp
tilib & lapidib nūq. consentio.
sed habeo dnm cui deseruit ani
ma mea. Tunc hec uidens hylas.
exclamauit uoce magna rogat
alios amicos suos dicens. Plangi
te mecū. quia uideo unicū fi
liū meū pire. Scs uit dixit.
Ego n peo. si possum in con
gregatione iustoz itroire.
Ualerian dix. Nisi qa ex no
bili genere nat es. & amicicia
patris tui me retinet. iā ius
sissem te fustib mactari. adq
esse q. & sacrifica diis. Scs
uitus dix. Semel t dixi cesar
xpm adoro filiū di. Irat aut ua
lerian iussit infantē cātomis
cedi. Qui aut manū miserunt
ad infantē. statim brachia eoz
arida facta sunt. Clamabat
cesar. manū pdidi. torqueor
dolore. Tunc uocans hylā pa
trē eius dix ei. Tu filiū n habes.
s; uideo magū eē. Scs uit dix.
Magica mea xpc ē. q me docet
omni die mandata sua. cui
ope repletus sum. q mortuos
suscitauit. & pedib sup mare
ambulauit. q imparauit mari
& cessauit abira sua. ego ipsius
seruus sum. Si aut possunt dii
tui faciat manū tuā sanā. Vale
rianus dixit. Tu aut facis. Scs
uitus dixit. In nomine dni ihu xpi
facio. Et statim manū suā reddi
dit sanā homini. Tunc imperator
consignauit eū pat suo dicens.
Vade emenda filiū tuū. ut ad
quiescat & sacrificet diis & non

pereat. Tunc pat̄ introducens
int̄ domū filiū suū multis deli
ciis & mollib; uerbis suadebat ei.
in cymbalis & cytharis. ut com
placeret ei. 7 ornatas ancillas
suas saltare ante eum fecit. Ille
aut̄ oclis celū aspiciebat. dicens.
cor contritū & humiliatū ds̄ n̄ sper
nit. Iussit cubiculū ornari di
uersis lapidib; p̄ciosis. Et cū ingss
sus eēt cubiculū. iussit pat̄ eius
claudi cubiculū. Beat̄ u° infans
genua flectens. dep̄cabat̄ dn̄m di
cens. Ds̄ abraha. ds̄ ysaac. ds̄ iacob.
miserere mei. & confirma me
in uirtute tua. ut n̄ p̄ualeat in
imic̄ draco iniquitatis aduersus
seruū tuum. ne dicat̄ gentes ubi
ē ds̄ eorum. Fulgebat aut̄ cubi
culū. quas xii. lampades arden
tes. & fact̄ ē odor quasi aromatib;
p̄ciosis. Quib; replet̄ pat̄. 7 familia
dicebat. Talē odorē nūquā me
minit etas nr̄a. Hylas pat̄ ei dice
bat. Dii uenerūt in domū. Et ele
uans se sup fenestrā uidebat cu
biculū fulgens. Ap̄ti sunt autē
ocli ei. & uidit. vii. anglos stantes
circa infantē alas habentes sic
aquile dicentes. agios. agios. agi
os. Et statim excecat̄ ē hylas. Tunc
beatus uit̄ orabat p patre suo di
cens. Ds̄ helye xp̄e filius di qui
natus es de sp̄u sc̄o. ne me separes
a patre meo. s; iube [illegible] eū cong̃

gare in aula sc̄a tua. Ille aut̄ plenus
dolore clamabat. Ve m̄ quia p̄didi
lum̄ oclo᷎ meo᷎. Fact̄ ē aut̄ clamor
seruo᷎ & ancillarū plangentiū
dn̄m suū. Cōmotaq; ē ciuitas ita
ut & imp̄ator ualerian̄ curreret
in q̄b; uidebat hominē eē cecatū.
Int̄rogauit eum ualerian̄ dicens.
Hoc q̄m t̄ contigit. Hylas u° dixit.
In cubiculo filii mei. intrat̄ sum.
in q̄b; uidi d[illegible] eos [illegible] igneos quo᷎
ocli erāt sic scintille & eo᷎ aspec
tum baiolare n̄ potui. Valerian̄
dixit. Vere dii fuerūt. Et ap̄phen
sus hylas a seruis suis. adduci se
iussit ad templū iouis. p̄mittens
ei uictimas dicens. Ds̄ iouis si sal
uum me feceris. offerā t̄ thaurū
cū cornib; aureis. & uirgines sa
cras. Obdormierūt aut̄ dii & nul
lum auxiliū ei p̄stabant. Ille aut̄
p̄ dolore clamabat. Beat̄ u° infans
genua flectens. semp dn̄m dep̄
cabat̄ dicens. qui tobiā illumina
sti. & iob a uulnerib; saluasti. ita
facies m̄iam cū pat̄ meo. s; si con
senserit t̄. Adducit̄ pat̄ cec̄. cadit
ad genua filii sui dicens ei. fili
saluū me fac. Cui sc̄s uit̄ dixit.
Et uis eē saluus. Hylas respondit.
Ego uolo. Beat̄ uit̄ dix̄. Abrenun
tias demoni pompis & op̄ib; ei.
Hylas dix̄. Abrenuntio. Beat̄ uit̄
dix̄. Abnegas iouē 7 arsam. hercu
lē. iunonē. & mineruā. Hylas u°.

na et dicens. Imperator: ciuitas periclitatur. Diocletianus imperator dixit. Quid dicis? Carcerarius respondit. Viri quem nobis tradidisti in carcere, ubi claritas luminis magna est et odor inestimabilis, et est cum illis uir cuius aspectum nullus hominum tolerare potest. Tunc iussit imperator ministris suis harenam preparare dicens. Bestiis tradam animas eorum et uidebo si deus eorum potest eos liberare de manibus meis. Et cum introducti fuissent in teatrum, sanctus uitus admonuit modestum papatem suum ut non expauesceret dicens ei. Forti animo esto ne timeas gladium diaboli, ecce enim appropinquat corona nostra. Erant autem turbe innumerabiles expectantium .xl. milia uirorum, exceptis paruulis et mulieribus quorum numerus non estimabatur. Tunc imperator diocletianus sancto uito dixit. Vite, ubi te uides? Qui autem eleuans oculos suos aspiciebat in celum, iterum dixit. Vbi te uides? Sanctus uitus dixit. Video me in amphiteatro esse. Si quid facturus es fac celerius. Tunc imperator diocletianus dixit. Consule anime tue et sacrifica diis magnis. Sanctus uitus dixit. Numquid tibi bonum sit diabole, lupe rapax, deceptor animarum innocentium? Miror frontem tuam imperator: nam si cani dixerit foras erubescit et exit; et tu non erubescis? nam ego christum habeo cui deseruio. Tunc furore repletus diocletianus imperator iussit ministris suis clibanum parare et plumbum et resinam et picem solui in eo. Et fecerunt ministri sicut dixerat eis. Imperator dixit. Ecce enim uidebo si deus eorum potest eos eripere de manibus meis. Sanctus uitus signaculo facto iactatus est in medio olle; feruebat autem olla sicut mare. angelus autem domini extinxit furorem olle, et stans beatus uitus in medio ymnum dicebat. Qui liberasti filios israel de terra egypti, et de manu seruitutis per moysen et aaron seruos tuos, fac nobiscum misericordiam tuam propter nomen tuum. Et respiciens sanctus uitus dixit. Quid est diocletiane, ubi sunt mine tue? Gratias ago tibi quia fecisti nobis lauacrum, uinam et sabanam preparas. Et uniuersus populus clamabat dicens. Nos tanta mirabilia numquam uidimus uere quia magnus est deus huius infantis. Et exiuit de olla sanus nullam maculam habens in corpore suo. fulgebat autem caro eius sicut nix et dixit. Ecce imperator iam erubesce cum diabolo patre tuo. Imperator autem repletus ira iussit leonem ingentem ad eum dimitti, cuius rugitum nullus hominum tolerare poterat. Cum imperator

dixit. Nunquid et huic magice tue ꝑualebunt. Sanctus infans dixit. Insipiens et stulte. mecum est xpc cum angelis suis. qui me liberabit de manibus tuis. Et ut dimissus est leo sanctus uitus cruce facta furorem leonis exsuperauit. currensque leo ante pedes eius cecidit. et lingua sua extergebat sudorem de facie eius. Respondens autem sanctus uitus impr̄i dixit. Ecce imperator animalia ista honorem reddunt deo et tu non agnoscis. Nam si agnoscere uelles. et credere in xpm. saluus fieres. Imperator dixit. Tu credas et gens tua. Sanctus uitus subridens dixit. Benedixisti impr̄. omne quod genus meum ꝑpetuam coronam et in paradiso desiderat. est constitutum. Multi enim uidentes crediderunt in illa hora quasi mille uiri. Impr̄ dixit ei. Vide que sunt artes tue. ut igni et feris impes. Sanctus uitus dixit. Iste fere reddunt honorem domino et non michi. quia agnoscunt creatorem suum. Tunc imperator iussit ministris suis ꝑparare catastam et extensi sunt serui dei. athlete beatissimus uitus una cum sancto modesto et crescentia papatissa sua. torquebantur simul in catasta. Tunc sanctus uitus diocletiano imperatori dixit. Impie carnifex que tibi est causa cum muliere. Imperator ira repletus tantum eos iussit torqueri. ut omnia uiscera eorum dirumperentur. Tunc sanctus uitus eleuans oculos suos ad celum exclamauit dicens. Domine deus libera nos. Et statim factus est terre motus magnus coruscationes et tonitrua. et ceciderunt omnia templa ydolorum. et mortua est tercia pars ꝑpli. Et statim imperator fugit ꝑcutiens sibi alapam in fronte dicens. Ve michi a tali infante superatum esse. Descendit autem angelus domini et eripuit eos de catasta. et subito apparuerunt iuxta fluuium qui dicitur siler. et requieuerunt sub arbore. Et inuocauit beatus uitus dominum dicens. Domine deus ihu xpe filius dei uiui. accipe animas nostras ad te. et deprecor te ut in hoc loco ꝑ dies quatuor natalis mei musca non appareat. Et facta est uox illi de celo dicens. Uide quod petisti datum est tibi. et requieuerunt in pace. Uise sunt anime ipsorum sicut columbe. septies candidiores quam nix. et chori angelorum psallentes. Per triduum autem aquile custodiebant corpora eorum. Florentia autem quedam illustris femina diu gestetur cum equis. subito eam in basterna sedentem rapuerunt que cum pedibus iret iuxta fluuium aducta. apparuit

ei scs uitus sup aquā ueniens. et dū eū mulier uidisset excla mauit dicens. Si angls di es. libera me. Scs uit dix. Ego sū uitus. si sepelieris corpa nra. quicquid petieris a dno dabit t. et accipies. et liberata ē ab im petu aque. Et statī corpa scor collegit et aromatib condiuit et sepeliuit in eo loco. ū requi euerā qui dr marian. Passi sūt aūt beatissimi martires. VITVS et modestus et crescentia. sub die xvii. kl iul. impantib diocle tiano et antonino. Regnante dno nro ihu xpo cui ē honor et glā et potestas is scla sclor am.

IN DIEBVS clau *Passio sci* dii cesaris ueniens *apollinaris.* beat petrus apls ihu xpi naza reni ab antiochia in urbe ro mā. multiq; cū eo xani. ammi nistrantes ei romā uenerunt. Qui statim ad synagogā iude orum ascendens. dedit eis no ticiā suam petr dicens. qd ip se hebreus eet. et a iudea pp frm caritatē aduenisset. Cū v multis dieb sermocinaretr cū iudeis introducebat denomi ne ihu qd uere di eet filius. qui saluū fecit omne gen hu manū. indicans illis quantas opationes et uirtutes in isrl fe cisset scdm pheticas uoces. Multi q ex iudeis agentes peni tentiā p ignorantia sua. crede bāt in ihm pdicante petro. et n solū iudei. s; etiā romani su scipientes uerbū. gauisi sunt qd uisitatione sua uisitasset ds gen humanū. mittens fili um suū renouare mundū. et credentes in ihm baptizabant. Post multū ū tempis. ait bea tus petr apls apollinari disci pulo suo. Quid sedes nobiscum. Ecce erudit es de omnib que fecit ihc. surge g et accipe spm scm. simulq; pontificatū. et pge ad urbē que uocat rauenna. in q multitudo ppli morat. Predica eis de nomine ihu. et ne formidaueris. Constat eni apud te. quod uere di filius sit qui mortuis uitā reddidit. et egris indulsit uerbo medicinā. Et p multa dans orationē bea tus petrus. ponensq; manum sup cap eius ait. Mittat dns ihc xpc angłm suū. q ppareat it tuū. et que postulaueris an nuat. et osculans eū emisit a se. Cumq puenisset beat apol linaris non longe ab urbe ra uenna. mansit ap qndā mi litē asiaticū nomine hireneū. Cui indicans unde uenisset aut quid ageret. Ait ad eum ille miles [illegible]. Hospes. filius

meus excecatus est. Si siquidem uirtus est
predicationis tue. adhibe medi
cinam ut uideat. et sequar dominum
tuum credens in eum. Quem puerum
alacriter beatus apollinaris ad se pro
duci iussit. Et uidentibus cunctis qui
aderant. nichil aliud beatus apol
linaris quam signum crucis super oculos
ceci faciens. dixit. Deus qui non localiter
sed ubique es tu intromitte cognitio
nem filii tui domini nostri ihesu christi in ista
ciuitate. ut non solum istos oculos cor
porales. illumines. sed etiam interio
res oculos gentium commorantium in
loco apud eas. ut celeriter agnoscentes
ihesum christum filium tuum esse dominum. locus
ministerii predicationis tribuatur. cum magno
effectu. Et expletis his sermonibus
uidit cecus. et prouolutus pedibus bea
ti apollinaris una cum parentibus
suis. credentes in christo baptizati
sunt in fluuio non longe ab urbe
rauenna. Matrona uero cuiusdam tribu
ni militum nomine tecla pannos
plurimos grauissima tenebatur in
firmitate. quam nullus medicorum
poterat erigere. Factum est ut mi
les christianus astaret ante tribunum.
et orta fabula tribuni de coniu
ge infirma. ait miles. Est apud
me quidam peregrinus prouecta etate
qui etiam filium meum cecum absque
ullo medicamine illuminauit.
si permittis. mox ut illam uiderit.
conualescet. Ait ei tribunus. Et

hic unde aduenit. Qui respondit.
ab urbe roma. Tribunus dixit. Ergo
romanus genere est. Respondit. Nescio.
Plus tamen grecus esse uidetur. Dicit tribu
nus. Secrete perduc eum in domum
meam. ut cognoscam uera esse que
dicis. Cumque ingressus fuisset in ur
bem rauennam beatissimus apollina
ris. circumsignans se dixit. Deus qui
operaris cum petro magistro meo
operare et mecum. ut clarificetur no
men tuum et fiat uoluntas tua. Et in
gressus domum tribuni. officiosis-
sime susceptus est. Ait ad eum tribu
nus. Et quid dulcius estuanti quam
frigida aqua. Cui beatus apollina
ris respondit. Requiescat in uos
pax domini et dei nostri ihesu christi. Tribunus
ait. Quis est deus quem dicis. Sanctus apollina
ris respondit. Filius dei uiui. qui
seculum istud perditum renouauit. Tri
bunus ait. Ut uideo tu galyleus es.
Sanctus apollinaris respondit. Etiam.
Tribunus dixit. Nosti curationes.
Sanctus apollinaris respondit. Nichil
sine nomine ihesu. ait tribunus.
Et que uirtus est in ihesu. Sanctus
apollinaris respondit. Conuoca
huc milites tuos. ut cunctis ui
dentibus cognoscant uirtutem
~~tuam~~ ihesu. quod ipse sit deus ui
uens. et nullus est preter eum alius.
Tribunus ait. Ueniant principes
ut cognoscam uirtutem ihesu. Cumque
astarent. ait tribunus. Ecce mu

Bene aduenisti medice

uer mea lecto tenetur infirma
annis plurimis. cui omnis medici
na contraria extitit. si qua ergo uir
tus est in te. operare. Cui respondit be
atus apollinaris. Aperiat deus oculos
cordis uestri. ut uidentes mirabilia
eius credatis ihm xpm dnm esse. Tunc
apprehendens manum mulieris ait.
Surge in nomine dni et di nri ihu
xpi. et crede illum. et ne amplius
dixeris quod alius similis sit illi.
Statim surgens mulier descen
dens sana de lecto clamans et di
cens. quod non sit alius deus preter ihm
quem predicat apollinaris. Videns
uero tribunus et milites obstupuerunt
dicentes. quia uere hic est deus qui
talia facit. Potest enim iste si diliga
tur etiam in bella prestare auxilia.
Interea ipse tribunus cum uxore sua
et filiis et familia sua credentes in
ihm baptizati sunt. Sed et milites
multi ex paganis qui interfue
runt. receperunt fidem ihu xpi. Ha
bitauit interea in domo tribuni in
tra urbem rauennam beatus appolli
naris. et cotidie ad eum ueniebant
multi ex populo et docebat eos secre
te dicens. Credite in ihm. quoniam ip
se est deus celi et terre. Et credentes
baptizabantur. Multi uero nobiles
dabant filios suos beato apolle
nari. ut ab eo de sacris litteris eru
direntur. His uero qui iam xpo credebant.
missas et baptismata in domum tri
buni beatus apollinaris agebat cum
discipulis suis. Itaque infra duo
decim annos. duos presbiteros aderitum
et calocerum ordinauit. Martianum
nobilissimum uirum et cleocladium
philosophum. diacones fecit. Sex
enim clericos statuit. cum quibus
die noctuque psalmum dno canebat.
Cumque cresceret opinio beati apol
linaris. de predicatione ihu xpi.
iam non potuit latere. nuntiatum est
duci saturnino. Qui producens eum
statuit ante pontifices capito
lii rauennatis. Interrogans eum
dux quid uellet esse. Qui respon
dens libera uoce. Xpianus sum.
Dux ait. Quis est xpc. Scs apolli
naris respondit. filius dei uiui
per quem omnis creatura uiuit. que est
in celo et que in terra. et que in ma
ri est. Cui dux ait. Et te ipse mi
sit ad nos ut euacues culturas
deorum nostrorum. An ignoras sacrum no
men iouis quia magnum est. qui
est habitator capitolii huius ciui
tatis. cui te oportet humiliari.
Scs apollinaris respondit. Quis
est habitator ignoro. et quale tem
plum possidet nescio. Aiunt pon
tifices. Veni et uide magnum tem
plum et mire exornatum. ibique cer
nes symulachrum inuictissimi
iouis. Cumque introisset capito
lium beatus apollinaris. subridens
ait pontificibus. Ista ornamenta

aurea et argentea melius pote
rant pauperib⁹ erogari. quã ante
conspectũ demonũ appendi. Tũc
irruentes pontifices paganorũ cũ
populo sup eũ nimia cede macta
uerunt. et eicientes ad mare semi
uiuũ reliquerunt. quẽ colligen
tes discipuli eius absconderunt
in quandã domunculã mulieris
uidue xpiane. adhibentes ei cu
rã. Et post. vi. menses nobilissim⁹
uir nomine bonifacius cuius clas
sis subito obmutuit. Cui cũ plu
rimi medicorũ nichil pdessent.
indicatũ ẽ. qđ famulus dĩ apolli
naris uiueret. et aput quandã
uiduã lateret. mittens ad eũ
coniux eius obsecrauit ut ad
uirũ eius uisitationẽ impende
ret. Cumq; puenisset ad domũ
eius. puella de domo eius habens
spm̃ inmundũ exclamauit dicens.
Recede hinc serue dĩ uiui. nam
facio te de hac ciuitate pedibus
ligatis abstrahi. Cui ait scs apol
linaris. Obmutesce diabole et
exi ab ea. et ne ultra in hominib⁹
loquaris. Qui statim recessit ab
ea. Ascendens u° beatissim⁹ uir do
mũ bonifacii. uidensq; eũ iacen
tem mutũ ait. Dñe ihũ xpe q̃
clausisti os isti⁹ hominis ne am
plius inuocaret ydola mauxi
lũ sui. apĩ denuo os eius ut tu
um nom̃ qđ ẽ benedictũ inuocet.
et credat quia tu es dš uiuens in
scla sclorũ. Cũq; a xpianis dictũ fu
isset am̃. eadẽ hora soluta ẽ lingua
eius et laudabat dm̃ dicens. Non
ẽ alius dš pter hunc. quẽ pdicat
beatissim⁹ apollinaris. In eodẽ aũt
die amplius quã quingenti homi
nes crediderunt in xp̃m. agentes
grãs dõ et apollinari famulo eius
p quẽ illuminati sunt. Non p⁹ mul
tos dies inflamati q̃dã paganorũ
a spũ inmundo suas facientes
uoluntates tenuerunt eũ. et di
utius fustib⁹ cesum phibebant
ne de nomine ihũ mentionẽ aliquã
faceret. Qui iacens in tra clamabat
qđ uere ipse ẽ dš qui sponte p om
niũ hominũ salute corpalitẽ pa
ti uoluit. Non ferentes pagani hoc
testimoniũ nudis pedib⁹ beatum
apollinarẽ sup prunas stare fecerũt.
Qui ampli⁹ xp̃m testificans pagani
ab urbe classis eũ piecerunt dicen
tes ei. quã uis curationes facias.
noli urbẽ ingredi et uiues. Erat
enĩ beatissimus apollinaris iacens
foras muros. et pdicans de nomi
ne ihũ incessanter. Ueniebãt ad
eũ multa deuotione timentes dm̃.
et ministrabãt ei. Non enĩ parua
erat plebs xpianorũ maxime
nobiliũ. Habebãt enĩ xpiani tu
guriũ ñ longe a muro. ubi missas
faciebat beat⁹ apollinaris. bap
tizabat aũt ĩ mare ĩ nomine patris

& filii & sp̄c sci. Post plurimos
annos beatissim̄ apollinaris
ad emiliā prexit. docendo secre
te p̄plos quos poterat trahere uer
bo dī. Interea calocerus p̄br gu
bernabat ecclām que erat ra
uenne. latenter faciens multas
uirtutes in nomine xp̄i. Non p̄
multū temp̄ regressus ē ab emi
lia beatus apollinaris. a xp̄ianis
cum omni gaudio susceptꝰ est.
Eodē tempe. rufus patricꝰ & ex
consul ducatū agebat rauenne
cuiꝰ unica filia infirmabat̄. Indi
catū ē ei de nomine apollinaris
sacerdotis. quē mox iussit ad
domū suā adduci. ut uisitaret
filiā eiꝰ. At ū ingressus ē domū
cū clericis suis. statim defuncta
ē puella. Cumq; lamentationē
audisset scs apollinaris. cogno
uit quia transisset. descendens
increpabat eū rufus patricius
cū lacrimis dicens. Atq; utinam
domū meā ñ introisses. dii enī
magni indignati sunt. & nolu
erunt filiā meā saluare. Tu ū
in quo poteris saluare eam. Et
omīs qui aderant flebant cū eo.
Cui beatissimus apollinaris ait.
Fiducialit̄ age patrici. & iura
michi p̄ salutē cesaris quia p̄
mittes puellā sequi saluatorē
suum. & m̄ cognosces uirtutē
dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i. Rufus patricꝰ
respondit. Scio quia mortua
est puella & ñ uiuit. tam si ui
dero astantem & loquentē lau
dabo uirtutē dī tui. & ñ p̄hibeā
puellam sequi saluatorē suum.
Tunc uniuersa multitudo fle
bat cū eo. ipse ū fiduciā habens
in ih̄u. accessit & tetigit puellā
dicens. Dn̄e ih̄u xp̄e ds̄ meus.
qui magistro meo petro ap̄lo
tuo dedisti locū impetrandi.
aput te que desiderat. tu su
scita hanc puellam quia tua
ē creatura. & ñ ē aliꝰ ds̄ p̄t te.
Et respiciens ad puellā ait. Quid
iaces. S urge confitere saluato
rē tuum. Que statim surrexit.
& loquebat̄ uociferans & dicens.
Magnꝰ ē ds̄ quē p̄dicat apolli
naris famulus eius. & nullus est
alius p̄ter eum. Factū ē in illa
hora magnū [gaudiū] coram omnibꝰ xp̄i
anis. quia magnificatū ē nom̄
dn̄i ih̄u xp̄i. Baptizata puella
cū matre & filia p̄miscui sexus.
.ccc. xx. uiii. & multi ex paganis
crediderunt in xp̄m. Rufus uero
patricius timens cesarem occul
te diligebat apollinarē. & mi
nistrabat ei. filia ū eius consecra
ta est xp̄o. & p̄mansit uirgo.
Nuntiatū ē ū hoc cesari a paga
nis quod quidā uir ueniens ab
antiochia magicis incantati
onibꝰ nom̄ ih̄u xp̄i induxit.

induxit in urbe rauennā. et
magna multitudo obedit illi.
etiam domus rufi patricii. Cu
cesar mittens successorē scripsit
ad uicariū nomine messalinum.
ut psumptorē huiuscemi aut di
is inclinaret. aut longe in ex
iliū mitteret. Accersiuit itaq;
messalinus uicari beatū apolli
narem in ptorio suo. et ait coram
sacerdotib capitolii. Quis diceris?
Respondit. Apollinaris. Messa
lin dixit. Unde huc aduenisti?
Scs apollinaris respondit. Aban
tiochia. Messalin dixit. Quā ar
tem agis? Scs apollinaris respond.
Xpianus sū discipulus aplox. Vi
carius dixit. Quis ē xpc? Scs apol
linaris respondit. Filius dī uiui
q fecit celū et trā mare et omne
animā uiuentē. Messalin dix.
Tu de illo xpo dicis quem ante pau
cos annos d'use filiū dī diceret
audeis int fectus est. Utiq; hic
si ds eēt nec mori poterat nec
contumeliis affligi. S; supbe
agens. iniuriat ē et morti tdi
tus ē. Hunc tu qua ratione in
numerū dox coputas ignora
mus. Scs apollinaris respond.
Hic de q loqm. ī hc erat ds et est
int nū. S; uolens gen huma
nū a seruitute demonū eripe.
exinaniuit semetipsum. et incar
natus est. p spm scm. nat deuir
gine. que uirū n cognouit umquā.
Vicari dixit. Auditū ē hoc apud
nos. S; difficile credi potest. Scs
apollinaris respond. Audi iudex
que dico uirilit. Ds erat manens
in corpe mundo. Faciebat mi
rabilia insignia. quod aut aui
deis temptus est. siue cruciatus.
caro que ex uirgine sumpta ē
patiebat. Ds enim inpassibilis
pmansit et inmortalis. qui etiam
ipsam carnē suā tercia die ex
citauit a mortuis. apparens mul
tis. ascendit in celū unde de
scenderat. Ds eni tantā tribuit
potestatem in se credentib. ut
in nomine eius demonia eici
antur: infirmi conualescant.
mortui resurgant. Vicarius
dixit. Tu m psuadere n pot.
ut ego dos sequar ignotos. qui
a senatu recepti n sunt. S; ista
pposita. accede ad capitoliū
et manib tuis pone thura mag
no dō ioui tonanti ut possis
uiuere. Nam p salute cesaris
uerberatū te diuersis penis
exilio dirigam. Scs apollina
ris respond. Iā me pductum
in capitolio existimato. secu
rus esto quia manib thurā meis
ponam demonib. S; dno meo
ihu xpo incensum offeram
laudis. et suauitatis. Exclaman
tes u pontifices dixert. Igno

rasiudex. hic sibi nom̄ inposuit
pontifex. ut sub nomine nr̄o
seducat turbas. s; examina eū
dep̄ sūptionib; suis. Vicari⁹ dixit
ad officiū suū. Exuite eū & ceden
tes dicite ei. Resipisce & imola dīīs.
Cumq; cederetur. clamabat dicens.
Xp̄ianus sum. fac qđ t̄ uidet̄. Dū hec
circa famulū di geruntur. unus
de pontificibus demonū dix̄ adui
carium. Eculeo appendat̄. ut tor
tus ductus det honorē dīīs inmor
talibus. Beat⁹ apollinaris dū torq̄
retur dixit. Dn̄m ihm xp̄m dn̄
uiuū eē confiteor. & aliud n̄ di
co. Messalin⁹ uicari⁹ dixit. Dic m̄
pestifer. q̄ remunatio t̄ erit p his
penis? Scs apollinaris respond̄.
Siquis pseuerauerit usq; ī finem
in xp̄o. hic saluus erit. & si mor
tuus fuerit uiuet. hec ē remu
neratio xp̄ianoꝝ. Tunc uniuersi
xp̄iani qui aderant. audientes
hec glorificabant dn̄m celi. quia
fortior erat beat⁹ apollinaris dū
pateret̄ ab his q̄ ministrabant tor
menta. Dix̄ iudex Denuo uerbe
retur. & sup plagas. bullientē aq̄
mittat̄. hinc sub p̄cone ad na
uē ducat̄ & cū graui pondere
ferri in exilio ad partes hylirici
ci relegetur. Quidā u° q̄ senior
erat in famulū di arrept⁹ a demo
nio subito expirauit. Cumq; ele
uat⁹ fuisset ātra beat⁹ apollina

ris. ait ad uicariū. Impiissime
quare n̄ credis in ihm filiū di.
ut euadas tormta et̄na. Tunc
indignat⁹ iudex. iussit eū saxo
os ei⁹ contundi. Videntes aut̄
xp̄iani tantā impietatē commo
ti sunt. Et irruentes sup paganos.
tanta allisio fuit. ut subito am
plius quā. cc^tos homines impios
interficerent. Et & uicariū p̄ime
re cogitabant. Beatū aūt apol
linarē cū grauissimo pondere fer
ri iussit in carcere horrifico clau
di. & in ligno pedes ei⁹ extendi.
& nichil illi ministrari p̄cepit
ut deficeret. Angls aūt dn̄i
nocte ueniens ad eū. uidentib;
custodib; pauit eum. & confor
tans abiit. Quarto q̄ die cogno
uit eū iudex adhuc uiuere.
secrete cathenatū in nauē po
suit. & in exiliū direxit. Se
cuti sunt eum tres uiri decle
ricis q̄ ei ministrabant. Inte
rea eccla que erat rauenne
gubnabat̄ p p̄bros & diacones
crescente numero xp̄ianoꝝ.
Cūq; in littora corinthi maris
nauigarent. subito nata est
tempestas. & data naui insic
co cōminuta ē. & electus in
littore beat⁹ apollinaris cū
discipulis suis & duob; mi
litib;. Ceteri u° mortui sunt
in mare. Aiunt ad eū milites.

Dne pat quo ibim? Quid facie
mus? Quib' ait. Baptizamini
i nomine ihu et uiuetis. Qui
statim renuntiantes ydolis.
baptizati sunt i noie patris.
et f. et s. s. Tunc ceperunt pgere
de loco in locu. et ptransierunt
missi ad pdicandu uerbu di.
et nemo eos recipiebat. Tunc
cuiusda pmi et magni uiri.
fr leprosus effectus est. et a beatis
simo apollinare uisus est. Cui
et dixit. Vis fieri sanus? Qui ait.
Volo. Scs apollinaris dixit.
Crede i dnm ihm xpm. Qui re
spondit. Si me sanu fecerit.
ipse e ds. Inuocans beat apol
linaris nom ihu. tetigit eum.
et statim san fact e. qui et ipe
renuntians symulacris credi
dit i ihm. et baptizat e. et man
sit ap eum dieb plurimis. Et
inde ptransiuit ad ripa da
nubii. et multos sociauit ad
dnm. Cuq; inotuisset qd inimi
cus eet ydolor. uolebat eu pa
gani occidere. Qui fugiens de
scendit ad partes tracie. et
mansit ibi dieb plurimis.
Erat de p eni in ciuitate teplu
serapis. q in ipsis dieb
nullu responsu suis dare uo
lebat. Sz du multa illi offer
rent. uix tande sps demo
nu locut e dicens. Nescitis

quia discipulus petri apli a ro
ma huc uenit. Hic si expulsus
n fuerit. ab his locis nos uobis
responsa dare n possum. Facta
itaq; inquisitione iuent e beat
apollinaris. que discutientes
quid faceret in finib eor narra
uit eis quia xpian sum. et p xpi
nomine ab urbe rauenna huc
in exiliu missus sum. Qui excu
tes eu diutius fustib cesu. usq;
ad mare duci fecerunt. rogan
tes rectore puintie ut usu nauis
currente ad italia beatu apol
linare cu suis hominib sup im
ponerent dicentes. Melius e no
bis ut ibi uenit habitet et sub inde
uertat ppim. qua hic euacuet
culturas deor nror. Itaq; post
terciu annu rauenna ingredit.
Que suscipientes xpiani gauisi
sunt gaudio magno. glorifican
tes dnm qui eis suu pastore et
doctore reuocauerat. Multa
deniq; mirabilia per eu dns in lit
tore dalmatiaru du regrederet
opat est. Contigit p multu temp
du xpiani missa tenerent in sub
urbano cirenei senatoris. sub
ito seditio orta e in ciuitate a pa
ganis de nomine beati apolli
naris. Et irruentes ppli sup eu
ligatu ad foru pduxerunt ce
dentes et uulnerantes eu. que
uidentes pontifices capitolii.

indignati sunt dicentes. Non
enim dign⁹ ē iste p̄sentari ma
gno dō ioui. quia frequent eum
illusit. S; ducat̃ ad templū ap
pollinis. ibiq; cognoscat uirtu
tem deoꝝ inmortaliū. Cūq; p duc
tus fuisset multi nobiles uiri.
tā pagani quā xpiani unā cū
pp̄to secuti sunt eum. Dicebant
pagani. Videam̄ si iam homo
iste resipuit. & dū uenisset ad
templū & uidisset simulacrū
apollinis. ait scs apollinaris
astantib⁹. Nunqd iste ē ds̄ in quo
auguriatis. Responderūt pa
gani. Etiā. Ipse ē ds̄ p̄mi int̄ dos
& custos ipse ē ciuitatis. Beat⁹
apollinaris respond. Nunq̄ sit
huic bene. s; hoc destructo. erit
custos xpianoꝝ cōmorantium
in loco isto dn̄s nr̄ ihc xpc qui
uere ē ds̄. Et dans orationem.
simulachrū dissolutū ē. & tē
plū diaboli destructū ē. Paga
ni ū uidentes que facta sunt.
clamabāt dicentes. Senex im
pius uit̄ficiat̃. p quē omnia di
minuta sūt. Xpiani ū grās deo
referebant dicentes. quod uere
ille ē ds̄ qui talia p hunc pātrē
nrm̄ opat̃. Cōmota ē pars paga
norū & tradiderunt eū iudici
cui nom̄ erat thaurus ut eū oc
ciderent. Qui congregans omnē
nobilitatē urbis in p̄torio suo.

his uerbis seu alloqt̃. Rogam⁹
te p de nobis inq̄ uirtute tan
ta exerces. aut facis congre
gationē & signū. ut tanta tba
te seqt̃. Scs apollinaris respond.
Virtus alia n̄ ē quā dn̄i nr̄i ihu
xpi. donū enī di in cordib⁹ nr̄is
habemus. Tam si fabricā qris
n longe ē ab urbe. illic eloquia
tdum diuina. Taur⁹ iudex dixit.
Sunt t aliqui adiutores. Scs apol
linaris respond. Etiā plurimi.
Taur⁹ dix. Et ubi s̄ m. Beat⁹ apoll
respond. In hac rauennantiū
consistūt. Taur⁹ dix. Est in te
aliqua uirt⁹ diuinitatis. Beat⁹
apoll respond. Iā dixi tibi. est
uirt⁹ dn̄i nr̄i ihu xpi. Taur⁹ iudex
dixit. Ecce ap̄t me ē filius natu
ralis [illegible] cecus. inuocato noīe
istius quē crucifixū asseris asse
ris. api oclos eius & credimus
quia uere ds̄ ipse ē. Sin alias
igni te tdum ad cōburendum.
p sceleribus tuis. Scs apollinaris
respondit. Veniat in mediū cec⁹.
Cūq; uenisset. ait ad eū beatus
appollinaris. In nomine ihu xpi
crucifixi. api oculos tuos & uide.
Qui statī apiens oclos [illegible] oclos
recepit lum̄. Stupefac[illegible] sun[illegible]
omis potentat⁹ q̄ p̄sentes er[illegible]ant
dicebāt. qd hic ē ds̄ uerus qui
talia opat̃. Multi ex eis credi
derunt in ihm. Tunc thaurus

p̄ses secrete eruit eū de pplō.
& misit illū nocte in p̄dio suo
quasi custodiendū. & mansit
ibi. iiii annos. Erat enī ab ur
be miliario sexto. ibi currebant
ad eum om̄s xp̄iani. & docebantur
ab eo. qui cūq; ad eū eger p̄ductꝰ
fuisset. sanus reuertebat̄. q̄cūq;
fuisset infirmitate detentus.
In dieb; uespasiani cesaris inui
diosa relatio pontificū capitolii
rauennatis qui erāt sup trecentas
aras cucurrit romā ad ausū beatū
apollinarē ut diceret. Si hunc
seductorē apollinarē n̄ mortifi
caueritis. qui cont̄ regnū urm̄
& contra salutē rei publice. pre
dicat. romanas cerimonias inex
terminio t̄dudit. Non enī in multi
tudo parua ab eo dē seducta cot
tidie in iniuriis d̄oz immortaliū
debachat̄. Iste enim magicis ar
tibus templū destruxit. & neces
se ē ut solus apollinaris incur
uata etas. uitē p̄uetur. ut nom̄
romanoz pmaneat. Direxit itaq̄
impator talē iussionē ut diis
sacratissimis qui temerario ore
iniuriā inferret. p ipsa patientia
d̄oz aut satis faciat diis. aut ab
urbe p̄uetur. Non enī iustū ē ut
nos d̄os uindicem̄. s; ipsi inimi
cis suis ulcisci poterūt si irascan
tur. Bene ualete. Mox enī data
iussio pcurrit ad demosten illu
strē uirū atq; patriciū. s; omniū
paganissimū. q̄ missa excussione
beatū apollinarē sibi exhiberi
p̄cepit. Qui cū incuruat̄ p nimia
etate & diuersa passione astaret
in conspectu iudicis. clamatū ē
a paganis. Nichil ab eo inq̄ras
iudex. Om̄s scimus quia xp̄ian̄
ē. & destructor temploz. aut pu
ni eū. aut pice ab hac urbe ne
peam. Demosten patriciꝰ dixit. Dic
m̄ antiq̄ seductor. cuiꝰ religionis
es. Beatꝰ apostꝰ respond. Non de
nego gl̄e urē. s; ueru dico. Xp̄ia
nus sū eruditꝰ a petro apl̄o. & ab eo
in hanc felicissimā directꝰ sū ur
bem. ut p nom̄ dn̄i ihū xp̄i salu
tē consequi mereant̄ credentes in
eum huiꝰ habitatores. Demosten
patriciꝰ dix̄. Quid multa. Tempus
ē ut a uanitate recedens satis fa
cias diis. Sc̄s apollinaris respond.
Sacrificiū me ipsū offero p salute
filioz meoz q̄s adq̄siui. si quis n̄ re
cesserit a cultura demoniū. & non
adorauerit dm̄ celi. qui cū dn̄o
nr̄o ihū xp̄o & sp̄ū sc̄o in etnū erit regnat
consumpturus in igne ppetuo.
Qui aūt crediderint & baptiza
ti fuerint habebunt requiē etnā.
& diuicias inmutabiles. Tunc
iudex accensus furore tradidit
eū in custodiā cuidā centurioni.
qui & ipse iā xp̄ian̄ erat occulte.
cogitans quib; cruciatib; eū ageret

accipiens eum centurio duxit ad clas
sem in domum suam. Post aliquos dies
ait centurio beato apollinari. Domine
pater noli te tam cito morti trade
re. quia vita tua nobis est necessa
ria. sed egredere noctu et uade
in vicum in quo infirmi habitant
donec furor populi conquiescat. Et me
dio noctis laxavit eum. Cumque cogni
tum fuisset a paganis secuti sunt eum.
Quem apprehensum non longe a porta
tamdiu cesus est. quamdiu estimaret
mortuus relinqueretur. Exinde
ante lucem collectus a discipulis su
is perductus in vicum ubi lepsi mora
bantur. et ibi inter xpistianos iacens.
vi. dies super vixit. ammonens
eos ne a fide xpisti discederent. an
nuntians eis quod multe persecuti
ones essent future pro nomine xpisti. sed post
has plurimas tempestates. et iam
principes ad fidem xpisti accedere. et
omnia nomina demonum evacua
ri. et libere in toto orbe terrarum ho
stias a xpistianis deo offerri. Siquis
autem permanserit in fide ihesu xpisti.
vita vivet et non morietur. His et
aliis multis expletis eloquiis.
defunctus est beatissimus apollinaris
martyr et episcopus. et sepultus est foris
muros classis in arca saxea a dis
cipulis suis. Que arca subterra mis
sa est propter metum paganorum. Guberna
vit ecclesiam suam annis xxviiii.
mense .i. et diebus quatuor. Marti
rizatus est autem beatissimus apol
linaris sacerdos et martyr xpisti
in civitate ravenna sub vespa
siano cesare. die .x.^mo^ kalendas augu
starum. Regnante vero domino nostro
ihesu xpisto. cui est honor et gloria in
secula seculorum amen.

Passio sancti Pantaleonis martyris.

TEMPORE illo in nicome
dia civitate. sub maximi
ano imperatore. multi xpistiani perse
cutionem patiebantur. propter regnum
et fidem domini nostri ihesu xpisti. Multi
in montibus se abscondebant. et
in speluncis. et multis penis vitam
consumebant. alii vero in civitatibus
absconse morabantur. Senator
quidam nomine eustorius morabatur
in eadem civitate. habens filium
nomine pantaleonem eruditum
liberalibus litteris. quem tradidit
archimedico nomine eufrosi
no. qui omne palatium habebat
susceptum. Acceptumque discipulum
pantaleonem. omni arte me
dicine erudiebat. et frequenter
ad palacium eum secum ducebat.
Cumque omnes qui fuerant in palatio
eum vidissent. dicebant ad ma
gistrum. Cuius est iste filius infans.
Per salutem deorum. quia magnum et
speciosum discipulum ...
habes. Fuit quidem speciosus valde.
quo nullus poterat esse pulcrior.
Erat eufrosinus magister eius.

BIBLIOT CIVICA UDINE

filius ē eustorii senatoris. cuius
mat̄ ē defuncta. & dedit eū m̄
pat̄ eius. ut artē eū doceā medi
cine. Et ait impator: & om̄s qui
cū eo erant. P salutē dox. quia di
gnus ē iste infans in palatio ob
seruari. Comendauit aut̄ eū im
pator magistro suo. ut omnem
ipsū edoceret artem. uolens eū
in palatio habere p9 magistri
doctrinā. Fuit itaq; quidā pb̄r
nomine ermolaus absconsus
in domo sua. cū aliis xp̄ianis.
& tr̄nsibat pantaleon p domum
ipsius. Cūq; ab eo dē uideretur
qd̄ de eo omnis disciplina &
prudentia tr̄nsiret. spū scō re
uelante intellexit. qd̄ eēt uas
electionis futurus. Quadā ū die
cū ingrederet̄ pantaleon ad
eum. dicit pb̄r: Gaudeas fili.
Ille respondit. Et tu pat̄ scīssi
me omni honore digne. Et te
nens manū ei9 pb̄r: fecit eū sede
re. & dicit illi. fili q̄ estu. t quid
agis. Pantaleon respond. fili9
sum eustorii senatoris. mater
aut̄ mea eubla dicta ē & etiam
mutuū ē ex quo xp̄iana defunc
ta ē. pat̄ ū m̄s usq; nc̄ pagan9 ē.
Dicit ei pb̄r: Tu aut̄ fili quā le
gē sectaris. patris an matris.
Pantaleon respondit. Dū ad
huc uiueret mat̄ mea uoluit
me secū habere. pat aut̄ m̄s

in palatio me ēē delegauit & ego
cupiebā cū matre mea ēē. Post
cui9 discessum cōmendauit me
pat̄ m̄s ut arte docear medici
ne. Dic̄ ei pb̄r: fili. doceo te quā
nichil sunt asclepius. neq; ypo
crates. neq; galyenus. neq; alii
quos colit impator. s; ueni fili
consenti m̄ uerbis meis. & crede
in xp̄m. p cui9 inuocationē lan
guores hominū possis curare.
ipse mortuos suscitauit. cecis lu
sum restituit. languentes sana
uit & demonia eiecit. de aqua ui
nū fecit. 7 multa mirabilia cot
tidie ostendit. quoꝝ nē nume
rus. Nunquā derelinquit seruos
suos. s; liberat eos de tribulatione.
Pantaleon aut̄ sic arbor fructi
fera capiens fructū. ita suscepit
uerba di pb̄ri. & dixit ei. Ista
omīa uerba tua que narrasti m̄.
sepe a matre mea audiui. & ui
di eā xp̄m orantē. quē tu p dicas.
Hermolaus pb̄r dix. Si credis in
eū. eris dign9 medic9 hominum.
quia ñ derelinquet sperantes in
se. Accipe ḡ baptismū salutis.
& ex hoc cottidianis dieb9 fre
quentabat pantaleon pb̄ri do
mū. & melius confirmabatur
in fide. Quadā eni die dimissus
a magistro suo. transiens uidit
puerū obligatū a serpente. &
timore ductus. tulit se in

quoq; ciuitas spretis omib; medicis. ad solu pantaleone cfugiebat. et auxiliabat ei xpc. Multa inuidiam sustinuit pantaleon ab omnib; medicis. Quada v die collecti sunt omis medici i unum. et transibat ille cecus. q a pantaleone fuerat curat. Que cu uidissent dixerut ad inuice. Nonne iste e cecus que nos n potuim curare. et q s curauit eu. Et uocantes eu ad se. interrogabat dicentes. Quis te curau. Dix illis q fuerat cec. Pantaleon filius eustorii senatoris. ipse me curauit. Et medici dixerut eufrosino magistro ei. Nonne discipulus tuus e. Eufrosin dixit. De ipso hoc dicit. Et medici dixerut. P salute doz. quia magist e magn discipulus tuus ignorantib; nobis. qui a in nomine xpi eu curauit. Ex illa v hora multa inuidia p pessus e a medicis. et querebat q lit eu p derent de ciuitate. quia omis ciuitas ad eu confluebat. Post paucos v dies. inueneru pantaleone unu xpianu curante. Et exeuntes ad maximianu impatore. accusaueru eum dicentes. Dne impator. pantaleone iussisti curare discerec medicine. uolens tecu habere eu in palatio. ipse his qui diis iniuria faciunt medicina pbet. atq; humanitate exhibet. Si n eu de ciuitate pdideris. multos a sacrificiis doz sepabit et doctrina asclepii ad nichil et. Tunc rogauert impatore ut ille adducer ct. q a s co pantaleone fuerat illuminat. Qui cum adduct fuisset. dic ei impator. Dic m. Quis te curauit. Ille respondit. Pantaleon filii eustorii senatoris me curau. Impator dix. Quom te curauit. Ille respond. Xpm i uocauit. et lum m donauit. Impa. dixit. Erras homo. puta te doz te curauit. n putaui e ih q d xpc. Ille respond. Errabam utiq; quando demones adoraba. At u dm cognoui. ia n erraui. Impr dix. Dic ueritate. q m curat es. Ille respond. Omis medici q s uides circa te. multu i me opati sunt. et omne substantia meam michi tulerunt et nichil m pfuert s; ipsu modicu lum q d uidebam abstulert a me. Quis aut maior e impator. asclepi q a multis inuocat e. et nichil potuit. aut xpc qui a pantaleone inuocat e et statu m lum donauit. Impator dix. Bene sit t et noli uana loq xpm nominans. na dii t lum dedert. At ille dix. Impator. tu loq ris uana. Na m xpc lum donau. p seruum suu pantaleone. Nam dii tui q n uident q m possut aliis lum donare. Tunc furore plen impr dix. P salute doz q a falsa putaui ee que dicta sunt a medi

cis. & iussit eu̅ decollari dicens.
Si uixerit iste. multos seducet.
Et ueniens pantal' pecuniā copi
osam dedit spiculatorib'. & tulit
corp' eius & sepeliu̅ iuxta patrem
suu̅. Post hec iussit imp̄r adduci
scm̄ pantaleonē. Cu̅q; adducere
tur psallebat dicens. Ds̄ laudē
meā ne tacueris. q. os p̄. & d. d.
s. m. a. e. Locuta sunt. a. m. l. d.
& s. o. c. m. q. Pro amore autē
ydoloꝝ suoꝝ te rogaba. & ꝑ posu
eru̅t aduersu̅ me mala ꝓ bonis.
& odiu̅ ꝓ dilectione mea. Adiu
ua me dn̄e ds̄ m̄s & libera me
scd̄m m̄iam tuā. Induant̄ con
fusione q̄ querunt mala m̄. ser
uus autē letabit̄. Et int̄ duct' est
pantaleon ad imp̄atorē habens
oculos suos & cor suu̅ ad xp̄m.
Et dicit ei imp̄ator. Pantaleon
n̄ne ego te com̄daui magistro
tuo. ut cu̅ omni diligentia ar
tē disceres medicine. uolens te
ēē in palatio meo. Scs̄ pantale
on respondens dix̄. Et nc̄ su̅ in
palatio tuo. Maximian' imp̄r
dixit. Dic m̄ si uerū ē quod au
diui de te. Scs̄ pantal' respond.
Qd ē qd audisti de me. Maximi
anus imp̄ator dix̄. Qd audiui
de te n̄ credidi. pot enī mala
& falsa fama esse. Audiui enī
quia xp̄m colis. & diis iniuriā
facis. & eos curas q̄s torqueo.

insup humanitatē impendis.
Pantaleon respond. Dii qui n̄ fecerīt
celu̅ & t̄rā. ꝑeant. Imp̄ator dix̄.
Video q̄ uerū ē qd audiui. Panta
leon repletus spū scō dixit. Si iu
bes requiram & uideam si dii tui
celu̅ fecerunt & t̄rā fundauerunt.
aut cecos illuminauerunt cre
damus. Sin autē nich horu̅ fece
runt. quid iubes. Imp̄ator dix̄.
Quare xp̄c quē colis pot ita facere.
Pantaleon respondit. Xp̄c quem
xp̄iani colunt. n̄ solum hec omnia.
s; etiam multa his maiora mirabi
lia facit. Inp̄ator dixit. Quō pos
sum credere. Pantaleon respondit.
Iube unu̅ paraliticum desperatu̅
adduci. & ueniant sacerdotes tui
& inuocent d'os suos. & ego dn̄m
meu̅. & ꝑ cui' inuocationē sanat'
fuerit. in ipsum credam. Imp̄ator
autē iussit adduci paraliticu̅ despa
ratu̅. & poni in mediu̅. Et dixit im
p̄ator pantaleoni. Prius redde ho
norē diis. Pantaleon respondit.
Primu̅ sacerdotes tui faciant. &
audiant. Si u̅ n̄ fuerint audit. in
uocabo dn̄m meu̅ ih̄m xp̄m. Imp̄r
dixit. Benedixisti. ita fiat. Et acce
dentes sacerdotes ceperunt inuocare
d'os suos. alii asclepiu̅. alii iouem.
alii ipocratem. alii mercuriu̅. alii
galienum. & ceteros d'os suos inuo
cabant. Fuit enī illis una clamatio.
inuocatio. Sanctus pantaleon irri

dens eos dicebat. Dii uestri aut intune
re sunt. aut forsitan dormiunt
et non audiunt. Clamate fortiter.
ut excitentur. At illi credentes cla
mabant uoce magna. nec fuit qui
adiuuaret eos. Et uidens imperator
quia nichil proficerent sacerdo
tes dixit. faciat pantaleon inuoca
tionem suam. Tunc pantaleon as
piciens in celum dixit. Domine exau
di o. m. et c. m. a. p. neque auer
tas f. t. a. in die tribulationis mee
et ostende omnibus istis quia tu
es solus deus. et tu curas omnes
qui in te credunt. Et tenens ma
num paralitici eleuans eum dicens.
In nomine ihesu xristi esto sanus. Et
statim surrexit. et abiit in domum
suam sanus. et dans gloriam deo. Mul
ti ex illa die crediderunt in xristum.
Et exclamantes medici cum sacer
dotibus dixerunt imperatori. sacrifici
um deorum peribit. Et si istum non extermi
naueris. omnes incipient crede
re in xristum. Tu autem noli credere.
quia is qui curatus est per uirtutem
deorum curatus est. Nos enim audiuimus
eum prius deos nominare. Pantale
on respondit. Si quid dii uestri aliquid
probarent. uobis publice inuocan
tibus sub uenirent. Tunc imperator
consentiens eorum dictis. dixit pantale
oni. Consenti mihi et sacrifica diis.
uides enim quoniam mortui sunt. Pan
taleon respondit. Quos dicis mortu

os esse propter deos tuos. illi uiuunt
in secula. quoniam xristum confessi sunt. Ma
ximianus dixit. audi me. et cessa
nominare xristum ut liberes iuuen
tutem tuam. Preparata sunt enim tibi
si permanseris in ea confessione mul
ta tormenta. Pantaleon respondit. Que
dicis tormenta esse. celeri adhibe.
quia non cessabo de hoc nomine
usque ad mortem. Imperator dixit.
audisti ante hos dies. quanta
passus est tormenta antimius senex.
Pantaleon respondit. Multa. sed non est uic
tus. Si uero senex pro xristi nomine mul
ta passus est. quanto magis puer. que
illata fuerint omnia debet susti
nere. Antimius senex secundum etatem
multa pati esse poterat. Et ideo non potest fi
lius quicquam facere a se. nisi quod pa
trem uiderit facientem. Videns autem
imperator quia non consensit ei. iussit
eum in eculeum suspendi. et eius lateri
bus lapades applicare. Cumque per om
nia menbra torqueretur. respi
ciens in celum dixit. Domine ihesu xriste
quoniam in hora preterita per inuocati
onem tui nominis exaudisti me.
nunc cito esto mihi adiutor et libera
me. Et hec illo dicente. apparuit
dominus in similitudine ermolai
presbiteri. Dixitque ei. Pantaleon noli ti
mere. ego enim tecum sum in omnibus
que incipies pati. Et statim ecu
leus comminutus est. et manus eorum qui
eum torquebant aruerunt. et candele

uidens

extincte sunt. Et audiens impa
tor que facta sunt, iussit eum
deponi. et dix̄ ei. Qd maleficiū
ut artis nostr[...] pantaleon ut
eculeū cōmi[...] gens [...] nuisti. et lā
pades extin[...] dduci [...] xisti. et ma
nus tortorū [...] dduct[...] areface
res. Pantal[...] Inclı[...] respond.
Maleficia mea [...] Cu[...] et ars xp̄c
ē. qui eculeū com[...] minuit.
et lampades extinxit. et manus
ministrorū arefecit. Impator dix̄.
Dū maiora tormīta tibi adhibue
ro. quid facturus es. Pantaleon
respond. Si maiora m̄ tormīta
adhibueris. ñ timebo. quia qui
m̄ mecū fuit. semp mecū fuit.
semp m̄ ī omib; aderit. et maio
res m̄ uirtutes p̄stabit dn̄s m̄s ihc
xp̄c. Et hec audiens impr̄. iussit
fieri sartaginē ferreā. et confla
ri in ea plumbū. et scm̄ pantaleo
nē mitti iussit ī eā. Cūq; uenisset
scs pantaleon ad sartaginē. as
piciens in celū dix̄. Exaudi uocē
meā. q. c. a. m. m. et a. me. Protege me
a. m. et a. o. i. q. e. u. q. l. s. aduer
sū me. Et hec eo orante. apparu
it ei dn̄s. et tenens manū eī. ascen
dit cū eo in sartaginē bullientē
et statim ignis extinct̄ ē. et plū
bū refrigerauit. Scs autē panta
leon psalleb[...]at dn̄o dicens.
Ego ad dn̄m cla[...]maui et ex
exaudiuit m. Ves[...]pe et mane
et m. a. m. e. q. e. m. Omīs u circū
stantes q̄ uidebāt mirati sūt. Im
pator u circunstantib; dixit.
Quid ē hoc ut plumbū bulliens
frigidū factū ē et ignis extinct̄ ē.
Que tormīta alia possum adhi
bere. Et circūstantes dixerunt.
Si iubes impator. in pfundum
maris mittat̄. Ñ ūq̄d mari pot̄
imparare. Tunc ī mare pici iussus
est. Tulerūt ḡ eum ministri et ad
lit̄ trahebāt. impr̄ u seqbatur
ut uideret exitū ei. Duxeruntq;
illū ī altū. et ligauerūt lapidē ad
collū eius. habentē. c. talenta pon
deris. et iactauerunt eū ī mare
et abierunt. Tunc apparuit ei
dn̄s in similitudine p̄bri. et statī
solutus ē lapis. et pantaleon sicū
foliū cepit natare sup aquas. Et
tenens ei manū xp̄c. pduxit ad
litus. Tunc scs pantaleon psalle
bat dicens. Confitebor t̄ dn̄e in
toto c. m. n. o. m. t. Et ueniens
ad lit̄. dic̄ ei impator. Pantaleon
iterū magice artes tue impauē
runt. Pantaleon respond. Non
ego s; q̄ mecū ē. quē tu ñ es dig
nus uidere. O impr̄. uide q̄nta
dn̄s m̄s facit alligato ad collum
lapide magno iussus ate ī me
dium maris dimergi. statī m̄ dn̄s
adfuit dicens. p̄sto sum t̄. Si
placet ḡ mitte unū de astantib
t̄. et uide si ueniat ei dn̄s tuus.

Imperator dixit. Iste & mari arte sua
preualuit. Pantaleon ait. Que co-
gitas adimple. quod minaris exer-
ce. Non me terreas. nec timeo minas
tuas. Tunc iussit imperator pantaleonem
oneratum uinculis catenarum incar-
cerem mitti. & prohibuit bestiis cibum
ut sanctum dei martirem deuorarent.
Alia itaque die iussit maximianus
amphiteatrum parari. & impleri
populo. Veniens imperator sedens pro tribu-
nali. iussit sanctum pantaleonem ad-
duci. Et cum adductus fuisset. stans
in medio dixit imperatori. Dominus ihesus christus
lampades tuas extinxit. minis-
tros tuos sedauit. plumbum refrigera-
uit. & mari inperauit. ipse feras tu-
as mansue fecit. Dum hec loqueretur.
ecce unus qui super feras fuit. accessit
ad imperatorem dicens. Domine sicut ius-
sisti omnes fere parate sunt. Tunc
iussit imperator adduci sanctum pantale-
onem. & omnis populus ciuitatis occur-
rit. ut eius interitum uideret. Et
statim apparuit ei christus in similitu-
dine hermolay presbiteri dicens. Ser-
ue bone & fidelis. gaude multum
te confortabo. Tunc iussit imperator
omnes feras dimitti. Et cum dimisse fu-
issent. circumdederunt panta-
leonem. Leones autem omne corpus eius
lambebant. leobardi uero & leene
atque omnes fere inuicem prouocantes.
atque errantes. currebat prior ad prio-
rem. Ad manus impositionis eius

accesserunt. nec inde aliqua disce-
debat nisi omnibus manum imposuisset.
Inponens itaque eis manum recedebant.
Tunc maximianus imperator iussit
omnes feras occidi. Panta-
leon uero bene dicebat dominum
dicens. Gratias tibi domine ihesu
christe. non solum homines
pro nomine tuo patiuntur tor-
menta. sed etiam fere. que magis
elegerunt mori. quam unum de seruis tuis
tangere. Tunc corpora eorum qui
occisi sunt. christiani furati sunt & sepe-
lierunt. Ferarum uero cadauera
multis diebus iacuerunt. & nulla
auis ea tetigit. quin & ipse morti-
ficate sunt pro christo. Audiens hec
imperator iussit fodere foueam. & fe-
ras mitti in eam. Multi uidentes mi-
rabilia que facta sunt. magis
confortabantur in fide. Tunc imperator
ait domesticis suis. Quid facimus
puero huic. quia omnem populum se-
parabit a sacrificiis deorum. At illi
dixerunt. Domine iube fieri rotam
magnam. & alliga eum ad eam. & uol-
latur in altum. & exinde mitta-
tur. ut possint carnes eius partibus
separi. & animam suam mittat. Iussit
itaque imperator pantaleonem incarcere
concludi. usque quo fabricaretur rota.
Cumque per xxx dies fabricaretur
rota. suggestum est imperatori
quod parata esset opus. Tunc
iussit mitti pantaleonem. ut omnis

ppl's ad spectaculu ueniret. & exi
tu eius uiderent. Et p̄cepit om̄s xp̄i
anos si conuersi fuissent ad sacri
ficandu dimitterent. Sin aut
occiderentur. P̄ gens u̾ impr̄ ad the
atrum. iussit adduci scm̄ panta
leone. Et cum adduct' fuisset.
psallebat dicens, Inclina. d. a. t.
& e. m. q. p. & e. s. Custodi. d. a.
m. & libera seruu tuu. ds̄ m̄s spe
rante in te. Da fortitudine seruo
tuo. & libera filiu ancille tue. Fac
mecu dne. s. i. b. ut u. q. m. o. & c.
q. t. d. a. m. & c. es me. Et facta
orone tulerunt eu & ligauerunt
in rota. & dimiserunt de alto. Ap
paruit ei xp̄c. & disrupte sunt
restes stante pantaleone sine le
sione. Rota aut uoluebat. & oc
cidit de populo animas [illegible] ccc.
Et fact e timor magn' in ciuitate
ex illa hora. Impr̄ u̾ territ' timo
re. uocauit eu ad se & ait. Pantal
usq; q facis hec omnia? Alios iu
uos separasti. alios occidisti. Panta
leon respond. Infelix & miser. fili
diaboli. bene de uobis dic pph'a.
Mala eoꝝ intrent in caput eoꝝ.
& iniquitas descendet sup eos.
Impr̄ dix. Ergo de uobis dicta
sunt uerba ista. t quis e qui te
docuit hec? Pantal respondit.
Ermolaus pbr dns m̄s. Maximi
anus dixit. Possum eu uidere.
ut ego docear ab eo? Hoc q dicebat

uolens puenire ad eum. Pantaleon
dix. Si uis apparebit t. Maximian
dixit. P̄ mea salute. quia magnu
beneficiu m̄ p̄stas. Pantaleon respond.
Si iusseris adduca illu. Et iussit eu
ire una cu custodib'. & ingressus
pantaleon domu pbri dix. Dne
pat. uocat te impr. Et pbr dixit.
Uado fili. uenit eni temp' meu. In hac
nocte apparuit m̄ xp̄c dicens. Ermo
lae. debet t certam sic & seruo meo
pantaleoni. Et abierunt simul gau
dentes. Cu aut uenissent. nunti
atu e imperatori. & iussit eos ingredi.
Quib' ingssis. dix impr. Quis uocaris?
Pbr dix. Qd a parentib' accepi. Er
molaus dicor. Mal aut m̄ nom e.
quia xp̄ian sum. Maximian dix.
Habes tecu alios? Pbr dix. Sunt
alii serui di. Impr dix. Qui dicunt?
Pbr dix. Ermippus & ypocrates.
Impr dix. Uos estis qui separastis pan
taleone a sacrificiis deoꝝ? At illi dixert.
Ds̄ uer uocat nos ad se. dns n̄r. Ma
ximian dix. Ite psuadete illi. ut
sacficet diis. & eritis m̄ cari. At illi
dixerunt. Oram dnm. ut & uos
ipsi in eu que credim. simul co
ronem. Orantes aut om̄s contre
muit loc' ille. Sic u orationē fece
runt. ceciderunt ydola intra. &
cominuta sunt. Et impr istis dix.
Uides quom uana sunt dii. & contre
muit t'ra? Pantaleon respond. Si diis
tuis p̄cipientib' t'ra mota e. quare q̄

BIBL

dii tui ceciderunt et confracti sunt qui usque nunc fuerunt. Tunc pantaleonem iussit in carcere cludi. et alios tres diversis penis affligi et decollari. Qui cum decollarentur. corpora eorum xpiani tulerunt. et diligenter sepelierunt. Postea vero iussit maximianus imperator pantaleonem ad se vocari. et dixit. Pantaleon. quid putas quia non poteris evadere de manibus meis. si non sacrificaveris diis. Pantaleon respondit. Non est necessarium respondere. ullum sermonem. Maximianus dixit. Magistri tui ermippus et ypocrates. hermolaus iam consenserunt mihi. et sunt nobiles in palatio meo. Pantaleon vero cognovit per spiritum sanctum. quia iam coronati erant a xpo et dixit. Iube ergo ut videam eos ante te. Imperator dixit. Ad alias civitates eos direxi. causas exacturos. Pantaleon dixit. Benedictis canis cum soles mentiri. modo verum dixisti. sunt enim in civitate xpi. Tunc iratus imperator multa tormenta adhibuit. et vincere eum non potuit. Et iussit eum gladio percuti. ammonens spiculatorem ut decollaret eum. et carnes eius igne consumeret. Pantaleon autem ibat gaudens et psallebat dicens. Sepe expugnaverunt me. a. i. m. et e. n. p. m. ad usus animam meam. Dominus autem iustus est. concidit cervices peccatorum. Et duxerunt eum extra

civitatem. ad modum miliarii. et ligaverunt eum in novella olivarum. Et accessit unus de spiculatoribus et percussit eum. et statim gladius ille tamquam cera complicatus est. Videntes vero illi dicebant ad invicem. Cadamus ad pedes eius ut oret pro nobis. quia magnus est deus xpianorum. Et cadentes ad pedes eius dicebant. Rogamus te ora pro nobis ut indulgeat nobis dominus omnia que in te egimus. et nos credamus in xpm. Tunc elevans pantaleon manus ad celum et dixit. Domine deus comple desiderium meum in loco isto. et hominibus istis da indulgentiam. et dimitte peccata eorum et da eis partem in regno tuo. Et vox de celo respondit. Serve bone et fidelis impleta sunt desideria tua. Aperti sunt tibi celi. exspectat te chorus angelorum. tronus tuus adest. corona tua preparata est tibi. Non diceris ultra pantaleon. sed vocaberis pantaleymon hoc est multum misericors. quia multos liberasti. Tu eris portus navigantium. susceptor tribulantium. medicus egrotantium. demonum persecutor. Hec audiens pantaleon. vocavit homines ad se et dixit eis. Venite percutite me. iam venit hora mea. Illi autem timebant. Et dixit eis. Si hoc non feceritis. non habebitis partem mecum. Hec audientes. accesserunt audacter ad eum. et osculati sunt omnibus membris

eius pcusserit eu. Et statim appa
ruit corp9 ei9 sic nix. et p sang
ne lac currebat. et arbor illa
ubi ligat9 erat. repleta e fructu. et
omis ppli ciuitatu uenerut con
dere corpus eius. et uidentes lac
p sanguine currente. et arbore
fructu donante. dederut glam
do. Et mult9 populus credidit
in dm in illa die. Audiens hec im
pator maximian. iussit ut suc
cideret arbor illa. ut ex illa cor
pus eius combureret. Et factu est
sic iussit. Xpiani u tollentes ci
neres ei. posuerut i locello argen
teo. et collocauer absconse sub sa
cro sco uelamine altaris sci libe
rii. Speculatores uo q duxerat scm
pantaleimone decollari. n sunt
reuersi. s cu reliquiis corporis
eius. abierunt simul cum cine
ribus quos tulerunt. Locu aut ubi
decollat9 e scs pantal. i in media
ciuitate foris muru. i uilla cuida
nomine conanii scolastici. illic
cimiteriu xanis factu e. Consu
mauit aut beat9 pantal mrium
v. kl ag. Regnante dno nro ihu
xpo. q uiui et rnat i scla sclor. amen.

Passio sci Lampti epi & mris.

IGITUR GLORIOSUS martyr
Lambtus eterni regis sacer
dos dilectissimus. ex insigni pro
sapia traiectensi uico extitit
oriundus. Hic naq; puerulus
ap parentes xpianissimos degens.
et bone indolis ee incipiens. statim
sua etatula unda sacri baptismatis
purificata xpo dno csecrauit. Seq;
totu adhuc puer nouit et ualuit.
diuinis uoluntatib9 mancipauit.
Qua de re celesti gra preunte ei affi
nes unanimit decreuere om pem
dm una preib9 pulsare. ut apue
riete annis eu uita illustrare sci
tatis auctoritas erudiret littera
lis. ipse q; uiuaret. pducens eu
ad fastigiu sume pfectionis. Huius
itaq; consilii dispensatione re
pta. immo ea di disponente cle
mtia. puer forma conspicuus.
sensu docibilissim. p titissimis
uiris tdit erudiend9. Ecclesiastic
a religione admodu isignitur.
et celestiu misterior igneo amo
re penetrat iflamat. tantoq; ce
lerius liberaliu fluenta artium
epotauit. quanto ardentiu amo
re di totu se oli transfudit. Nec
celant ei que cuq; obscura gerunt.
quo nulla addiscendu mora est.
ubi spc scs doctor ade. Instructus
tande dogmatib9 diuinis. et ubi
irrigat9 monasticis sanctionib9.
destinauit bone indolis puer
regdi ad domu genitoris. Qd sa
gaci animo concepit. ad effectu
actionis usq; pduxit. Tunc beni
gn pat karissimu pign accipiens
amabiliter. intellex spuali mte

ñ mediocriter eũ transcendere
annos pueritie. Gaudebat am
bo. lamb̃t amore paterno. 7 pater
insignis lamb̃ti exactus almis.
Q quidē puer strennuus. nitens to
tis uirib; uir fieri pfect. iuxta psal
cottidie migr̃i uocē ibat de uirtute in uir
tutē. pparans se ad illa pagen
da. que īcōmutabilis dī puiden
tia. p ipsū ante tempa sclaria fi
eri pdestinauit. opa. Quāquā iu
uenis ēēt etate. morū. tam gñde
uus pbitate. iactantiā uitabat.
pompā sclī conculcabat. quicqd
habere potat paupib; erogabat.
condens celo thesauros. ubi possidē
ret eos. cū solut' amnis torriis. ui
uere felicius incipet mansuris.
Eo tempe pontifex theodoardus
& clarissim xpi mr futurus. uir
sacerdotali reuerentia plen'. &
corā diuinis conspectib; sacerdos
beatificandus. inmemorato su
pius uico epāle amministrabat
dignitatē. Huic memorabilis
lamb̃t nobilitate cluentissim.
forma corpis elegantissim. cōm
dat in aula regia educandus.
ut uelut pciosus lapis multi
plicib; poliret argumtis. & cō
petens fieret celestib; ornamtis.
Tū sane columba xpi sine felle
amaritudinis lamptus uideli
cet alūnus laudabilis. sollerter
adherens magisterio pfati an
tistitis. cepit uenerari eū ut dñm.
diligere quēadmodū patrē ca
rissimū. & in cunctis actib; obsequi.
iuxta dictū apli. ceu decebat ser
uū dñi. Cui' ex tanti patris cōsor
tio replebat' ppensi' grã. ditabat'
locupletius sapia. augebat' cot
tidie meritoꝝ affluentia. Qd isdē
antistes tacito cōtēplans & subtili
indagatione pscrutans. quantū quisq;
foret intellexit. ideoq; totū se
in ei' amorē transfudit. ut pote
in dilectum heredē & gratissimū
successorē. A depuis siquidē mag
ni sacerdotis amorē. & edoct' ad
modū tenere monita scriptura
rum. implebat duplex caritatis
pceptū. diligens tota mte dm.
amplectensq; pximū integro amo
re. sic semetipsum. Paruipende
bat psentia uelut deuouerat in
pueritia. clamans p nichilo omia
pter qd erat eterne salutis grã. Cele
stibus animo inhiabat. sese holo
caustabat. illi qui ei singulare
factus erat. Postquā u ab impiis
uit fectus palmā suscepit beati
tudinis scs theodobardus. fidelis
traiectensiū caterua. pro pastore
uiduata. cepit uehemt qrere
aliū similē sctate. quē in ei' loco
posset subrogare. Diu quesitus
scrutatusq; omnib; diligenter.
scior nemo inuent' ē lamberto.
Hunc itaq; dictatū honorib; sanc

timonie. illustratū cōmerciis par
simonie. Ipse sci pe... clementia.
plebs traiectensiū pariter cong
gata epm elegit. & in loco magi
stri succedere acclamauit. Rega
lis quoq; celsitudo. ac palatinorū
pcerū multitudo. eius opinione
cognita. illū ī solio pontificali
sine mora constituerunt sublimari.
At uir mansuetus omni bonitate re
fertus. & in humilitatis gradib; funda
tus. indignū se misteriis sacer
dotalibus multis denegauit excu
sationib;. Grandis inquiens fratres
mei honor pontificalis. s; quē
pondus est pondus istius hono
ris. Indignū me pnuntio suscipe
quod uiribus nequeo. uires n suppetunt.
scitatis opa p isto n assunt. Vite in
nocentis regulā me tenere nequaquā
cognosco. ido gubnaculū ecclastici
& rectitudinis diffido. Cūq; cōtra
istiusmodi excusationis molimi
na traiectensiū caterua huic respon
sionis intulit uerba. Prosapia
polles. meritorū lumine fulges.
morib; ornaris. pietate coruscus
haberis. Omnib; excellis.
ido nos undiq; pascis. Hinc uul
gari more frementes. pplariorū
strepitu sup eum irruentes dixe
runt omnes simul. Lambtus cuius nr
oprm plenitudine celeber. opor
tet ut fiat nr eps. Sic uoluntas
di ē. sic pncipes statuunt regni.
Illū omnis elegit clerus. uniuersus
acclamat ppls. S; uir humillim;
cū plenitr adhuc his n adquiesceret
peticionib;. altius cōmoti ac diuina
inspiratione accensi. a maximo
usq; ad minimū cuncti dixerunt ad il
lum. Hon nos lampte diutius
pturbas. s; pcerto scias quia uelis.
aut nolis. eps nr eris. & traiecten
siū pastor uocaberis. Ita omni
acclamante pplo. sic & utroq; sexu
uociferante clamor attollitur. & mes
lampti tantis uocib; moderatur. Ac
quieuit eorū peticionib;. suscipiens
curā psulatus. ne obedientiā dese
reret. que ceterarū uirtutū co
mes esse solet. Ita di dextera ex
altatus. & eporū benedictione con
secratus. in traiectensis ecclē fas
cib; uenerabilis lampt; pontifex
ē institutus. Sortitus deniq; culmen
religionis ppetue. studuit pieta
tis augere opa. q pontificali aucta
erat infula. Mactabat omni die
holocaustū dno. n ex alieno pec
tore. s; ex pprio. Nec uacabat amis
sarū sollēpniis. celebrans memoriā
salutifere passionis. offerensq; do
libamē p q b; se redditurū sciebat
ratione. Erat plane lectissim; facie
serenissim;. mente alloquio dulcissim;.
conuersatione mansuetissimus.
Mortuus terrenis uoluptatib;. ui
uens diuitiis spalib;. In domo illi
ueritas erat & eglā. Inopib; ei equas

splendebat. & iusticia. Instabat
p̄dicationib; assiduus. sermonib;
ueritatis increpabat desides. cor
reptionib; temperantissimis obse
crans recte gradientes exortatio
nib; patris. Exuberabat elemosi
nis. coruscabat miraculis. Quosq;
monebat doctrinis informabat
exemplis. nec stilo scribi nec fas
ē pmere uerbis. que bona uite
strennuus. diuino munere fre
tus. & docuit ūbis. ostendit denique
factis. Sꝫ quia minime potat lucer
na candelabro celi inposita. late
re sub modii umbra. cepit ītsu
os p̄cipuus haberi. q̄ talib; indi
ciis xp̄c dn̄s mundo disposuit
manifestari. Tunc ergo doctor &
facundissimus p̄dicator ydola
deiecit. ppłm baptismate san
xit. eccłas ꝯstruxit. sacerdotes or
dinauit. totaq; regionē illā xp̄o
dn̄o consecrauit. & iseruitutē dī
inppetuū delegauit. Inta dū tali
bus instaret cū pastor herilis di
micans. bella uictoriosissimi re
gis ut p̄liator fortis & iuict9 tum
phalē palmā mr̄ii meritu cōpos
in hoc mundo. contulit illi. Duo
siquidē fratres neq̄ssimi gallus
uidelicet ac rioldus uocati. aduer
sus beati famulos insurrexerūt
lamperti. affligentes illos dura ca
lamitate & multiplici. Quos cum
antistes pacientissim humillime

ut resipiscerent exoraret p̄cib;
& sepissimis argueret icrepati
onib;. tanto ptinaci qgē eccle
dilaniabant. q̄nto pacientius
ut oues dn̄i seuicia pferebant.
Quo circa pontifici scientes &
cognati qui erat psapia nobilis
simi. & reb; ditissimi. zelo doloris
accendunt afflictione subiectoꝝ
instigant. & ut maleficos p seq
debeant eo ignorante cōmuni
c̄silio deliberaret. Nam sup̄dic
toꝝ frm̄ pteruia crescente et ima
ucia pdurante. uiros famosissi
mos. armis conspicuos. ab incho
ato ope ne quaquā piguit animū
reuocare. Quid plura. Illos bello
obpetierunt. utrosq; mortis pia
culo induderūt. Quib; ita int ep̄tis
& in inferni baratrū detrusis.
dodo infelix eoꝝ q̄ multum fuerāt
p xim affinis. hereditatē infandi
suscepit c̄minis. p̄secutionis q̄ppe
successionē ad saciandā sui furo
ris inmanitatē. itam adsue uti
litatis recepit icolomitatē. Hunc
nanq; sup̄bia. tumidus. consi
liis [illegible] habitu. & armis
frigidus. letū beati antistitis
lamperti ob consanguineoꝝ necē.
corde cepit meditari. & ipi ope
insidiari. Unde sibi socios copu
lans audacter iniquos. & ad p̄
uandū fortissimos. leodiū adue
rat. quo celebs his dieb; forte ma

scla xpo. Sic p̄ciosus dn̄i sacerdos
lampt' testis gl'osus. felici mr̄io
ē c̄sec̄tus. talit; regnū celoꝝ quod
diu desideraū uiuens & coronat'
felicit̄ intuit̄. Iacuit q̄ppe corp'
beati uiri exanime p̄fusū sanguinis
sui imbre. s; anima ab angl̄is in
celū ē euecta. & ibi ē sortita sup̄noꝝ
ciuiū collocata. ubi fruit̄ gaudens.
& exultans societate aplōꝝ. glori
ficatione p̄phar̄ū. c̄fessione mar
tirū. coheredītate confessoꝝ. integ
tate uirginū. obtinetq; palmam
p̄hennis gl'e & stolā iocunditatis.
et̄ne. Corpus tandē scīn sacro pau
ci qui euasere int̄nicionis p̄cīm
naui ueloci imposuer̄t. & ad tre
iectū usq; delatū. in eccl'a aploꝝ
p̄ncipis honorifice sepeliert̄. Con
uenit & iā omnis pene p̄uincia
de absentia ei' lugentes. ieffabili
mesticia. & ad celo sata usq; emit
tentes suspiria. Compleū aut̄ sa
cratissimus pontifex lamb't' & mar
tir xpi gl'osissim̄ cursū sui ago
nis. xv. kl' oct'. regnante dn̄o iu
uo & uero int̄nitatis plenitudi
ne. cui extat laus & scōꝝ iubilatio.
nec n̄ & p̄pes gr̄arū actio. nc̄ &
semp p̄ in mortalia sclōꝝ scla. a.

Incip Prefatio S. Dionisii. ep̄i.

GLORIOSE MARTYRŪ
passiones. 7 p̄ciosa dn̄o ex
pectante certamina quāq̄ sint
digna p̄ miraculoꝝ dignitate
conscribi. nequit tam sine formi
dinis trepidatione c̄plecti. quia
cū magnarū rerū considerat̄
assūptio. n̄ inmerito p̄sūpti opis
timet̄ magnitudo. eo qđ tantū
sermo tenuis explicare n̄ ualet.
q̄ntū dese dici ueritas passionis
inponit. S; quāuis p̄positio tante
rei arduū habere uideat̄ iniciū.
in hoc tam̄ mens trepidatione
fatigata respirat. quod semp opi
ficē suū magisteriū diuine in
structionis informat. & inchoan
tis inicū. ingenii p̄stacione cō
mendat. Hac q̄ c̄sideratione au
datiā nimie temeritatis assumens
q̄ longo tempis fuerāt obūbrata.
silentio. ipsius diuinitatis auxi
lio sunt suscepta referanda. Et
ut habet testimoniū ueritatis.
plus fideliū sunt relatione cōpta.
quā p̄bent̄ ad nos lectione t̄ns-
missa. Unde n̄ sine certa estima
tione coniect̄. qđ nouitas adhuc
credentiū p̄ploꝝ gentiliū cru
delitate p̄t̄ita formidaū scri
bere. Qđ tam̄ gaudebat di famu
los meruisse. cū sine dubio iu
dicent̄ scripta. quia fidelium
sermo testat̄ impletus. Credendū
enim debis est. & absterśa dubie
tatis nube tuos uiri b' c̄ttendū
eos. qui p̄ confessione dn̄i ac di
nr̄i digni fuerūt subire mr̄ium.
& iā ampliora tolerare ualuisse.

quā uidentur succedentib' etati
bus relatio p populos transmissa
recolere. Id q̄ supplicatio cōmu
nis obtineat ut ueniā ɔsequatur
deuotus. Si qd p̄ter misit ignar'
ham cesi omia ñ exasse soluunt.
credere tam̄ uniuersitas mereat.
ut di famulus iam maiora senti
at quā sermo passionis explanet.
Qualiter eni cultore ē dn̄i dioni
siū. locus eius gaudens patroci
nio habere p meruerit. qq; m̄
aliox scox iunctū illi agnoueri
mus. fuisse consortiū. sic fide
liū relatione didicimus. ipsox
iuuamine mr̄m. q̄ntū dere sci
re tribuunt explicem. Expl̄ p̄f.

Passio sci Dyonisii epi. 7 soc.

POST DNI NRI IHV XPI
salutiferā passionē. ac p're
surrectionis unice singula
risq; mysteriū. p'q; ascensionē
eius. qua manifestatū hominib'
nunquā se de ee. credita aplox
p̄dicatio uniuersis gentib' p fu
tura successit. Qui cū imminere
suas cernerent passiones. q̄ dno
ihv xp̄o docente didicerant. re
pleti sp̄c sci grā docuerīt ādō ut
fide crescente mererent fieri ɔ
fessores. q̄s p̄modū eccl̄a catho
lica gaudet p meruisse mr̄es.
Hos q̄ quox iīcūtē p secutox n̄ pre
ualuit supare conflictus. q̄s ad
auri similitudinē reddidit fla
marū examinatio p̄ciosos. ad
suscipienda mandata dn̄i ido
neos. quib' iudiciū aplox ac elec
tio euglica semina gentib' seren
da cōmisit. electosq; di dispositi
onis puidentia honori decre
uit epat' adiungere. q̄ facilius
eorū p̄dicationib' acq̄siti admini
sterii sacri puehèrent altaris.
Ex q̄ ɔfessox turba. scm̄ ac uenerabi
lis meriti saturninū. p̄mū se urbs
tolosana p meruisse gaudet epm̄.
quē impietas peccantiū p plox
posteriorib' tauri. multis funiū
nexib' illigatū dedit capitulinis
gradib' illidendū. ū sci capitis
soluta cōpage cerebrū. p frag̃n
tes illi sionis dispsit iniurias.
S; talē descensū. meliori uehicu
lo ad dn̄m secut' ē ascensus. Felix
tanti meriti. tanteq; psone uir'.
cui concessū ē p̄mū doctorē esse.
sic mr̄em. Qui qd docuit uerbis.
cudentib' impleū exemplis.
Simile grām ac iā beatissim' pau
lus antistes atq; ɔfessor p narbonen
sem puinciā salutari acq̄siuit
eloq̄o. Quē ita labor domesticus
t̄bulationis exercuit. ut eū ue
rū dn̄i famulū adpbaret. S; grās
t̄ dn̄e ihv qui ɔfestantis inimici
tela. pbationē fideliū tuox p mi
sisti. ee ñ uul nera. ac talē tuis p̄stas.
p laborib' mercedē ut nullū tuox
fuisse gaudeant hostes imbelle.

Dū ḡ ad peculiaris patrni gesta su
scepti officiī tendit obseq̄ū. ⁊ eīn
memores sui nos n̄ fuisse suffi
ciat. In talib' enī causis magis
cōnuenit fidelib' credere. quam
possit relatio humana monstra
re. Scs̄ ḡ dionisius qui tradente
beato clem̄te PETRI apl̄i succes
sore ūbi diuini semina gentibus parturi
enda susceperat. quo amplius gen
tilitatis feruere cognouīt errorē.
illuc intrepidus ⁊ calore fidei
flamat' accessit. ac parisius dn̄o
ducente puenit. n̄ uerit' incre
dule gentis expetere feritatē.
quia uirtutē suā p̄teritarū pe
narū recordatio roborabat. ⁊
qui meruerat ēē confessor. non
cunctatus ē trucib' pplis accede
re p̄dicator. Tunc memorata ci
uitas ⁊ cōuentu germanoꝝ ⁊ no
bilitate poll. ebat. quia ēēt sa
lubris aere. iocunda flumine.
fecunda t̄ris. arborib' nemoro
sa. ⁊ uineis uberrima. constipata
pplis. referta cōmerciis. ipsūq;
insule potius quā urbis spatiū.
quod habitationē circūfusa flu
minis unda p̄stabat. crescenti
bus ēsistentiū catus reddebat̄
exiguum. ⁊ iocunditatis solli
citatione inunū plebs acta t̄ns
migrans. pene t̄ritoriū suū int̄
mu rorū conclusionē cont̄
xerat. Hunc ḡ locū dī famu

lus elegit expetendū. atq; adeū
p̄mū fide armatus. ⁊ constantia
confessionis accessit intrepidus.
Ecclām ū q̄ nec dū illis in locis erat
construx̄. ac officia seruientiū cle
ricoꝝ ex more ēstituit. pbatasq;
psonas honore secundi ordinis am
pliauit. Cunct' ḡ fide ⁊ ēā ēstructi
one basilice roborat'. dm gentibus
n̄ desinebat īsinuare quē nouerat.
ēisq; omnib' iudiciū ⁊ mīam ante
ponens. paulatī sociabat d̄o. quas
diabolo subt̄hebat. Tantas pillū
dn̄s dignabat̄ exercere uirtutes.
ut rebelliū corda gentiliū. n̄ mi
nus miraculis quā p̄dicationib'
optineret. miroq; m̄ inermi ui
ro. n̄ ualebat plebs armata resi
stere. Subdebat se certatī ger
manie ceruicositas. ⁊ iugū xp̄i
suaue inponi s̄ acta cordis cōpunc
tione poscebat. Ab ipsis q̄; destru
ebant̄ ydola quoꝝ sumptu fuerāt
⁊ studio fabricata. ⁊ īuento sa
lutis portu ydoloꝝ gaudebant
pire naufragia. Lugebat portio
uicta diaboli. cū de ea uictrix
legio t̄umphabat eccl̄e. Tunc ho
stis antiquus uidens sibi pire qd̄
dn̄o constabat assidua pploꝝ con
uersatione pficere. totā artificii
sui machinā ad impugnanda q̄
fuerāt ēstructa. conūtit. ⁊ sue par
tis auctores d̄oꝝ suoꝝ flentes exi
tiū. ad impietatē subito psecuti

onis armauit. ut eos qui unū dm̄
& uerū colendū insinuauerant
& tm̄ diu. expendere diuersita
te supplicii maturaret. ne su
p ēē possit q̄ ualeret acq̄rere.
qđ p̄ibat. P̄secutionis ḡ publi
cata sententia. impiorꝫ turba gau
dens p ḡdu. 7 c̄ta d̄nicū pp̄l̄m pu
gnatura conspirat. n̄ cunctatur
appetere gladio. q̄s d̄ns suos mon
strauerat ēē signaculo. Itaq̄ cū
occidue partis urbe p xp̄ianorꝫ
inq̄sitione pcurrerent. s̄cm dio
nisiū cont̄ incredulos dimicant̄.
parisius repperiūt. cū q̄ rusticū.
p̄brm. & eleutheriū archidiaco
nū p̄secutionis furor īuenit.
Hii s̄ci uiri a beati dionisii nūquā
sustinuerūt abesse p̄sentia. q̄s in
unū introgatio pcussoris inue
nit. s; repperire n̄ potuit quē
a societate m̄rii separet. Intro
gati. unū & uerū int̄nitate con
fitent̄ d̄hm. terrore subiuncto.
multisq; afflicti iniuriis. t̄ suppli
ciis macerati. xp̄ianos se ēē tes
tantur. uisoq; p cutientis ictu.
d̄ni ac di n̄ri se famulos magna
confessionis uoce pnuntiant.
In hac ḡ fidi constantia pmanen
tes. reddentes terre corpa. beatas
celo animas intulerunt. Tali nāq;
aput d̄hm meruerūt pfessione
migrare. ut amputatis capitib;
adhuc putaret̄ lingua palpitans

d̄hm confiteri. Beata nimiū &
d̄o n̄ro grata societas. int̄ q̄s nec
p̄mi alt̄ potuit esse nec tcius. sed
t̄nitat̄ confitentes. t̄no merue
rūt decorari m̄rio. Metuentes ḡ
pcussores. ne c̄uersi populi fide
lissima pbataq; deuotio s̄corꝫ cor
pa p̄futura ad patrociniū tumula
ret. eligunt de triss igone p fun
disq; gurgitib; m̄rm corpa pden
da c̄mittere. Que in posita nauib;.
ad pulsū iubent̄ gurgit̄ desti
nari. Tunc matrona q̄dā que licet
adhuc paganorꝫ implicita tene
ret̄ errorib;. conūsione deside
rans. facere aliquid cogitat d̄no
placiturū. usa subtilitate con
silii. ad conuiuiū uenire po
stulat pcussores. Et dū copiam
oblate humanitatis p̄tendit
a memoria eorū que susceprat
agenda discussit. ac fidelibus
suis secreta ordinatione com
mitit. ut subtracta furto cor
pa. diligens elaboraret occul
ta p̄uisio. Qui d̄ne ordinati
one compta. festinant̄ qđ de his
p̄ceptū fuerat execunt̄. Fur
tiūq; laudabile in sexto ab urbe
memorata lapide id ē in agro
quā seminib; p̄parauerat. in
dustria colentis abscondunt.
Facta ut moris ē satione nec
seges suū negauit ob sequiū.
que tali fecundata pingue

UDINE

diuina grā instigatꝰ. ad paulū se cō
suertens expetiuit ab eo. ut p illo di
uinā miām depcaretur. ut eciā
discipls esse mereretur. Cūq; die
altero iter ageret paulus. cecꝰ qdā
oculoꝝ luce puatꝰ. pauli se postu
lat uirtute sanari. Mox qͦ scs apls
dñi 7 magistri sui ihv imitator
effectus. crucē eius diu clausis ocu
lis inposuit dicens. Xpc uidelicet
dns et magister nr qui oculis lutū
posuit ceci nati. et lum ilico acci
pe meruit. ipse tuis oculis poten
tia sua lum restituat. Mirū ī modū
et lucē accipe meruit sine lumine
natus. Et his uerbis eū statim ador
sus est dicens. Vade ad dionisium.
et dic ei. Paulus seruus ihv xpi ad
te me misit. ut sponsionis tue me
mor ad eū uenire n̄ pigriteris. et
baptismū salutis accipiens ab om
nibꝰ absolui possis nexibꝰ delictoꝝ.
Mox is qui lum receperat obedien
tie pede uerba iubentis impleuit.
et ad dionisiū pperans. pauli ei
uerba p ordinē narrauit. Sꝫ electꝰ
iā dñi dionisiꝰ ut cecū respexit firmis
luminibꝰ palpitantē. his eū uerbis
allocutꝰ ē dicens. Tu ne es ille. quē
cecū natū cuncti cognouerāt affines.
Cui ille respondit. Ego nempe sū cecꝰ
natus et usq; nc lux uite ē nega
ta p̄sentis. Sꝫ ille qui te ad se uenire
mandauit. inuocata ihu xpi uir
tute. magistri sui sanitatis m̄ lum

indulsit. Qui ptin surgens. ad bea
ti ppat monita pauli. Qd diutius
morer. Confestī credidit et sacri
baptismatis unda respsus abnega
tis erroribus paganoꝝ ei tradidit
se magisteriis imbuendū. ac de
inde paulo iubente xpi euglium
p̄dicauit. Qui de thesalonica reuer
tens. ad uiā salutis maximā partē
puincie et ciuitatis illiꝰ cūertit ad
fidē. Huc etiā beatissimū uirum
sci spc ardore succensū. cū in cruce
dns mundi iudeoꝝ manibꝰ pende
ret affixus. et sol sui dni mortem
pauescens. lucis sue radios in tetre
noctis mutass& horrorē. 7 mundi
clýmata tenebrarū nocte duxisse
ferunt. Hec nox quā mis oculis
nouā descendisse mirati. totius
mundi salutē aduenisse. monst
uit. et di filiū humano generi se
renū illuxisse dictauit. O uere scm
uatem. o uere diuina luce pfusū.
qui sic erat iā beata sorte p̄electus.
ut qͥ nec dū sacro fonte erat renatꝰ.
paganis adhuc uisceribꝰ tanti ua
leret fieri mýsterii reserator. Nā
cū tot donoꝝ grā p̄pollere& in
doctrine eloqntia. et scripturarū
floribꝰ p omnia fulsit. Greci nempe
eū tres libros mirificos scripsisse
ferunt. unū qͥ dr antihereseos.
hoc ē ꝯtra omis hereses uolumen.
unū qui ut audiuim constantino
polis scriniis retinent v R.

Vita s. amandi epi. 7c.

AMANDUS IGITUR SCISSIMUS
atq; religiosissimus, eqtanie
partib; haut pcul a maris oceani
littore. ex xpianis atq; inclitis pa
rentib; editus puer e. pat ei seren'
nomine. genitx u amantia uoca
bat. S; cu ia adolescentia in robur
migrret uirile. 7 i modicis deside
riis in xpi flagraret amore. pa
triam parentesq; relinqns. ogiam
insula q a littore oceani maris xl.
distat milib; felici nauigans cur
su. tande portu monasterii pe
tiit. ibiq; a frib; spiritalib; cu ma
gno receptus e gaudio. Et quia
sacras ab infantia didicerat lit
teras. ex hoc maiori desiderio suc
census. amplius cotidie in di reb;
crescebat. Quada q die du ei a fra
tribus impatu fuisset. ut obedien
tie causa p insula deambularet.
fit ei repente obuia mire magni
tudinis serpens. sic isde uir nar
rare consueuerat. ita ingens atq;
inmanis. qualis nec postea nec an
tea in eade insula uisus e. Quo ui
so. puer pterrit. sic ipsa patiebatur
etas. quid ageret ignorabat. Cu sub
ito supna respectus gra. adoratio
nu e fugit auxilia. statimq solo p
stratus. cu aliqntis p oroni incubu
isset. signu crucis contr inmane
opposuit anguem. potentiq; uer
boru uirtute ut ad latebras qnto
tius rediret impat. Qui dicto obe
diens atq; ad signu uiri di fugiens.
rapidoq; cursu ad latebras remeans.
in eade insula ulteri' nusqua com
paruit. Sicq; eande insula p orone
beati amandi omps ds ab inminen
ti piculo liberauit. Hoc initiu si
gnoru eius. ap nos multoru fama uo
litante platu e. Dein cu adhuc
in puerili esset etate. cepit pater
eius blandis eu sermonib; inretire.
ut quantoci' de monasterio egredere
tur: et rursus sclare assumeret
habitu. Cuq; his atq; huiuscemodi
psuasionib; animu pueri conare
tur euertere. addensq; n cicius
assensu daret. ut de monasterio
egderet. ne patria puaret heredi
tate. respondisse fert. Nichil enim
m pat ta ppu uidet. qua ut xpi
assuma seruitiu. qui e pars et here
ditas mea. de patrimonii eni substan
tiis nichil adipisci cupio. solum
ut xpo militare pmitte. Sicq in eo de
pmanens desiderio. relicto solo pa
rentibusq; turonis sepulchrum
scissimi petiit martini. ibiq pro
stratus p fusis in orone lacrimis ub
rime. ex toto cordis petiit affectu.
qtenus uir scs orone sua ap dnm op
tinere mereret. ut nuqua eu dns
ad solu ppriu remeare pmitteret.
s; omnis uite sue cursu in peregrina
tione expenderet. Cuq; ab orone
surrexisset. stati coma

capitis sui abscidens. adeptusq;
clericat' honorē. omnē gradū tns
cendebat inclero. Post hec v̄ ab
abbate ipsius loci vt a frīb; bene
dictione ꝑcepta. ciuitate bitu-
ricas. s̄cm petiit austrigisilū.
qui tunc indiu̾ reb; magnific'
atq; insignis habebat'. Sicq; ab eo
vt ab ei' archidiacono s̄cissimo
uidelicet sulpicio. postea v̄ ep̄o.
clementissime fuisset suscept'. om
niq; ei humanitatis cura exhibi
ta. cellulā iuxta ecclām insup
iorib; menib; ciuitatis construe
re fecerūt. In q̄ cellula multis die
bus ob amorē et̄ne uite cilicio
tectus. et cinere. ieiuniis attrit'
atq; inedia. hordeacio tantū
contentus pane. atq; aq̄. ꝑ pau
lulū corp' suū sustentauit po
tius quā aluit. sicq; ibidē trib;
ferme militans lustris. sicera
et uino omnino abstinuit. His
ita gestis. celesti iterū inflama
tus desiderio. incidit ei cogita
tio. ut ad limina beatissimoꝝ
aplōꝝ petri et pauli ꝑpare de
beret. assumptoq; secū uno tan
tūm comite squalia atq; deuia
lustrans loca. tandē romā ꝑuen.
ibiq; s̄cō saciat' desiderio. ꝑdul
cia in liminib; aplōꝝ figens oscu
la. dieb; ecclarū di circuibat lo
ca. nocte ad s̄cī pet' reuertebat'
ecclam. Quadā nāq; die iā ad

propinquante uespa cū custodes
iuxta morē in eccla fecissent di
ligentiam. s̄cs uir di amandus eq̄
dientib; cunctis in eccla paulu
lū substitit. ibi ex deuotione noc-
tē totā̄m uigilare cupiens. Cū v̄
uni ex custodib; eū inuenisset. con
temptibilī affectū iniuriis. eie
cit extra ecclam. Sedente aūt eo
in extasi mtis in gradib; ante fores
eccle. subito ei s̄cs petrus apparuit.
blande leniq; eū alloquitur. et
ut in gallias ad p̄dicationē exercen
dā reuerti deberet amm̄uit. (amonuit) De q̄
uisione s̄cs uir amandus hilarior
redditus. accepta benedictione
apli atq; patrocinio. feliciter remea
uit in gallias. Cū interī paucis di
ebus post tn̄ factus. coactus a rege t
sacerdotib; ep̄c ordinat' ē. acceptoq;
pontificat' honore gentib; uerbū
euangelizare cepit dn̄i. atq; se ip
sū in omib; exemplū p̄bere bonoꝝ
opum. Erat aūt piissim' atq; omni
bonitate repletus. uultu serenus.
elemosinis largus. sensu sobrius.
corpe castus. atq; int' diuites et pau
pes medius. ita ut paupes illum
q̄si paupē aspicerent. diuites q̄si
supiorē se estimarent. uigiliis
atq; orationi dedit'. sermone caut'.
Si quos etiā captiuos t pueros trans-
marinos inuenisset. dato p̄cio re
dimebat. spiritaliq; eos regene
rans lauachro. litteras affatī imbui

p̄cipiebat. p missaq; libertate
p diuersas relinq̄bat ecclas. plu
resq; ex his postea epos. t pbros.
seu honorificos abbates fuisse au
diuim'. Illud etiā n̄ ē p̄tereundū.
qd isdē uir dī amandus iterum
a roma scdo rediens. ascensa naui.
puenit ad centū cellensem locū.
Quadā ḡ nocte. dū solus ut illi
mos erat oraret. inmundus sp̄c
unū e famulis. adp̄hensa manu
trahebat ad mare. uolens eū di
mergere. S; isdē puer qui trahe
batur. magnis cepit uocib; clama
re. dicens. Xp̄e adiuua me. xp̄e
adiuua me. S; malign' sp̄c eidē
puero insultando respond. Qua
lis xp̄c. S; dū puer q̄ trahebat'
minime responderet. ait scs a-
mandus. Dic illi fili. xp̄c fili' dī
uiui crucifix'. Statiq; ad uocem
illi' inimic' ut fum' euanuit. Nec
multo p' cū quadā die p pelagus
mediū nauigaret. nautisq; uerbu
dñi moneret. subito apparuit
mire magnitudinis piscis. Nau
te u° misso in pelago rete. eundē
piscē ceperunt. Cumq; epularent'
mutuisq; plausib; exultarent.
subito inopinata orta tempestas
est. q̄ omne gaudiū eoꝝ in luctū
conuertit. Ceperūt aūt q̄cquid
in naui habebāt. tam ad sustipen
dū cibi. quā et omne subsidiū
t etiā armamta nauis in pelago

p̄icere. uehementerq; labori insi
stere. ut ad t̄ras egrederentur.
s; nichil omnino p̄ficere ualebāt.
Nauis u° quassata huc illucq; afluc
tib' ferebat'. atq; om̄s deuita sp̄e
nullā habentes reliquerat. Sta
timq; naute ad seruū dī cucurre
runt amandū. rogantes ut dñm
dep̄caret. quaten' eos p oronē ip'
de inminenti liberaret piculo.
S; uir dī amandus blande eos
consolat' fidē iussit. et ut de dñi
mīa fiduciā haberet fideliter
ammonuit. Naute u° nimio fessi
labore huc illucq; in naui iace
bant sopore dep̄ssi. ipse etiā scs
in puppe nauis requiescebat. Tū ei
ex in p uiso scs apparuit petrus.
transiens p puppim nauis. exci
tansq; eū ac blandit' alloquens
ait. Noli timere amande. n̄ pibis.
neq; om̄s qui tecū sunt. Mox u°
ad uerbū illi' sedata tempestate
tranquillitas reddita ē magna.
Et facto mane. om̄s qui in naui
cū uiro erant dī sani atq; incolo
mes ad t̄ras egressi sunt. Vidē aūt
temp' cū loca. ul' diocesis. obani
marū sollicitudinē uir dñi cir
cuiret amandus. audiuit quen
dā pagū p̄ter fluenta scaldi flu
uii. cui uocabulū gandao indi
dit antiquitas. diaboli laqueis
uehementer irretitū. ita ut in
cole loci illius relicto dō. arbo

eptiuũ. ad p̃p̃as terũ reũsus ē. oues. curãq; gerens earũ ad celestia regna p̃dicando p̃duxit. Interea dagob̃t rex amori mulieꝝ plusquã oportebat dedit. omniq; spurcicia libidinis inflãmat᷒. sobolē minime uidebatᷣ habere. Tam tam ad dñi confugit auxiliũ. dep̃cabatᷣq; sedule ut ei filiũ dare dignaretᷣ. qui p᷒ eum regni sui gub̃naret sceptra. Qđ ita dante dõ factũ est. Cũq; nunciatũ fuisset uidelicet qđ ei dñs filiũ dare dignat᷒ sit. magno replet᷒ gaudio. cogitare cepit cui ipsum puerũ tđeret. qui eũ sacro baptismate regenerare deberet. statimq; accersitis ministꝛ̃ ut scm̃ p̃quirerent amandũ. sagaci intentione p̃cepit. Nã dudũ ipse pontifex dũ p̃capitalib᷒ criminib᷒. qđ nullus ex sacerdotib᷒ facere ausus ē. ipsũ redargueret regē. in furore accensus iubente eo n̄ absq; iniuria de regno eius fuerat expulsus. atq; remotiora p̃quirens loca. uerbũ dĩ gentib᷒ p̃dicabat. Cũq; a ministris tandē fuisset rept᷒. et ut ad regē ire deberet admonit᷒. memorans illud apl̃i p̃ceptũ. potestatib᷒ sublimiorib᷒ se subdi debere. tandē p̃uenit ad regē. qui tunc

illis dieb᷒ in uilla. cui uocabulũ clypiaco ē morabatᷣ. Visoq; rex beatissimo amando. magno repletᷣ ē gaudio. p̃stratusq; pedib᷒ beati uiri dep̃cabatᷣ ut tanto scͤleri qđ in eũ p̃petuerat ueniã largiri dignaretᷣ. S; ille ut erat mitissimus atq; sup̃ modũ patiens. citi᷒ eũ eleuauit a t̃ra. atq; ueniã clementissime indulsit. Tunc rex ait ad scm̃ amandũ. Penitet me ualde qđ stulte aduersũ te egerim. p̃cor q̃ ne memineris iniurias quã in te irrogaui. atq; p̃cē meam quã ate sumi postulo ne dedigneris abnuere. Dedit m̃ dñs filiũ n̄ meis p̃cedentibus meritis. p̃corq; ut eũ sacro dignaris abluere baptismate. atq; ut t̄ sit fili᷒ sp̃alis. i manib᷒ accipe n̄ deneges. Qđ uir dñi amandus uehement̄ rennuens. scilicet scilicet sciens eē scriptũ militantē dõ n̄ oportere implicari sclarib᷒ negociis. et quietũ atq; remotũ palatia n̄ debere frequentare regia. et conspectu regis abscessit. Tunc demũ rex misit ad eũ uirũ illustrē dadonē atq; cũ eo uenerabilē uirũ eliđũ. Qui tunc in palatio regis sub seculari habitu degebant. quos tam postea egregios sacerdotes atq; p̃claros in meritis

signis quoq; atq; uirtutib9 fuis
se nulli dubiū ē. humilitē uirū
dī petierunt ut p̄cib9 regis da
ret assensum. atq; filiū ipsius
sacō dignaretē diluere fonte. &ut
eū enutriret atq; imbueret di
uina grā. q̄nto̅ assentaret dicen
tesq; qđ si uir dī hoc n̄ rennue
ret. phanc familiaritatē liberi9
inregno eius vł ubicūq; eligeret
haberet licentiā p̄dicandi. seu
& nationes quā plures phanc
grām se posse dō conquirere
fatebantē. Tandē q̄ fatigat9 p̄cib9
amboꝝ. facturū se ēē pmisit.
Audiens autē rex qđ p̄cib9 suis scs̄
n̄ rennueret amandus assenti
re. statim ipsū puerū adduci
p̄cepit. qui ferebatē n̄ plus ana
tiuitate habere dies scilicet quā
xl. Accepto q̄ uir scs̄ in manib9
puero. benedicensq; eū cathecu
minū fecit. Cūq; finita orōne ne
mo ex circūstantib9 respondiss;
am̄. apuit dn̄s os pueri. atq; au
dientib9 cunctis. clara uoce re
spondit amen. statimq; eū re
generans sacō baptismate. īposi
toq; nomine sigiberto. regē atq;
omnē exercitū. tunc scs̄ aman
dus magno repleuī gaudio. His
ita gestis. adueniente obit9 die
treiectensiū epc̄ felicitē migrū
ad xpm̄. Tunc v̄ rex scm̄ accersi
uit amandū. congregataq; mul
titudine sacerdotū populiq;
turba n̄ modica ad regendā tre
iectensiū ecclām eū p̄posuit.
Illo v̄ rennuente atq; se īdignū
uociferante. om̄s una uoce cla
mabant. dignū eū ēē sacerdo
tio atq; ob animarū sollicitudi
nē ecclām magis quā peccunie
questu debere suscipe. Coactus
q̄ a rege t a sacerdotib9 pontifica
lem suscepit cathedrā. sicq; pt̄
enniū fere uicos t castra circu
iens. uerbū dn̄i ꝯstantē p̄dicauī.
Multi &iā qđ dictu quoq; nefas
ē. sacerdotes atq; leuite p̄dica
tionē illi9 respuentes audire ꝯ
tempserunt. At ille scdm̄ euan
geliī p̄ceptū. puluerē de pedibus
in testimoniū excutiens. ad alia
pperauit loca. Igitē tandē paruā
reptā insulā. cui uocabulum
ē chanelaus iuxta scaldū flu
uium. aliq̄ntis dieb9 cū frībus
spiritalib9 inibi xp̄o militauī. Sed
uerbi dī ꝯtēptoris p biennīū fere
ingens attriuit plaga. ita ut eius se
dom9. agri ī solitudinē redacti.
nec n̄ &iā uici t &iā castra destru
erentē. nullusq; in his regionib9
remaneret. qui uirū dī contēp
serant p̄dicantē. Hec multo p9
cū a frīb9 q̄s ob animarū curam
p diuersa reliquerat loca. roga
retur ut eos uir scs̄ p̄sentia sua
uisitare dignaretē. & ut eos uerbi

pabulo reficeret. tandē p̄ce accepta puenit ad eos. audiuitq; ab eis gentē q̄ndā quā uacceiā appellauit antiq̄tas. quā nunc uulgo nuncupauit uascones nimio errore deceptā. ita ut auguriis & omni errori deditā. ydola etiā p dō colerent. Que gens transalpinos montes pas pera atq; inaccessibilia loca fretaq; agilitate pugnandi frequenter fines occupabat francorū. Vir autē dn̄i amandus. eorū miserans errori. enixeq; laborans. ut eos a diaboli reuocaret instinctu. dū eis uerbū p̄dicationis diuinū atq; euglīū annuntiaret. fatuus. unꝰ e ministris assurgens. leuis. lubricꝰ. nec nīmī sup et supbus. atq; etiā concinnans risui uerba. quē uulgo mimilogū uocant. seruū xp̄i detrahere cepit. euglīūq; qd̄ p̄dicabat pnichilo ducere. Sꝫ eādē mox hora arreptꝰ a demone miser̄ pprīis se cepit manibꝰ laniare. atq; coactus publice confiteri. quod ob iniuriā quā dī irrogauerat seruo. hec ppeti mereretur. sicq; in ipso constitutꝰ tormīto. spm̄ exalauit extremum. Illis autē adhuc in eorū cecitate pmanentibꝰ. et uir sc̄s ad alia loca demigraret. puenit

ad ciuitatē quandā ubi cū ab ep̄o ciuitatis illius honorifice fuisset susceptꝰ. dū ei hospitalitatis more ep̄s aquā in manibꝰ funderet. secretꝰ p̄cepit ministro. ut eandē aquā in qua uir dī manꝰ abluerat. diligent in sacrario eccl̄e custodiendā deportaret. Quod ita factū ē. statimq; fidens ep̄s quod eādē uiri dī benedictio salutē restituere possit. Eodē quoq; tempe homo q̄dā cecus sedebat ante fores templi mendicans. qui multo iā tēpore corporalē amiserat uisū. ad quē ciuitatis ipsius ep̄c ait. ó homo si fidē habes. ablue oculos tuos ex aqua in q̄ uir dī abluit amandus manus. Confido enī quod p ipsius sc̄itatem p̄stinā consequaris sanitatem. Cūq; isdē cecus oculos ex eadē aqua abluisset. et statī in benedictione dō p̄stinū recepit uisū. ita ut om̄ia clare uideret. His ita gestis. idē uir dī amandus. in fines remeauit francorū. elegitq; sibi locum p̄dicationis. in quo cū fr̄ibꝰ qui cum eo p diuersas puincias multas p nomine xp̄i ppessi fuerant passiones. edificabat cenobium. atq; ex eisdē fr̄ibꝰ plures postea abb̄es vel

honorificos uidum uiros. Eode
fere tempe uir dni scs aman
dus. hildericu adiit rege. eiq;
humilit postulauit. quatenus
ei aliqd municipiu ad constru
endu monasteriu. n ambitiois
gra. s; ob animaru salute lar
giri dignaret. Deditq; pfat rex
ei locu nuncupatu vanto. in
quo uir dni sagaci intentione
cepit edificare cenobiu. Dum
multis aut quida obidensis
urbis [antistes] ualde ferebat mo
leste. qd isde uir dni eunde
locu impetrauerat a rege. in
uidieq; facib accensus eunde
uiru dni extinguere conaba
tur: misisq; agilib uiris. ut
eunde uiru a loco ipso contep
tibiliter iniuriis affectu eice
rent. aut certe in eode loco pu
nirent. Venientesq; ad eu mi
nistri simulato dolo dixerunt.
quod ei locu aptu ad construen
du monasteriu ostendere debe
rent. tamu m cu illis illuc pe
rare deberet. S; eor fallacia re
uelante do [illegible] latere n potuit.
Cuq; eu ad pdictum
locu deducere simularent.
n inscius uir dni amand.
quo in loco eu intimere disponerent.
tande puenerent ad specilum
montis. ut eu ibi capite truncarent.

Vir aut ia dni suis hoc ante indi
care noluit. quia ad marty
riu libentissime pparet. Sed
subito orta tempestate cu plu
uia grandineq; omne illius
locu montis tenebrosa obtex
nubes. ita ut apparitores qui ad
int ficiendu eu fuerat missi.
amisso lumine nichil penitus
uiderent. Ipsiq; uite nulla ha
bentes. pstrati pedib sci uiri ue
nia postulabant. 7 ut eos uiuos
abire sineret humilit depca
bant. Tunc uir dni ad consue
ta presidia. recurrit scilicet
ad orationis auxilia. pfusis i ora
tione lacrimis. tan
diu orationi incu
buit. donec reddita
serenitate. lumine ea ia
apparitores recepto. n absq;
metu l stupore. ad ppa reuer
terent. Taliq; pculsi timore
ministri. uir dni incolomis
morte euasit. Hec illud qq;
pter eundu putaui. qd pr bro
quda nomine erchengillo ue
nerabili atq; fideli narrante
didici. Quada die du uir di
amandus in pago belliacense
uerbu dni pdicaret. puenit
ad quenda locu cui uocabulu
e rosonto. secus oriannam fluuiu.
eratq; ibi mulier queda ceca.
que longo ia tempe amisso

BIBLIOTHEQUE

lumine nichil p̄ter tenebras
agnouerat. Ingressus aūt uir
dī domū illi⁹ cepit p̄contari
ab eā qualit̄ ei hec cecitas eue
nisset. Respondente illa quod
n̄ ob causā aliā ei ipsa cecitas
euenisset. n̄ qđ auguria ł ydo
la semp̄ coluerat. insup osten
dente ei locū. in q̄ p̄dictū ydo
lū adorare consueuerat. scili
cet arborē que erat demoni
dedicata. uir dn̄i ait. Nō mi
ror si p hoc ceca facta es. s; ad
miror clementiā dn̄i. q̄ te tam
diu expectando sustentat.
ut cū factorē suū & redemp
torē tuū adorare debeas. ado
ras demones & ydola muta.
que nec t̄ nec sibi possunt p
desse. Hunc ḡ accipe securī
& hanc nefandā arborē q̄nto
cius succidere festina. p quā lu
men amisisti corpis. & anime p
didisti salutē. Confido enī quod
si firmit̄ crediderıs. lumen
pristinū a dn̄o consequi pote
ris. Educta aūt illa puelle sue
manib⁹ ad arborē. cuius mu
lier p̄cepit. atq; eā excidere
conabat̄. Tū uir dn̄i amand⁹
eā ad se adducens. signū cru
cis sup oculos eius imp̄mens.
inuocatoq; xp̄i nomine pri
stinā ei reddidit sanitatem.
Instructaq; ab eo qualit̄ ...

se agere deberet reliquis omnib⁹
dieb⁹ uite sue caste atq; sobrie se
exhibuit. & correctione uitam
deinceps gerens. mores q; comu
tauit in melius. Hoc qq; qđ ad cu
mulū laudis ei⁹ dn̄s ostendere di
gnat⁹ est. n̄ uidet̄ silentio contegi.
Quodā itaq; tempe. cū cuidā mo
nacho uidelicet p̄posito mona
sterii sui chrodobaldo nomine
p missū iussisset. ut uehiculū
aduinū inuisib⁹ frm monasterio
deferendū p̄parare deberet. di
cit̄ inobediens fuisse. S; eū noc
te eadē ultio diuina subsecuta
ē. Nā eo r̄t agente. ut ad uirū dī
pgeret excusationis causa. qđ
uehicula minime haberet. ita
dr̄ omnis corporis cōpage para
lysi dissolutū. ut nec manū q̄de
nec pedē posset mouere. omni
iā carne p̄mortua. in solo pec
tore uitalis anhelabat spc̄. tenu
iq; flatu confiteri ut ualebat ni
tebat̄ qđ p inobedientiā & con
tumatiā hec p̄peti mereretur.
Igr̄ p̄fatū monachū fratres in na
ue ad monasteriū cui uocabu
lū maiores indidere helnonē.
ad uirū dī duxerūt amandum.
Cūq; iā uespascente die. finita
missarū uel & iā uespertinarum
sollempnitate. isdē uir dn̄i ad re
ficiendū iuxta morē isset. sub
ito ei nunciatū ē qualit̄ isdē

monachus egrotaret. leniterq; ut aiunt arridens dixisse fert. adhuc maiora sustinebit picula. q̄a iactantie & inobedientie deditus erat. S; tam p̄rm quendā fidelē uirū adse uocari p̄cepit. & eidē monacho calicē uini & fragmen panis. p eundē trāsmisit presbiterū. eiq; mandauit dicens. Vade & dic monacho illi ut sumat partē panis isti' & uini. & cras iubente dō cū adeū uisitandū p̄texero. obuiā m̄ p̄cedat. & ilectulo se iacere n̄ patiat̄. Qd' ita factū est. Accepta itaq; isdē monachus patris benedictione. ita om̄is corpis recepit sanitatē. acsi unquā nullā ptulisset lesionē. Aduenientiq; scō uiro obuiā pcessit atq; cū eo loqui cepit. mirantq; uehement' frs. quod uiuū & incolomē uidebant. quē mortuū ferē suspicabantur. Sic uir dni amand' indulta uenia ut mores dein ceps in meli' cōmutaret admonuit. atq; eū sanū ad monasteriū direx̄. Alia sunt multa q̄de que p eū dns opari dignat' ē. nobis aut̄ incognita. dō autē nota. S; quantū ad fidelibus nr̄as narrantib' uiris platū ē aures. si omnia cupiā psequi. dies ut opinor antequā sermo cessabit. Nam quas p eū dns uirtutes n̄ edidit. cū & mortuis uitā. cecis uisū. paraliticis gressum. leprosis mundiciā. surdis auditū. a demonib' oppressis restituit sanitatē. Igi' scissim' dni amand' cursu fidelit' pacto. repletq; omniū bonor̄ opū fructu. adueniente scissimi obit' die. feliciter migrauit ad xp̄m. sepultusq; iam magnifico honore iloco. cui uocabulū ē helnone. In quo loco multa fiunt orationib' eius beneficia. & laudabit ibi ab omnib' nom dni ihu xpi. cui ē cū et'no patre & spū scō uirt' & honor. glā & impiū. laus & potestas. p īfinita scl'a sclor̄. AMEN.

Vita sci Alexii confessoris.

FVIT VIR ROMANE MAGNE & nobilis EVFEMIAN' nomine diues ualde. & p'mus in palatio impatoris. erantq; ei tria milia puer̄. qui zonis cingebant aureis. & sericis induebant' uestimentis. Hic nāq; erat iustus & misericors. elemosinas multas paupib' erogans. Ter nāq; p singulos dies mense parabantur in domo eius orphanis & uiduis. pegrinis & et agentib'. ipse u' ad horā nonā comedebat. cū uiris religiosis. Mulier autē eius aglahes nomine religiosa & timens dm̄. & n̄ erat illi filius eo quod sterilis esset.

Unde merentes erant et tristes.
eo quod tantarum substantiarum ac
familiarum nullum haberent he
redem. Et ideo in mensas cotidie lar
giebantur elemosinas. orationibus quoque
atque obsecrationibus insistentes.
dominum deprecabantur ut daret eis
filium qui succederet eis. Quorum
deus secundum bonitatem suam contricionem
aspiciens. recordatus operum ipsorum
exaudiuit eos et concessit eis fi
lium quem uocauerunt alexium.
Quo nimis letantes. gratias egerunt
deo. atque statuerunt ut deinceps
castum et sanctum reliquum uite sue
ducerent tempus. ut deus gaude
ret de illis et de filio quem dederat
eis. et ut ultra ad inuicem non acce
derent. sed in castitate permane
rent. Puer autem ut ad etatem
discipline congruam peruenit.
tradiderunt eum ecclesiasticorum sa
cramentorum ac liberalium discipli
narum magistris. et ita deo largi
ente edoctus est. ut in omnibus
philosophie et maxime spiritu
alibus floreret studiis. Cum autem
ad tempus adolescentie acces
sisset et eum nuptialibus infulis ap
tum iudicassent. elegerunt ei pu
ellam ex genere imperiali et orna
uerunt thalamum. et impo
site sunt eis singule corone
in templo sancti bonifacii martiris
per manus honoratissimorum sacer
dotum et sic cum gaudio et leticia
letum duxerunt diem. Vespere autem
facto. dixit euphemianus filio suo
alexio. Intra fili in cubiculum. et
uisita sponsam tuam. Ut autem intra
uit. cepit nobilissimus iuuenis et
in christo sapientissimus instruere
sponsam suam. et plura ei sacramenta
differere. Deinde tradidit ei anu
lum suum aureum et rendam id est caput
balthei. quo cingebatur inuoluta
in prandeo et purpureo sudario.
dixitque ei. Suscipe hec et conserua
usque dum domino placuerit. et dominus sit
inter nos. Post hec accepit de sub
stantia sua et discessit ad mare.
ascendensque nauem deo prosperante
peruenit laodiciam. Et inde iter
arripiens. abiit edissam syrie ci
uitatem. ubi sine humano opere
imago domini nostri ihesu christi in syndone
habebatur. Quo perueniens. omnia
que secum tulerat pauperibus eroga
uit. Et induens se uestimenta
uilissima. cepit sedere cum ceteris
pauperibus ad atrium sancte dei genitricis
marie. Sancta quoque dei mysteria singulis
diebus dominicis accipiebat. et de ele
mosinis que ei dabantur. quantum
sibi sufficeret reseruabat. cetera
uero pauperibus erogabat. Post cuius namque
discessionem facta est rome inquisi
tio magna. et non inuenientes eum.
misit pater ipsius pueros suos. ut
per uniuersas mundi partes

BIBLIO

inquirerent eum. Quorum aliqui dum uenissent edissam. uiderunt que eum inter ceteros pauperes sedentem. et dantes ei elemosinam discesserunt. quia non cognouerunt eum. Ipse autem homo dei alexius cognoscens eos glorificabat dominum dicens. Gratias tibi ago domine qui me uocasti et fecisti ut propter nomen tuum accipem elemosinam deseruis meis. queso ut perficere digneris in me opus quod cepisti. Reuersi autem pueri. nuntiauerunt non inuenisse eum. Mater quoque eius a die qua discessit suus filius sternens saccum in pauimento cubiculi sui. sedensque super illud. eiulans et clamans dicebat. Viuit dominus. quia ita manebo. donec cognoscam quid actum sit de filio meo. Sponsa uero eius dixit ad socrum suam. Non egrediar de domo tua. sed similabo me turturi. que omnino alteri non copulatur. dum eius socius captus fuerit. Sic ego faciam. quousque sciam quid factum sit de dulcissimo coniuge meo. Iue namque homo dei in eodem quo dictum est atrio permansit in sancta conuersatione et uite austeritate per .x. annos incognitus. Postea uero uolens deus reuelare causam ipsius. imago que in honore sancte dei genitricis marie ibidem erat paramonario ecclesie dixit. fac introire hominem dei. quia dignus est regno celorum et spiritus dei requiescit super eum. Nam et oratio eius sicut incensum in conspectu dei ascendit. Exiensque paramonarius quesiuit eum et non cognouit. et reuersus intro. cepit precari omnipotentis dei clementiam. ut ostenderet eum illi. Iterum ipsa imago ait. Ille qui sedet foris in ostio ipse est. Tunc paramonarius festinus egressus cognouit eum. et procidens ad pedes eius rogauit eum ut in ecclesiam intraret. Quod factum dum cunctis innotesceret. et isdem homo dei ab omnibus uenerari cepisset. humanam fugiens gloriam. occulte exiit. de ciuitate edissa. et uenit laodiciam. ibique nauim ascendens. uolebat ire in tarsum. cilicie. ut in templo sancti Pauli quod ibidem erat maneret incognitus. Deo itaque dispensante rapta est nauis ualidissimo uento. et ducta est ad romanum portum. Vt autem ipse homo dei se illuc uenisse perspexit. uoluens in corde suo dixit. Viuit dominus quia alicui onerosus non ero. neque alibi ibo nisi in domum patris mei. quia illic cognitus non ero. Et exiens uenit et obuiauit patri suo redeunti a palatio. Quem uidens circumdatum multitudine cepit clamare dicens. Serue dei respice in me et fac mecum misericordiam

quia pauper & peregrinus sum. & iube
me suscipi in domo tua & pas
car de micis que cadunt de men
sa tua. ut deus benedicat annos
tuos. & ei quem habes in peregre
misereatur. Pater vero eius hec audiens
rememoratus est de filio suo. et con
punctus iussit eum uenire ad se.
& ait pueris suis. Quis ex uobis
curam geret istius hominis. Vi
uit dominus deus meus. quia liberum eum
faciam. & de domo mea accipiet
hereditatem. Et deputato ei mi
nistro. iussit eum recipi & face
re grabattum in atrio domus sue ut
intrans & exiens uideret eum. pre
cipiensque ut de mensa eius pasce
retur. & ne in aliquo contrista
retur. Susceptus autem perseuera
bat in austeritate uite sue ora
tionibus continuis ieiuniis. &
uigiliis indefessis. Pueri quoque cepe
runt deridere eum. & aquam qua dis
cos lauabant super caput eius funde
bant. et multas iniurias ei infe
rebant. quod omnia omnia homo dei prop
ter amorem domini libenter sustine
bat. Sciebat enim quod antiquus
humani generis inimicus has ei
parabat insidias. Sicque fecit
in domo patris sui incognitus
alios .x. & vii. annos. Cum autem
tempus uite cognouisset sibi com
pletum. & finem laboris sui immi
nere conspexisset. postulauit
a deputato sibi ministro tomum
carte & calamarem. & scripsit por
dinem omnem uitam suam. qualiter re
spuerit nuptias. & qualiter conuer
satus fuerit in peregrinatione. qua
literque contra uoluntatem suam redi
erit romam. & in domo patris sui
obprobria multa sustinuerit. Quo
pacto. uolens deus manifestare cer
tam atque uictoriam eius. dominica die
post missarum sollepnia uox celitus
insonuit in sanctuario dicens. Ve
nite ad me omnes qui laboratis & one
rati estis. & ego uos reficiam. Qua
uoce audita. nimio timore perte
riti. ceciderunt omnes in facies suas.
clamantes. kyrieleison. Iterum secundo fac
ta est uox dicens. Querite hominem
dei. ut oret pro roma. Lucescente
enim die parasceue deo spiritum reddi
dit. Et tunc egressi quesierunt eum.
& non inuenientes congregati sunt
die parasceue omnes ad ecclesiam.
implorantes cum gemitibus omp(otent)is
dei clementiam. ut ostenderet eis ubi
esset homo dei. Tunc facta est uox
ad eos dicens. In domo euphemi
ani querite. Conuersique ad euphe
mianum dixerunt. In domo tua
talem gratiam habebas. & non ostendi
sti nobis. Ille quoque dicebat. Viuit
dominus nescio. Et statim uocauit pri
orem domus sue. & dixit ei. Scis aliquem
in domo mea talem gratiam habentem.
Ille autem se nescire respondit.

Tunc imperatores archadius et honorius
qui eodem tempore romanum regebant
imperium. una cum pontifice inno
centio. iusserunt ire in domum eu-
femiani et diligenter inquirere ho
minem dei. Eufemianus autem preiuit
cum pueris suis. ut sedes ordina
ret. et cum lampadibus incenso quoque
et thuribulis obviam imperatoribus
et pontifici exiret. Et cum illuc
pervenissent. factum est silentium ma
gnum. Minister autem hominis dei.
accessit ad dominum suum dixitque ei.
Vide domine ne forte sit ille quem
assignasti mihi. Magna enim et lau
dabilia vidi eum operantem. Per omnem
dominicam sancta dei munera accipiebat.
ieiuniis vigiliisque semetipsum
cruciabat. et iniurias multas
atque molestias a servis tuis illatas
libenter suscipiebat atque sustine
bat. Eufemianus autem hec audiens
festinus egressus cucurrit ad eum.
et invenit eum iam defunctum. Et
accedens discooperuit faciem eius.
et vidit vultum ipsius velut lampa
dem lucentem. et sicut vultum angeli ha
bebatque in manu breve scriptam.
et voluit illud ab eo accipere et non va
luit. Quo stupefactus atque timore
perculsus. cito reversus ad impera
tores dixit. Quem querebamus invé
nimus. Et narravit eis que ei reci
tata fuerant de eo a ministro et quali
ter eum defunctum invenisset. tho
mumque in manu haberet. et eum ne
quivisset ab eo accipere. Tunc im
peratores et pontifex cum eufemi
ano perrexerunt ad locum ubi iacebat.
steteruntque ante grabattum et di
xerunt. Quamvis peccatores sumus.
tamen gubernacula regni gerimus.
iste pontifex pater universalis
ecclesie est. Da nobis cartam. ut sciamus
que in ea scripta sunt. Et acce
dens pontifex accepit cartam de
manu eius. et tradidit cartulario
sancte romane ecclesie nomine ethio
ut legeret eam. Et facto silentio
magno. lecta est coram omnibus.
Eufemianus autem pater eius ut au
divit verba carte. factus exani
mis cecidit in terram. et surgens
scidit vestimenta sua. cepitque ca
nos capitis sui evellere barbam
trahere atque semetipsum discer
pere. Et corruens super ipsum cor
pus clamabat. Heu me domine meus.
quare mihi fecisti sic. Et quare ita contri
stasti animam meam. et per tot annos
suspiria et gemitus incussisti mihi.
Ego sperabam aliquando audire vocem
tuam. et de te agnitum habere ubicumque
esses. et nunc video te custodem
senectutis mee. in grabatto iacen
tem et mihi non loquentem. Heu me quale
consolationem in corde meo po
nam. Mater vero eius hec audiens
quasi leena rumpens rete. ita
scissis vestibus exiens. coma dis

BIBLIOTECA UDINE

soluta. ad celos oculos leuabat. et cu p nimia multitudine ad scm corp adire n posset clamabat. Date m uiri di aditu. ut uidea filiu meu. ut uidea consolatione anime mee qui suxit ubera mea. Et cu peruenisset ad corp. incumbens sup illud clamabat. Heu me fili lumen oclo meo. quare sic nobis fecisti. Quare ta crudeliter nobiscu egisti. Videbas patre tuu et me miserabilit lacrimantes et n ostendebas te ipsu nobis. Serui tui te iniuriabant. et sustinebas. Et iteru atq; itm. psternebat se sup corp. 7 nc brachia sup illud expandebat. nc manib uultu anglicu otrectabat. osculansq; clamabat. Plorate mecu oms qui adestis. quia x. et vii. annos eu in domo mea habui. et n cognoui qd unic ms filius esset. s; serui eius eu iniuriabant. alapis pcutiebat. sputa in facie eius iactabant. Heu me quis dabit oculis meis fonte lacrimaru. ut planga die ac nocte dolore anime mee. Sponsa quoq; ei induta ueste adriatica. cucurrit plorans et dicens. Heu me quia hodie desolata su. et apparui uidua. Ia n habeo in que aspicia. nec in que oclos iacie. Nunc ruptu e speculu meum. et piit spes mea. Amo cepit dolor qui fine n habet. Ppls aut hec uidens. lacrimabilit flebat. Tunc pontifex cu impatorib posuit corp in ornato feretro. et duxert in media ciuitate. et nunciatu e pplo inuentu ee homine dei que tota ciuitas querebat. 7 oms currebant obuia corpi sco. Siqs aut infirm illud sacratissimu corpus tangebat. ptin curabat. ceci uisu recipiebat. demonia eiciebantur. et oms infirmi quacuq; infirmitate detenti fuerat. tacto corpore sco curabant. Impatores aute uidentes tanta mirabilia. ceperunt pse una cu pontifice lectu portare. quaten et ipsi scificarent ab eode corpe sco. Tunc impatores iusserut copia auri et argenti in plateis spargi. ut turbe occuparent amore pecuniaru. 7 sinerent pduci qbat tu ad ecclam. S; plebs itaq; amore pecunie seposito. magis ac magis ad tactu scissimi corporis irruebant. 7 sic cu magno labore ad templu sci bonifacii mris illud tande pduxerut. et illic pvii. dies indi laudib psistentes. opata sunt monumtu de auro et gemmis pciosis. In q sacratissimu illud corpus cu magna ueneratione collocauerunt die. xvii. msis iulii. De ipso qq;

monumento ita suauissimus odor flagrauit. ut omnibus esset aromatibus plenum. Tunc populus iocundantes maximas domino gratias agebant. qui tale populo suo conferre dignatus est subsidium. Per quod omnis qui cumque sincera mentis intentione deprecatus fuerit dominum peticionis effectum sine dubio consequi ualet. per dominum nostrum ihesum christum qui cum patre et spiritu sancto uiuit et regnat deus. in secula seculorum amen.

Passio sancti Eustachii et sociorum eius.

IN DIEBUS TRAIANI imperatoris sub quo ydolorum seuicia feruebat. erat quidam magister nomine placidus natus secundum carnem gloriosissime et diues ualde. tam in animalibus quam in auro et argento et in mancipiis uel uniuersis rebus substantie huius mundi. Quamuis enim paganitate insistente. inuentus est tamen subuenire miseris. et necessitatem pacientibus uiuendi substantiam ministrare studuit. ita ut acceptabilis fieret coram deo inopibus suis et ex omni parte illustris cum duobus filiis suis theospio et agapio. et matre ipsorum theospia. Dum quidem esset magister militum bellator et aduersus barbaros triumphator. ita ut audito nomine contremiscerent et effugarentur sepius aduersarii eius. Erat enim

ius sagittari. et erat ei consuetudo uenandi. et cum exisset cum plurimis quadam die. apparuit ei grex ceruorum. inter quos erat unus pulcher nimis. et omni decore mirabilis. Quem uidens militum magister relictis omnibus que ei apparuerant. ipsum tantummodo persequebatur. Et deficientibus ad persequendum secum euntibus in silua condensa pertransiuit ceruus ad uerticem montis. et stabat super saxum in loco altissimo. Et dum non preualeret placidus ad ceruum appropinquare. stetit cogitans quomodo posset capere eum. Et dum consideraret magnitudinem eius. ostendit deus magnum miraculum super cornua eiusdem cerui. et apparuit sancte crucis signum super claritatem solis illustrantem se. et uidit inter media cornua eius imaginem saluatoris. cuius uocem audiuit dicentem sibi. O placide quid me persequeris? Ego sum ihesus quem tu ignoras. et in elemosinis et aliis bonis usus es ueneraris. propter quod apparui tibi ut uenarer te et mitterem in retia salutifere uenationis mee. Quo audito magister militum expauit. et pre timore cecidit in terram. et eleuans caput intueri cepit mysterium uisionis sue. Et dixit ei dominus ihesus. Noli timere sed conserua que dico tibi et crede fiducialiter. ut non pereas. sed habeas

uidit eustachiū recognouit eum.
et piecit se ad pedes eius dicens.
Ego sum que a te derelicta sum
in naui apud naucleru m. et ipse
alienigena nō tardauit. Sꝫ cū
omni celebritate defunctꝰ est. et ecce
test ē m̄ dn̄s qui opatꝰ ē mecū hāc
uirtutē. quia neqꝫ ipse neqꝫ aliꝰ
me contaminauit. Quo audito
eustachiꝰ recognouit eā. et in gau
ppt dio benedix dn̄m p̄sentiā eius
et dix. filiū nr̄i a feris comestis.
At ipsa dix. Sic nobiscū ita et cū
filiis nr̄is fecit ds̄ miam suam.
nā audiui et uidi duos iuuenes
loquentes int se. et agnoui quia
tu pat eoꝝ es. 7 ego mat ipsoꝝ. Quo
audito. fecerunt eos uenire in p̄
sentiam. et referentes sibi inui
cem que contigerant agnouerūt
se exultantes gaudio magno pat
et mat cū filiis suis. Et ammira
bant omēs p uirtute et grā xp̄i que
cū eis erat. Deinde circūeuntes
omnes puincias barbaroꝝ. ingres
si sunt cū magno triumpho in pa
triā romanoꝝ. et reduxerunt
secū multos captiuos. 7 spolia mul
ta. Sꝫ dū regrederent mortuus
est traianus impator. et successit
illi adrianꝰ paganissimꝰ factꝰ im
pator. Et uenit obuiā eustachio
redeunti de plio eo qd fecisset
uictoriā triumphalē. et congra
tulabant ei ipse cū omni exerci
tu ppt triumphū uictorie eius 7 ppt in
uentione uxoris 7 filioꝝ eius. Quo
facto. ingressus ē impator in tem
plū ydoloꝝ. et immolauit uictimas
diis suis. Eustachius uo n̄ ē ingres
sus in templū ydoloꝝ. neqꝫ uxor
neqꝫ filii eius. Quo audito impr
indignatus ad eustachiū dix. Quare
n̄ introistis in templū ad offeren
dū libamina diis nr̄is. Eustachiꝰ
ait. Quia xp̄ianꝰ sū. 7 xp̄m regē
adoro qui me triumphare fecit.
nā filios meos et uxorē de piculis
multis liberauit. Tunc impator
iratus p̄cepit eū cū uxore 7 filiis in
harena recludi. et leones sup eos
dimitti. ut deuorarent eos. Quos
uidens leo territꝰ capite inclina
to recedebat ab eis. Uidens impator
tale miraculū amplius indigna
tus est. et fecit bouē ereū igne suc
censo ~~recluderent usus ē dicere.~~
ut recluderent ad comburendū.
Sꝫ postquā in uase ereo igne succen
so recluderent usus ē dicere. Dn̄e
ds̄ omps ad te clamamꝰ ut fiant nr̄a
corpa p hunc ignē uelut incensum
illesū in conspectu tuo. et omēs qui nr̄i
memoriā fecerint pcipiāt ubi
tatē in t'ris. et consequant decus grē
tue largitatē. et ab omnibꝰ malis
liberent ubiqꝫ. Ergo dn̄e glorifi
cantes et inuocantes te. p nos defen
sionis tue. pcipiant auxiliū et con
solationē et liberationē tue uir

tatis. adhuc et de peccatis suis re
missionem et indulgentiam consequan
tur. et hoc nobis domine prestare dig
netur gratia tua. ut in uno pariter
loco condantur corpora nostra. et qui
fuimus separati temporibus multis.
concede ut adunati in sepulcro
ualeamus subuenire languen
tibus et egrotis. et omnibus qui in
quacumque tribulatione fuerint de
prehensi. et nostri memoriam fecerint.
ut ex hoc cognoscant quia re
cepisti nos in gloriam regni tui.
Quo dicto. facta est uox de celo di
cens. In ueritate exaudita est
oratio tua. et ita facio omnia sicut
postulasti. ut sciant omnes quia de
di uobis coronam uictorie et pal
mam triumphalem in celis. Dein
de missi sunt a paganis in ua
se ereo igni succenso. et ymnum
dicentes. suscepti ab angelis a cor
pore recesserunt. Non enim capil
lus de capite eorum aut ulla pars
uestimentorum aut corporum ab ig
ne combusta est. Sed illesi de ua
se educti sunt. Quos uidens
imperator cum ministris suis
ualde admiratus est. quod neque
uestimenta corporis nec capil
lus capitis incendio flame
contingebatur. Dixit autem. Hoc
magicis artibus actum est. ut ab
igne non crementur. Sed multi
tudo magna populi dixit. Vere
magnus est deus christianorum. Deinde
superueniente nocte occulte de
hoc loco a christianis sublati sunt.
et in uno loco sepulti sunt. ubi
pacis tempore requiescente persecu
tione basilica fabricata est. Quorum
sacra deuotione mense maio die
uicesima sollempnia celebramus.
ut ipsorum intercessionibus et hic et
in futuro gaudeamus. per christum
dominum nostrum. cui est honor et gloria
in secula seculorum. AMEN.

Passio sancti Theodori martyris.

TEMPORIBUS suis maxi
mianus et maximus im
peratores miserunt per omnem terram
regni sui edictum aduersus omnes
uere christiane religionis cultores.
ut gustantes immolationis ci
bos possent euadere tormenta. et
uiuere. contradicentes uero iudiciis
tradi. et multis diuersisque penis
affligi. Eo autem tempore tentus est
theodorus et simul cum eo multi
tyrones ad militandum. et adduc
tus est in regionem que dicitur marritanorum
sub preposito brinca. Iam uero et iam secundum
edictum impellebantur ad immo
landum ydolis. His contradicens
beatus theodorus. adductus est ad
brincum prepositum. Cui brincus ait.
Vt quid non obtemperas preceptis im
peratorum et non immolas diis
inmortalibus. Beatus theodorus
cum esset fidelis et plenus spiritu sancto.

stans in medio legionis dix. Qa
xpianus ego sum. et immolare rep
bis simulachris p̄ceptū n̄ accē
pi. habeo enim regē meū xp̄m
in celis. Brincas dix. Accipe ar
ma tua theodore et milita. acq̄
esce et sacrifica diis. obtempa inuic
tis impatorib⁹. Respondens s̄cs
theodorus ait. Ego milito im
patori meo. et alii militare n̄
possum. Brinca dix. Et hii om̄s
circūstantes xp̄iani sunt et mi
litant? Theodorus dix. Vnusq̄s
que nouit q̄m militat. ego autē
milito dn̄o meo et regi celesti.
et filio eius unigenito ih̄u xp̄o.
Possidoni⁹ ducenari⁹ dix. Ergo
d̄s tuus filiū habet? S̄cs theodo
rus dixit. Etiā filiū habet q̄ ē uer
bum ueritatis. p quē om̄a fac
ta sunt. Dix. aūt p̄posit⁹. Possu
mus eū agnoscere? S̄cs theodo
rus dix. Vellē si daret uobis ta
lem intellectū. ut eū cognosca
tis. Possidoni⁹ ducenari⁹ dixit.
Et si agnouerim⁹. nūq̄d possum⁹
derelinquere impatorē t̄renū
et ad eū accedere? S̄cs theodo
rus dix. Nichil ē qd̄ uos impe
diat. ut derelinquatis tenebras
et fiduciā quā ad modicū ha
betis apud temporalē et t̄renū
atq; temporalē p̄ncipē acceda
tis ad dn̄m uiuū et uerū. ut eius
efficiamini milites sic̄ et ego.

Brinca dix. Dem⁹ ei inducias pau
cis dieb⁹. ut semetipsū admone
at. et conuertat adid qd̄ sibi expe
dit. Cūq; accepisset dilationem
beat⁹ theodorus. p̄mansit in orōne.
Illi u° solliciti de aliis xp̄ianis. cir
cuibāt ciuitatē. ut q̄s cūq; inue
nissent xp̄ianos tenerent. Cūq;
tenuissent aliq̄s. adducebant
eos in carcerē. Beat⁹ u° theodorus
sedens docebat eos uiā salutis.
et p̄seuerantie dicens. Nolite
hec tormenta p̄timescere q̄ ad mo
dicū uobis inferunt. ut abne
getis xp̄m regē celestē. Cūq; hec
et his similia diceret beatus the
odor⁹ ad eos q̄ clausi erāt tempe
oportuno repto. templū deoꝝ
mr̄ ingressus noctu. ponensq;
ignē succendit illud. Visus est
aūt ab aliq̄ accusat⁹ ē. Cornides
u° tabulari⁹ cū agnouisset hoc
factum. p̄t̄t⁹ metu cōp̄hendit
beatū theodorū. et optulit eum
p̄p̄lo et p̄sidi dicens. Hic pestifer
nup deiect⁹ ē. q̄ et iā aduenit in
n̄rām ciuitatē templū deoꝝ anti
q̄tatis igne succendit. deosq; n̄ros
iniuriauit. Quē ita cōp̄hendens
obtuli tue magnitudini. ut
sc̄dm̄ p̄cepta impatoꝝ penas
exsoluat de his que in deos n̄ros
audacter ingessit. Iudex u° cū au
disset. accersito brinca p̄posito
dix. Tu dedisti inducias ut deoꝝ

BIBLIOTECA CIVICA UDINE

nr̄oꝝ templū igni succenderet.
Qui respondens dix̄. Ego sepius
adhortatus sū eū. dans ei dilationē
ut secū ꝑtractans consentiat nob
et immolet diis inmortalib' liba
mina. si u° hoc n̄ fecit. tecū sis iu
dex. tamquā int̄ temptorē deoꝝ
refutatoreq; ꝑcepti impatoꝝ exer
ce scdm datā t̄ potestatē. Sedens
g° ꝑses ꝓtribunali. iussit adduci
beatū theodorū. Cūq; adductus
esset. dicit ei ꝑses. Ut sacrificares
dee nr̄e libamq; offerres ignē
et incendiū obtulisti ei. Beatus
theodorus dix̄. Qđ feci n̄ abnego.
igne nāq; succendi eā. Talis ē enī
dea ur̄a et potentia eius. ut ignis
eā tangat 7 inflamet eā. Ego enī
ignē succendi. ut lapidē com
bureret. Tunc furore plen' iudex
iussit eū cedi dicens. Multa m̄
uerba respondere noli. expec
tant enī te g̃uissima tormenta.
Scs theodorus dix̄. Neq; t̄ acquies
co. neq; penas tuas ꝑtimesco.
etiā si ualde t̄ribiles sint. fac g°
quod uis me etiā expectatio bonoꝝ
inuitat. ut confidā ꝓpt̄ spē que
reposita ē m̄ incelis. Iudex dix̄.
Sacrifica diis. et erue te abhis tor
mentis que t̄ parata sunt. Scs
theodorus respondit. Non tor
menta hec sunt m̄ t̄ribilia. que
a te inferunt'. Dn̄s enī et rex m̄s
ihc xp̄c ante faciē meā assistet
qui me eruet desuppliciis tuis.
quē tu q; n̄ uides eo q° oculi cordis
tui n̄ uideant. Indignatus g° iudex
et fremens ut leo iussit eū mit
ti incarcerē. et signare ostium
carceris 7 ibi dimitti ut fame
moreretur. Beatus theodorus aspi
ritu scō nutriebant'. In eadē nocte
apparuit ei dn̄s dicens. Confidens
esto serue m̄s q̄a ego tecū sum.
Non accipias g° cibū aut potū
abhominib' istis. quia alimtū
t̄ ꝑpatū ē incelis. Et hec dicens.
recessit ab eo. Et cū recessisset
ab eo dominus. cepit exultare
et psallere. Erat aūt ppl's mult'
audiens eū. Hoc g° cū audissent
custodes carceris et uidissent
ostiū clausum 7 signaculū sa
num. aspiciebāt ꝑ fenestram.
et uidentes multū ppl'm uestib'
albis amictū. et psallentē simul
cū scō theodoro. qui metuentes
abierūt et nunciauerunt iu
dici. Cumq; hec audisset iudex
surgens cū festinatione cucur
rit et uenit ad hostiū carceris.
et uidit catenā q̄dē clausā. et
uoces cū beato theodoro psallen
tes audiens iussit milites ut ar
mati carcerē incircuitu custo
dirent. suspicans aliq°s xp̄ia
norū ēē int' cū beato theodo
ro. Et apiens ingressus carce
rem neminē uidit. n̄ solum

...IOTE... UDINE

seruū dī in ligno intrusū. Et appħendit eū timor magnus & omſ qui cū ipso erāt. & exeuntes cū stupore recludentesq; rursū carcerē recesserunt. Tē iussit p̄ses dari beato theodoro unciā panis. & poculū aque diurnū. Fidelis aūt mr̄ xp̄i iuxta quod scriptū est. quō iustus ex fide uiuit. ita faciebat nullūq; cibū accipiebat ab illis. sed tantū in semetipso dicebat. Me dn̄s & rex mē̄ xp̄c enutriet. Mane autē facto. iussit p̄ses adduci beatū theodorū. & dixit ei. Acq̄esce m̄ theodore. absq; tormtis & sacrifica diis. ut in celeritate scribā orbi terrarū impatorib9. pontificem theodorū fieri & honores ñ minimos accipe & confessor nr̄ eris. Beat9 v̄ theodorus in celum aspiciens & ēsignans se. dixit ad p̄sidē. Etiā si carnes meas igne cremaueris. 7 si gladio me tradideris. donec sp̄c fuerit in narib9 meis ñ negabo dominū meū. Preses dixit questionariis ut eū in ligno suspenderent. & ungulis ferreis latera eius raderent. Qui tantū eū raserunt. ut etiā cos[t]e eius nudarentur. Beatus theodorus nichil p̄sidi. sed psallebat dn̄o dicens. Benedicā domino in omni tempe. semp laus eius in ore meo. Stupens autē p̄sens sup tanta mr̄is tolerantia. ait ad eum. Non erubescis miserabilior omnib9 hominib9 quia sperans in homine qui dr̄ xp̄c. & sic male pemptū. ita temet ipsū tradis talib9 penis atq; tormentis. Scs̄ mr̄ dix. Hec confusio m̄ & omnib9 qui inuocant nom̄ eius. Exclamantib9 aūt turbis tollere eū eo q̄d iā dissipatus eēt p̄ses p̄p̄ conē interrogabat eū dicens. Vis sacrificare. an adhuc magis amē torqueri. Scs̄ theodorus respondit. O impiissime & omni iniquitate plenus filii diaboli & uere dignus opationis satane ñ times dn̄m. qui hanc t̄ dedit potestatem p̄ quē reges impāt & tiranni p̄ncipatū tenent. Sq; compellis me sacrificare lapidibus qui sunt sine anima. Tunc iudex cū multo tractatu dixit. Quid uis. Nobiscū esse an cū xp̄o tuo. Cui scs̄ mr̄ dix. cū gaudio. Cū xp̄o meo fui. & sum & ero. Videns aūt p̄ses quia ñ posset p tormenta superari scs̄ mr̄. dixit. Theodorꝫ ñ obtempantē p̄ceptis impatorū potentieq; dorꝫ. credentē v̄ in xp̄o ihu qui crucifixus est sub pontio pylato quē ad mo

respondit.

dū audeis audio. igni iubeo tra
di. Statim ū ut dictauit senten
tiam simul cū uerbo iussio pfi
ciebatur: Questionarii continuo
de negotiatorib' & balneariis li
gna comportant ad ppatū locū.
Cū aūt ignis accensus esset. depo
nens uestimenta sua soluensq;
baltheū suū. uolebat & iā ex
calciare se. & quia unusquisque
fideliū festinabat quis prior su
dorē eius tergeret. nā omnes
ante passionē eius accedentes
tangebant eū. statī apposuer̄t
ei que ad ignē congregata erāt.
Volentib' aūt eis eū configere
dixit. Sinite me sic. qui enī
dedit m̄ tolerantiā in suppliciis
ipse dabit ut & ignis impetū
intactus euadā. Iā enī n̄ eū con
fixerunt. sꝫ tantūm alligantes
dimiserunt. Et u beat' mr̄ sig
naculo crucis ac uerbis semet
ipsū armauit. manib' poster
elect ga ligatis. tanquā aries de grege
magno ad holochaustū acceptū
ac ppatū aspiciens ait. Dn̄e ds
omps benedico te quia dignū
me fecisti hore hui' atq; diei ut
accipiā partē cū scīs tuis in sal
uatore xpō. in resurrectione
uitā etnā anime corpisq; incor
ruptionē spc. in q̄b' suscipias
in conspectu tuo hodie sacri
ficiū pingue acceptabileq; quē
admodū ppasti & certū me fe
cisti sine mendatio. Tu enī es
ds uerus. ideoq; laudo te p dn̄m
nr̄m ihm xpm filiū tuū dilec
tū. rogans ac depcans. ut des
& his qui mecū sunt detenti
puenire ad palmā. Et intuens
uidit turbā lacmantē & cleo
nicū qui secū adduct' fuerat.
& exclamans dix. Cleonice fe
stina sequi me. quia expec
to te. In uita q̄ qui hac cor
ruptibili n̄ nos dereliquim' al
terutrū. ut in celesti uita n̄ se
paremur ab inuicē. Expleto ser
mone orauit dicens. Dn̄e ihu xpe
mediator di & hominū q me
dignū exhibuisti ut uincā cer
tamē hoc gr̄as ago t & collaudo
& glorifico nom patris & filii
& spc sci. in scla sclo℞ amen.
Et cū finisset orōnē. ministri
diaboli succenderūt ignē. Mag
na aūt flāma micans miraculū
uidimus. quib' datū ē uidere
qui & reseruati sum' ut nuncie
mus ceteris que facta sunt.
flāma enī in specie camere fac
ta ē tanquā uelū nauis a uento
repletū. & circūuallauit corpus
beati mr̄is. & erat n̄ quasi corp'
sꝫ quasi panis q coqt'. Scō enī
spū sup ueniente sine afflicti
one erat beat' mr̄ in medio
flāme laudans & glorificans

dñm reddidit spm̄. v id᷒ nouēb
assūpt᷒ ē in celū. & odore suauis
simo repleti sum᷒. facta ē aūt
uox de celo ad eū dicens. Veni
dilecte mi theodore intra in
gaudiū dñi tui. quia fideliter
certaminis tui cursū consūma
sti. Hec om̄a nos circūstantes ui
dim᷒ & audiuim᷒. Et & celos sup
eū ap̄tos uidim᷒. Quedā aūt mu
lier nomine eusebia nobili ge
nere ueniens petiit corp᷒ bea
ti m̄ris. & uino ungen tis
p̄ciosis condens cū sindone in
uoluens posuit in loculū. &
transtulit in possessionē suā
que distat a ciuitate anasie
uia unius diei. in locū qui ap
pellatur euchaita. Quā posses
sionē cogitauit ecclām facere.
Fecit aūt ibi domū p̄fectā &
scificatā. & illic celebritas coti
die agit᷑. in cōmemoratione
beati theodori. In q̄ loco multi
peccā mundant᷑ a spiritib᷒ imun
dis & uariis infirmitatib᷒ libe
rant᷑ usq; in p̄sentē diē ad lau
dē & glām di patris omp̄s &
filii & sp̄c sci. qui uiuit & reg
nat nc & semp & i scła sclo. am.

Passio s. Cecilie v̄. & m̄.

BEATA CECILIA
clarissima uirgo.
absconditū euglīm
xp̄i gerebat in pec
tore. & nō dieb᷒ neq; noctib᷒ a collo
quiis diuinis & oratione cessa
bat. Hec ualerianū quendā iu
uenē habebat sponsum. Qui iu
uenis in amore uirginis p̄urguens
animū. diē constituit nuptia
rū. Cecilia v° subt᷒ ad carnē cilicio
erat induta. desup aūt auratis
uestib᷒ tegebat᷑. Parentū enī tan
ta uis & sponsi circa illā erat. ut
exestuans animus n̄ possit amo
rē sui cordis osten dere.
& qđ solū xp̄m di ligeret. in
diciis euidentē ap[er]ire. Quid mul
ta. Venit dies nuptiarū. in quo
thalam᷒ collocat᷒ ē. & cantantib᷒
organis. illa in corde suo soli
dño decantabat dicens. Fiat
dñe cor meū & corpus meum
inmaculatū ut n̄ confundar.
Et biduanis ac t̄duanis ieiuniis
orans. cōmdabat dño qđ time
bat. Inuitabat anglos p̄cibus.
lacrimis int᷑pellabat ap̄los. & scā
om̄a xp̄o famulantia exhibebat.
ut suis eā orōnib᷒ adiuuarent.
suā dño pudicicia cōmdarent.
Sed cū hec agerent᷑. uenit nox
in qua suscepit unā cū sponso suo
cubilis secreta silentia. & ita eum
alloquit᷑. O dulcissime atq; aman
tissime iuuenis. ē misteriū quod
t' confitear. si m° tu iuratus asse
ras. tota te illud obseruantia cu
stodire. Iurauit ualerianus

ſponſuſ ſe illud nulla omnino
pandere ratione. nulla dete
gere neceſſitate. Cē illa ait. An
glm̄ dī habeo amatorē. q̄ ni
mio zelo cuſtodit corp9 meum.
Hic ſi ł leuit̄ ſenſerit qđ tu me
polluto amore contingaſ. ſtatī
circa te ſtatum furorē exagitat.
⁊ amittiſ florē tue gr̄aſſime iu
uentutiſ. Si aūt cognouerit qđ
me ſincero ⁊ inmaculato amo
re di ligaſ. ⁊ uirginitatē
meam in tegrā illibatāq; cu
ſtodiaſ. ita te quoq; diliget ſic̄
⁊ me. ⁊ oſtendet t̄ gr̄am ſuam.
Tunc ualerian9 nutu dī timore
correpť ait. Si uiſ ut credā ſer
monib9 tuiſ. oſtende m̄ ipſū an
glm̄. ⁊ ſi pbauero qđ uere an
glſ dī ſit faciā que hortariſ.
ſi aūt uirū aliū diligiſ. ⁊ te ⁊
illū gladio interficiam. Tunc
ait beata cecilia. Si conſiliiſ
meiſ pmittaſ te acquieſcere. ⁊
pmittiſ te purificari fonte pen
ni. ⁊ credaſ unū dm̄ ēē in celiſ.
uiuū ⁊ uerū. poteriſ eū uide
re. Dicit ei ualerianuſ. Et quiſ
me purificat q° uideā eum.
Reſpondit ei cecilia. Eſt ſenior
qui nouit purificare homineſ.
ut mereant̄ uidere anglm̄ dī.
Dicit ualerian9. Et ego ub hē [illegible]
ſenē req̄rā. Reſpondit ei cecilia.
Vade in tertiū miliariū
ab urbe. uia q̄ appia nuncupa
tur. illic inuenieſ paupeſ ſcīn
ſeum ab9 alimonie auxiliū pe
tenteſ. de hiſ eni ſemp curā
fuit ⁊ optime ſecreti mei con
ſcii. Hoſ tu cū uideriſ. dabiſ
eiſ benedictionē meā dicenſ.
Cecilia me miſit ad uoſ. ut oſten
datiſ m̄ ſcm̄ ſenē urbanū. quo
ad ipſū habeo ſecreta q̄ pferam.
Hunc tu cū uideriſ indica ei
om̄a uerba mea. Et cū te puri
ficauerit. induet te ueſtibuſ
albiſ. cū quib9 mox ut ingreſ
ſuſ fueriſ iſtud cubiculū uide
biſ anglm̄ ſcm̄. ⁊ iā tui amato
rē effectū. ⁊ omnia que ab eo
popoſceriſ impetrabiſ. Tunc ua
lerian9 perexit ad antiſtitē. ⁊ ſi
gno quod acceperat inuenit ſcm̄
urbanū. qui iā biſ confeſſor fac
tuſ. int̄ ſepulcra mr̄m latitabat.
Cui cū dixiſſꝫ omnia uerba ce
cilie. gauiſuſ ē gaudio magno.
⁊ ponenſ genua ſua. ⁊ expan
denſ manuſ ſuaſ ad celū cū lacrimiſ
dixit. Dn̄e ihu xp̄e paſtor bo
ne ſeminator caſti ꝯſilii. ſu
ſcipe ſeminū fructuſ quoſ in
cecilia ſeminaſti. que uelut
ouiſ t̄ argumtoſa deſeruit. nā
ſponſū quē leoniſ rabie fero
cē acceperat ad te quaſi agnū
manſuetiſſimū deſtinauit.
Hic eni huc niſi crederet nūc

nisset. Aperi q̃ d̃ne cordis ei ianu
am sermonib; tuis. ut te crea
torē suū cognoscens. renun
ciet diabolo et pompis ei et y
dolis eius. Hec et his similia
orante beato urbano. ecce ante
faciē eius apparuit senior in
dutus niueis uestimtis. tenens
titulū in manib; suis aureis lit
teris scriptū. Quē uidens uale
rianus nimio t̃rore correptus
est. cadens in t̃rā quasi mortu
us. Tunc senior eleuauit eū di
cens. Lege hui titulu textū et
crede. ut merearis purificari
et uidere anglm cui aspectum
t̃ uirgo cecilia scissima repmi
sit. Tūc ualerian̄ cepit intra
se legere. Scriptura enī titu
li hec erat. Vn̄ dn̄s. una fides.
un̄ d̄s 7 pat̄ omniū q̃ sup om̄s
est. et p omā. et in omib; nobis.
Cūq; hoc int̃ se legeret. dicit
ei senior: Credis ita esse an ad
huc dubitas? Tunc ualerian̄
clamauit uoce magna dicens.
Non ē aliud qđ ueri credi pos
sit sub celo. Cūq; hoc dixisset
ualerianus. senior ille ab ocu
lis eoꝝ elapsus est. Tunc scs ur
banus baptizauit eū. docensq;
illū omnē fidi regulā. remi
sit eū ad ceciliā. diligent̄ inst
ructū. Veniens q̃ ualerian̄ indu
tus candidis uestimtis. ceciliā

intra cubiculū orantē inuenit.
et iuxta eā stantē anglm dn̄i pen
nis fulgentib; alas habentem
flāmeo aspectu radiantē. duas
coronas habentē ī manib; corus
cantes rosis. et liliis albescentes.
quiq; unā dedit cecilie. unā va
leriano dicens. Istas coronas in
maculato corde et mundo corpe
custodite. quia de paradiso di
eas ad uos attuli. 7 hoc uobis signū
erit. Nunquā marcidū aspect̄
sui ostendent florem. nūquā
minuuntur sup habundante odo
res. nec ab aliis uideri poterunt
nisi ab eis q̃b; ita placuerit casti
tas. sic̄ uobis pbata ē placuisse.
Et quia tu ualeriane consensi
sti castitati. misit me xp̄c filius
di ad te. ut quā uolueris peti
cionē insinues. At ille hec au
diens adorauit et dix̄. Nichil m̄ in
ista uita dulcius est quā unic̄
fr̄is mei affectus. impiū ē m̄
ut me liberato. germanū in pi
culo pditionis aspiciam. Hoc
solū peticionib; meis ante pono
et depcor ut fr̄em meū tybur
cium sic̄ me liberare dignat̄ ē li
beret. faciens nos ambos in sui
nominis confessione pfectos.
Audiens hec angls. letissimo
uultu dix̄ ad eū. Quō qđ melius
ē petisti. xp̄c adimplere delec
tat. ideoq; sic̄ te p famulā suam

cecilia lucrata ē. itaq; p te fr̄em
tuū lucrabit'. & cū eode mr̄ii pal
mā attingas. His itaq; finitis ser
monib; aspect' angelici numinis
migrauit ad celos. & illis epulan
tib; in xp̄o. atq; in edificatione
scā sermonū manantib; tyburtius
fr̄ valeriani aduenit. & ingres
sus ad cognatā suā osculat' ē cap̄
scē cecilie & ait. Miror hoc te
pore roseus hic odor & lilii
unde respiret. Nam & si tene
rem ipsas. aut lilia in manib;
meis. nec sic poterant odora
m̄ta tantā m̄ suauitatē infun
dere. Confiteor uobis qđ ita
sum refectus. ut putē me to
tū subito renatū. Dicit ei uale
rianus. Odorē iā meruisti in
terpellante me suscipe; m̄ te
credente p̄mereberis & iā ip
so roseo aspectu gaudere &
intelligere cuius in rosis ipsis
corp' florescit. & liliis cui' corp'
albescit. Coronas enī habemus
quas oculis tuis uidere n̄ p̄ua
les. floreo rubore & niueo can
dore uernantes. Dicit ei tyb
urtius. Et unde hoc tu nosti.
In somnis hec audio. an in ue
ritate ista loqueris ualeriane.
Valerian' dix. In somnis nc̄ usq;
fuimus. nā m̄ in ueritate su
mus. & fallacia nulla ī nobis ē.
Dii enī quos colim' demonia

cōpbant. Dic ei tyburti'. Unde
hoc scis. Valerian' dix. Angls
dn̄i me docuit. quē & tu uide
re poteris. si p[illegible] fueris
ab omni sorde ydolor. Dic ei
tiburti'. Et si potest fieri ut ui
deā angl̄m di. que ē mora pu
rificationis. Valerian' dixit.
Nulla. hoc tu tantū sponte
confitere qđ omīa ydola de
neges. & credas unū dn̄m in ce
lis. Tyburti' dix. Non intelligis
qua ratione ista p sequeris.
Cecilia dix. Miror te n̄ intel
ligas fictiles figuras. gypseas.
ligneas. ereas atq; lapideas.
l' cuiq; metalli deos ee n̄ posse.
quos aranee texunt. & aues
stercorant. in quorū capitib;
solent sibi cyconie nidos stru
ere. atq; s dampnaticii mit
tuntur. Ergo qui a dāpnati
ciis inicū accipiunt. quom̄
dii possunt l' estimari l' credi.
Int̄ mortuū denīq; & symu
lacrū nulla distantia ē. Sic
enī mortuus homo omīa m̄
bra habet. flatū u' l' uocē l' sen
sū habere n̄ potest. sic & ista
numina omīa q̄dē m̄bra ha
bent. s; omīa caduca noscunt.
& deteriora quā homines mor
tui comp̄bantur. quia homi
nū menbra dii uiuerent. &
oculis uiderent. & aurib; au

dixerunt. et pedibus ambularent. ore locuti sunt. manibus palpauerunt. et odorem naribus attraxerunt. isti autem a morte ceperunt. et in morte perdurant. qui numquam nec uixisse nec posse posse uiuere comprobantur. Tunc cum omni celeritate tyburtius ait. Qui ita non credit. pecus est. Hec eo dicente sancta cecilia osculata est pectus eius et ait. Vere hodie te fateor esse meum cognatum. Sicut enim amor dei michi fratrem tuum cognatum et coniugem fecit. ita quoque te cognatum faciet contemptus ydolorum. Vnde quia paratus es ad credendum. uade cum fratre tuo ut purificationem accipias. per quam merearis angelicos uultus aspicere. et omnium tuarum ueniam inuenire culparum. Tunc dicit fratri suo tyburtius. Obsecro te frater karissime. ut dicas michi ad quem me ducturus es. Valerianus dixit. Ad magnum uirum urbanum nomine. in quo aspectus angelicus est. ueneranda canicies. sermo uerus. et sapientia conditus. Tyburtius dixit. Tu illum urbanum dicis. quem papam suum christiani uocant. Hunc ego audio iam secundo dampnatum. et iterum pro ipsa re qua dampnatus est. latebras sui fouendo predicat. Ipse si inuentus fuerit. sine dubio atrocibus dabitur flammis. et ut dici solet cremeris. et nos simul igni cremabimur. si apud illum fuerimus inuenti. et dum querimus diuinitatem in celis latentem. incurrimus ignem in terris excurentem. Dicit ei cecilia. Si ista una esset uita et non alia. iuste istam perdere timeremus. si autem est ista uita melior que numquam finiri potest. ut quid istam perdere timeamus. Per huius enim perditionem ad illius pertingamus acquisitionem. Tyburtius dixit. Adhuc hoc numquam audiui. Ergo est alia post istam. Dicit ei cecilia. Et hoc quod in isto mundo uiuitur uita est quam humores tumidant. esce inflant. ieiunia macerant. dolores extenuant et exsiccant. aeres morbidant. ioci soluunt. tristicie consumant. sollicitudo coartat. securitas euectat. diuicie iactant. paupertas deicit. iuuentus extollit. senectus incuruat. infirmitas frangit. meror consumit. et in his omnibus mors profunda succedit. et ita uniuersis gaudiis carnalibus finem imponit. ut cum esse desierit. nec fuisse putetur. Pro nichilo enim comprobatur omne quod est. Illa autem uita que isti uite succedit. aut penis tribulationibus datur iniustis. aut eternis gaudiis iustis offeretur. Ad hec tyburtius ait. Et quis ibi fuit et inde ueniens hoc nobis indicare potuit. ut merito possimus

ista asserentib; credere. Tunc
beata cecilia cecilia dix. Celi. ter
re. maris. hominu. uolucru. re
pentiu. pecuduq; creator ex se
ipso ante ista omia du faceret
genuit filiu et ptulit ex uirtu
te sua spm scm. ut crearet omia.
spm ut uiuificaret uniuersa.
Omia eni que sunt. fili ex patre
genit condidit. uniuersa uo que
sunt condita ex patre. spc scs p
cedens animauit. Dic ei tyburti
Certe unu dm in celis ee creden
du asseris. Quom nc. iii. ee testa
ris. Cecilia dix. Vn e ds in ma
iestate sua. que ita in sca trinitate
diuidim. ut in uno homine di
cimus ee sapientia una qua sa
piam dicim habere ingeniu.
memoria et intellectu. Ila inge
nio adinuenim qd n didicim.
memoria tenem qd docem. in
tellectu aduertimus. qcqd l au
dire l uidere nobis contigerit.
Qd m facim. Nuqd n ista tria in u
na sapientia in homine possi
dent nom. Quom n ds omps in u
na ditate sua trinitatis optinet
maiestate. Tc tyburti pstratus
in terra cepit lacmari dicens. N
m uidet humana lingua ratio
ne reddere. S; puto qd angls di
p os tuu loquat. Et cu multas g
tias ageret. qd breuit unu dm
esse in trib psonis euidenti osten

disset. conuersus ad frem suu
dixit. De eo uno satis m dictu
ee confiteor. sup e ut ad qsiti
one mea ut cepat sermo pcur
rat. Cecilia dix. De his mecu lo
quere. quia tyrocinii tempus
frem tuu t phibet dare respon
sum. me aut qua ab ipsis cu
nabulis xpi sapientia docuit
ad quacuq; causa uolueris
parata me habere poteris. Dic
ei tyburti. Hoc inqsiui qs inde
ueniens alia uobis qua pdica
tis uita ostendit. Cecilia respon
dit. Vnigenitu filiu suu de ce
lis pat p uirgine misit ad tras.
qui stans sup monte scm clama
uit uoce magna dicens. Venite
ad me omis ppli. cucurritq; ad
eum omnis sexus. omis etas.
omnis conditio. Tunc omnib
dixit. Penitentia agite pig
norantia ura. quia appropin
quabit regnu quod auferat re
gnu hominis. Regnu aut suu
ds uult participare credentib.
in quo eo fit excelsior quo quisq;
fit scior. Ibi peccatores eternis
cruciatib et sempiternis incendiis
consumentur. iusti uo ppetue glie
accipient splendore et gaudia
que nullo poterunt fine con
cludi. Volui itaq; filiu hominu
uite huius fugitiua gaudia que
rere. ut gaudia uite etne tene

UDINE

explicui. si q̃d de eē conside
ras quere. Tunc tyburti᷒ pedi
bus eius pstratus cū ingenti
fletu et lacrimis dixit. Si de
ista uita ulteri᷒ t̃ mēte tracta
uero. t̃ cogitatione quesiero.
in illa uita n̄ inueniar. Habe
ant lucrū stulti labentis tem
poris. ego qui usq; hodie sine
causa uixi. iam n̄ sine causā
erit qđ uiuo. Et his dictis. con
uersus ad frēm suū ait. dilecte
re mei fr̄ k̄me et rumpe moras
quarū nexus n̄ patiar dilati
ones timeo. pondus ferre n̄ ua
leo. Obsecro te pduc me ad
hominē dī. ut me purificans
uite hui᷒ participē faciat. Tēc
valerian᷒ pduxit eū ad papā ur
banū. Cui cū narrasset omnia
que dicta t̃ facta sunt. grãs ag
ens suscepit tyburtiū cū om
ni gaudio 7 baptizauit eū.
pcipiens secū esse usq; dū al
bas deponeret. Quem pfectū
doctrina sua p vii. dies xp̄o
militē consecrauit. Tantā dein
ceps consecut᷒ ē grām dn̄i. ut
angelos dn̄i uideret cottidie.
et in omnib᷒ que poposcisset
a dō ptin᷒ euenisset effectus. Ve
rū quia dicere multū ē. que
et quanta p eos d̄s fecerit mirā
bilia conscribam. ad gloriosas
passiones eoꝝ articulū reuoce

mus. Tēc almachius urbis romē
pfectus scōs dī fortiter laniabat.
et inhumaña iubebat corpora
eorū relinqui. Tyburti᷒ u̾ et vale
rian᷒ ad hoc uacabant cottidie
ut p̄ciosas mr̄m facerent sepul
turas. elemosinis et pietatibus
insistentes. Interea ut solitū ē ut
bonos mali odiant. indicant
uniuersa almachio. que p eos
dn̄s circa egentes ageret. t̃ quā
studiose quos ille occidi iusserat
sepelirent. tenti ab apparitorib᷒
sibi p̄sentant. Quos almachius
his p̄m᷒ aggressus est uerbis.
Cū uos nobilitatis titulus claris
simos nasci fecerit. cur nescio
p quā supstitionē infelices uos
et degeneres exhibetis. Nā au
dio uos facultates u̾ras inutiles
quas nescio p sonas expendendo
consumere. ac p sceleri b᷒ suis
punitos cū omni glā tradere se
pulture. Vnde datur intelligi
qđ conscii ur̄i sunt. q̃b᷒ p̄ciura
tione honestā tribuis sepulturā.
Tyburtius respondit. Vtinā d
dignent nos ut seruos suos com
putare. quos nos estimas colle
gas esse. qui contempserunt
qđ uidet̃ eē et n̄ ē. et inuenerit
illud qđ n̄ uidet̃ eē et ē. Almachi᷒
dixit. Qđ ē qđ uidet̃ esse et n̄ ē. Ty
burtius ait. Omīa que [illegible] in
hoc mundo sunt. que inuitant

animos ad mortē ppetuā. plecti
ciā temporale. Almachi⁹ dixit.
Et q̄d ē qd̄ n̄ uidet̄ ēē & ē. Tybur
ci⁹ respondit. Vita que uidet̄ fu
tura ēē iustis. & pena que debe
t̄ iniustis. Et utraq; parte uerū
nouim⁹ ēē que ueniant. & infe
lici dissimulatione qd̄ oculis cor
dis scimus. oc̄lis corpis nr̄i obdu
cimus contra conscientiā nr̄am.
ut que bona sunt. malis sermo
nib⁹ obumbrem⁹. & que mala sūt
bonis sermonib⁹ adornem⁹. Alma
chi⁹ dix̄. Non puto qd̄ mte tua lo
quaris. Tyburti⁹ dix̄. Non mea m̄
te loquor: s; ei⁹ quē uisceribꝰ m̄
tis mee accepi. Almachi⁹ dix̄. Nū
quid tu ipse scis que loq̄ris. Ty
burti⁹ dix̄. Et noui. & audiui. &
didici & credo. quia uniuersa
que a me dicta sunt. ita p manē
bunt. Almachi⁹ dix̄. Et ego q̄re
n̄ intellego quo ordine ista pse
queris. Tyburti⁹ respondit. Quō
animalis homo n̄ pcipit ea que
sunt sp̄c. Spalis aūt homo iudi
cat omnia. ipse aūt a nemine
iudicat̄. Tunc ridens pfectus.
iussit amoueri tyburtiū. & ap
plicari ualerianū. Cui & dix̄. Qm̄
n̄ ē sani capitis frat̄ tuus. tu saltē
poteris dare sapient̄ responsū.
Valerian⁹ respondit. Audiū tuus
errorē patitur: quia uiā sermo
nis nr̄i n̄ poteris intueri. Prefec

tus dix̄. Nullus sic errat sic uos
erratis. qui relictis reb⁹ necessariis
& utilib⁹. inepta sectamini. respu
entes gaudia. execrantes leticiā.
atq; respuentes omne qd̄ uite blan
dimto concessū ē. illud tota mtis
auiditate amplectamini qd̄ sa
luti contr̄iū inueniri pot̄. & gau
diis inimicū. Valerian⁹ ad hec
respondit. Iocantes & ridentes
& uariis deliciis affluentes uidi
& glaciali tempe transire pcam
pos in quib⁹ campi erāt rustici
pastinantes & cū omni studio
sarmta plantantes atq; spinosa
surcula spinarū animose & cau
tissime ordinantes. Alii quoq;
i. surculos
taleas inserebāt. alii radicib⁹ no
xia queq; truncabāt. cunctaq;
ruris opa labore nimio exco
lentes. Tunc illi q̄ deliciabant̄
cepunt laborantes irridere ac
dicere. Infelices & istū sup fluū
laborē abicite. & nob iscū gau
dentes deliciis & uoluptatibus
uos exhibete. Quare sic uani
duro labore deficitis. & uite
ur̄e tempatissimis occupatio
nib⁹ fatigatis. Et hec dicentes
soluebant sup se risum. & da
bāt plausus manuū mutas in
crepationib⁹ insultationibꝰq;
maximis. Hec illis agentibus.
imbriferis atq; algidis mensib⁹
serena tempestas successit. Et ecce

IOTEC CIVICA DI UDINE

ce floribꝰ roseis uernantes cam
pi nemoribꝰ pāpineis ornaban
tur: ⁊ crispas botroꝝ sertas exi
bebant. suo partu sarmenta. ce
uario tali genere arboꝝ melli
flua poma gignebant. in quibus
uidem usq; hodie. habundare
grām fructuū pariter ce splen
dore. Tunc gaudentibꝰ illis qui
putauerūt uam cepunt flore
re. ce qui insita sapia erāt glati.
innum ia pestilentia pierūt. ce
sera penitudinē mugitū sui
otii gemituq; reddentes s̄ inui
cem loquebant̄. Isti s̄ q̄s habui
mus inderisum. laborē ipsoꝝ
putabamus obpbriū. uitā illoꝝ
execrabam̄ indignā. ce conuen
tū illoꝝ sine honore. Isti aūt in
uenti sunt sapientes. ce nos mi
seri pbam̄ tunc fuisse ce insipi
entes ce uani. quando nec ipsi
laborauim̄. nec laborantibꝰ au
xiliū plabore p̄stitim̄. Qyin
immo eos indeliciis positi fi
simus. ce credidimus dementes
esse quos fulgentes n̄c aspici
mus ce florentes. Ad hec p̄fec
tus ait. Sapienti q̄de uideo te
psecutū eē. s; ad interrogatio
nē meā uideris responsū de
disse. Ualerian̄ resp̄. Sed tos
ce insipientes nos eē dixisti. qđ
facultates n̄rās egentibꝰ dam̄. ad
uen̄s suscipimus. uiduis opē
ferimus. orphanis subuenimus.
honestas di m̄ribꝰ tradim̄ sepul
turas. Insipientes nos eē iudicas
qđ n̄ cū letantibꝰ letam̄. nec cum
uoluptuosis deliciis resoluimur:
aut ignobilis uulgi oculis illustres
ce nobiles nos n̄ ostendimus. Veni
et temp̄ inq̄ fructū tristicie n̄rē
colligamus. ce nobis gaudentibꝰ
lugeāt hii qui in suis n̄c gaudiis
extollunt̄. Temp̄ ū seminandi n̄c
ē. nā qui in ista uita lacmas semi
nant temporales. in illa uita gau
dia sempiterna messuri sunt.
Prefect̄ dix̄. Ergo ce nos ce inuic
ti principes habebim̄ lucrū sem
piternū. uos ū ppetuū possidebitis
gaudiū. Ualerian̄ respondit.
Quid enī estis uos aut principes
uri. Homunciones estis tempe
uro nati. tempe uro expleto mo
rituri. ita tamē reddituri dō ratio
nē quantā uobis potestatis tra
didit sūmā. Almachi̅ dixit.
Quid uerboꝝ circuitu inmoram̄.
Offerte diis libamina. ce absce
dite illesi. Respondit ualerian̄.
Ambo nos n̄ diis. s; dō cotidie
sacrificiū exhibemus. Alma
chius dixit. Quis ē d̄s q̄ cui uri̅m
dicitis exhibere famulatum.
Responderūt ambo dicentes. Et
quis ē d̄s alius. ut de dō nos in
terroges. Et q̄ali d̄s p̄t unū.
Almachi̅ dix̄. Ipsū unū quē co

uis nomen ei edicitote. Ualerianus dixit. Nomen dei non inuenies. etiam si pennis uolare possis. Almachius dixit. Ergo iouis nomen dei non est? Ualerianus dixit. Nomen est hominis corruptoris atque stupratoris. homicidam illum auctores uestri commemorant. et criminosum uitae uestrae demonstrant. Hunc tu tamen miror: qua fronte locutus sis. cum deus dici non possit. nisi ab omni peccato alienus sit. et sit omnibus uirtutibus plenus. Almachius ait. Ergo omnis mundus errat. et cum fratre tuo uerum deum nostis? Ualerianus respondit. Innumerabilis multitudo xpianitatis sanctitatem suscepit. et uos magis pauci estis. qui sicut reliquie hastule de naufragio remansistis ad nichil aliud nisi ut in ignem mittamini. Tunc iratus Almachius iussit eos fustibus cedi. Ille uero statim ut exutus est. cepit gaudere dicens. Ecce hora quam semper optaui. ecce dies omnium michi festiuitate iocundior. Cumque cederetur eum uox preconia super eum clamabat dicens. Deos et deas blasphemare nolite. Ille uero clamabat populo dicentes. Ciues romani uidete ne uos auertat ista plaga nostra reuocet. Sed state uiriliter deosque lapideos quos colit almachius in calcem conuertite. quia in eternam tribulationem erunt omnes qui colunt eos. Tunc assessor prefecti tarquinius lacca. dixit prefecto. Inuenisti occasionem. tolle magos. Nam si moram feceris. et de die in diem protelaueris omnes facultates suas erogabunt. et tunc punitis eis. nichil inuenies. Tunc prefectus eos duci iussit ad locum. quod uocatur pagus. ubi erat statunculum iouis. et si nollent. ibi sacrificare capitalem subirent sententiam. Tunc gloriosi martires a maximo corniculario prefecti ducti sunt ad pagum. Qui maximus cepit flere super eos dicens. O iuuentutis flos purpureus. o germanus fraternitatis affectus. qui uos iniqua diffinitione uolentes amittere ad interitum ruitis. quasi ad epulas festinatis? Tunc tyburtius dixit. Nisi pro certo aliam esse didicissem uitam. que huic presenti succedit. numquam istam amittere gauderem. Dicit ei maximus. Et que potest esse altera uita? Tyburtius dixit. Sicut uestitur corpus uestimentis. ita uestitur anima corpore. et sicut spoliatur anima corpore uestimentis corpus. ita spoliatur anima corpore. Et corpus quidem quod terrenum semen pluribus ne dedit. terreno uentre redditur. ut in puluerem redactum. sicut fenix futuri luminis aspectu resurget. anima uero ad paradysi producitur regionem. ut deliciis affluens tempus resurrectionis expectet.

Dicit ei maxim9. Optabā & ego con
temnere uitā istā. si posse cer
tū ap me habere qđ loqris. Di
cit ei tyburti9. Quia nichil t̄ sup
eē dicis. n̄ ut discas uera eē que
dicim9. in hora q̄ faciet nos dn̄s
istā corpis tunicā in glīa nomi
nis sui confessione deponere.
apiet oclos tuos. & faciet te ui
dere cū quanta glā uita illa
suscipit̄. si tam̄ pmittas nobis.
qđ ex animo ad penitentiam
erroris tui puenias. Tunc ma
xim9 deuotabat se dicens. ful
mineis ignib9 consumar. si n̄ ex
hac hora illū dm̄ confitear. qui
uitā altām facit uite huic suc
cedere. hoc tantū m̄ qđ pmi
sistis ostendite. Dicunt ei am
bo frēs. Impetra a carnificib9
ut ad domū tuā nos ducant.
& hodierna die inducias nob
tbuant. ita ut custodias nos
int̄ domū tuā. & illic facimus
aduenire purificatorē. qui
te nocte ista statī ut purifica
uerit faciet te uidere qđ pmi
simus. Qđ cū impetrass; maxi
mus. dux̄ eos in domū suā. Ad
quo4 pdicationē & ipse maxi
m̄ cū omī domo sua. & ipsi car
nifices crediderunt. Tunc be
ata cecilia uenit ad eos nocte
cū sacerdotib9. & baptizati sūt
uniuersi. Ig cū aurora nocti
finē daret. facto silentio beata
cecilia dix̄. Eia milites xpi. abi
cite opa tenebrarū. & induite
arma lucis. Certamē bonū certa
stis. cursū consumastis. fidē ser
uastis. Ite ad coronā quā dabit
uobis iust9 iudex. & n̄ solū uo
bis. s; & omnib9 q̄ diligūt illū.
Locus ille q̄ uocat̄ pagus. quar
to miliario ab urbe posit9 erat.
in quo p templi ianuas transit9
erat. ut om̄s q̄ ingrederentur
si ioui thura n̄ ponerent puni
rent̄. Uenientib9 q̄ scis offerunt
thura & recusabant. ambo re
cusantes ponunt genua. feri
unt̄ gladio. pciunt corp9 tem
porale. & suscipiunt sempit̄
nū. Tunc maxim9 iurat9 assere
bat dicens. Vidi anglōs dī ful
gentes sic̄ sol in hora qua uer
berati sunt gladio. & egredien
tes animas eo4 de corporibus quasi
uirgines de thalamo suo. quos
suscipientes in gremio angli
remigio alarū suarū referebat
ad celos. Hec cū lacrimis narrante
maximo. plurimi crediderūt.
Ig dum puenisset ad almachiū
quod maximus cornicularius
cū omnib9 suis fact9 eēt xpian9.
iussit tamdiu plumbatis tundi
quādiu spm̄ exalaret. Quē scā
cecilia iuxta tiburtiū & vale
rianū sepeliuit. & iussit ut ei

sarcofago sculperet̃ fenix. ad in
diciū fidei eius. qui resurrectio
nē se inventurū fenicis exem
plo ostendit. Factū ē aūt p⁹ hec
cepit almachius querere facul
tates amboꝝ. p q̄ inq̄sitiōne scām
ceciliā quasi valeriani cōiugē
fecit artari. Que cū universa
que remanserant ex faculta
tibus eoꝝ paupib⁹ fidelib⁹ tdidis
set. ipsa quoq; ut thura poneret
cepit compelli. Tunc scā ce‹ci›
lia cepit alloqui apparitorib⁹
qui eā cōpellebat̃. Audite me
cives et fratres. vos ministri estis
iudicis vri. et videt̃ vobis qđ
ab ei⁹ impietate alieni ēē me
ritamini. Michi q̄de gloriosū ē
et valde optabile omnia p xp̄i
nomine pferre tormta. quia
cū hac vita nūquā dignata
sū habere amicicias. Sȝ de ve
stra satis doleo iuventute q̄
sine sollicitudine geritis q̄c
q̄d vobis fuerit ab impio iu
dice impatum. Tunc illi da
bant flet⁹ et voces qđ tā eleg
ans puella optaret occidi.
rogantes eam ne tale dec⁹ amit
teret. Quib⁹ flentib⁹. atq; ani
mū ei⁹ revocare cupientibus
illa respondit. Hoc nō ē iuven
tutē pdere sȝ mutare. dare
lutū et accipe aurū. dare ha
bitaculū vile et parvū. et ac
cipe domū magnā. et amplissi
mā lapidib⁹ p̄ciosis et auro con
structam. dare angulū breve
et opacū. et accipe forū lucidū
margaritis celestib⁹ coruscantē.
dare rem pitura. et accipe que
finē nescit. et mortē ignorat. da
re lapidē vilē qui pedib⁹ concul
cat̃. et accipe p̄ciosissimū lapi
dē. qui in diademate regio vi
branti resplendet aspectu. Ho
die si vobis aliquis offerret soli
dos. ita ut parē summā nūmorū
gratantē offerret. oblatū omīs
parentes et notos. affines. et ppin
quos. caros et amicos. vobiscum
faceretis currere. Qui cūq; aūt
vos cū lacrimis revocaret eos qđ
nūmos vrōs daretis intrepidi.
nūq̄d nō irrideretis eos ut igna
ros ac nescios. Vos v̄ excitantes
et currentes quod daretis ad com
mutationē auri p̄ciosi erat mtū
vile et nulli⁹ summe iacturā. et ta
m pondus vos accipe gratulami
ni. Ds aūt nō dat pondus ad pond⁹.
sȝ qđ simplū accepit centuplū
reddit. et insup vitā etnā. Et his
dictis ascendit sup lapidē q̄ erat
iuxta pedes eius. et dix omnibus.
Credite hec que dixi. At illi una vo
ce dixert. Credim⁹ xpm filiū dei
verū dm̄ q̄ talē possidet famulā.
Dicit eis cecilia. Ite et dicite infe
lici almachio qđ ego inducias pe

tā. ut differat passionē meā. &
hic int̄ domū meā faciā ueni
re uenire q̄ uos om̄s faciat ui
te eīne participes. & ita dn̄o
pcurante complet̄. Tunc ueni
ens papa vrban̄ baptizatū intra
domū eī ampli quā xl. pmis
cui sexus. Int̄ q̄s un̄ clarissim
uir nomine gurdianus. hic ob
umbratione nominis sui domū
scē cecilie nominis sui uocabu
lo titulauit. ut in occulto ex
ex illa die ex qua ibi baptisma
xp̄i celebratū ē eccl̄a ibi fieret.
ita ut & iā papa urban̄ illic mo
rōret. & licet occulte cotidie
tam redemptionis xp̄i cresce
rent dona. & infinita diaboli
fierent detrim̄ta. S; cū hec age
rentur. almachi cecilia sibi p
sentari iussit. Quā introgans
ait. Quod t̄ nom̄ ē. Q̄ue respond.
Cecilia. Almachi dix̄. Cui condi
tionis es. Cecilia respondit. In
genua. nobilis. clarissima. Al
machi dix̄. Ego te de religione
introgo. Cecilia respondit. In
trogatio tua stultū sūpsit ini
tium. q̄ duas responsiones una
putas responsione concludi.
Almachius dix̄. Ignoras cui sis
potestatis. Cecilia respondit.
Tu ignoras cui sis potestatis. Nā
ego si me int̄roges de tua po
testate ueris t̄ assertionibus
manifestē. Almachi dix̄. Dic siqd
nosti. Cecilia respondit. Omnis
potestas hominis sic ē q̄si ut uen
to repletus. Quē si una pupugerit
ac. omnis rigor ceruicis eius mol
lescit. & quicq̄d in se rigidū habe
re cernit̄. incuruat̄. Almachi
dix̄. Ab iniuriis cepisti. & iniuriis
pseueras. Cecilia dix̄. Iniuria n̄ dr̄.
n̄ qd̄ uerbis fallacib; irrogat̄. Unde
aut iniuriā doce si falsa locuta
sum. aut te ipsū corripe calūp
niā inferentē. Almachi dixit.
Ignoras quia dn̄i n̄ri inuictissi
mi principes iusserunt. ut q̄ se
n̄ negauerint xp̄ianos eē puni
antur. qui u° negauerint dimit
tantur. Cecilia ait. Sic impato
res uri errant. sic nobilitas ura.
Sententiā eni quā ab eis plata
esse ptestaris. uos seuientes. &
nos innocentes ostendit. Si eni
malū eet hoc nom̄ nos negarem.
uos u° ad confitendū suppliciis
urgueretis. Almachi dixit.
E pietate sua hoc uoluerunt sta
tuere. quom uite ure posset eē
consultū. Cecilia dix̄. Nichil tam
impiū. nichil innocentie tā ini
micū. quā ut reis omnib; torm̄
ta adhibeatis ad confitendū
qualitatē sceleris. locū. temp.
conscios. socios. omni exami
natione pquiritis. Nos u° qd
innocentes sitis nominis tantū

crim̄ inpingitis. S; nos scientes
sem̄ nom̄ negare n̄ possumus.
Melius ē eni̅ felicit̄ mori. quā
infelicit̄ uiuere. Nos v̄ uera
dicentes uos magis torquemus.
Qui m̄ datū me audire labora
tis. Almachi⁹ dix̄. Elige t̄ unū
e duob⁹. aut sacrifica. aut nega
xp̄ianā te ēē. ut copiā euaden
di suscipias. Tunc beata cecilia
ridens dixit. O iudicem necessitate cō
pulsum. uult ut negē me ēē
innocentē. ut ipse me faciat.
Si uis dāpnare. cur hortaris ne
gare. Si uis absoluere. qr̄ uis
n̄ inquirere. Almachi⁹ dix̄. Ac
cusatores tui p̄sto sunt. q̄ te xp̄i
anā ēē testant̄. Si negaueris cō
pendiosū dabis accusantib⁹ finē.
si negare nolueris demtē tue
reputabis. q̄ndo sententie sub
iacebis. Cecilia respondit. Forum
accusatio m̄ uotiua ē. ⁊ pena
tua uictoria. noli me ut dem̄
tē arguere. s; te ipsū īcrepa qui
xp̄m me estimas estimas negare.
Almachi⁹ dixit. Infelix ignoras
quia mortificandi ⁊ uiuifican
di m̄ a p̄ncipib⁹ data ē potestas.
quid cū tanta sup̄bia loq̄ris.
Cecilia respondit. Aliud ē su
p̄bos. aliud constantē ēē. Ego
ↄstant̄ n̄ sup̄be locuta sum. q̄a
sup̄bos fortit̄ execⁱmus. tu aut̄
si uerū audire n̄ times.

terū docebo te fallacissime lo
cutū nc̄ ēē. Almachi⁹ dix̄. Doce
cecilia. Principes tuos inquid
dixisti mortificandi ⁊ uiuifican
di t̄ tribuisse potestatem. Si uien
tib⁹ v̄ uitā tollere potes. Dic q̄q̄
impatores tui mortis te ministrū
uoluerunt. Nā si q̄d plus dixeris.
frustra mentit⁹ es. Almachi⁹ dix̄.
Depone audaciā tuā. ⁊ sacrifica.
Cecilia dixit. Nescio v̄ oculos tuos
amiseris. nā quos tu d̄os dicis.
ego ⁊ om̄s qui sanos oculos ha
bemus saxa ēē uidem⁹. Almachi⁹
dixit. Meas iniurias philosophan
do contempnis. ⁊ d̄orū iniu
rias. ferre n̄ possum. Cecilia res
pondit. Ex eo q̄d os tuū aperuisti
n̄ fuit sermo quē n̄ p̄barē iniu
stū. stultum ⁊ uanū. S; ne quid
de ēēt ⁊ iā exterioribus oculis cecū.
ostendit. q̄m cū om̄s uidem⁹
lapides ēē ⁊ saxū inutile. ⁊ tu
d̄m ēē testaris. Do si iubeas con
siliū. mitte manū ⁊ tangendo
disce saxū ēē si uidendo n̄ no
sti. Nefas eni̅ ē ut p̄pl̄s totus
dāpnū dete habeat. Omnes
eni̅ sciunt d̄m ēē in celis. istas
eni̅ figuras saxeas p̄ignē me
li⁹ in calce posse conuerti. quia
m̄ sui otii peunt. ⁊ neq; t̄ pe
unti. neq; sibi si in ignē mittunt̄
poterunt subuenire. Tunc
irat⁹ uehement̄ almachi⁹ ius

sit eã in domũ suã reduci. et flamis balnearib' concremari. Cũq; fuiss; in calore balneorũ uim inclusa. et subt' incendia nimia lignorũ pabulo ministrarent. die integro et tota nocte quasi in loco frigido illibata psttit sanitate. ut nec una pars menbrorũ eius saltim sudoris signo lassasset. Quod cũ audiss; almachi' misit q' eã ibidẽ in ipsis balneis decollaret. Quã spiculator t'cio ictu p cutiens cap' ei amputare ñ potuit. Sic enĩ seminecẽ eã cruent' carnifex dereliquit. Cui' sanguinẽ omnes biblis linteaminib' ppli qui p eã crediderunt detergebant. P' t'duũ quod sup uixit ñ cessauit om's q's nutrierat confortare. quib' et diuisit uniuersa q' habuit. et scõ vrbano t'didit cõmdatas. Cui et dix'. Ad hoc t'duanas michi poposci inducias ut ista tue tradere beatitudini. et hac domũ in et'nũ eccle nomine consecrares. Tunc scs vrbanus corp' ei' auferens cũ diaconib' nocte sepeliuit eam int' collegas suos epos. v' sunt omnes confessores et mr'es decollati. domũ v' ei' in et'nũ scẽ ecclesię nomini tradidit. In quã beneficia multa exuberant ad memoriã scẽ CECILIE. vsq; in hodiernũ diẽ. regnante dño nr̃o ih'u x'. cui ẽ honor et glã. i. s. s. AMEN.

Chrisogoni et Anastasie.

PRETEXTATI illustris uiri filiã anastasiam legimus a crisogono uiro xp̃ianissimo eruditam. ad cuius noticiã hac occasione puenit. Cũ nobilis natu ita plurimũ possit ut inter parẽ possit int' matronas habere potuisset. induebat se uilissimo habitu. et sole unius puelle consortio carceres circuibat. Erant enim in uinculis et in carcerib' milites xp̃i q's ista alit' uisitare ñ poterat. ñ paupem se mentiret' esse t'renã ut celestes diuicias occuparet. Ibat g' p custodias publicas. et custodes carcerũ p ut potuisset pecuniis redimebat. Ingressa v' licet omnib' t'bulantib' ministraret. erga scõs tamq' pro di amore in uinculis erant sollicita satis cura erat attonita lauare pedes. ungere capita. pectere crines. quas longa carcerũ claustra nesciebãt. nutribat. Int' hec dũ ea assidue ageret. atq; amariti consortio simulata infirmitate cessaret. puenit ad noticiã talanti sui uiri hanc plebeio cultu circuiss; carceres et di confessores omni cũ sollici

BIBLIO... UDINE

tudine uisitare. Tunc indignat⁹
uir eius publius. tales domui sue
custodes instituit. ut anastasiã
n̄ p(er)mitterent. nec fenestelle cu
iusq; additũ aspicerent. Erat ta
m̄ in uinculis iussu diocletiani
quidã uir dī nomine chrisogo
nus. & p biennium in uicario of
ficio degens. multa p(er)pessus, scē ana
stasie alimonia fouebat(ur). Hic erat
ap(u)t rufũ quendã uicariũ. quē
xp̄c dñs nr̄ ihc cũ omni domo sua p c(hri)
sogonē lucrat⁹ est. Ig(itur) dũ nullus eēt
qui possit ab anastasia dirigi.
anicula quedã inuenta ē xp̄ia
na que in uicino scē anastasie cō
manens. curas ut ē solitũ anicu
lis infantũ ac mulierũ necessita
te agere uidebat(ur). Hac occasione
domũ scē anastasie ingressa ce
pit eē media int(er) ipsã & omnes cō
fessores dñi. Int(er) quos tam nobili
tate t(er)rena. quã in diuina scien
tia mirifice. & p(re)clarior omnib⁹
chrisogonus p(ro)babat(ur). Hic nãq;
a memorata anicula p(er)cepit scē
anastasie ep̄lam. cui⁹ iste est tex
tus. Scō confessori xp̄i chriso
gono anastasia. Licet pat(er) m(eu)s
fuerit cultor ydoloꝝ. mater
tamē fausta xp̄ianissima. sem
per uixisse p(ro)bat(ur) & casta. Hec
me int(er) ipsa cunabula fecit fi
eri xp̄ianissimã. Post cui⁹ exces
sum sacrilegi iugũ mariti susce

pi. cui⁹ dŝ miserante thorũ m
tita infirmitate declinans. die
noctuq; dñi nr̄i ihu xp̄i amplec
tor uestigia. Cũ iste patrimoniũ
meũ ex quo illustrat(ur) cũ indignis
ac t(em)p(or)ib⁹ ydolatris exauriat. me
uelut magã atq; sacrilegã cu
stodie tã grauissime mancipauit.
ut uitã me corp(or)alē amittere
suspicer. Nichil enī sup ē n̄ ut
amisso spū morti succumbam.
In qua morte licet glorier de con
fessione dñi mei ihu xp̄i. tamen
in eo mea mens ualde ēt(er)itur.
quia opes mee quas excogitaui
dō uouere. alienis a dō & t(em)p(or)ibus
inseruiunt. Et idē co dep(re)cor te
homo dī. ut instant(er) dñm dep(re)ce
ris. ut aut ad fidē suã uenturũ
si p(ro)uidet publiũ sinat uiuere.
aut si p(ro)uidet eũ in hac incredu
litatis p(er)uersitate mansurũ. iu
beat eũ dare locũ suis cultorib⁹.
Meli⁹ ē enī ei exalare spm quã dī
filiũ denegare. & eũ confiten
tes impedire. Et enī omps xp̄c
testis ē m̄. quo si libata fuero.
scōꝝ uestigiis adherebo. & cu
ras omniũ sollicite exercebo
ut cepam n̄ desistã. Vale uir
dī. & memto mei. Hanc ep̄lam
cũ legisset chrisogon⁹ oratione
facta cũ multis cōfessorib⁹ ita re
scripsit. Chrisogon⁹ anastasie.
Fluctuanti t(er) int(er) p(ro)cellas & tur

binesmundi. cito sup undas de
ambulans xpc adueniet. et dia
boli aduersu te flante spm uno
iussionis sue sermone copescet.
P atienter q sustine. et qsi in medio
mari posita crede ad te xpm esse
uenturu. et ad te met ipsa con
uersa. exclama cu ppha dicens.
Q uare tristis es aia. m. et. q. c. me.
S pa in do. quo. a h. c. l. s. v. m. et d.
ms. Geminu diuini muneris
pbat indiciu. cu t et trena red
dunt et donabunt celestia. Dns eni
beneficiu suu ad hoc extremitati
bus ptrahit. ut n sit nobis uile
qd pstat. Uide ne terreris in hoc
qd pie uiuenti t inferant adu
sa. Non eni decipieris si pbaris.
N one tuta defensio. qua tu putas
p hominem posse constare scrip
tura dicente. Maledict ho q spe
sua ponit i homine. 7 benedict
homo q spe sua ponit in dm. Ca
ue fortit. uigilant strennue
uniusa peccata. et a do solo que
re solaciu cui iussu conserua
ris. Cito eni ad te placitu temp
conuertet. et qsi p noctis tene
bras. floridu diei lum accipies.
atq; p glaciale frig hiemis tran
seuntas aurea t tempa 7 serena
succedunt. ut omnib q xpi amo
re affligunt pbeas tempalem
leticia. p qua sine dubio conse
queris etna. Uale in dno et ora
pme. Hanc eplam legens anasta
sia. fortiores fidi uires accepit.
et cepit tantu de patientie uirtu
te glari quntu pus de oppssione
infidelissimi uiri se causabatur
affligi. Interea du ista geruntur
publi in senatu sedens. legatione
suscepit in uitus. ad psidis puin
cia pfecturus. Te reuersus tristis.
sce anastasie t plicauit custodia.
et posuit illi custode unu ex para
sitis suis. qui illi et luce ipsa nega
ret et uictu. aiebat eni ut si ana
stasia moreret. ille omniu facul
tatu ei dns pmaneret. Verit aut
ne eo absente anastasia eade fa
ceret que solebat. constituit ei
custodes acerrimos pt unu ex pa
rasitis suis. que sup memorau
mus nomine comasiu. et ita pfec
tus e quo diceret. Si ea uiua in
uenero. oms uos puniam. Ig beata
anastasia cu ita custodia strin
geretur ut uix ei aq daret.
estimans se in ipsa tribulatione
deficere. scripsit eplam beato
mri. Confessori xpi chrisogono.
anastasia. finis uenit corporis
mei mto mei. ut egredientem ani
ma ipse suscipiat. p cui amore
ista sustineo. que ex ore huius
anicule recognoueris. Ad hec
scs chrisogonus talia remisit
scripta. Chrisogon anastasie.
S emp e ut lucem tenebre an cedat.

BIBLIOTECA

Sic et iam per infirmitatem salus reuer
titur: et uita post mortem promittitur:
Uno fine concluduntur: et aduer
sa huius mundi et prospera. ne uel tempori
bus desperatio. uel letis elatio domi
netur. Unum mare est in quo nauicule
corporis nostri uelificant. et sub uno
corporis gubernatore anime nostre
nautico funguntur officio. Quor-
undam quoque naues fortissimis carina
rum nexibus solidate. tenebrosi equo-
ris concitatos fluctus illese pretere
unt. quorundam uero fragiles iunctu
re lignorum. et iam in tranquillo uicinum
morti conficiunt cursum. Prope
enim est ut pereant qui non cogitant qualiter
in salutis portum pertingant. Tu autem
o christi irreprehensibilis famula.
crucis christi tropheum tota mente
constringe. et te ipsam ad opus dei
prepara. in quo totis desideriis dum
parueris. cum martyrii palma
ad christum attinges. Tunc accipi
ens hanc epistulam anastasia. con
fidens erat in christo. Sed custodum
uiolentiis subiacens gemisce
bat. Interea transactis tribus mensibus
corpus publii reuocatur naui. et
omnes qui eam custodiebant. per diuer
sa fugierunt. Egressa quoque sancta ana
stasia libera. pergit ad chrisogo
num. et omnia que ei acciderant
cum gaudio lacrimabiliter refere
bat. Venditis itaque omnibus facul
tatibus suis uilissimo satis habitu
carceres circuibat. et quasi oculorum
suorum curam gerens. ita famulorum
dei necessitatibus inseruiebat. Tunc
diocletianus in aquiliense ciui
tate positus. cum interficeret christia
nos. relatio cucurrit de christia
nis omnibus prefecture urbane.
qui scribit debere omnes interfici.
ad se solum chrisogonem destina
ri. Hunc persecuta est sancta anasta
sia. Cum esset ut diximus nobilis.
et delicatissimi corporis femina.
ita uiriliter agebat. ut apud aqui
leiam faceret sanctis obsequia meli
ora. quam fecerat rome. In diebus
illis sceleratissimus diocletianus
sibi crisogonum presentari precepit.
Cui cum diceret accipe prefecture
dignitatem. Tu me et iam consu
latum generis tui. tantum ut ado
res deos. Beatus chrisogonus respondit.
Unum deum in mente adoro. corde colo.
sinceris actibus ueneror. Istorum
autem deorum uestrorum simulachra quia
omnia omnino demonum thecas
noui esse execror atque abicio.
Tunc iussu diocletiani ductus est
ad aquas gradatas. et ibi de
collatus. corpusque eius ad litus iacta
tum est iuxta possessionem que dicitur
ad saltus. in qua tres sorores christi
anissime morabantur. agape.
chionia et hyrene. cum sancto horo
presbytero. Qui post colligens corpus
sancti chrisogoni in locello ligneo

conduxit cū omni diligentia. & in domo sua subterraneo cubiculo posuit. Cui preuelationem indicatū ē ꝟ mare iactasset caput eius. pgensq; ad crotolemita eū inuenit q̄si eadē hora fuisset abscisū. & afferens corpori eꝰ compaginauit. Et ipse scs̄ hoilus tricesima die susceptionis eꝰ hoc ordine prex̄ addm̄. paruisse sibi scm̄ chrisogonū in uisione memorauit dicens. Scelerattissimꝰ diocletianꝰ agape. yconiā & hirene. faciet intra dies. viiii. cōphendi. quas q̄ usq; puenire iubeat dn̄s ad coronā. faciet eas habere famule sue anastasie solatiū. Tu autē quia bene placuisti dn̄o. letus seni or ueni requiesce cū scīs. Igr̄ cū hec narraret scs̄ hoilus. ecce anastasia constant̄ domū in qua nūquā fuerat [illegible] ingressa aīt. Ubi s̄ soro[illegible] res mee q̄s m̄ dn̄s m̄s [illegible] chrisogonus cōm̄dauit. Et uidentes se inuicē letate sunt in xp̄o. atq; locū ꝟ positꝰ erat m̄r chrisogonꝰ ei ostendentes. rogauerunt secū aliq̄ntulū demorari. Illa ꝟ unā ap̄ eas pagens noctē. rursū ad urbē aq̄leiensem pgit. sollicita de his qui habebant̄ in uinculis. Qua eunte scs̄ hoilus prex̄ addm̄. De

collatꝰ itaq; ē scs̄ chrisogonꝰ sub die. viii. K. decemb̄. & cōditꝰ in loculo ap̄ bro supdicto. v. K. eidē mensis. Sc̄arū itaq; yconie. & hyrenes atq; agape diocletianꝰ rumore cōpto. iussit eas optatibus suis p̄sentari. Quas cū uidisset rex aīt. Que uobis fatuitas impat sequi supsticionē uanā & supfluā. atq; in contemptū uere religionis diuinas exerc̄ri uirtutes. Igr̄ q̄ cōpi uos ex nobili ortas stirpe. dabo uobis maritos de palatio meo. p̄ q̄s illustres ēē possitis. si negaueritis dm̄ urm̄ ēē xp̄m. & diīs libamina dederitis. Tunc agape resp̄. Sceleratissime impator cura t̄ gentiū incūbit. cura rei publice. cura exercitꝰ. & ad iniuriā dī loqueris. cui t̄ ē auxiliū necessariū. cuius t̄ benignitas parcit. Diocletianꝰ dix̄. Insanit ista. aliā applicate. Et adducta yconia dix̄. Soror mea n̄ insanit. s; iniusta monita iusto iudicio rep̄hendit. Et hanc amoueri p̄cipiens. dixit. Quia uanitate plene sunt sorores tue maiores. tu saltē que iunior ēē cognosceris. diīs ceruicē inflecte ut possis etiā tuas sorores tuo exemplo liberare. Hyrene resp̄. Flectāt hi ceruicē ydolis. quibꝰ iratꝰ ē dš. Peior enī dignitas n̄ ē quā q̄d hunc adoret aliquis.

qui ab artifice factus ē. Nisi enī
ꝑus placaueris artificē qui eū
aut stantē faciat aut sedentem.
aut ridentē. aut flentē. aut sal
tantē. aut iacentē. ñ das ꝑcuım
limantibus. dolantib9. conflan
tibus. & postea quā feceris ima
ginē ex metallo quē antea fin
xisti. illi ceruices inclinas. 7 dm̄
ēē crederis. quē ipse antequā
fieret. ex metallo depict9 ē quē
malefactū recusasti. & compo
site limatū emisti. Diocleciān9
dixit. Ista uerba tormtis tol
lenda sunt. si monitis paci
ficis obtemparé forsitan re
spuistis. Iconia dixit. Noli
dicere forsnan. nos enim ꝑcer
to nouimus. qđ tuis nūquā su
mus iussionib9 consensū penit9
ꝑbiture. Tunc iussit eas diocle
tianus in carceris custodiā ttli.
Quas beata anastasia nec diebus
nec noctib9 deserebat. Conueni
ebant enī omš xp̄iani ad ana
stasiā uiri 7 femine indigentes.
quia nimiā penuriā xp̄iani illo
tempe sustinebant. Nulli enim
xp̄iano licebat vł possidere vł
aliquā artē exercere. aut aliqđ
negocium agere. Anastasia ů
hoc orabat cotidie dn̄m ut
ñ prius exiret de corpore. ñ
omē ꝑcuū qđ de patmonio suo
uenditū accepat expendisset.

Proficiscente ġ diocletiano ad ma
cedoniā. qui in uinculis erant
omnes xp̄iani simul a custodib9
ducti sunt. Int̄ quos erant simul
ÿconia agape & hirene. Iġ cū sug
gestū fuisset impatori de his q̇ ha
bebantur in claustris. iussit ꝑsi
di dulcicio. diuersis tormtoꝝ
generibus agere uniuersos. si
sacrificare noluissent. eos aūt
qui sacrificassent. diuiciis &
honoribus sublimari constitu
it. Uerū quia longū ē multoꝝ
dī mr̄m gesta conscribere. triū
soroꝝ dulcicio ꝑsidi memoram9
ꝑsentatas aspectu. Quas uidens
dulcicius captu oculoꝝ constric
tus. turpissimo agebat̄ spū.
Et fecit eas apud talē officialē
tradi custodiendas. qui illis
ꝑmitteret libtatē. si consensū
suū eius captiue anime ꝑbu
issent. Iġ ... cū neq; anime
ꝑmissio ... nib9 bonis. neq;
t̄rorib9 ma ... us animū cōmu
tarēt. ipse indignissim9 ꝑses
ausus ē nocturno silentio ꝑge
re. & cellulā ingredi. ů ille oran
tes noctem xp̄o puigilē exhi
bebant. In quo aūt erāt clause.
omnia utensilia coq̇ne reposi
te habebantur. Iġ cū fuisset in
gressus & uellet ire ū eū uax
psalmoꝝ t̄plicib9 stimulis im
pellebat. mens eı̄ in alienatiōe

conuersa ollas cepit amplecti &
sartagines osculari. In quib9 diu
ludificabat᷑ niger totus. & caca
batus effectus. talis cepit in ue
stib9 & in facie esse. qualis a di
abolo possidebat᷑ in m̄te. Egres
sus tandē ad suos qui eū cū lu
minaribus expectabant. uiso
eo fugierunt omnes. uidentes
eū cacabatū totū & scissū. & nul
lam partē penit9 in uestimtis. q̄
n̄ eēt inquinata & partī diuisa.
Stantes enī di ancille & psallen
tes. nullū penit9 potuit ꝑeum
diabolus impedimtū eis affer
re. Uidens itaq; p̄fes se ab offi
cio suo contemptū atq; dere
lictū. nesciens quid de eo ac
tū fuisset. n̄ē reuersus ad do
mū suam. Et cepit concito cur
su ire ad palatiū dicens. Pro
sterno me inuictissimis impa
torib9. & dicā me ab officio meo
ita ludibrio habitū & contemp
tui haber̄e. Cūq; mane p̄ma ap
tum eēt palacium. ille tot9 caca
batus. 7 scissus ante regiā paru
isset. atq; intus uellet intrare.
alii uirgis. alii pugnis. alii ex
sufflantes in faciē ei9 repellebat᷑.
uix potuerunt eū ad domum
suā serui eius reuocare. Clau
serat enī diabolus oculos eius
& n̄ potat se ipsū attendere. Ui
debat᷑ enī illi qđ totus mundus
incedens. niueis esset uestimtis
indutus. Om̄s aūt sui. siue uxor.
siue ancille. excappillate in oc
cursū ei9 uenerunt. Dicebat᷑ enī
qđ a demone collisus m̄te sua
n̄ eēt. Ille enī tamdiu m̄te sua
n̄ fuerat quādiu int9 posit9 ollas
& sartagines fuisset amplexus.
Ceterū eo tempe q̄ ab officio relin
quebatur. a cunctis spernebat᷑.
a suis & iā lugebat᷑. mens in eo
sana erat. s; soli oculi ei9 tene
bant᷑ a satanan. de quib9 incurre
bat infelix. cū di m̄rēs obscenos
mentis conamīe respexisset.
Interea reuocat᷑ a diabolo ad fu
rorem putans sibi maleficiis
ancillarū xp̄i. ista euenisse.
iubet sibi publice p̄pari tbuna
lia. Cumq; fuissent adducte oran
tes atq; psallentes. iussit eas ex
poliari ut nuda corpa earum
aspiceret. Cūq; misse fuissent
manus ut expoliarent᷑. ita fixe
erant uestimta earū ad carnē.
ut putarent᷑ ipsa uestimta eē
coria corporū earū. In hac aūt
intentione attonite. int9 p̄ses
dulcie9 obdormit. sedens p̄ tbu
nalibus. 7 ita dormiebat stertens
ut & iā a pulsantib9 excitari n̄ pos
set. Qui sublatus inde in cella
dormiens. tunc ex p̄factus est cum
in suā domū fuisset introduct9.
Audiens aūt impator uniuersa

que acciderant. dedit comiti
sisinnio qui eos audiret. Cum cu
fuissent p̄sentate uocauit ad
se unā & dix̄ ei. Quod t̄ nom̄ ē.
Respondit. Hyrene uocor. Sisin
nius dixit. Consentis regali ius
sioni. Hyrene respōd. Non con
sentio. Sū enī xpiana. & dei
omnipotentis ancilla. Tunc
sisinni⁹ iussit eam in carcerē
recipi. & adduci yconiā & aga
pe & dix̄ eis sisinnius. Hyrene
quantū apparet iunior uobis
ē. & uro illa exemplo & doct
na decepta. diuina iussa cōtēp
nit. & idō eā distuli. ut urō
exemplo exiciu t̄rita. possit
absolui. & offerre diis uba
mina. sicut & nos q̄ deuoti
sum⁹ regibus. Agape respond.
Insupabilis ē fides nrā. Dicit si
sinnius. Tu quid dicis yconia.
dage yconia respondit. fides nrā
inmutabilis pseuerat. Sisin
nius dixit. Sunt aput uos
aliqui libri xpianorū. Respō
derunt. Sunt libri. s; in intib⁹
nrīs abscondita. unde nūq̄
poterunt pferri ab hostib⁹
xpi. Sisinni⁹ dix̄. Quis uobis
dedit consiliū. ad istā cala
mitatē deuenire. famule
dī responderūt. Calamitas q̄
dē temporalis ē. s; ex ipsa cala
mitate glā nascit̄ sempit̄na.

Sisinni⁹ dix̄. Implete p̄ceptū
regis & sacrificate. Agape & yco
nia responderunt. Nos dō nrō
sacrificiū cottidie nrē laudis
offerimus. diabolo aūt penit⁹
nūquā sacrificamus. Noli g̃ psua
dere tibi qđ possis nos a dnī
nrī ihū xpī cultura euellere.
S tultus enī sensus qui ñ conside
rat nos a fide xpī deuiare ñ pos
se. Unde qđ t̄ p̄ceptū ē imple.
ut sic nos p̄cepta regis nrī ita
tu imp̄atoris tui p̄cepta conser
uans. possis eius grām inueni
re. Tunc sisinnius dedit senten
tiā dicens. Agapē & yconiam.
que nec t̄rore iudiciali [illegible]o. nec
iussa pncipū implere uolue
runt. iussi eas uiuas incendi.
His auditis yconia & agape
replete sunt gaudio magno
dicentes. clara uoce. Grās agi
mus t̄ dn̄e ihū xpē q̄ nobis ad
confessionē nominis tui pse
uerantiā dignat⁹ es. in manus
tuas dn̄e suscipe animas nrās.
Et cum hec dixissent. milites
milites miserunt eas in ignē.
in q° igne penitus nec uestim
ta earū ardebant. Orabant
aūt dn̄m uociferantes & di
centes. Dn̄e ihū xpē nec abho
ra ista paciaris nos t̄ loqui
cū his qui negauerunt te dn̄m
uerū. Et his dictis. p̄strate

BIBLIOTECA ... UDINE

inoratione intacte abigne. ad
dnm p̄rexerunt. Ut aūt osten
deret incredulis. quia ignis
eas n̄ interficeret exurendas.
sed ipse orationib; suis sibi ex
itum impetrauerūt. inmacu
latis [illegible] corporibus. intactis
crinib;. integrisq; [illegible] ue
stibus. digesto igne repte sūt.
quarū corpa missis occulte
a b anastasia hominib; furtim
arrep[illegible]ta. ad eā sūt occul
ta hospicia p ducta. Que illa
aromatibus & dignis generi
bus pigmtor condiens in sar
cofago nouo. cū gaudio mag
no sepeliuit. orans dnm. ut earū
particeps effici mereret. Alia
v die tercia sibi p̄sentari fecit
sisinnius & dix. Hyrene sacrifica
diis. ne simili incendio pereas.
At illa respondit. Ego n̄ sacri
ficabo. s; festino particeps effi
ci sororū mearū. ne in conspec
tu dni astantib; sororib; meis.
ego aliena inueniar. Sisinni
dix. Psuade t̄ ne in maiores
cruciatus incurras. quā ille
incurrerunt. quas tu dicis
tuas sorores fuisse. Hyrene
respondit. Ego adhuc festi
no n̄ negando ueritatē. pun
gere p morte ad uitā. & p ig
nē ad refrigeriū puenire.
Sisinni dix. Putas te sic pati.

sic sorores tue passe sunt. Ego
enim iubebo te nudā tradi me
retricib;. ut ibi corrupta moriaris.
Hyrene respondit. Caro mea
afferis & ignib; & plagis. & om
nib; penis quecūq; passa fuerit.
sic patit fornicatorē. sicut
canē. sicut ursū. sic serpen
tem. Et meli ē m̄ ut t̄tatur
caro mea qb; excogitare pote
ris penis & iniuriis. quā ani
ma mea polluat in ydolis.
Inquinamta aūt ad quas ani
ma n̄ consentit. n̄ suscipit rea
tū. Nūqd sci di qante hac me
fessione nominis di pseueran
tes de sangne sacficior ur̄ tā
inuiti acceperunt. q a illis pini
quatē infudistis in ore sang
nē. nūqd inde polluti sunt.
Sisinni dix. Ergo n̄ sunt coin
qnati q de sanguine sacficior
gustauerunt. Hyrene dixit.
Non solū n̄ sunt coinqnati. de
sacficiorū sangne. s; & etiā co
ronati sunt. Uoluntas eni ha
bet penā. & necessitas parit
coronā. Nos eni resupinari
iussisti. & mittū aqua in san
guinē sacrificior inuitis in
ore ipsor sic cornu intulistis.
Illi aūt illū sangnē si consen
tiendo glutissent. animā suā
pdiderant. at v̄ n̄ consentien
do illud. s; tum patiendo qu[illegible]

gustantes. non solum polluti sunt. uerum etiam mundati sunt. ita et ego que carnem christo tradidi siue sordibus. siue plagis. siue ignibus. eam tradas ego non consentio. et omnia que fuero per confessione domini mei non uerebor. Potens est tamen deus qui te non permittit facere quod cogitaueris. Tunc uocauit ad se milites suos. et tradidit eam illis dicens. Ite et ponite eam in loco turpi ubi mereatur. ut ibi sit ludibrio omnibus populis. Tunc hyrene dum duceretur apparuerunt duo milites ante eos qui eam ducebant dicentes. Mittit nos post nos sisinnius. ut ubi nos ostenderimus uobis. ibi eam faciatis stare. Et ceperunt eos sequi milites. quousque ascenderunt in cacumen montis. ibique repausati sunt. Et dixerunt illi milites. Ite nuntiate comiti sisinnio quia sicut iussisti in cacumine montis eam fecimus stare. Tunc sisinnius uidens se delusum. et hoc factum quod ille non iusserat. ascendens equum perexit ad montem. ubi orabat dei famula hyrene. Attendens uidebat eam et girans girabat a mane usque ad uesperam. et non pertingebat ad eam. Tunc uidens se irrisum ingemuit. Extendens autem arcum unus ex his qui cum eo uenerant sagittauit eam. et illa emisit uocem dicens. Insulto tibi miserabilis quia sicut uirum forte adgrederis. quam sicut mulier. et uolueras subiugare. Ecce munda uado ad dominum meum ihesum christum. qui me mox sororibus meis reddidit. quia sine me esse non patiebantur. Et his dictis emisit spiritum. Vnde corpus eius sublatum est ab hominibus anastasie et cum sororibus eius positum est. Passe sunt autem agape et yconia. .iii. nonas aprilis. et in ipsis nonis hyrene apud thesalonicam maximiano ter consule. Reuertente autem imperatore diocletiano a persequutione de macedonia. oblata est ei theodote cum tribus filiis suis natione bithinia. ciues autem nicie. que ideo fugerat a ciuitate sua quia persecutio circa uniuersos christianos illic uehementer agebatur. Comes autem leocladius qui eam tradiderat petiit eam ab imperatore dicens. Iubete eam mihi dare uxorem. Que si non consenserit sacrificare. meum erit ut ego eam diuersis penis interficiam. Accepta itaque potestate. cepit eam suasionibus diabolicis et terroribus fatigare. Illa uero dixit. Si propterea me petisti coniugem. ut facultatem meam uniuersam inuadas. ecce uniuersa que

possideo. uade & occupa dū
redieris accipias me uxorē.
Quo eunte unanimis cū ana
stasia theodote pmanens. cot
tidie curā scōx sic ipsa anasta
sia exercebat. Bi dicerat enī
ab ipsa quasi mat̄ defilius ēē
sollicita. & cottidie scōx uul
nerib; medebat̄. tristes conso
labatur. dubios confortabat.
timidos corroborabat. secu
ros reddebat. Sic nec abire
anastasię & theodotę curę erāt
neq; aliud studiū. n̄ ut eox cu
rā agerent. qui causa xpiani
nominis in diuersis uinculis
tenebantur. Te cū diuersa
multitudo xpianox ēēt inter
gastulis. & diocletiano nun
ciatū fuisset. iussit om̄s inter
fici una die. quicūq; aūt no
luisset sacrificare. honoribus
7 diuitiis amplificari fecit. Ue
nientes aūt qui missi fuerant
abstulerūt om̄s scōs. & duxerūt.
mittentes alios in reuma. alios
gladiis pimentes. alios int̄ fici
entes. diuersis suppliciis pime
runt. Ignorans ḡ beata anasta
sia quid nocte euenisset. soli
to more prexit. diuersas custo
dias circuire. dū neminē eox
inueniret. cepit uehementissi
me flere. Cūq; eā qdā attende
ret flentē dicit ei. Quid ploras?
At illa respondit. Seruos dī con
fessores quero q̄ in uinculis habe
bant̄. & nescio ubi duxerīt eos.
Qui dicit ei. Tu ḡ xpiana es? Cui in
trepida dix̄. Ego xpiana sum.
Tunc ui ex eis cōphendit eā. &
duxit ad forū ubi p̄fect̄ illiric̄is
sedens diuersox causas audiebat.
Cui exurgenti optulit eā dicens.
Hanc inueni iuxta carcerē flentē.
quā interrogans qd fleret dix̄.
quod psonas nescio quas quere
ret xpianas. Ego aūt cū audis
sem inq̄siui si & ipsā xpiana
esset. Que cū intrepida se eē n̄
negaret tenui eā & ad uirā
nobilitatē confidenī adduxi.
P̄bus ad hec int̄rogauit eā dicens.
Que uocaris? Resp̄. anastasia.
P̄bus dix̄. Uere ut asserit xpiana
es? Anastasia respond̄. Xpiana
sum. nec aliud me esse confi
teor. P̄b; dix̄. Unde huc deue
nisti? Anastasia dix̄. Ciuis sū ur
banica. Probus dix̄. ab hac urbe
roma. Quom̄ huc aduenisti?
Anastasia respondit. amorem
xpi habens. uendidi omne pa
trimoniū meū. iuxta iussum
ei. 7 secuta sū eū. P̄bus dixit.
Et ubi ē xpc? Anastasia dix̄. In ce
lo ad dexteram patis. intra u
dcūq; fuerīt sci eius. P̄bus dix̄.
Et ubi sunt sci ei? Anastasia dix̄.
Usq; hodie hic fuerunt. P̄b; dix̄.

Ergo hic iā ñ sūt? anastasia dix.
Non sunt hic corpalit. quia uos
eos expulistis. Ꝗ bus dix. Qui s̄
q̊s expulim᷒? anastasia dixit.
Innocentes ⁊ scī atq; colentes
dm̄ qui fuer̄t in uinculis posi
ti. q̊s ego cura diligenti susce
pi. q̊b᷒ ita seruiebā ut nulli ali
quid deē̅t. quos dubios uide
bā corroborabā. q̊s tristes. uide
bā consolabar. ⁊ ecce subito q̊
bus p annū uigīt ⁊ m̄ ses aliq̄n
tos deseruiui. dereliquerūt me
hac nocte. ⁊ ipsi cum triumpho
martirii ad regna celestia. pre
xerunt. Videns q̊ me ita rem-
ansisse ut ñ sit aliq̄d qd me con
soletur. pia inuidia ducta sū.
circa eos. quod illi regnāt cum
dō. ⁊ ego adhuc stem ⁊ consulū
turā me custodiā p nomine
scō passuram. Ꝗ bus dix. Vt ui
deo ñ sunt tibi leuia ꝑpanda
tormīta. tu enī reuocasti ani
mos eoꝝ ad sac̄legiū qd obtem
pare decreuerāt regalib᷒ insti
tutis. anastasia respondit. Ego
dolorib᷒ fatigatus ⁊ iā pedes os
culabar. ne aliq̄ndo cederēt
dolore compulsi. Nā q̊usq; ha
bui multā sūmā auri in eoꝝ
necessitatibus expendi. Nunc
v̄ erogatis omnibus animā me
am ad passionē aptaui. iustū
iudicans. ut eos qui me dereli
querūt aliq̄tens᷒ comp̄henda.
Ꝗ bus dixit. Quō sac̄legā te diī
diutius celari ñ passi sunt.
ipsi fecerunt ut tuo ore dete
geres. anastasia dixit. Ego in
hel omeo incitata sum eorū.
in quib᷒ sermo dn̄i mei ihu xp̄i
completus ē q̊ ait. Erūt p̄mi
nouissimi ⁊ nouissimi p̄mi.
Nā m posteriores fuerūt in fi qui
de. p̄ores m facti sunt ad pal
mā mrīi p̄tingentes. Ꝗ bus
dixit. Insanis mulier. ⁊ q̄n
tū apparet qd nobili genere
ēē m iudearis. anastasia di
xit. Si de patre carnali glārer
ñ dixissem. ancilla xp̄i sū.
s; dixissem p̄textati sū filia.
Audiens aūt p᷒ hac ēē filiā p̄tex
tati. comp̄hendi iussit famu
lolam paruā q̄ eā sequebatur.
⁊ agnoscens ab eis ita ēē. sug
gessit impatori de ea dicens.
Filia p̄textati nobilissimi uiri.
a xp̄anis ita ita decepta ē. ut p
xp̄i nomine uli᷒ uelit int̄fici.
His auditis diocletian᷒. iussit eā
diligenti᷒ custodire. Dicebat
enim ad aures suas prolatā
qd in mane patmoniū uen
didisset. atā itaq; die pbus
iussit eam in secretario suo ad
duci. Quā interrogans de uen
dito patmonii precio dixit.
Ergo si adhuc haberē qd expen

qd fecisset

derem n̄ me p̄sequentib; demon
strarem. uerū quia om̄ia expē
sa sunt. secura sum & festino
ad xp̄m. Nichil enī licuit di
abolo de facultatib; meis p̄ suos
usurpare cultores. & tradens
cognitionē p̄bo dioclecianus
abscessit. Tunc ad anastasiam
p̄bus dixit. Deos deasq; quoꝝ
cultor erat p̄textatus pater
tuus ipsos colere debuisti. &
n̄ xp̄m nescio quē iudeū qui
a cuiib; suis occisus ē. Anastasia
dixit. Ego d. eos deasq; patris
mei semp colui. ⁊ n̄ eos coluis
sem. hodie ad confessionē sci
nominis n̄ uenissem. P̄b; dix̄.
Et si coluisti eos q̄r deseruisti
culturā tuā. Anastasia dixit.
Non deserui. nec desero. Pro
bus dix̄. Ergo colis d̄os deasq;
patris tui. Anastasia dix̄. In
tantū colo eas ut ab omnium
iuria eos liberauerī. dūq;
aranee aranee intexerent.
& aues stercorarent. & mures
int̄ eos fetus facerent. ego eos
liberabam. atq; eos conflans
in pecuniā conuerti. Prob;
dixit. Hoc sacrilegiū nec au
res mee admittere p̄mittūt.
Tunc subridens beata anasta
sia dix̄. Miror prudentiā
tuā. Hoc sac̄legiū times. la
pides confringere. ligna suc

cendere. eramenta conflare.
Certe si putas aliquā diuinitatē
latere in simulachris uanissi
mis. date m̄ potestatē euerten
di ea. & ego ea euertens. patiar
ab eis aliquid. & non a uobis
quos nemo contingit. Si uos
creditis deos esse isti n̄ poterū
nec moueri. Si ū illi p̄picii
sunt ne nascant̄ era cū deco
quunt̄. incendiis uos q̄ eos co
litis. contra eos agitis. n̄ dū
n̄ ipsos mutamini ⁊ sic̄ illi pa
cientissimi silent confracti.
conflati tacent. ita uos quoq;
tacere ꝯuenit. ne quod dn̄i
uri nolunt facere faciatis.
Prob; dix̄. Iusser̄ te dn̄i nr̄i in
uictissimi p̄ncipes. aut d̄us
sacrificare aut decet sac̄legā
diuersis suppliciis interire.
Anastasia dix̄. Noli dicere in
t̄re. p̄ di enī nomine mori.
regnare ē. P̄b; dix̄. Istā uani
tatem abice. & esto sapiens.
Anastasia dix̄. Ap̄ls paulus mo
nuit nos dicens. Qui uult sa
piens eē in hoc mundo. stult;
fiat ut sit sapiens. Ego enim
sapientiā di habeo. que stul
ticia ē ap̄ homines. P̄b; dix̄.
Insaniā pateris. Anastasia
dix̄. Insaniā quis patitur.
Ego an uos q̄ m̄ n̄ potestis red
dere rationē. P̄b; dix̄. Doleo

tibi q̄ẽ uanis sermonib' cred-
ens. decepta es. Anastasia dix̄.
Doleo t̄ quia uana potestate ela
tus es. plus hominē metuis
quā dm̄. Et ille dix̄. Sacrifica diis
ut ad ciuitatē tuā redeas gau
dens. Anastasia dix̄. Ciuitatē
habeo n̄ manufactā et̃nā in
celis. ad ipsam pungere cu
pio. Et cū hec 7 his similia di
cerent. [illegible] ex alterutro ge
sermone starent. ipsam gestā legit impa
tori p̃fectus. Tunc diocletianus
cepit furere. & consiliū q̄rere
quid fieret. Cui extitit q̄dam
qui diceret. uulpian' q̄ capitoliū
sūm' pontifex erat. & hanc uxo
rē uelle. huic illā dari debere.
cui si n̄ consenserit. ipse faculta
tes ei' frueret'. & haberet potesta
tē occidendi eā. Placuit edictū
impatori. & iussu hoc consiliū
t̄dit' uulpiano anastasia. Quā il
le ducens ad domū suā. cep' or
namenta ostendere. & gladiū.
& gēmas. & fustes. & eculeū. & ar
gentū. lectos argenteos. stratos
plumis. 7 carbones ardentes. sim
mata strata. 7 compedes. cella
ria plena. de opib'. & cellā ob
scurā. repletā testaceis acutis.
Tunc anastasia gaudens. cū om
ni fiducia ait. In cella ista ubi
tu tenebras putas. ego ibi lum̄
uerū aspicio. Nā aspicio in cel

lariis tuis tuis nichil n̄ sterterorā
confectionē attendo. In auro tuo
draco ē. in gemmis tuis diabolus.
in lectis tuis argenteis libido req̄
escit. Ista ferrea uincula. si in col
lo meo induxeris. renouabitur
ut aq̄le iuuent' mea. 7 uidebor
m̄ murena ornari. ad placendū
xp̄o meo. in cui' amore die noctuq;
suspiro. Tunc uulpian' dix̄ ei. Da
bo t̄ duanas inducias. ut tecū co
gites. quarta aūt die aut ego te
habebo te uxorē. aut habebūt
te diuersa supplicia. Anastasia
dix̄. Iā puto quia fluxit tercius
dies. Scias me supplicia magis
eligere. p que uadā ad eū quē
diligo. Vulpian' dix̄. Et q̄s ē quē
diligis. Anastasia dix̄. Xp̄m fi
liū dī. Wlpian' dix̄. Morte ipsi'
ducas. Anastasia dix̄. Amen.
Wlpian' dix̄. Et q̄d ē am̄. Anasta
sia dixit. Indignus es hui' sermo
nis habere noticiā. Wlpian' dix̄.
Esto t̄ ppicia. Et dimisit eā decē
mulierib'. affinib' atq; consan
guineis. ppinq̄s. que ei alie de
osculabant' genua. alie pedes.
alie man'. alie offerebāt orna
m̄ta. alie gemmas. alie mure
nas. & diuersa epularū genera.
Anastasia u̅ figens oculos suos in
celū. p t̄duū stans in or̄one ma
nib' expansis. n̄ manducauit
neq; bibit. n̄ sedit. s; nec lenit

dormiuit. Transacta aūt t̄cia
die. uenit wlpian̄ ad eas inter
rogans q̄d pfecerint. aiunt. Vo
ces n̄ras uelud ut cornicularū
clamantiū contempnens. por
rexit celis aspectū. & ex ea ho
ra qua nobis eā t̄didisti. expan
sis manib⁹ pseuerat. sine cibo.
sine potu. sine somno. Sed si
uis aliquid facere. uade & uite
re eā sicut decet uirū. & nolista
re. & blandis eā sermonib⁹ liui
re. Tunc ingressus uulpian̄ ac
cessit ad eā. uolens eā cōplecti.
& fact⁹ ē cecus. & girabat ptotū
t̄clinū. in q̄ erat orans di famu
la. Ab hora diei t̄cia usq; adues
pam girabat cec⁹. inuocans io
uē. iunonē. mineruā & dicens.
Dii liberate me. & erubescebat
clamare. Tandē aliq̄ndo oculi
qui ceci facti fuerant. & cepit
nimio dolore torq̄ri. Tunc ce
pit clamare ad eos. q̄ eū foras
expectabant. Qui ingressi ui
derunt anastasiā orantē. & illū
semianimē & cecū. & tollen
tes eū inde int̄ man̄ ad tribunū
suū. maledicebāt apta uoce &
publica impatorē. cui⁹ iussu
anastasia ad eos dominū de
uenisset. Lq̄ dū facta fuisset me
dia nox. petiit se ad capitoli
um duci uulpian̄. & ut pote
magnus pontifex. cepit int̄
supstitiones sacrificiorum suorum inqui
rere ... utrū poss; euadere.
Cui responderūt demonia sua.
Quō famulā di anastasiā contri
stasti. nobis es traditus. ab hodi
erno die nobiscū eris in inferno.
Quod audiens uulpian̄ angustiat⁹
est. & dum ducunt eū ad domum
suam. int̄ man̄ puerorum expirauit.
Post hec anastasia exiens inde. p
uenit ad domū theodote. & nar
rauit ei omnia que acciderāt
ei & que fecerat dn̄s cū ea. Lq̄ dū
aliquantis dieb⁹ in di laudibus
pmanerent. adueniens comes
leocladius ab bithinia. cepit age
re ut theodote ei⁹ coniugio ... nec
teretur. cū p multos dies blandi
mentis & terrorib⁹ insisteret.
& scā theodote nullaten⁹ consen
tiret. didicit quod scā anastasia
aput eā latebra foueret. anasta
siam tradidit iudici. theodote
u̅ ferro uinctā. ad consulatum
bithinie destinauit dicens. Au
gusti p cepta auctoritate. hanc
istam conditionē suscepi. ut si
sacrificasset m̄ eā in coniugio
copularē. si u̅ cerimonia con
tempsisset. diuerso suppliciorum
genere depiret. Tunc audiens
eā niceti⁹ consularis dixit. Theo
dot audi me. & sacrifica unā cū
filiis tuis. ne una cum ipsis in
tereas. Theodot dixit. Ego ne

male peam. ñ sacrificabo demo
nis. Nicetius consularis dix. Si
t ferreũ pectus ẽ. & t ipsi incon
sulte ñ parcis. his saltẽ tuis tbus
filiis miserere. & esto eis pia. si
t ipsi impia ee definisti. Theod-
ot dix. Istos m ds qui dedit ipse
recipiet. si uiri pe eius nomine
tormenta contempserint & de
spicientes mundũ celos concu
pierint adipisci. unde eos nũ
quã mors assumat. Nicetius con
sul dix. Consule t & suade fi
liis tuis ut & tu euadas sup
plicia. & cũ ipsis ad amicici
as regis pungas. Theodot re
spondit. Perueniat ad amicici
as hui impii. q amic e ee ñ
curat. Me aut & filios meos
certus esse. nũquã tuis moni
tis pbere consensũ. Tunc consu
laris cepit minas tormtor tbus
filiis suis ostendere dicens. se
diuersas plagas eis usq; ad mor
te inferre. Tunc pmogenitus
ei euodi nomine dix. Si timi
da sunt tormta illa. utiq; ti
mda sunt. que ab angelis di
int nemora paradysi exhi
bent. ubi roseis floribus pmi
steria corusci sanguinis sac
prata pinguntur. Nicetius
consularis dix. Cũ sis puer
qndo t ista uerba sunt insita.
cum longa etas longa medita

tione uix ualeat retinere.
Euodi dix. Dñs nr ihc xpc nos
monuit dicens. Cũ steteritis
ante iudicẽ ppt nom meum.
nolite cogitare qm aut qd lo
qmini. Non eni uos estis. q. l. s.
s. p. u. q. l. i. u. Non g meditata
t ego loquor hodie uerba sug
gessi. S; que ds dignat meo
pectori infundere. ipsa locu
tus sum. Nicetius consul dixit.
Vt frib tuis minorib suade.
ne ut ipsi male moriantur.
Euodi dix. Si esset in te sapi
entia. considerares etatis nre
ñ ee quod loqm. & crederes ihm
xpm. uerũ dm ee. quẽ inno
centes negare ñ possunt. Quis
eni nobis in infantia positis
dedit in lingua sermonẽ in
mte constantiã. in fide pse
uerantiã. dut qs exclusit
defensib nris timorẽ homi
nũ. Nunqd qui hec pstat du
bitandũ ẽ quod ipse sit ds.
Te nicetius consul dix ad matrẽ
eius. Suade t & filiis tuis ne
tali lumine careatis. Theodot
dix. Hoc lum nobis tenebrosũ
ẽ. nos eni tale lum nosmetip
sos credim adepturos. qd nul
la caligo infigat. nulle tene
bre excludant. Tunc euodiũ
pmogenitũ filiũ ei in con
spectu matris sue scẽ theo

dote fecit fustib' cedi. Cui mat̄
clamabat. Noli fili timere ista
uerbera. p ipsa eni ad etna x̄
gaudia attinges. Tunc consul
nicec' uocari iussit qnda hyr
tacū nomine. q in libidinibus
erat famosissim. et ait ad eū.
Comphende sacrilegā. et ducito.
et postquā illuseris. int̄ publi
cas constitue meretrices. ut
uideam si xpc ei defendit eā.
Tunc hyrtac' dū pgit ad eā ut
teneret et duceret. cepit ei
de narib' sanguis infinitus
effluere. clamabatq; hyrta
cus ad consularē dicens. Stat
iuxta eā iuuenis pulcher au
ratis uestib' indutus. et ex cui'
manu pugnū accepi in nari
bus. Tunc consularis dixit.
Theodot sacrifica. nam facio
ante te int̄ fici filios tuos. The
odot respond. Hoc ē qd deside
ro ut eos ante me pmittā et
secura p eos sequar. Proconsul
dix. Simul uos facio igni c
sumi. Theodot respond. Grās
dō si digna fuero p ei nomīe
ipsi sacrificiū fieri. Tunc reple
tus diabolo nicec' consul.
iussit ignē copiosū accendi.
et missa ē in eo theodot cum
tribus filiis suis. referens grās
dō et dicens. Benedictū nom
maiestatis tue qui me nec

in isto sclo a filiis meis separasti.
nec in confessione tui nomi
nis disiungi passus es. nec in
martirio diuidi pmisisti. Pas
sa ē aūt in prouincia bithinia
aput urbē niciā cū trib' filiis
scā theodot sub die. IIII. Non
aug. Igitur sup dictū ē. tradita
anastasia pfecto illirici. in gn
di custodia habebatur. Nouī
erat iā omnib' q apertatatio pat
nata. matronarū nobilissima
romanorum eēt in custodia pfec
ture. putabat habere infi
nitas pecunias. p qua re temp
tans eā pfectus. iussit puatī
sibi adduci. Cui et dixit. Ana
stasia. xpiana uis esse. p cepta
x̄ cōple. et uade q cūq; uolue
ris. Anastasia dix. Ego pcepta
x̄ desiderabilia habeo sup au
rū et lapidē pciosū. et dulci
ora s. m. et f. Dic ei pfect' lucil
lus. Precepta q ei sūt dicentis.
Qui n renunciauerit omnib'
q possidet. n pot ēē m's discipl's.
Da g mihi omia q possides. et uera
eris x̄ discipla. Anastasia dixit.
Ego memor sum dñm meū ita
dicentē in evgliis. Vende omia
q habes et da paupib' et habebis
thesaurū in celo. et ueni se
qre me. Tu diues es. et q̄ t dede
rit contra pcepta x̄ agit. Non
enī dix da diuitib'. nā et ad

ipsā insulā x̄anorū uos pbauit indignos. dicens. Dū uocaueris ad mēsā tuā. q̄ conuiuāt tecū. noli uocare diuites. & eos q̄ te possunt repascere. S; uoca eos q̄ sūt egeni & miseri. Noli q̄ te ad hanc iniuriā ducere. ut t̄ uix ta sacratissimā saluatoris uocē. ac si misero & egenti me dare compellas. S; inq̄ te paupem noui. in eo si iubes accipe. ego te iā rogo. Lucillus dix̄. Inq̄ ego paup sū. Anastasia dix̄. In fide. Dic ei lucillus. Tu q̄ q̄ fidē te dicis habere. dic montib; ut transferant. quia hoc dic magist tuus. Anastasia dix̄. Iudeus n̄ es. ut quod signū a me ultima ancilla xp̄i reqris. Lucillus dix̄. Iudeis enī solis licet signa inq̄rere. Anastasia dix̄. Sci pauli apl̄i testimoniū recordata sū. q̄ ait. Iudei signa petūt. & greci sapientiā querunt. nos aūt p̄dicam̄ dn̄m nr̄m ihm xp̄m. & hunc crucifixū. Lucillus dix̄. Et si dn̄s tuus crucifix̄ ē. ut q̄d iouē n̄ colis q̄ nulli nūquā iniurie subiacuit. Anastasia dix̄. Iouis iniuriam fecit xp̄c passus ē. tu imitare dm̄ tuū & ego dm̄ meū. Lucillus dixit. Et expedit t̄ ut imiteris dm̄ tuū. Anastasia dix̄. Plusquā expedit. Lucillus dix̄. Usq; huc blandientē & hortantē me t̄ exhibui. quia te nobilē natā addidici. Si in hac obstinatione te uidero. seuius uindicabo. Anastasia dix̄. Incipe uindicare. quia xp̄i me ancillā quādiu uixero confitebor. Tunc lucillus iussit eā in carcer[illegible]is ima concludi. & acerrimis tormītis fatigari. & cibū ei p modicū offerri horis serotinis. Anastasia etiā ea que afferebant ei. penitꝰ n̄ accipiebat. Apparebat aūt ei in nocte sp̄c scī theodote cū luminarib; & mēsā honestam refectionib; uariis ponebat ante eam. & orabant simul ita ut diceret ad eā anastasia. Iam passa es p x̄ nomine. q̄m ad me uenis. Et dicebat. Quia hanc dn̄s mrīb; suis t̄buit potestatē ut scīs & castis. & pure colentibus se demonstrent & loq̄nt cū eis. & consolent eos. Et quia iā t̄ paradisi delicie parate sunt. & omis inte anglo℞ letat exercitus. ido m̄ data ē licentia. ut t̄ solaciū p̄beam. Et orantes simul tota nocte usq; ad pullo℞ cantus. loq̄ndi secū &

pma nente

uidendi. sic ominum capiebant.
Haec per dies. xxx. cum gesta essent: lu
cillus putans eam fame iam et tene
brarum horrore defecisse: ius
sit tamen inquiri si uiueret. Cum
fortior fieret effecta. iussit eam
adduci: et uidens eam rubustiorem
et letiorem. indignatus est custodi
bus dicens. quod contempti essent. et mu
tatis obiectionibus alio uno mense
iussit eam secundum pristinam sententiam
custodiri. ita ut anulo suo iube
ret claustra signari. uolens eam
in ipsis claustris deficere. Cumque
ut diximus diuino per sodalem
martyrem cibo refectam. pinguior
fieret: iussit eam in naui inponi
et cum multis aliis quos iuris leges
es punierant pelagi fluctibus
dimergi. Erant enim alii homi
cide. alii per adulterio. alii per diuer
sis flagitiis: inter quos omnis unus
erat christianus nomine autacianus.
cui pro dia sublata sunt patria cum
diuesset. Hic innocentissime
nature et iam aristotelicos superauit.
Hanc sublatis sibi omnibus tacuit. ni
chil cogitans. nichilque metu
ens: non hoc ne facultates ac di
uitias fidi perderet. Quotienscumque
introgatur. nichil aliud dicebat:
christum meum non tollit et iam si capud abstu
lerit. In positis quoque ad. c. xx. reis
hominibus in naui. atque in altum per
ducti sunt pelagi: preceptum est eis
ut illic pertunderent nauim et reli
querunt eos sibi. Tunc apparuit
ibi beata martyr theodote. et super
ipsam plantam nauis consi dens: na
uim a piculo subleuauit. Hor
tabatur autem anastasia. ut omnes
qui in naui erant domino crederent:
et ostendebat eis sanctum eutycianum
martyr theodote dicens. eum collegam
martyrem. Tunc anastasia osculari
cepit genua eius dicens. Da orationem:
et baptizati sunt uniuersi. Qui cum
orassent: et orante sancta anastasia.
uniuersi crediderunt: et una
die et una nocte in medio pela
go ita fuerunt ut putarent se
in terra esse. sine metu. sine estu.
sine fluctuatione. Tercia uero die
deuoluti sunt ad insulas. quas
palmarias appellant. in quibus
episcopi. et presbyteri. et multi religiosi ui
ri temporibus diuersis fuerant re
legati exilio: et descendentes
cum ymnis et psalmis suscepti
sunt. Piscatores autem per diuersa
loca littora missi sunt tercia die
ut renunciarent prefecto uel eos
mortuos per procella iactasset. et re
nunciauerunt omnes christianos
factos. ad palmarias insulas
deuenisse illesos: atque cum his
qui illic parati habebantur die
noctuque in dei sui laudibus perma
nere. Tunc misit illos et uni
uersos inde deponens. posuit

munera ante oculos eorum. et euaginatos gladios dicens. Qui uoluerit sacrificare ditabitur et honorabitur. qui recusauerit. aut decollabitur. aut ignibus consumetur. atque hoc ordine cum esset amplius quam .cc. uiri. et septingente femine exceptis paruulis. ex quibus omnibus ne unus quidem ad consensum potuit uitę presentis sacrificiis reuocari. Cumque omnes uariis interfectionibus martyrium celebrassent. anastasia per manus et pedes extensa. et ligata ad palos circa media ei ignis accensus est. in qua passione orans et benedicens dominum ihesum christum. emisit spiritum. Tunc apollonia christiana matrona. per magnam prefecta meruit. ut corpus ei tolleret. quod accipiens exosculata est. et aromatibus condiens. atque dignis linteaminibus obuoluens. intra uiridiarium domus suę. ut decuit martyrem sepeliuit. atque expenso non paruo pecunie numero. basilicam ubi eam sepeliuit fabricauit. Passa est autem beata anastasia .viii. kalendas ian. et incondita habita est aliquantum tempus. Deposita est autem postea quam basilica fabricata est in domo apollonię. vii. idus septembris. in eadem basilica. in qua operatur beneficia sua dominus ad laudem nominis sui usque in finem seculi. amen.

Iuliani et basilisse.

Beatus iulianus nobili familia illustris erat in seculo. quem parentes unicum pignus uiscerum suorum dulcem susceperant sobolem. omnem doctrinam. et omnem scientiam imbuerunt. Non dialectice non rethorice fugiebat ingenium. sed omnium auctorum mundi sapientia eum imbuerant. quasi bonus athleta christi sic utebatur mundo quasi non uteretur. Legerat enim magistrum omnium christianorum apostolum paulum dicentem. Preterit enim figura huius mundi. Et ne cum ipso in mundus periret. sic se deo carum exhibebat. ut sapientiam mundi stulticiam reputaret. Optabat enim semper pretereundo. sine sollicitudine esse cum christo. Erat enim amator fidei et ecclesie sancte. adherens sanctorum ergastulis. nullum intermittebat diem. quo sanctos dei adiuuandum non properaret. Hunc parentes cum uiderent tanta animi intentione christianitati adherere. conuocantes eum ad se dixerunt. audi genitorum tuorum salubre consilium. quod in uenerabili lege a magistro omnium christianorum

docem quod dicit: uolo iuuenes
nubere. filios procreare. patres
familias esse. nullam ... dan
tes occasionem maligno. Et que te
non solum ut nobis consentias. sed
[hortam] ut legi diuine obediens esse ui
dearis. Iulianus respondit. Nec
uoluntatis nec etatis tempus est:
ut faciam que hortamini. Paren
tes uero dixerunt. Annorum es. x.
et viii. quomodo excusare te
poteris ne coniugio socieris.
Nolumus ut de tempore causeris.
uolumus enim te unius mulieris esse
uirum: ut concessa procreatione
letari possis cum pater fueris. Age
bant autem parentes quomodo aut qua
liter eorum semen suscitaretur. Cumque
parentum et amicorum molestias
non sufferret ait. Nec permittendi
mihi facultas est: nec denegandi
potestas. Hoc quod hortamini in
potestate dei mei committo. Pro
qua re. vii. dies inducias peto:
et quod ipse dignatus fuerit as
pirare: hoc a me responsum ac
cipietis. Hec audientes paren
tes. erant nimio tedio afflic
ti et cogitationibus tabescant:
quousque dies factus ueniret.
quo responsum filii reciperet.
Puer uero ut spacium dierum exegit:
die noctuque in orationibus peruigi
lans. postulabat a domino ne uir
ginitatem promissam qualibet

occasione uiolaret. Octaua
enim die ieiuniis et uigiliis cor
pore macerato apparuit illi
dominus noctu. et consolabatur fide
lem seruum. preparatam sibi mentem cor
roborat. et iuxta precepta ut fa
ciat iubet. et ita eum alloquitur. Sur
ge ne timeas. suasiones uerborum
nec uoluntatem parentum perhor
rescas. accipies enim uirginem
que polluendo se a me non sepa
ret. Sed uirgo perseueret. et te
et ipsam in celis uirginem reci
piam. Multorum enim mihi per uos ca
stitas dedicabitur. adero tibi ut
omnes uoluptates carnis et omnes
hostes libidinis conteras.
et ipsa que tibi fuerit iuncta
conuersa in meum amorem. tamquam
sequipeda faciam. ibi me in cu
biculo preparato uidebis. Et dominus
tetigit eum dicens. Viriliter age.
et confortetur cor tuum. His uir
tutibus corroboratus iulianus ex
urgens. gratias domino referebat. et
completa oratione. egreditur letus
de cubiculo. et ait parentibus
suis. Ecce sicut desiderastis. quia
ex diuino precepto coniugium
non est mihi graue. faciam quod horta
mini. Inquiritur que illi similis
esset. et preparante misericordia domini in
uenitur puella. et facultate lo
cuples et nobili genere basi
lissa. que unica parentibus diues

citur: Ordinantur nuptie. Iulia
nus uero ita diem nuptiarum expec
tabat: quasi bonus atleta qui deuic
ta libidine. regi celorum placere
studebat. Uenit dies statutus. so
nant platee organorum simphonia
diuerse uoces musicorum. Resultat
multitudo uirginum aureis orna
mentis: crispantibus crinibus: ad quo
rum suauissimas uoces. si homo fer
reus esset . solue
retur delectamento luxurie. Iulianus
autem occulta cordis nulli mani
festabat: non domino atque spe promissa
uictorie tenebat. Suscepit spon
sam letus: et in corde suo psallebat
domino dicens. Ure renes et cor
meum domine: ne in me antiquus
serpens libidinis suscitet bel
lum. Properat quo thorum coniugii acce
lerare tumultuaque; sed uirgine certus
de deo: cubiculum ingreditur:
In quo oratione facta talis odor liliorum
et rosarum apparuit: ut uidere
tur uirgini locus in quo solent lilia
et rosa uernare tempore suo sua
uitatem propinare. Facto silentio noc
tis. dixit uirgo ad iuuenem. Miram rem
sentio: quod et si tu sentis ne mihi ne
ges. Cui Iulianus respondit. Que
sentis fideliter enarra. Dixit uirgo.
Dum tempus sit hyemis rosarum et li
liorum naturas terra nondum partu
riat: ita in hoc cubiculo odor
mihi omnium famulatur: ut his sua

uissimus odoribus sacrata non horre
am. nec penitus desiderabilem
redemptionis coniunctionem. Cui
Iulianus respondit. Odor suauissi
mus qui tibi apparuit: nec inicium
nec finem habet. quia temporibus dat tem
pora. qui singulis temporibus dat gratiam:
ipse dominus Christus dedit odorem qui est ama
tor castitatis: qui integritatem corporis
custodientibus uitam esse reddit eternam.
Si huius monita monita mecum ue
lis suscipere: ut eum amemus. et uirgi
nitatem concessam in uicem custodi
amus: efficiemur in hoc seculo uasa
eius munda in quibus habitet: et cum
ipso regnabimus in futuro. nec ab
inuicem separabimur. Basilissa respondit.
Que uita melior quam uirginitatem
custodiendo uitam eternam adipisci:
Quod credendo ita esse ut prestaris
opto tibi consentiens esse. ut posside
am eternum sponsum. dominum Iesum Christum.
Hec ea dicente: procidit in orationem
Iulianus clamans, Confirma hoc deus
quod operatus es in nobis. Hec uidens uirgo
similiter fecit. et subito fundamenta
cubiculi commota sunt: et lux
emicuit ita ut luminaria que
[ardebant] illius luminis magnitudine
uelarentur. Fit in cubiculo spec
taculum magnum spirituale. Ex una
parte sedebat rex eternus dominus Iesus
Christus cum multitudine candida
torum: et ex alia parte innumera
bilis multitudo uirginum: quarum

pncipatū ūgo glosa maria te
nebat. A parte regali clamaba
tur: uicisti iuliane uicisti.
A parte regine clamabāt. Bea
ta es basilissa. que sic consensisti
salutaribus monitis. et fallacia
blandimēta mundi respuens.
ad etnā glām pperasti. Iterū
a parte regis clamabāt. Mili
tes mei qui uicerunt antiq serp
pentis libidinē. de pauimēto
leuent. et in toto corde in thro
no quod eis pparatū dinoscitur:
librū uite etne sup positū le
gant. Ea uoce excultq; parte
sedentes responderūt. amē.
Et uenerūt duo albis induti.
habentes circa pectora bonas
et cingulas, coronas in mani
bus eleuauerūt eos dicentes.
Surgite. quia uicistis et innu
mero anglorum cōputati estis.
Aspicite qd in throno uro ui
detis. legite et cognoscite
quia fidelis dns in uerbis su
is. et scs in omibus opibus suis. et
tenentes eos manibus applicu
erunt eos. et sup positus erat
liber: septies splendidior ar
gento. litteris aureis scriptus.
et in circuitu thori. iiii. seni
ores. habentes in manibus suis
fialas aureas plenas aroma
tibus diuersis. odorē redd-
entes. Et respondens unus ex

eis dixit. Ecce in his quatuor fialis con
tinetur pfectio uite. et ex his senū in
conspectu dī suauitatis odor
ascendit. Pro qua re beati estis
qui scli blandimēta respuistis. et ppan
atis ad illud qd oculus nō uidit
nec auris audiuit. nec in cor ho
minis. accede nc iuliane et lege
qd trinitas iubet. Et cepit legere.
Qui p amore meo mundū contēp
serit. deputetur in eorum numero
qui cū mulieribus nō sunt coinquinati.
Basilissa uero deputetur in numero
uirginū. in quibus uera uirgo mater dni
pncipatū tenet. Iterū dixit ad eos.
In hoc libro scripti sunt ueraces. et
sobrii. misericordes. humiles.
et mansueti. caritatē habentes
nō fictam. aduersa tolerantes. in
tribulatione patientes. qui amori
dni nich pretulerūt. nō patrē. nō ma
trē. nō uxorē. nō filios. nō diuicias.
nō cetera que in hoc sclo ī pedim
ta sunt. qui nec ipsas animas suas
dubitauerūt tradere ī mortē pro no
mine eius. In quo numero et uos esse
meruistis. Et statim uisio ab o
culis eorū ablata ē. Tunc exul
tantes in dno uiginti et reliquū
spaciū noctis p uigiles in ymnis
et canticis peregunt. Quid mul
ta. Ceperunt spū esse coniuncti.
nō carne fructificantes. et ita
misteriū diuine grē in se colla
tū occultabant. ut a dno xpo et scis

anglis scirent qd agebant. Ita dns
pcurauit. ut in paucu tempus
utrumq; genitores de hac uita
migrent. relinquentes idoneos
supstites. pqs celor regna n fraudarentur. fuerant eni parentes
& ipsi xpiani. Tunc beate uirgines
spaciu temps leta suscipiunt
licencie sue possessuri uictorie
palma. quo possint patrimoniu terrenu mutare in supna regna celor. Fit concessus q n solu
de sua salute sollicita. s; multa
animaru ru cura suscipiunt. Diuidunt
p domicilia. & undiq; uox illa
suauis dni p os eor oms inuitabat dicens. Uenite ad me oms
q laboratis & onerati estis. & ego
uos reficiam. Instituunt scamonasteria in qb animas de sclipeni & tribulationib suffocatione
rapiebant. Relinquebant uiri
uxores. filii parentes. sponsi
sponsas. & diuicias contempnentes uia angusta arripiebant.
nec qsqua eor manu in aratro
posita. respiciebat retro. Erat
aut iulian circit. x. milium monachor pat. & sic scriptu e generatio ptterit. & generatio aduenit. Quanti migrabant ad celu
tanti conuertebant ad dnm.
Similiter & beata basilissa agmina uirginu & mulieru de
sqalorib liberabat. Castissimas
animas pmittebat ad celu.
Erantq; cu sco iuliano uiror scor
comercia. & p scam basilissam
fulgebat in uirginib mulierib
uictorie palma. Et qualit de hoc
sclo ad celestia regna migrauerunt.
sequens declarat lectio. Tempib
diocletiani & maximiani furor
psecutionis inuasit syria & egipti uicinia. Qua opinione
copta. sce uirgines inuice se
allocunt. & tale pce fundunt
in conspectu dni. Dne ds q es occultor cognitor & mtiu testis.
scrutator cordis & renu de pcamur: ut letu sup illumines uultum & piu. & exaudibile p ltes aurium. Non dormis. neq; dormitabis.
qui custodis nre castitatis agone.
in q tu ipse xpe letaris. nec paciaris gregis tui integritate uiciari.
nec habeat potestate insaciabilis
lupus. gregi semp infestus. in
nullo habeat licentia addissipandu moru uigores. & signu
fidi quod in seruos & ancillas tuas seqpedas contulisti. Cura sit t
xpe. de nobis & de illis. quia plus
ualet dextra tua ad erigendu qua
fortitudo psecutoris ad deiciendu. Considera & scrutare singlor
corda & scdm psciencie tue donu. oms pduc ad regione uiuor
ubi nulla e sollicitudo moriendi.
s; regnat beatitudo uiuendi. ut

in die illa qua uenturus es iu
dicare magnus et [illegible] mani
festus. p(er)ibes ut om(ne)s famul(o)s et
famulas tuas quos p(er) nos t(ibi) mili
tare fecisti. integros utrosq(ue) in
conspectu tuo(rum) constituas. ut rec
te exultantes dicamus. Ecce nos
et pueri quos dedisti nobis. ne
mo excepit. Et cu(m) fine(m) oratio
nis complessent. redeunt ad p(ro)
pria domicilia. et ut dies q(ui)etis
aduenit. beata(m) basilissam ita p(er)
uisum alloq(ui)t(ur) d(omi)n(u)s. Basilissa no
minis tui digna. q(uo)d orasti hoc im
plere me delectat. hoc implere
me delectat. ut om(n)ia uasa que
mundabis cu(m) adhuc es in hac
uita. tu ea p(er)mittas ad celu(m). Habe
bis dimidiu(m) temp(or)is spaciu(m). q(u)o
possis ex omni loco t(r)iticu(m) colli
gere. et recondita messe laboris
tui. tu ipsa seq(ue)ris. claues accep
tura horrei pleni pinguedine
animaru(m). ex q(u)o cottidie odor su
auitatis ascendit ad celu(m). in con
spectu s(an)c(t)o(rum) angelo(rum). Iulian(us) u(er)o ut
bon(us) athleta pugnabit et uincet.
nec aliq(ua)ndo uinci poterit. in q(u)o
castitas regnat. Erit eni(m) illi mul
titudo acquirendaru(m) anima
ru(m). Multa eni(m) eu(m) oportet p(ro) no
mine meo pati. multasq(ue) uirtu
tes et signa ostenda(m) in conspec
tu inimico(rum) eius. p(ost)quam in
uoce mea dica(m) ecce assu(m). Hec au

diens basilissa euigilans letaba(tur)
in d(omi)no. et conuocans multitudi
ne(m) u(ir)ginu(m) dix(it) ad eas. Uos gaudiu(m)
meu(m) et corona capitis mei s(an)c(t)e uir
gines. d(omi)no n(ost)ro uota reddamus.
et sacrificiu(m) laudis in corde con
trito hostia(m) iubilationis immo
lem(us). qui dignat(us) e(st) reuelare
mysteriu(m) absconditu(m) uia(m). et tem
pus accep(tu)m t(er)minauit. q(u)o casti
ficatas animas illi consignemus.
dilatione concessa. et ita q(u)oq(ue) con
siderans cellaria cordis sui ide(m)
habundantia(m) bono(rum) op(er)um eruc
tantia ex hoc in illud. hoc e(st) si in
hoc s(e)c(u)lo p(er)egnantes recte. de hac
uita migrau(er)im(us) ad eterna(m). ut nich(il) in
nobis habeant (ue)l cognoscant ille
potestates unde animas p(er)gen
tes ad celu(m) retineant. et du(m) scru
tant(ur) nich(il) inuenientes suu(m). re
uertant(ur) et timeant. uidentes
nobiscu(m) s(an)c(tu)m adiutoriu(m). et p(er)gen
te(m) sp(iritu)m castitatis sibi congauden
tem. Considerate et scrutami
ni archana pectoris u(est)ri. ut du(m)
temp(us) habemus liceat anima(m)
ab omni uicio culparu(m) defecta(m)
splendidi liquoris actu corp(or)a ba
ta restituere creatori. Hanc eni(m)
obtinuim(us) a d(omi)no peticione(m). ut
om(ne)s uos ante p(er)secutione(m) ini
mici. inmaculatas p(er)mitta(m) ad
regna celoru(m). u(bi) e(st) sponsus casti
tatis. d(omi)n(u)s ih(esu)c xp(istu)c. Q(ua)re uos

hortor sce sorores ne qd malicie
fermtu cordi remaneat. s; oms
donate uobis inuice. si qa habet
aduersus alia aliqd. ut pfecta co
rona anime et corporis uri reci
piatis. meq; matre integro nu
mero salutis ure uictrice reddatis.
hoc scientes qa nich ualet uirgini
tas carnis ubi habitat iracundia cor
dis. Hec psequente basilissa. locus in quo
erant comotus est. et columpna lucis
in conspectu eorum apparuit. sup
se titulu aureu habens scriptu.
et uox de columpna pcessit. et cu
splendore et odore suauitatis
igni signu crucis emicuit dicens.
Basilissa nominis tui auctore qd
scriptu uides lege. Tituli aut scrip
tura hec erat. Hec dicit primus et nouis
simus. Omis iste uirgines qbus tu du
catum pbes. uasa munda et accep
ta sunt oculis meis. nec quequam in eis
repbu inueni. quas mi a iusticie
igne pbatas uelut auru purissi
mu exhibuisti. uenite ad pmia uo
bis parata. Et hec du legerent. ui
sio ab oculis eorum ablata e. Tunc oms
gras referebant dno. q testimonio
sue maiestatis animas scas decla
rasset. Beata basilissa exultans in
dno dix. Gras t dne ihu q pugnas
carnales uicisti in nobis. Et adiecit
dicens. Insulto t diabole qui insidi
aru tuaru fructu pdidisti. Insulto t
serpens libido. qui uasa do dicata
nullis artibus abdicasti. Insulto
t sathan inanis magister mdacii.
quia de grege m credito nullus
e qui tecu peat. Insulto t ebrie
tas. quia pectora sobria uincere
n potuisti. Insulto t diabole. qa
pfecta qrentes nullis artibus nul
lis machinis ualuisti retinere.
tu solus tua pena letare. Vides
eni pda de tuis dentibus ereptam.
ad celorum regna ascendere unde
tu cecidisti. Oms ille potesta
tes erubescent. q nichil suu co
gnoscent in nobis. Hec cu gau
dio dicens. cepit uinea dni
rore iusticie maturata recon
dere. Ita diuina puidentia ad
impleuit. ut intra tempus pmis
su. oms migra[rent] ad dnm.
Beata u basilissa secura de repo
sito thesauro. hora sexta in o
ratione constituta soporata e.
et uidit multitudine uirginu
circit mille. que niueis cicla
dibus indute. regalibus [cor]onis cinc
te. cruce dni in manibus gestan
tes. ad basilissam dixeru. Hoc
responsu accepimus. ecce ex
pectam te. ut tu nos offeras
xpo. Euigilans basilissa. de
parata sibi gla letabat. Hec re
ferens sco iuliano. simul gau
debat in dno. Ita completu est.
ut constitutis illis in oratione.
beata basilissa migraret ad dnm.

Quā tellidit scī iulian sepulture dignissime. die noctuq; memor eī excubias spitales adimplens. Scs ū iulian. iulian florebat in dno. grā dni ita erat in illis. ut nullus eēt inferior q̄ n̄ aliū p̄cederet in uirtutib. nullā iracundiā ibi sol inuenit. aut reliquit. s; et si aliq̄s queq̄. in uerbo ledebat. n̄ accipiebat cibum. s; humilitati et fletu insistens. q̄usq; caritatē tenerent. Iulianus letabat studio filio℞. Tuc se un̄ q̄sq; dicebat incipe. q̄ndo finiebat. Hec agebant in ciuitate antiochia q̄ ē metpolis egypti. Adueniente aut̄ marciano p̄side in eadē ciuitate ita in furore saclegus ex arsit. ut n̄ ulla t̄ uicus ad remaneret ū ydolū n̄ poneret. ut si q̄s emeret t̄ uenderet. p̄mū ydolis sa crificaret. Cū urgueret iussio p̄sidis. ut un̄ quisq; imaginē iouis erigeret. 7 cū de fide scī iuliani audisset. 7 multos secū de hac religione haberet socios. q̄ pararent se ad mortē magis quā ydolis immolare. Tunc irat p̄ses cōuocans assessorē suū. iussit iulianū cuenire. ut cum omib suis scdm decreta p̄ncipū. ydolis immolarent. ne diuersis penis interirēt. Assessor ū cū p̄ncipe et corniculario pgunt ad iulianū. ad quē multitudo sacerdotū et leuitarum. t̄ omis ministri eccle confugerant rabiē p̄secutionis declinantes. Tunc nunciat scō iuliano assessorē et p̄ncipē cū p̄mario ciuitatis aduenisse. dix̄ ad eos qui erāt congregati. Nunc frs. q̄a appropiauerūt p̄sequentes nos. q̄uerit uelut aq̄ absorbere nos. armate frontē uexillo et scuto fidi. 7 firmato pectore iussit eos ingredi. et quia erat p̄mor ciuitatis filī. digne honorabat eū ordo ciuitatis. Dix̄ illi assessor. Puto n̄ latere te iuliane p̄ncipū statuta. ut una sit ap̄ nos do℞ cultura. Nā p̄ses audiens natiuitatē tuā nobili stirpe ortā. hoc decreuit ut scdm moderationē legū cū grā cuenias. Quā legē p̄ manib habeo tibi recensendā. ex q̄b ueritate cōpta reddas te generi tuo. ut p prius bonis tuis fruaris. 7 p̄ncipū amiciciā conseqūris. Iulian respond. Sapientiā tuā n̄ credo late. quia serpens n̄ mouet ex p̄p̄a sede. n̄ ex ore incantantis uera cognouerit carmina. Nā sic n̄ p̄ficit nec p̄ualet mouere serpentē

q carmina nescit. ita nec de
creta principum. nec philosoph-
ia iudicis qui in temporibus tempa
ius cognoscitur. ualere potuit ex-
colas mentes ad demonum cultu
ram declinare. Assessor dixit.
Ergo contempnis principum iussa.
Iulianus respondit. audiant
principum iussa qui ipsis militant.
nos autem qui regem in celo habe
mus. terrenorum principum iussa
non audimus. Assessor dixit. Et
possunt hoc gesta dicere. Iu
lianus respondit. Ipsa gesta p
sequuntur qui in hac uita spem ha
bent. nobis autem quibus crucifixus
est mundus. quid est cum foro.
Assessor dixit. Ut uideo desperasti
dete. ne uiuas. Iulianus
dixit. Istius multitudinis uul
tus simul mecum pendent in
dei arbitrio. nam qualem me uides lo
quentem. tales sunt omnes isti
tacentes. Unus nobis est dominus quem
confitemur. qui est filius dei uiui.
Assessor dixit. Hec que persequeris.
renuntio presidi. Iulianus dixit.
Que cognouisti. occultare non
debes. Nos vero parati sumus tem
poralem suscipere mortem. ut in
eternum uiuamus. quam putita tem
porali eterne uite mancipari.
Assessor dixit. Audio etiam episcopum et
omnem clerum aggregatum te
cum. Numquid et ipsi discipuli tui

sunt. Respondit. Non sunt dis
cipuli. sed parentes. Filios enim
ueram natiuitatem suscepimus.
Et quare dignum est ut filii cum patre
pergant ad regna celorum. Rediens
ad presidem martianum assessor.
que gesta sunt indicauit. Tunc
martianus consilio diaboli ar
matus. talem dedit auctorita
tem. iulianum solum suis obtutibus
audientieque reseruari. illos
autem omnes iussit in eodem loco in
quo erant igne copioso. cre
mari. Impletur quod iussio presi
dis. et omnes sancti ibidem consump
ti sunt. In quo loco diuina gratia
concessit. ut usque in hodier
num diem omnibus aduenientibus
tempore psal lendi tertia. vi.
.viiii. uespti nos et matu
tinos. ita audi ... ant mul
titudinem psallentes. sic in cor
pore manentes. et si quis his temporibus
eger aduenerit. quacumque egritu
dine fuerit oppressus absce
dat sanus. in nomine domini nostri
ihesu christi. Postquam sancti martyres uelut
aurum per ignem probati migrabant
ad regna celorum. nunciatur presi
di martiano impleta esse omnia
que preceperat. iulianum autem cu
stodia retineri. Tunc iussit
in foro preparari sibi tribunal. et
concurrit undique omnis etas
omnisque sexus aduenit. ut beatum

crificiis optimis honorate. ut huic rebelli suo iuliano ostendat uirtutem suam & homini necessario oculum reformet & ipsum sue culture inclinet. Ingrediuntur lapides ad lapides, iussu lapidis implentes. Qui cum ritu illo nequissimo demonia appellarent, ita acceperunt responsum in templis. Discedite a nobis quia igni perpetuo mancipati sumus. nam tantum ualet iuliani deprecatio ad dominum, ut a die qua ad hanc passionem comprehensus est nobis pena centuplicata est. & in tenebris clausi retineamur. Quomodo lumen reddimus quod non habemus? Tunc egrediuntur sacerdotes, falsa promittentes. Sanctum autem iulianum nichil latebat & oratione facta, dixit ad presidem. Festina celeriter ingredere templum, uocant te dii tui. Tunc marcianus licet non uoluntate sed inuitus, cum ingrederetur templum. uidit symulacra omnia comminuta & in puluerem redacta, ut quasi fuerant. omnino non parerent. Preses hec uidens, cecatus a diabolo clamabat. O maleficia & sic prevalentia carmina, ut uirtutes deorum superent. & preciosa numina in puluerem redigerent. Sed nec deorum paciencia laudabilis est, qui iniurias sibi irrogatas sustinent. ut rebelles suos paciendo sibi subiuget. Hunc autem magum uideamus si pollicitationis sue impleat effectum, ut oculum ictu percutientis extinctum sola inuocatione dei sui restituat. Et dixit ad iulianum. Pacientissimos deos te superasse gloriaris, quorum pietatem circa te minime cognoscis. Hec sopito multa loquendo promissum perfice. Sed ne hoc magicis artibus exerceas. lotio te iubeo perfundi, per quod omnia maleficia fugantur. Iulianus respondit. Hoc quod facturus es. non ad iniuriam meam. sed ad laudem domini mei pertinet. ut oculum presidis sanitati restituat, & lotium in odorem nectareum conuertat. Cumque eum perfunderet. ita completum est ut dixerat, ut non lotio sed balsamo aut cynamomo eum putarent perfusum. Ad quod miraculum licet incredulus. marcianus tamen tabescebat. Sancto iuliano quoque super oculum extincto[...] eius crucem saluatoris faciente statim ita restitutus est. quasi nichil fuisset passus. Sed hec [...] omnia non dei uirtutibus facta esse credebat marcianus. Ille uero oculum recipiens. clamabat dicens. Vere deus est christus. ipse solus adorandus, dii autem tui uere demonia manifestantur. Qui cum

talia p̄sequeret᷑. iussit eū mar
tiani gladio interfici. Quē nul
lus dubitet cruore sanguinis
sui pfusū. sub cuius ore dn̄s ihc
xp̄c s mrēm c̄secrauit. ad lau
dē et glām nominis sui. Scm̄
v iulianū iussit imp martia
n dūsis penis afflictū. 7 uin
culis ferreis p omīs art onera
tū. sub uoce p̄conia circuire
ciuitatē dicens. Hoc merent
rebelles deoꝝ. et p̄ncipū con
temptores. Cūq; uenisset ad
locū. ubi filius p̄sidis studebat.
tunc puer ad condiscipulos
suos dix. Rem uideo inaudi
tā. Qui dixerūt. Quid uides?
Qui ait. Reū illū xanū
quē ducunt ore frenato. ui
deo multitudinē albatoꝝ cū
illo loquentē. et coronā de lapi
dibus p̄ciosis sup cap eius. cuius
splendor huius aeris lum ob
tundit. et alios tres uiros cū
comis aureis. q uultū habēt
in similitudinē aquilarū su
p eū excubias celebrantes.
et m dignū uidet᷑. q̄a opor
tet huic tali dō credere.
qui sic suos cultores tue
tur. et credite m q̄a meis
confessione delector. et ta
lia pati desidero. si uolue
rit ds eius ee ds m̄s. Hec au
dientes condiscipuli eius t

magister. turbatus ē ualde.
Quē blando sermone corri
pientes. ab intentione re
uocare uolebāt. Timebāt
aūt. q̄a unicus erat patri. Dix
puer. Uere magnus ē ds x̄anoꝝ.
quē credere consilio salu
tari decreui. Ipse ē ds ue
rus. q credentes in se n̄ de
serit. Talis ē glā uite huius.
sicut uento extensus. ple
n apparens. 7 intus ē uacu
us. ita ē glā huius sc̄li. in q
nos temporalē habemus.
licentiā. et et̄nā di sapien
tiā t potentiā n̄ agnosci
mus. Volumus erecti dn̄ati
onē exercere. et dn̄atorē
uerū qui ē in celis corde
increduli n̄ agnoscimus.
Quāto nobis meliora sūt pec
cora iumta et canes. qui
uocē dn̄oꝝ suoꝝ cognos
cunt. nos u facti rationales.
creatorē nr̄m colendo la
pides et ligna n̄ agnoscimus.
Sufficiat m huc usq; errasse.
iā n̄ errabo. qd m defuit.
ostensū ē m. Temp accep
tū inueni. quare n̄ labo
rē. ut accipiā temp sine
tempore. fruar luce sine
fine. contēpnendo uitā lau
dabile. et̄nā ad g̃rā. nā im
pedimta huius mundi sepat

...OTECA ... UDINE

adeo. potestas u temporalis. t
que iubet dignitas successione
finit. et uita ipsa temporalis que
subiacet casibus malignis non sub
iacebo. nec mortem pertimes
co. Hec uera gloria est. et nobili
tas generis mei. pro tali domino pa
ti. pro quo cum torqueor. numquam ab
ipso dimittor. quem dum con
fessus fuero. a bono non dere
linquor. et pro ipso in me omnia
hec tolerare non dubito. Hec
cum dixisset filius presidis proiec
uolumina. et ipsas uestes
quibus indutus erat iactauit a se
et dixit. Polluta uestimenta
mea sunt. addi hominem prepara
re michi est necesse. Nudum me
mater huic seculo de utero suo
fudit. quod mundi est. mundo
relinquam. Et per plateas ciui
tatis cursum arripuit. Qui
dum ad locum ubi sanctus iulianus tor
quebatur ueniret. quia iusse
rat impius ut per omnes plateas
et uicos ciuitatis diuersas
penas pateretur. tunc puer
prostratus ad pedes sancti iuliani
clamabat. Te agnosco pa
trem secunde natiuitatis. quem
michi dominus christus sic clarificatum
ostendit. Martianum uero ge
nitorem meum. inimicum ue
ritatis dei cultorum persecutorem
abnego. et despicio. et adhe

rens. opto per christum salutari meo.
quem usque modo ignoraui. simili
modo pati. quod cetu. Hec uidentes
qui illum torquebant. milites con
tremuerunt. statim sermo eorum et
sensus defecit. Doctores uero stu
diorum fugierunt. totaque ciuitas
utriusque sexus ad spectaculum
tante rei. cognoscendo con
currebant. omnis cognoscentes
presidis filium sancto iuliano adhe
rentem et talia proclamantem. Uni
uersi populi cognoscite me quia
ego sum presidis filius. qui cum patre
sanctorum ueneranda corpora paterna
potestate elatus despiciebam. sed
hec que miramini immutatio
dextere excelsi. laudabilis est.
Hec feci. ignorans dominum audiui.
et cognoui dominum. immo cognitus
sum a deo. Diis abrenuntio. pa
trem et matrem abnego. diuicias
superfluas respuo. christum confi
teor. beati iuliani me sequipe
de testor. Quid tardatis mini
stri et milites. Ite nunciate
parentibus meis. me dominum uiuum
cognouisse. demonia execror.
Parentes uero hec audientes. ut
cera in igne tabescebant. Con
fluxerat enim innumerabi
lis populus iubet filium suum a iu
liano segregatum sibi restitui. Domini
uero misericordia ita affuit. ut siquis uel
let manum suam mittere. ut eum

subiacet et morte finitur. Illum debeo credere dominum uerum et uiuum christum.
cui si similatus ero nullus michi ueniet successor. cuius eternitati si sociatus
fuero casibus

separati a complexib(us) sci iulia
ni. statim ɔtinebant manibus brachia eius. iubet eos simul ad
se pduci. & dix ad iulianum.

Tu es qui spei mee fructu magi
cis auferre contendis. qui te (artib(us))
neru pectus illicitis carminibus
alienasti. & genitore effectu ne
gare compellis. Ad hec pat pu
eri, pueri & mat aduenit. cum
omni familia sua utriusq; sex
circit. v. milia crinib(us) solutis.
uberibus nudatis. lacerato pec
tore uoces dabant ad celum.

Tunc pses hec uidens. scidit ue
stimta sua lacerata facie clama
batq; ad iulianu. Iuliane cru
delis. aspice dolore patris & matris.
aspice tante familie planctu.
& a magicis artib(us) absolue inno
centem. ut & nobis unicu red
das filiu. & tante familie dnm.
ut & ego pte impatorib(us) sugge
ra. & culpa bachante abscedas.

Iulian respondit. Suffragiis
tuis op n habeo. nec ab impa
torib(us) tuis dimitti desidero.
s; hoc rogo dnm ihm xpm.
ut una cu isto agno de lupo(rum)
uisceribus nato & omniu q cre
dituri sunt martirio comple
to. suscipiar in eo(rum) numero
qs tu innocentes igne consu
masti. na iste qui exte nat fue
rat, mecu renat e credendo.

etate habet ipse pse t respon
su det. ipse genitricis aspiciat
lacrimas. ipse uberib(us) qbus nu
tritt e doleat. Celsus puer dix.

Contingere assolet ut de spinis
rose nascant. nec amittat odo
re suauissimu rosa nata de s
pinis nec frui q me genuit
rosam spinaru. remittas acu
leis. Ergo ut consuetis paren
tes pungite & odore suauita
tis credentib(us) pparate. uobis
obediant qui pire parati s.
me imitent qui de tenebris
ad luce transire contendut.

Hoc scire debetis quia ego p xpo
dno meo nego uos parentes.
uos u p pt deo(rum) uro(rum) cultura.
filiu tormentis affligite. Credo
eni p ista tormta & tempale
morte uita etna acqrere. nec
plus facia uos qua me. nec amo
re urm ppono etne leticie.

Quid mora differtis. Accede
tu marciane quasi incredu
lus & crudelis pat. n qs fuere
pat abraha apphende gladi
um. xpo filiu uictima offer.
S; si te uiscera pietatis uincut.
dirige me ad seuissimu pnci
pe tuu. ut ego p dno meo ihu
xpo ornamta mrii penis ad
implea. Hec audiens pses dix.
Custodia publica & puata re
cludant. & q necesse e mini

BIBLIOTECA CIVICA

in singulas cuppas repletas
pice. sulphure 7 bitumine ē
cremarent. Qđ si aduersus
hec magicis artib; p̄ualuerit.
habebis licentiā q̄licūq; uelis
eos affligere pena. Accepta auc
toritate p̄ses iussit s̄ in foro
sedē parari. 7 accersito iulia
no cū sociis suis dix̄ ad eum.
Nichī de salute ur̄a tanto tem
poris spacio cogitastis. Iulia
nus respondit. Cogita
tus nr̄ q̄ fu [as filii] it ab ini
cio in q̄ cep. in hoc fi
nit. Sed si aliquid excogitasti
penarū exerce. Preses dix̄. Au
distis quid de uobis deт̄minaue
runt inuictissimi p̄ncipes. Pu
er celsius dix̄. Audisti nec dicen
de pat̄. penā quā p̄parauit d̄s
diabolo. & uobis qui effecti es
tis angli ei?. Et iulian? respond̄.
Quod iusserūt p̄ncipes tui exerce.
Cūq; hoc diceret. corpus fere
bat̄ p plateā ad sepulchrū. Tc̄
p̄ses cecato corde. iussit reuoca
ri corpus. 7 in medio foro de
poni. 7 dix̄ ad iulianū. Magist̄
ur̄ xp̄c antequā crucifigeret̄.
dicit̄ mortuos suscitasse. Hic
apparebit si uere d̄s ē. si uos
istū mortuū suscitaueritis
ad uitā. Iulian? respond̄. Quid
p dest ceco q̄ndo sol orit̄. Pre
ses dix̄. Parce fabulis. & si q̄d
p̄uales tu. āut d̄s tuus istū mor
tuū suscitet. Iulian? respondit.
Licet infidelitas ur̄a hoc n̄ mere
at̄ a dn̄o. s; q̄a temp? ē ut manife
stetur uirt? dn̄i. nec impossibile
ē fidele p missū ab eo dn̄o creden
ti. quia quicq̄d eū peto n̄ m̄ nega
bit. Statī aut̄ iulian? oclōs in ce
lū defigens. uni? hore spacium.
facies ei? mutata ē. & facta ē sic̄
nix. & his uerbis corā omnibus
uidentib? fudit orōnē ad dn̄m.
Dn̄e ih̄u xp̄e q̄ es uerus fili? dei
uiui. q̄ in p̄ncipio nat? es de pat̄e.
& in nouissimo mundi carnē
de uirgine assumpsisti sine se
mine. aspice de sūmitate celoꝝ
& ad confusionē inimicoꝝ tuoꝝ
ad corroborandā fidē. creden
tib? inte. 7 que opatus ē posit?
in t̄ris. exaudi nē in celis. 7 su
scita hc̄ mortuū. ut uiui n̄ mo
riant̄. s; mortui reuiuiscant.
Et cōpleta orōne. dix̄ ad mortuū.
Tibi dico t̄ra arida in ipsi? nomi
ne qui q̄triduanū lāharū suscita
uit. ipse t̄ imp̄at surgere su
p t̄rā. Hec cū dixisset. surrex̄
mortuus & clamauit. O accep
tabilis oratio. 7 in maculata
uirginitas. ū ducebar. & un
de huc reduct? sū. Irridebat
eū p̄ses dicens. Unde reduct?
es. Expone. Respond̄ qui re
surrexerat. Ducebar nescio

aq̄b' uirif q̄rū ſtat' erat ut gigaſ. aſpect' horriduſ. oculi ut fornaceſ ignis ardentiſ. denteſ eorum ut denteſ leonū. brachia ſic̄ trabeſ. ungueſ ut aq̄larū. in q̄b' nulla miā ē. Hi me letanteſ ducebāt in infernū. Et cū iā ppe puteū abyſſi eēm. adhuc exſpectabatur: ut caro mea t̄re redderet̄. ex q̄ ſūpta ē. quia nec iuſta. nec impia anima mancipat̄ loco debito. ñ caro eiuſ in q̄ uix̄. ſeu male. ſeu bene t̄re reddat̄ ex q̄ formata ē. At ū fecisti corp' meum reuocari. & beat' iulian' oronē fudit ad dn̄m. inferni omnis turbat' ē. & uox de throno dī audita ē dicenſ. Ppt̄ dilectum meū iulianū reducat̄. q̄a in nullo eū uolo contriſtari. in quo ſic̄ pat̄ & ego. & ſpc̄ letam̄. Et uener̄t duo in albiſ induti. & tuler̄ut me de ciuitatu eorū. & huic luci reddider̄ut. ut peū qui me ſuſcitauit agnoſcā uerū dn̄m p' mortē. quē ante denegabā. Hec audienſ p̄ſeſ turbat' eſt. ita ut diſſenſio fieret. iuſſit eū cū ſcīs recludi. & clauſtra anulo ſuo ſignari. Quē iulian' fecit baptiſmi grām c̄ſeq̄.

Martian' ū fecit penā quā imperatoreſ iuſſerāt p̄parari. ordinantur cuppe. implent̄ pice & bitumine. aggregant̄ onera lignorū & ſarmītorū. Et cū educerentur de cuſtodia. iulianū & filiū p̄ſidiſ. una in uinculiſ tenebant. ceteri ū onerati uinculiſ. catenis t̄hebant̄. Ad hoc expectaculū omſ una uoce dō ymnū cantabāt. Bonū ē q. h. m. d. u. d. i. t. Quorū aſpectū omīſ etaſ. & pulc̄tudinē mirabatur. quorū mtes ad fletū conuerſa pietaſ inclinabat.

Clamabat̄ ab omī etate. inconfuſi u[illegible] ri clamabāt. O iniuſticia quī[illegible] impietatis. & noſ filioſ habem̄. Mulieres ſolutiſ crinib' clamabāt. O gemit' amarior felle. ut q̄d iuben tur igne cremari. O poteſtas ceca que nec uiuiſ parcit. nec mortuoſ reſurgenteſ audit. Tūc iulian' petiit ſilentiū. & dix̄ ad pplm. Uidete ne phibeatiſ fieri. Sinite noſ ſplendidioreſ effici auro pignē. hoc ſcienteſ q̄a uidebitiſ noſ omſ creduli & increduli igne conſūmato ſic̄ nē uidetiſ. Quib' p̄ſeſ dix̄. O deſpata uoluntaſ. p quā dec' iuuentaſ ad interitū ppat. neſcio q̄ carmine ſic alienate ſūt m̄teſ. conuertimini. & tandē pura ſalute. diiſ inmortalib' q̄ laborāt p uobiſ ceruiceſ ſtectite. Quod ſi uolueritiſ. ego obtinebo ab impatorib' ſine ali

qua persecutione religionis uestre uos et cultores. tantum ut nec unicum filium meum dulcem cum talibus ac tantis in ipso flore uernantibus igne cremari faciam. O insanabilis dolor pectori meo. quem primum plangam. cum omnium decora sint corpora. fili dulcissime. plus considero uultum tuum. O iuliane omnium magister quam multa bona tribuis ut filium proprie negando patrem nec matrem agnoscat. Et ad filium conuersus ait. Utinamque peas fili dulcissime ex ore tuo uerbum audiam. Ecce uenit et mater que partus sui dolores istos quos non sperabat inuenit. Ecce et innumerosa familia que te esse dominum gaudebant funeri tuo ualedicturi aduenerunt. Audiens puer celsius dixit. Lugeant te esse. nos autem quos conspicatis ad regna celorum pergere lugere non debetis. nam nos omnes tamen sibimet per ignem. et illesi uobis apparebimus. Demones uero quos colitis. et illos quos imperatores dicitis. ac si purgamenta despicimus. Preses dixit. Ipsa est contumax audacia uestra. que uos non dimittit uiuere. Celsius puer dixit. Quod postulo intrepido corde. petitioni mee tribue effectum. Preses dixit. Quicquid uolueris pete. Celsius respondit. Cum me uideris illesum de igne exi[...] re permitte ad me uenire matrem meam. ut habeam cum ea consilium tribuo dilatione concessa. et forsitan nec me nec illam amittes. Hec audiens maritus urgebat fieri. Imperator preses dixit ei. Si ex igne illesus exieris. quod fieri non credo. faciam quod desideras. Qui dum non potuit tolerare uidere incendium filii sui. assessorem reliquit. qui iussa impleret. Ipse uero scissis uestibus cum uxore prope mortua. domum reuersi sunt. Fit luctus ingens. lugebat parentes filium. serui dominum. nec erat qui consolaretur. Assessor uero mun sibi iniunctum adimplet. iussit singulos in singulas cuppas deponi. Puer uero [...] celsius qui a latere sancti iuliani numquam disiunctus fuerat dans illi pacem ad proprium supplicium properabat intrepidus. Cumque mitterentur in cuppas super posita stuppa et accenso igne. eructuabat flamma excelsior ab illis quam amplius cubitos. xxx. De medio igne ita multitudo psallentium resonabat. quasi uox aquarum multarum. Consumptis autem cuppis igne — subito apparent sancti sicut aurum rutilantes et canebant. Transiuimus per ignem. et a. et e. n. i. Ignis uero ardens atque coruscans. tum uirtutis sue oblitus est. ne sanctos dei lederet. dno

aduuuante. Hec audiens p̄ses
quia igne consūpto nullus de
scīs lesus ē. cū uxore ⁊ familia
ad spectaculū ꝑpat exitū rei
cognoscere. Et dix̄ ad iulianū.
Obtestor te p dn̄m tuū. unde tantā
uirtutē maleficior̄ nostror̄. Iulian̄
respondit. Quia p dn̄m meū testa
tus es. q̄ ē horū mirabiliū auc
tor: referā qualit̄ possint disce
re. qui talia maleficia deside
rant sic ⁊ ego. ut hui᷒ carminis
sc̄i efficiant̄ auctores. Si q̄s sela
uerit ab omnib᷒ actionib᷒ sc̄li.
fit alien᷒ ut solā uocē dn̄i audiat
dicentē. Si q̄s uult p̄ me. u. a. s.
nich amori xp̄i p̄ponat. nichil
aliud desideret. n̄ qđ ipē dn̄s p
mittit. n̄ consideret patrē. nec
matrē. nec cetā q̄ nouerit intel
ligentes. ante omnia u̅ q̄ pau
perū curā sollicite agūt. q̄ con
tenti sunt esurire. ut aliū satu
rarent̄. Satis enī dō acceptū ē
mun᷒ qđ indigens saturatur:
qđ ira n̄ pficitur: ⁊ malū p ma
lo n̄ reddit. q̄ a n̄ dr̄ sc̄s ante
quā fit. multi enī dicunt̄ quod
n̄ sunt. ⁊ multi sūt sc̄i. ⁊ n̄ de
his dr̄ qđ sunt. sꝫ humi
litate ⁊ grā ab omnib᷒ se sciri
nolunt. ut ab illo recipiāt mer
cedē q̄ nouit quod sunt. Hi ta
les caritatē quā ego noui disce
re possunt. n̄ solū in hoc corpe

degentes hanc merent̄ grām.
sꝫ etnā cū dn̄o collocat amici
ciā. q̄ p̄mū edocti a xp̄o. alus
subministrāt. donū in se colla
tū. se p̄mū lucrantes. deinde
pximos facientes q̄ dicūt. qui
illatā s̄ iniuriā plaude putāt.
qui iniurie temp̄ n̄ reseruant.
qui reconciliantes se pximo.
⁊ pximū sibi sic offerre xp̄i
munera. q̄ humilitatē obtinēt.
qđ ē culm̄ omīū bonor̄. P̄ses dix̄.
Ut q̄d ita insipiens es. ut hui᷒ ui
te leticiā fugias. ⁊ ad tantam
iniuriā temetipsū inclines.
Iulian᷒ respondit. Hoc ego semp
optaui. Tc̄ p̄ses ad filiū suū dix̄.
Ecce matrē tuā sic postulasti
t duo cū ea habes induciā. ad
hec omnia t̄ parata ē. ne te
unicū filiū amittat. Celsius
resp̄. Isto t duo mat̄ m̄ conces
sa. nulli licebit int̄ ēē. P̄ses
dix̄. Sic uis ita concedo. reclu
dant̄ custodia p̄uata. Tunc
recludunt̄ sc̄i custodia. cū
matre pueri. Sc̄i u̅ hac orōnē
fundunt ad dn̄m. Tu dn̄e qui
presciuis es futuror̄. q̄ transac
ta uelut p̄sentia conspicis.
q̄ mites pbas n̄ etatē. tu dn̄e
api oculos cordis eius. ⁊ ac
ceptabilē fac t̄rā. ex qua susci
piens fructū. letari dinosceris.
Et statī cōmot᷒ ē loc᷒ in q̄ erant.

sci orantes. ac fulgore argenti septies splendidior emicuit nec odor defuit scis. & uox psallentiū in aere sonabat.

Vere pi ē ds q iustificat animas peccatrices. & q̄b opib hec ui dens mulier clamabat. Nū quā in dieb meis. hc tantū su auissimū odorē sensi. Nā sicut lilioꝝ ac rosarū ac crocoꝝ necta rei. & balsami ac nardi redun dat. His tantis suauissimis odo ribus ita sum refecta. nec aliquid aliud in corde meo cognosco. ñ ipsum dñm confiteor p quo filꝰ meus agonizat. Hec audiens iulian dix. Beata tu arbor di nosceris credentib. que sic fruc tu tuo medicinā celerē conse queris. Nā talis ē medicꝰ q tuā suscepit sanitatē. ut ñ secan do uulnera tua sanet. s; pban do. Celsius puer sc̄bsecutꝰ ait.

Verā te matrē m̄ pfiteor: uerā genitricē agnosco. Nec tu amit tis filiū. nec ego matrē. si unā mecū adillū tendas. Respondit mulier cuꝰ intimi pectoris pec toris diuina grā iā illuxerat.

Cognosce mi fili iā nich amori ei ppono. quē tu sic diligis. p q re qcqd necessariū saluti mee agnoscis exerce. Respondit pu er: Corde credit ad iusticiam. ac q̄a ore confessio fit ad salutē hoc de ē ut purificationē bap tismi accipias. p quā possis ha bitaculū spc̄ sci fieri. Respond mulier: Ecce nos omīs claustra obtinent & multū custodie circūuallant. nec intrt nec ex ituis pmittit. qm̄ inueniemus hc tale hominē qle m̄ pponis.

Iulian respondit. Hic habem scm ac uerū x̄ sacerdotē q te purificet. tantū ē ut abneges dos patie tue ac unū credas q regnat in celis. qui unꝰ ē in trinitate. ac trinus in u nitate. sub cuꝰ impio impant pncipes. cuꝰ grā confirmant duces. cuꝰ tremore contremis cunt gentes. cuꝰ impio opiunt celi nubibus. ac dant tre pluuiā. ipsius splendore illuminant ceci. tenebre incredulitatis fugant. Mulier respond. Qui hec ñ ita credit. ferreū possidet pectꝰ. nec humanū sensū gerit. s; pecuale. Tunc sci grās refere bant. dño. qui dignatꝰ ē de lu poꝝ faucib ouē pditā liberare.

Cui tm̄ iulian dix. Ita credis ut audisti. Respond mulier:

Ipsū uiuū dm̄ credo. quē p tuā pdicationē cognoui. q certis limitib fix mare. qui celū sus pendit ipse ē dns ihc xp̄c. quē relicta uanitate credo. cupiens hac uita temporali carere. ut adilla etnā uitā merear uobis-

cū attingere. Cūq; hec dixis
set mulier: locus inq̄ cont̄
mutt. erant & audita ē uox
in aere dicens. Credidi ꝓpter
qđ locut⁹ sū. Responderūt omīs
sci. amē. Tunc beat⁹ antonius
pbr baptizauit eā. quā uene
rabilis celsius fili⁹ eius suscep.
& pat̄ ei⁹ in baptismi grā fact⁹
est. p̄stante dno nro ihu xpo.
Cūq; desalute baptizata fuisset
& omīs desalute eius gauderēt.
uox audita ē decelo dicens. Vi
rilit̄ agite. & confortet̄ cor ue
strū. Hec audiens scs iulianus
dix̄. Uox q̄ intonuit aurib nrīs.
ꝑnuntiat uobis futurā passio
nē. & diuersa genera tormtorū
que ad uersus nobis cogitat
inimic⁹. ꝑ qua re fidi urē cur
sum dno cōmdem. q̄ potens ē fi
dē nrām seruare ut cursu con
summato repositā coronā iusti
cie recipiam. Cūq; hoc cogno
uisset factū impius martianus
uxorē suā mrib sociatā. iubet
illos int̄ domū exhiberi. & dix̄
ad celsū. Matrē tuā sub hac ra
tione postulasti. ut t̄ consen
tiret. Quid gestū sit cognosce
re cupio. Puer respondit. Grās
ago dno q̄ uoluntati mee fruc
tū ita compleuit. ut in etnū
possideā matrē. & illa me fi
liū am̄ cognoscat. Nos pamo

re xpi in hac uita spē n̄ pponi
mus. Ꝓ qua re nec ego te agno
sco patrē. nec illa te maritū.
Tunc p̄ses ira repletus. iussit cō
p̄hendere mulierē. Ad quā cū
appropiassent ministri. facti
sunt ceci. Audiens hec martian⁹.
iussit eos in ima carceris recludi.
Alia u° die sedens p tribunali. iussit
uiginti milites adduci. & tradidit
decollandos. vii. u° fr̄s igni tradi
p̄cepit. Quod cū factū eēt. mar
tiriū consūmauerūt. in pace.
cū gaudio & exultatione ꝑgen
tes ad xpm. cui ē glā in scła scłoꝝ
amē. Scm u° iulianū cū antonio
pbro & matrē cū filio. & pu
erū quē infern⁹ reddiderat suo
iudicio reseruauit. & sedens p
tribunali in foro. iussit eos ad
duci. Et conuersus p̄ses ad
iulianū dix̄. Tecū iuliane ser
monē penit⁹ n̄ habeo. Et tm
dix̄ ad antoniū. Tu es antonius
quē xpiani papā suū eē testant̄.
Constat te hui⁹ magice artis eē
auctorē. Beat⁹ antoni⁹ dix̄. Grās
ago dno meo ihu xpo. q̄ huius
grē sue me fecit ministrū. P̄ses
dix̄. Uere tu m̄ dic q̄ sit magica
ars tua ut sic coniugia separe
tis. & filios a parentib disiunga
tis. bonā istā uitā abnegare &
horrere ꝑsuadetis. & dii ꝑuos
in mortales blasphemantur.

Que ē audacia uṝa qui tantū ꝑua
lu iſtis ad decipiendū ppl̄m. ut
& gloriemini uos mortuū ſu
ſcitaſſe. & innocentū pectora
irretiſtis. Antoni pb̄r dixit.
O ptauerā q̄dē ut iudicē huius
agonis nr̄i iulianū t̄ puocares.
& ab eo reciperes responsum. Sed
quia unus ē dn̄s ih̄c xp̄c qui tan
git organa cordis nr̄i. ꝑcontat
es que uoluiſti. audi nc̄ & ame
que inquiris magiſt̄ & auctor
magice quā a nobis dicis exer
ceri. Hoc nobis p̄ceptū dedit.
ne margarite a nobis p̄ciose ān
porcos mittant̄ q̄ n̄ uenit pacē
mittere ſ; gladiū. Uenit aūt ſe
parare filios a patre. & t alio loco.
Qui plus fecerit matrē aut pa
trē. aut uxorē. aut filios. & di
uicias plusquā me n̄ pot̄ m̄s
esse discipulus. Hanc uocē au
diens filius tuus. n̄ fecit te pl̄
carnalē genitorē. quā xp̄m cre
atorē. Similit̄ & quā dicis tu
am uxorē. hac uoce compta.
contempsit te mortalē. & hoꝝ
tempalē. ut p xp̄m inmortalē
etnā uitā ꝯsequat̄. Ecce nich ue
ri cognoscere potis. Hoc audiens
p̄ſes. iuſſit eos recludi. & conuo
cans ad ſe sacerdotes dix̄ eis. Or
nate uenerandū locū iouis cui
ē ꝯſuetudo semel in anno patē
fieri. ubi ueneranda numina di
noscunt̄ iouis. iunonis. ueneris.
& minerue puras constructas
imagines q̄b cupido delectabi
lis ministrat & incensa p̄pat.
Hec audientes. ut ꝯsueuerūt p̄pa
rant hostias. & patefacto templo
uniuersō multitudo ꝯuenit.
ad miraculū. Tale erat op̄ fabri
cę ut n̄ marmoreis tabulis ſ; ar
genteis parietib; & pauimentū stra
tū. splendore auri purissimi &
lapidib; p̄ciosis & margaritis
crisparet. Ingressus marcianus
templū. iuſſit ſcōs di adduci.
q̄bus dix̄. Ecce nc̄ iuliane & tu
antoni temp adueniit. ut & uobis
& sociis uṝis salutē conseq̄mini.
Hoc enī eligite pura salute. ut in
isto templo doꝝ tā tribili inmor
talib; numinib; thura incendatis.
Qd ſi adhuc in ipsa contumacia
pſeueratis abnegantes dos. di
uersis penis uos int̄fi ciā. & q̄re
iuliane quia constat te ēē auc
torē hui ſceleris. accede ppicia
dos t̄ inmortales. Iulian̄ respond̄.
Tu iā nom̄ habes. ſ; quia uideo tēp
ut & nos salutē ꝯseq̄m̄. & numi
na a nobis honorent̄. fac om̄s doꝝ
sacerdotes int̄ adēē ut cognos
cant quale eis sacrificiū offerim̄.
Et rīm dix̄. Bene ualeas optime
p̄ſes. q̄ tale nobis temp adlau
dē & gl̄am acceptaris pſuades.
Non piget. Nā ido distulim̄ ut

in isto templo miraculum quod ha
beas magnum sacrificem. Tunc pre
ses quo ordine diceret non intellexit.
dixit eis. Gaudeo quod et si tarde
respuistis uanitatem, diis immo
lantes. Tunc iussit omnium sanctorum
uincula auferre dicens. Turpe
est uinculis teneri, qui a deo ceperunt
eis esse propicium. Cumque exhonerati
essent uinculis, dixit ad celsum et
ad matrem eius. Accedite et propicia
te uobis deos. Respondit mulier.
Non faciat mihi deus uerus quem cogno
ui. ut uanitatem cum colloquio habe
am. Hec autem que dicis pigno
rantiam feci. Preses dixit. Est hora si
uultis. Sanctus iulianus dixit. Appropie
mus ut salutem consequamur. et sit
innocentia sancti superuenturi
qui facturi sumus hodie. Ingressi uero tem
plum uexillo crucis armato fron
te ait iulianus. Quid precipis. Omnes
diis sacrificium offeramus. Preses di
xit. Omnes quos uideas inmorta
les sunt, et presentes sunt in uirtu
te. et non inuident sed incultoribus
suis. Tunc sanctus iulianus et antonius
presbiter fixis genibus talem fundunt
orationem ad dominum. Deus qui es ab inicio
sine fine sine tempore. qui in eternum
possides nomen. qui non in manu fac
tis hominibus delectaris. requies
cis in corde mundo. qui per prophetam
dixisti. Omnes dii gentium demo
nia. dominus autem celos fecit. deus tu

autem solus. Deus abraham. deus ysaac.
deus iacob. qui in sapientia tua
fecisti celos. fundasti terram. con
gregasti aquas maris. terminum po
suisti quem non transgredietur. quem mur
murat undarum sua uoce col
laudant. quem diuersarum uo
latilium garrule suauibus uocibus
laudant. cui omnia tuo arbitrio
creasti. aspice nunc in subuersio
nem prophani huius. et ad tantas de
monum thecas. et tantorum istorum cul
tuum frange audaciam. et ad nichi
lum redigantur. hec omnia in quibus
glorantur. ut te solum agnoscant.
et glorificent in te qui credunt in te.
nomini tuo. et ihesu christo filio tuo.
quem cognoscimus tibi coequalem.
et coeternum in unitate spiritus sancti.
et in secula seculorum. amen. Cumque dixis
sent omnes christiani amen. statim
templum submersum est. ut quod
affuerat non pareret. et multi
tudo sacerdotum circiter mille
cum templo dimersa est. et ma
xima pars paganorum simul in
teriit. Ignis uero ibidem eructuat.
usque in hodiernum diem. Tunc
beatus iulianus dixit ad presidem.
Ubi sunt manufacte imagines
demonum in quibus glabaris. ubi
pulchritudo templi inuocato
nomine christi. Hec omnia intra
dimersa sunt. et sicut illa uter
terre recipit. ita et uos et im

pastores uros et oms cultores
demonu ppetuus accipit in
ferni. ubi ignis etnus. 7 uermis
n morit. ubi corp ad penam reno
uat. ubi mia qrit 7 n inuenit.
Hos 7 auctore urm diabolu hic
talis loc expectat. Preses dix.
Uirt et carmina magica sic
pualesce possunt ut et ia tre
sin apiat. et tanta bona aufe
rat. Iam n miserebor. ia n par
cam antequa gladio peat dox
pena me saciabo. Iubet im
pi scos di incarcere claudi.
Et cu in laudib epularent. ip
so medio noctis silentio adue
nit multitudo scox cu sacerdo
tib qui ia martirii palma tum
phabant oms stolis albis indu
ti. int qs. xx. et vii. germani
et beata basilissa cu choro uir
ginu. in q multitudine sola
uox aetia declarabat. Tunc
sca basilissa alloqt sem iulia
nu dicens. Regna celox pate
facta sunt. et hoc pceptu ac
cepim a rege etno. ut hodie
te cum sociis tuis cu patar
charu et aplox gliosis choris in
numero scox. cu ppetua leti
cia collaudandu. Et tcio au
dita e aetia. et uisio ab oclis
eox ablata e. Alia die sedit in
foro. et excogitat neqssimus
serpens noua et infinita gene
ra tormtox. iubet ut eis digitos
de manib 7 pedes licinio exo
leo infuso ligari. et igne sub
poni pcepit. Cumq; factu fuis
set. licinis consuptis in macu
la pmanebat scox caro. Tunc im
pi martianus iussit sco iuliano
et celsio filio suo cute capitis
auferre. antonio u pbro et ana
stasio que infernu reddiderat.
oclos effodi. Sca aut mat cel
sii. qua ds sciebat n posse tole
rare. cu iubet eculeo applica
ri. siqs se uoluisset de ministris
ad ea adiungere. cec efficiebat.
Scos aut suos dns ita illuminau.
et curauit. ut omib appareret.
quasi nich passi fuissent. Tunc
ut uinci se uidit martianus.
fecit amphiteatru ppari. 7 iu
bet scos intromitti. et dimitti mul
titudine feraru. que nullu ex
eis ledentes. s; in singulos cur
rentes. pedes scox lingebat. Hec
uidens martian. conuocans ma
gistrat ciuitatis. 7 iubet oms
custodia pscrutari. psonas ia
morte dignas in amphiteatru
induci. et scos di int saclegas
psonas decollari. Tc scs iulian
dix. Gra t xpe qui nos usq; in
hanc salute pduxisti. Et uene
rabilis puer cu matre sua ad
pside dix. Hoc t facies nre s
qs in hoc sclo pgiam x uides

inmutatas. Sicut perua enim perfidia
tua fuit. ita et te nobis conabe
ris imponere. gratia vero et pietas xpi
induit nos magna gloria cum decoro
re. ut illa die cognoscas nos in
gloria. cum tu fueris in inferno. Tunc
martianus iussit eos inter noxios
computari. et intromisso spicu
latore iussit eos decollari. Cumque
factum fuisset. factus est terre mo
tus. ut pene tota ciuitas a fun
damento moueretur. nec unus e lo
cus permissus stare qui ydolum cole
bat. fulgura et tonitrua et gran
do intolerabilius exciuit. que ma
ximam partem incredulorum consump
sit. Ipse enim impiissimus martia
nus semiuiuus euasit. Qui non
post multos dies uermibus ebul
liens expirauit. Eadem nocte
uenerunt populi xpiani et sacer
dotes ut corpora sanctorum colligerent.
et pre multitudine cadauerum
sanctorum corpora non cognoscebant. Posi
tis genibus oratione completa. appa
ruerunt in specie uirginum anime
sanctorum. et unaqueque eorum super corpora
ueneranda resedit. Sicque reliquie
collecte sunt domino adiuuante.
ita ut sanguis eorum quasi lacteus
panis circa unumquemque eorum col
ligeretur. ut nec terra auderet
os suum aperire. ad sanguinem re
cipiendum. Sepulti sunt autem in ec
clesia. sub sacro altari. ex quo
loco dominus fontem indeficientem pro
dire precepit. ex quo sanctum baptiste
rium inundet. Passi sunt autem iiii idus ia
nuarias. Regnante domino nostro ihesu
xpo. qui est gloriosus in secula seculorum amen.

Victoris et Corone.

IN DIEBUS ANTONINI paga
ni regis. facta est persecutio
xpianorum sub sebastiano comite
egipti alexandrie. Erat uir
quidam miles a cilicia nomi
ne uictor xpianus et timens deum.
Cui sebastianus comes dixit. Littere
ad me uenerunt de domino meo im
peratore antonino iubente ut
xpiani sacrificarent. qui autem
non sacrificauerint in magna damp
natione erunt. Ergo [uictor] tu sa
crifica. ne pereat anima tua.
Victor dixit. Ego miles sum mag
ni regis ihesu xpi. inmortalis
dei. propter hoc non obedio morta
li regi. quoniam regnum eius non est stabi
le. regnum autem ihesu xpi non corrum
pitur nec finitur. Sed perseuerat
in eternum. et qui perseuerauerit
in eo uitam hereditabit eternam.
Sebastianus comes dixit. Victor
et non ad regem nostrum pertines. Vic
tor dixit. In eius castris militabam.
et ipsi consentiebam. sed in corde
meo dominum deum colebam. in abscon
ditis meis. propter hoc non uincit
me diabolus. Carnem meam in
potestate habes tantum perdere.

in animā aūt meā n̄ habes po
testatē. s; d̄s solus q̄ pot̄ ꝯ ani
mā ꝯ corp̄ liberare. ipse potest
om̄e regnū tuū dissoluere. ipi
grā ꝯ potentia in secla. Sebasti
an̄ dix̄. Libera te a multis torm̄
tis. ꝯ sacrifica diis. Victor dixit.
Ꝑ p̄t hoc libent̄ torqueor quō plus
confiteor. quia dignat̄ ē me d̄s
ꝓ nomine suo p̄stare torqueri.
ꝯ in sp̄e ipsi⁹ uenire regis eterni.
Sebastian̄ dix̄. Lector es an diaco
nus. quō sic ecce loqueris.
Victor dix̄. N̄ sū dign⁹ tali grā. s;
grā xp̄i ipsa me adhoc ꝑduxit.
Ipse aūt q̄ dedit rectis corde sa
pientiā ꝯ repletionē bonā de
diuitiis suis q̄m̄ agricola q̄ op̄at̄
t̄rā suā ꝯ ꝑducit eā ad fructū.
sic ꝯ sapientia d̄i hos q̄s sp̄at in
eū eligit. ꝯ n̄ ꝑmittat inimicū
uenire sup eos s; ꝑducet eos in
uitē fructiferā d̄ni. Sebastian̄
dix̄. Ergo mori magis uis quā
uiuere. Victor dix̄. Non ē ista
mors s; uita sempit̄na. si ꝑseue
rauero in tormtis tuis. Sebasti
an̄ dix̄. Ergo hoc consiliū tenu
isti. Victor dix̄. Etiā. Tc̄ comes
iussit ei ꝯfringi digitos. ꝯ acro
ceria ꝯ plicatos torqueri arti
culos. quo usq; exeant de pelle
ipsius. Victor dix̄. Grās ago d̄o
meo quō appropinquat grā ipsius
in me ꝑ d̄m ih̄m xp̄m. Sebasti
an̄ dix̄. Quare annonā tuā n̄ acce
pisti. Victor dix̄. Quō iniuria in
me exigit̄. nec accipe nec man
ducare eā uolo. quō habeo cibū
meū sp̄itale. Tc̄ comes iussit eū
mitti in caminū ignis ardentis.
Ꝑ triduū uiuus inuent⁹ ē. quō orōnē
fecit. nec fum̄ eū tetigit. Tunc
comes iussit illi dare uene
nū maleficū. ut manducaret
in cibis. Victor dix̄. N̄ debeo q̄dē
manducare. s; ut ostendā t̄ q̄m
possū maleficia tua dissoluere
accipiā ꝯ manducabo. Et accipi
ens orōnē fecit ꝯ manducauit.
ꝯ nich̄ mali sensit. Tunc malefic⁹
alia uenena obtulit dicens. Et m̄
accipe. ꝯ si nich̄ male senseris
ego derelinquā maleficia mea
ꝯ credā in d̄m quē tu colis. Victor
aūt t̄m manducauit. ꝯ n̄ ē mor
tuus. Tunc dix̄ ei malefic⁹. Saluus
eris uictor. quō uicisti ꝯ ꝯfortat⁹
es. quō liberasti animā tuā, ut secun
dus uiuas. Quom̄ aurea statua
inueterescit̄ ꝯ postea exigitur
ꝯ innouat̄. sic ꝯ tu hominis in
ueterati maledicta conterens
liberasti te ꝯ innouasti ꝑ grām
xp̄i. Stati malefic⁹ om̄s codices
suos cōbussit. ꝯ renunciauit ma
leficiis suis. ꝯ docuit illū s̄cs uic
tor in nomine d̄ni n̄ri ih̄u xp̄i.
Sebastian̄ dix̄. S; n̄c fact⁹ es stult⁹.
Victor dix̄. S; stulticiā hui⁹ mun

Sebastian̄ dix̄. Sacrifica diis ꝯ esto
sapiens. Victor dix̄. Semp sapiens [illegible]

di elegit deus. ut euacuet sapien
tientiam tuam. Sebastianus dixit. Ubi est
scriptum? Victor dixit. Paulus apostolus
hoc dixit. Sebastianus dixit. Ergo deus est
paulus? Beatus uictor dixit. Paulus
non est deus. sed apostolus dei sapiens architec
tus super fundamentum quod est christus edifi
cauit. Uenit autem tempus et accepi
sapientiam a deo et habui ut
plenitudinem scripturarum
et uiam ostendit his qui uolunt
saluari. Sebastianus comes dixit.
Parce stulticie tue et sacrifica diis.
Victor dixit. Non sum stultus. sed sapien
tiam quero. Stulti autem sunt qui te audiunt
et sacrificant. Illi autem non sunt sapien
tes et deum non agnoscunt. quoniam et pa
ter illorum qui ab inicio non agnouit
ueritatem. Ipsi sunt mendaces in corde
excecati. scientiam dei nescientes.
Tunc iussit comes neruos de cor
pore eius euelli. Victor dixit. Ex i
stis omnibus dolor me non tangit.
sed quoniam spina a pede leuata eruit
dolorem et dat resumptionem. Sic et ego
neruis meis erutis nimis pausa
ui propter christi fidem dei omnipotentis. Tunc
comes iussit iterum oleo candenti
ualide perfundi absconsa illius.
Tunc beatus uictor dixit. Sic mihi est ole
um candens datum. quoniam homini
ardorem pacienti. cum biberit aquam
frigidam refrigerat. ita ego uires
resumpsi. Iterum comes iussit ...
lampades lateribus beati uictoris
imponi. et nichil horum sensit. sed po
tius confortatus est a deo. Sebastianus dixit.
Sacrifica iam multum tibi erubesco. Vic
tor dixit. Non facio uoluntatem tuam
sed uoluntatem dei. et offero me ipsum
sacrificium castum. et quo ipse habet
potestatem corporis et anime. Tunc comes
iussit calcem et acetum in guttur
eius dari. Tunc uictor dixit. Sic est
mihi quoniam fauus mellis propter dominum christum.
Iterum iussit comes erui oculos eius.
Victor dixit. Quatenus oculos cordis
excecasti. sed de interioribus oculis
plus uideo. i. per oculos anime.
quoniam dixit apostolus paulus. quasi con
sideratis oculis cordis. non est ne
cessarius uobis oculus corporis. Oculi
corporis inania uident. mundi
oculi cordis uident lumen uerum.
Sebastianus dixit. Cogis me plus et
peiora adhibere tormenta.
Victor dixit. Gratias ago deo meo qui me
confortauit. Quoniam uis dampna
noli mihi parcere. paratus sum per deo meo
confortante qui me sustinere ista
omnia. Tunc comes iterum iussit eum
deorsum suspendi. et sanguis de
naribus stillabat intra. Tunc mili
tes dimiserunt eum. et post triduum ue
nerunt qui putauerunt eum mortuum.
Et cum uidissent eum stantem. ceci
facti sunt. Dixit eis beatus uictor.
In nomine domini nostri ihesu christi pro cuius
nomine suspendor. illumi
namini. Et illuminati sunt. Qui-

reuersi sunt dicentes comiti. q̄d
eis etigerit. Tūc comes iussit sc̄m
m̄r̄m excoriari. Victor dix̄. Sico
riū carnis meę excorias. intel
lectui meo nich facere potes. Ec
c̄ q̄da mulier uxor militis nomi
ne corona annoꝝ .xvi. exclama
uit dicens. Beat̄ es uictor & bea
ta opa tua sc̄a. Susceptū ē sacri
ficiū tuū. q̄m abel sacrificiū. q̄m
obtulisti te recte d̄o. & d̄s susce
pit te q̄m enoch iustū q̄ transla
tus ē ne uideret mortē hui̊ sc̄li.
quo usq; ueniat. q̄ sunt futura
tempis. Credidisti d̄o q̄m abra
ha. fact̄ es sapiens sic ioseph. q̄
intellex̄ famē futurā. Sustinu
isti tolerantiā fortissimi iob. q̄
multas sustinuit psecutiones.
Vicisti om̄ia inimici artificia. fac
tus es in odorē suauitatis. q̄m
elealar in sacerdotio suo n̄ te
tigit eū ignis. q̄m tres pueros
ananiā. azariā. misahel. Sparsti
in d̄no sic dauid. Accepisti sapi
entiam. q̄m uicisti q̄ te concul
cabat. S; ecce uideo de celo du
as coronas uenientes ab anglis
maiorē t̄. & minorē m̄. Et si uas
infirm̄ sū. tam̄ in eo regē meū
xp̄m. ut habeā hereditatē cū
sororib̄ suis. Hec audiens comes.
commot̄. iussit eā adduci ad se &
dix̄ ei. Quot annoꝝ es. Et illa.
Sedecim. Et illę dix̄. Quid uoca
ris. Et dix̄. Corona. Comes dixit.
Sacrifica diis. Corona dix̄. Idōn
intelligis q̄a corona uocor. & tu
q̄ris pdere coronā meā. Ideo no
lo sacrificare diis alienis. ut ac
cipiā coronā a d̄no meo ih̄u xp̄o.
Sebastian̄ dix̄. Quando nupsisti.
Resp. Ante anne annū & m̄ses tres.
Sebastian̄ dix̄. Quare tā cito q̄ris
pdere speciē tuā. Corona dix̄.
Hec excogitaui determinare con
culcatione hui̊ corpis. ut pos
sim occurrere sponso xp̄o. q̄m
temp̄ hoc mortale est. temp̄ aūt
ih̄u sempiternale est. Tunc iussit co
mes duas arbores palmarū de
clinare ad inuicē. & sic ligare
beatā coronā & subito dimitti.
Que cū dimitteret̄. fracta ē co
rona in duas partes. Victori aūt
cap̄ iussit abscidi. Tunc beatus
uictor dix̄. Gr̄as ago d̄o meo q̄ m̄
donauit libertatē constantię
& ingenuitatis. Et q̄ndo decol
lat̄ ē beat̄ uictor. exiuit de col
lo ei̊ lac & sanguis. & multa mi
racula sunt in illa die sup omnia
que facta s̄ ei. Multi aūt uiden
tes crediderūt in d̄no ih̄u xp̄o.
cui ē honor & gl̄a in sc̄la sc̄loꝝ. am̄.

P. Marcellini & Petri.

BENIGNITAS SALVATORIS
n̄ri m̄r̄m pseuerantia cō
pbata ē o usq; pcessit. &
ut fidi amicos coronaret.

æ inimicos eo͛ ex ipsis inferorū
claustris erueret. Deniq; du ro
me a paganis teneret petrus ex
orciste officiū gerens. æ multis
plagis cesus. missus eēt in obscu
rissimā habitationē. atq; ibi in
uinculis ferreis maneret inmo
bilis. 7 custos carceris nomine
arthemi͛ unicā habens filiā uo
cabulo u͛go. quāq; singulari am
ans affectu a demonio uexari cot
tidie plangeret. dix̄ ad eū uir
di petrus. Audi arthemi consi
liū meū. æ crede unigenitum
filiū di quia ipse ē saluator
omniū credentiū. æ si uere cre
dideris. mox saluabit̄ filia tua.
Arthemi͛ respondit. Miror in
prudentiā tuā. consiliū tuū. qa
ds tuus te liberare ñ pōt cū in
illū credas. 7 cottidie p illo pla
gas æ uincula pferas. qm̄ pote
rit filiā meā liberare sicut con
fiteor. Petrus dixit. Me dns
mis potens ē liberare æ de istis
uinculis æ penis. s; ñ uult im
pedire coronā meā. Vult enim
ut pficiā cursū meū. p passio
nē temporalē. æ adipisci glām
sempitnā. Arthemi͛ dix̄. Si uis
ut credā in dm̄ tuū. ego hodie
duplico sup te cathenas. æ clau
stra omia carceris muniā. te
ipsum in ista ima carceris te
nebrosa custodia solū includā.

Si de his omib͛ te liberauerit ds
tuus credā illi. æ tam hoc tunc
faciā. qndo liberatā uidero filiā
meā. Tunc beat͛ petrus subridens
ait. Infirmitas fidi tue potit cu
rari. si hoc ipsū qd asseris facis.
Arthemi͛ dix̄. Credā in illū si te
ex istis uinculis eripuerit. æ
filiā meā liberauerit. Petrus di
xit. Vade in domū tuā æ ppa
ra m̄ mansionē. qa te ñ apiente
neq; absoluente me ab his uin
culis. neq; ducatū pbente ibi
ad te ueniā in nomine dñi nri
ihu xpi. æ dū illuc uenero p
babunt me oculi tui. palpabūt
me man͛ tue. æ hos eosdē ser
mones tecū loqr. æ si t ñ ita
credideris liberabit̄ filia tua.
Hoc aūt fiet ñ ad libitū tēpta
tionis tue. s; ad declarationē
diuitatis di mei. Tē exagitans
cap arthemi͛ dix̄. Iste homo ni
miis passionib͛ fatigat͛ aliena
loqt. Et hec dicens abscessit.
Ueniensq; ad domū suā cepit
hec narrare cōiugi sue nomīe
candide. Cui candida dixit.
Miror te ñ existimare sanū q
t sanitatē pmittit. aut ñ eē
sincerū q t sinceritatē filie
nrē se asserit collaturū. Hūqd
aliq lon . qa tempa constituit.
Hodie dix̄ se huc eē uenturū.
Si factū fuerit. qs dubitet dm̄

uerū ēē quē credit. Arthemius
dix. Horreo fatuitatē tuā. Ipi
dii si de celo descenderint. n̄ eū
soluere possunt. si alii eū n̄
soluunt. et iā si ipse iuppiter ad
eū uadat apire illi n̄ poterit.
Candida respondit. Iuxta quod ds eī
ideo magnificabitur. et creden
du illi erit. si hec fecerit quod
facere n̄ pot ut asseris iuppiter
ipse. Hec et alia dū mutuo lo
querentur. et clauso diei lumi
ne nox initiū suū stellarū
ortu monstrat. adē homo
di petrus. arthemio se offer
ens. indutus uestib; candidis.
tenens in manu sua triumphū
crucis. Ad cuius statī uestigia
pruentes arthemius et candida
uxor eī. exclamauerunt dicen
tes. Vere unus ds ē xpianorū. Con
tinuo uirgo filia eī. nomine
et corpe uirgo. a spū inmun
do uexata. ante pedes eius
cadens purgata ē. et excla
mauit in aere demon dicens.
Virtus xpi que in te ē petre ipa
me separauit a uirgine. Et cū hec
fierent. et oms q in domo erāt
uiderent. nuntius cucurrit ad
eos q in uicino morabantur. et
congregata ē amplius quam
trecentorū uirorū multitudo
u mulierū habundantior nu
merus clamantiū et dicentiū.

Preter xpm n̄ ē alius ds omps. In con
spectu enī eorū a demonib; ob
sessi liberabantur. et infirmi sa
nabantur. Cumq; oms unanimit
q in domū arthemii uenerāt
cuperent fieri xpiani. abiit di
petrus et adduxit eis scm mar
cellinū pbrm. a quo oms una die
baptizati sunt in domo arthemii.
Qui arthemius cū eet custos car
ceris ingressus ē ad eos qui erāt
in uinculis. et dix ad eos. Si qs
uult credere in xpm. exeat
liber. et ueniat in domū meā
et fiat xpianus. At illi oms pmit
tentes se in xpm credere egssi
sunt. uenientesq; in domū ar
themii. a sco marcellino bap
tizati sunt. Interea dū hec aguntur
pestilentissimus iudex serenus
nomine. decidit in infirmita
tē. et pomē temporis egritudinis
eius spaciū dat oib; q bapti
zati sunt a marcellino et petro
confortari in fide xpi. p xl. dies
et eo amplius. Post hec comitari
misit ad arthemiū carcerariū.
et dixit ei sollurū ēē tullarium.
et iussisse ut nocte pxima psto
esset cū psonis que erant in car
cere. et ille si uellet abiret ille
sus. Cū q pmo cantu pullorū
sederet serenus uicarius et iuberet
audiendas intromittere pso
nas. ingressus arthemius dixit.

Petrus exorcista xpianorum quem ce
sum ac seminiuum. in carcere esse
precepisti. innomine di sui uin
cula soluit. et ostia omnia pate
fecit atq; omnes faciens xpianos
eos fecit abire quo uellent. ipse
u cum marcellino pbro nusquam
uoluit ire. s; quotienscumq; ego
eum uolui custodire nusquam com
paruit. Tunc serenus furore ple
nus iussit arthemium plumbo con
tundi. et incustodiam redigi. scos
u di marcellinum et petrum intro
mitti sub uoce questionarii. Qb
intromissis. serenus dix. Sacle
gio xpianitatis ure n decepti
essetis. n etiam noxios et criminosos
decarcere egredi fecissetis. Mar
cellinus dix. Tamdiu criminosus
innomine suo reus e. quamdiu
inxpm n credit. at u credide
rit. statim abomni culpa abso
lutus. summi di filius nuncupabi
tur. et pbabitur. Cumq; hec 7 his
similia diceret marcellinus. ius
sit eum serenus cedi pugnis mar
teriis aduobus. At u defecerunt
cedentes. pcepit separe mar
cellinum. 7 mitti inlocum u uitrum
fractum iussit spargi. 7 ibi clau
sum uinctumq; dimitti. lumen
quoq; 7 aquam negare ipsi. Ad
petrum aut conuersus ait. Nolo
existimes eculeo ac lampadi
bus torquendum te. s; adstipi
tem ligaueris et morsibus fera
rum cruciandus. uitam finies.
si hodie sacrificare contempse
ris. Cui petrus respondens ait.
Cum sis seren nomine. totum te no
bilum. et tetrum factus ostendis.
et cum sis homo mortalis. penas
magnas pmittis. minisq; ac
terroribus conturbare existi
mas. ui inmortalis fidi que
regnat in mentibus xpianorum. in
sup et iam sacerdotem di summi
marcellinum. quem debueras
orare ut misereretur tui. et oras
set pte. ut acriminalibus posses
delictis absolui. pugnis cedi
fecisti. et grauissime manci
pare custodie. unde et iam ille
gratulatur et gaudet. Tunc serenus
iussit et ipsum recipi inuincta.
et pedes ei incippo artissimo
constringi. Factum e aut cum se
parati essent. marcellinus inui
tris acutis nudus. et petrus
incippo ferreo. apparuit an
gls dni marcellino oranti nu
do. et induit eum uestimentis suis
dicens. Sequere me. Et cum se
cutus eet eum. ingressus e cum
eo u petrus erat incippo et hunc
absoluit. et dix ambobus ut se
querentur se. Quem sequentes p
uenerunt indomum qua bap
tizati erant congregati omnes. una
nimiter orantes. Quibus dix ange

tus di. ut p dies. vii. confortaret
pplm q p eos crediderat. Tunc
ostenderet se uicario sereno.
Postera v die rt adiuncta. et in
uenti s n e petrus neq; marcel
lin. Bu q inueniri n possent.
iudici nuntiatu e. Tunc iudex
iussit mitti ad arthemiu 7 uxo
re ei candida. et filia ei noie uir
gine. Quos cu iussit sacrificare
dixerut. Nos confitem filiu di
uiui. et ido nulla ratione sacri
ficio x suscipim ritu. Quib au
ditis. seren iussit oms simul
in mso pondere ruderu obrui
in uia aurelia. factu e aut cu
ad passione pgerent. ut in e
ode loco occurrerent scis mar
cellino et petro. Videntes aut
officiales et carnifices tantum
pplm fugierunt. S; currentes
p eos iuniores de pplo di tenu
erunt eos. blandisq; sermoni
bus ceperut hortari ad fide.
Illi aut du nollent credere.
tamdiu a pplo sunt custoditi
q usq; missas celebraret scs mar
cellin pbr in cpta q puenerat
scos. At v copleta s que di erat.
abscessit iussu pbri omis ppls.
Cuq; silentiu factu eet. marcel
linus cu petro steterunt dicen
tes ad eos q credere nolebant.
Ecce in potestate nra fuit ut le
derem uos. 7 arthemiu et candi
da. et uirgine abscedentes. S;
nec hoc fecim. Nunc quoq; in
potestate e nra faciente gra di
ut faciam. nec hoc fecim. Quid
uos ad hec. At illi frementes in
di homines arthemiu gladio
pcusserunt. scam v candida.
et uirgine. p pcipitiu. id e plumi
nare cripte iactantes lapidib
obruentes. marcellinu v et pe
tru manib ligauerut retro ad
arbore. 7 reliquerut q usq; nun
ciaretur uicario. Cumq; uica
ri que gesta s agnouisset. ius
sit eos longius duci in silua ni
gra. que hodie in honore eox
silua candida dicit. et in eade
ambos decollari. Cuq; uentu eet
in silua media. ipsi manib suis
mundauert locu de spinis. in q
orantes dedert simul oscula pacis
et genu posito decollati sunt.
Is aut q eos decollauit testificat
e. se uidisse animas eox exeun
tes de corpib q si uirgines gemis
ornatas. albis uestib indutas.
atq; anglox manib subleuatas.
pauitas ferri gaudentes. Erant
aut lucilla et firmina xpianis
sime femine pxime sci tybur
cii mris. cui nobilitas int sena
tores magna fuit. 7 int mres
magnificentior in celis. Hee
du amore mris a sepulchro ei
n recederent. et ibi sibi cubicu

lum construerent. atq; ibidē die noctuq; pseuerarent. apparuit eis in uisu scs tyburti⁹ cū his duobus mrib⁹ & instrux eas qualit irent 7 corpa eoz de silua nigra afferrent. atq; ibi iuxta se in inferiori parte cripte sepelirent. Quib⁹ adiutorio fuerūt duo accoliti eccle romane. Hec omīa damasus cū lector eēt puerulus dicit ab eo q̄ eos decollauerat. & postea fact⁹ epc in sepulcro eoz his uersiculis limina decorauit. Epit.

Marcelline tuos parit̄ petre nosse triumphos. Percussor retulit damaso m̄ cū puer eēm. Hec sibi carnificē rapidū mandata dedissem. Sentib⁹ in mediis urā ut tē colla secaret. Ne tumulum urm̄ q̄squā cognoscere posset. Vos alacres uris. manib⁹ fodisse sepulch. Candidule occulto post hec iacuisse subant̄. Postea cōmonitā urā pietate lucillā. Hic placuisse magis scīssima cōdere m̄bra. Ipse aūt q̄ eos decollauerat. noīe dorotheus publicā penitentiā gessit pagan⁹ sub scō iulio epo. omniq; pplo indicans q̄ uidit. 7 baptizat⁹ ē in senectute sua. & p bonā conuersationē peruenit ad miam saluatoris. AMEN.

Acta s̄ hec circa scos dī tempe diocletiani & maximiani. Quoz dies natalis ē. IIII. NON IULII. 7 transt corpoz in germaniā. XII. K. FEBR.

P. S. Nabarii 7 Celsi mrm.

Scs nabari⁹ scdm̄ sc̄li dignitatē clarissimis ortus natalib⁹ spū scō repleatus. pdicabat in plurimis urbib⁹ dnm ihm xpm cū patr̄ 7 s. s. debere coli. n̄ ydola manufacta. Audiens hec q̄dā ex satellitib⁹ neronis nomine cornelius. relationē ad eundē detulit. qd̄ p̄dictus scs nabarius aduersus eos q̄s sacratissimi impatores adorant. x̄ianā religionē auderet asserere. 7 p diuersas puincias homines p̄dicatione conuerteret. Cūq; nero huiscemodi litteras accepisset. replet⁹ ira dicit militi suo dentoni. Celerit̄ pficiscendo cū multis cōmilitonib⁹ inq̄re hominē nabariū perturbantē seditionib⁹ ciuitates. 7 murmurantē in maledictis aduersus dōs. & fines regionū contaminantē. Dento aūt accipiens litteras neronis. & idoneos milites inuenit nabariū in ciuitate q̄ dicit̄ eberdunū edificantē oratoriū contra orientē. 7 cū eo duos pueros geruasiū & ptasiū. q̄ ad doctinā ei conuenerāt. & infantē celsum nomine lapides porrigentē. Dento art opatori. Tu es nabari⁹ qui xpm p̄dicas. Respond. Ego sum. Dix ad

eū dento. Nūqd & isti iuuenes xpiani sunt. Nāhari respond. Xpiani sunt. Statī uinctos ad nerone pduxerūt. Nero u͛ donauit dentoni talentū auri. 7 iussit nāhariū geruasiū & ptasiū includi in obscuro carceris. celsus u͛ paruulus elegans cū lacrimis seqbat̄ eos. Vn͛ ex militib͛ apphenso puero alapis cedebat maxillas eius. Dix̄ nāharius. Infelicissime hominū. q̄ rabies absq; certis te inuasit. qd a pueri hui͛ uexatione n̄ cessas. Et irati milites nāharium calcib͛ ceciderunt. Suspirante u͛ scō nāhario corruit miles ille in faciē sup saxū. ibiq; amisit oclm dextrū. Et mox abdiderē eū in ergastulo. Volente aūt nerone p͛ tduū pdere eos. uenit angl̄s dn̄i dicēs. Nolite timere. quos cfundet̄ nero. Tc̄ misit nero uenatores ferarū. 7 iussit deduci de sublimiorib͛ montib͛ galliarū dūsi genis feras. Dn̄s u͛ spc̄ iracundie misit & abegit om̄s feras ex sublimiorib͛. & querebat̄ eas uenatores neronis. & circūeuntes n̄ inueniebat̄. Ingredientes u͛ feras iracundie spc̄ dissoluerunt muros horti in q̄b͛ erat nero. 7 destruxerūt iacinctis 7 margaritis exornatū tentoriū neronis. & circundederunt concubinas. 7 dispserūt carnes earū 7 sangnē armigeri sui. Nero aūt morsu lacerato pede solus uix euasit. Timuerē u͛ ualde cū abigerent̄ a feris. q̄ a spū iracundie uenerant. Intelligens u͛ nāhari scs cū eēt in carcere om̄a que gesta s. ait puero. Mittens mittit nero p͛ nos. & tu illā te mutueri uidue. Ne q̄ timeas neq̄ conterreris. ueniens aūt uidebis nos cicius dō adiuuante. Nero clat͛ omib͛ q̄ erant in domo ei͛ dixit. Non amici n̄ri. s; domestici mei estis. Irascentes u͛ dn̄i ttiderūt om̄s pximos meos feris. & n̄ potuerē uenatores mei pcurrentes resistere. qm̄ irritaū eos nahari. Post duos u͛ m̄ses sedit nero macer. miser. tpisq; uisu. S; scs nāhari exultaū eadē hora. & mox steterē ante ianuas u͛ erat nāhari milites neronis missi ducere eū ligatū. Suspiciens u͛ nahari in celū ibat cū eis. & puer cū eo. In medio u͛ uie mulier qdā uidua exclamauit. Homo di quare uadit puer iudicari tecū. Et nāhari dix̄ puero. Vade ad illā. q̄a ipsa ē mat̄ tua. Et cōmdauit eū mulieri dicens ei. Qn̄ uocat͛ fuerit semel. mitte illū. Et un͛ miles pcussit puerū. Dix̄ u͛ scs nāhari. Non homo sic inhu

-nare ut q̄d peccas puerū. Et
trahentes milites naharīū calci
busuexauerūt eū dicentes. Tu
cū ducereris in carcere. dicebas
n̄ eē hominis. s; sine humanitate
te neroni te oportet confiteri.
q̄a cū muliere hac mechat⁹ es.
et habet puerū hc. Suspirante
u̇ nahario mox pduxerūt eū du
centes ante t̄bunal neronis. Et
tenebre facte sunt sup faciē ne
ronis. et scōx facies uise sunt si
cut sol. Ammirantes ministri
dixerūt. Dii nr̄i obscurauerūt
cesarē. et ds̄ x̄anox illuminauit
eos. Replet⁹ ira nero. obscurat⁹
simul et contristat⁹ ppt̄ concu
binas et casum quē ptulerat. q̄a
plagat⁹ erat pede. interrogauit
naharīū dicens. Malefici pp ter
uos passus sū tempestatē a diis
meis. et inuent⁹ sum in ira fe
rarū agrestiū. Digni enī estis
ut in sanguine u̇r̄o peccatis. Scs̄
nahari resp. Quid t̄baris. aut q̄d
male uidisti. Dii u̇r̄i semp in
amaritudine effundūt sang̃
nē. contribulant ossa. 7 carnes
polluūt. fere u̇ meliores diis
u̇r̄is ɔstant. nā ad p̄ceptū ue
nerunt et mulieres tuas deuo
rauerūt. Nero u̇ accensus ira di
xit. Quis t̄ annunciauit cū eēs
in carcere q̄ gesta s̄. Nahari dix̄.
Qui dedit timere se. ipse m̄ an
nunciauit. Quare aūt un⁹ ex
diis tuis n̄ tenuit te currentē.
s; morsu lacerat⁹ pede fregisti.
Nero ait. Q̄d magicis tuis fallis
me. irrides desq; d̄os meos. Si
uis uiuere sacrifica. Nahari dix̄.
Dii u̇r̄i semp in tenebris sūt. nos
u̇ despicim⁹ demones. d̄m colim⁹
sempitnū. Accensus ira nero
dix̄. Amoueat̄ hic nefari⁹. ne
aures nr̄e diuti⁹ conuiciis af
ficiant̄. Cūq; amoueret̄ naha
rius. clamauit uoce magna
dicens. D̄ne ih̄u x̄p̄e salua ani
mas seruox tuox Geruasii et p̄ta
sii. ut p confessionē nominis
tui liberati a malicia neronis
ate in gl̄a suscipi mereantur.
Naharius dix̄. his q̄ seruabant
eū. Precor uos adducite m̄ pu
erū. de q̄ dixistis q̄a habeo filiū
ne patiamini siē passus ē q̄
locut⁹ ē uerbū hoc. Et mox eun
tes adduxerūt eū. 7 osculat⁹ ē
puer pedes ei⁹. 7 scs̄ naharius
cap̄ pueri. Cūq; amot⁹ esset na
hari⁹. nero dix̄ ad geruasiū et
p̄tasiū. Nolite ēē fautore huic ma
lefico. ne cū eo penis consūmemi
ni. Geruasius et p̄tasius dixerūt.
Quō hic ē pat̄ nr̄. q̄ nos n̄ sedm̄
carnē genuit. s; spiritalit̄ pere
auit. oportet nos mori cū eo.
ut uitā habeam⁹ et̄nā. Nero dix̄.
Video uos adhuc in iuuenili

2'

baptismi sacramta. 7 ostendit
ei ydola que confregit. Beat᷒
aut̄ stephan᷒ dix̄. Grās t̄ xp̄e agi
mus q̄ dignat᷒ es seruis tuis mi
sericordiā dare. eruens eos ade
monior errorib᷒. Tunc cathēli
lauit eos. 7 baptizauit quot
q̄t crediderūt in domo olym
pii. unā cū ipso olympio & u
xore sua 7 filio. & obtulit sac̄
ficiū dō p redēptione eor. fac
tū ē q̄ p̄ tciū diē ualerian᷒ & ga
lien᷒ nimio furore accensi s̄ di
centes. ablata ē de cultura dōr
religio a supstitione xp̄ianor.
Miserī q̄ & tenuerī nemesiū cū
filia sua. q̄s & iā sine audientia
punire fecīt. Nam filiā ante
patris decollationē fecit gla
dio iugulari. in uia appia ante
templū martis. Unde reor hac
die uulgi consiliū. ut pat̄ ui
dens mortē filię inferre crede
retur ei suū p̄bere consensū.
S; pat̄ cui iā archana possidebat
sp̄c sc̄s let᷒ p̄ciosam uidit filię
mortē. quā p noīe xp̄i suscep̄.
Nemesii v̄ cap̄ truncari iussit.
int̄ uiā appiā & latinā. sub die
.viii. kl̄ sept̄. Cui᷒ corp᷒ colleḡ
beat᷒ stephan᷒ & sepeliūt in loco
ubi decollat᷒ ē. in uia latina.
n̄ longe ab urbe. Alia v̄ die ius
sit ualerian᷒ simphorinū sibi
p̄sentari. misitq; milites & ad
duxerunt eū uinculis ferreis
oneratū. nudū ac capistr̄atū. &
olimpiū cū uxore sua exupia
eorūq; filio theodoro. Et intro
ducti s̄ in locū telludis sub uo
ce p̄conia in conspectu p̄ncip̄.
Quib᷒ ualerian᷒ dix̄. Cur n̄ con
sentitis & n̄ adoratis dōs q̄ gub
nant rempublicā. Simphorin᷒
dix̄. Nos gubnauit usq; n̄c xp̄c.
qui nos ad hanc glām p ducere
dignat᷒ est. Galien᷒ dix̄ olimpio.
Olimpi. adhuc differo penarū
t̄ inferre supplicia. s; detua
conscientia dubi᷒ n̄ sum. qđ tu
deseras dōs q̄s semp adorasti.
Nā & tormītis multos affectos usq;
ad effusionē sanguinis p seq̄ba
ris. qui n̄ sacr̄ficare uolebant diis.
Olympi᷒ respond̄. Ego feci n̄ q̄si
olimpi᷒. s; quasi crudelis & impi᷒.
unde penitet 7 fundo lac̄mas
amaritudinēs in conspectu ei᷒
cui credo. ut dignet̄ m̄ ueniam
dare. Galien᷒ ira plen᷒ ualeriano
dix̄. Si isti extincti n̄ fuerint.
omīs ciuitas ad eor sectā concur
ret. Valerianus mox iussit eos
igne consumi. dataq; sententia
ducti sūt ante simulachrū so
lis. fixisq; stipitib᷒ ligantes eos
igniq; subposito. concrema
ri eos fecerunt. Beatus q̄q; sim
phorin᷒ cū sc̄o olympio uxore
ei᷒ & filio in ipso incendio cla

mabant. Gratias tibi xpe. qui nos di
gnatus es sanctis martirib; congregare. Hec
dicentes. emiserunt spm. Reliq
runt corpora eorum ante simulacrum
solis et abierunt. Ea u nocte ad
ueniens beatus stephanus cum clero
ac religiosis uiris. ymnos ex
more reddentes eorum corpora ab
stulerunt. et sepelierunt iuxta
uiam appiam miliario primo sub
die. vii. kl aug. Post aliquantum
u temporis nefandissimi principes
ualerianus et galienus summope q
rebant beatum stephanum. ut eum
et clericos eius diuersis afficerent
penis. atq; mortis traderent ex
terminiis. posuerunt; edictum in
locis celeberrimis ciuitatis sub
uoce preconia. ut quicumq; stepha
num et clericos eius agnouissent
latitantes. aurib; imperatoris di
uulgaret. ac facultates eius acci
peret. Vnde factum est. ut clericos
xii. repissent. quorum nomina hec
sunt. Bon. Faust. Maur. Primi
tiuus. Calumniosus. Iohs. Castus.
Theodosius. Basilius. Excupantius.
Quirillus. et honoratus. Quos statim
sine audientia fecit decollari.
Qui decollati sunt in uia latina. iux
ta formam aque ductus. Quorum
corpora collegit tertullinus licet
adhuc gentilis. et posuit iux
ta corpora scorum iouini et basilei
in uia latina. Hoc audiens be

atus stephanus. misit uocauitq;
tertullinum. quem docens de reg
no di et uita eterna. sacro baptis
mate consecrauit. et in albis
positum presbiterum ordinauit. Cui
etiam inter cetera sca monita hoc
precepit. Cura inquit tibi sit frater.
diuersorum requirere corpora scorum.
Qui post biduum ordinationis sue
detentus est detentus est a quodam mar
co presectiano. ductusq; ad ua
lerianum. Qui dixit ei. Facultates
dni tui olimpii perdere nimo
reris. Cui beatus tertullinus respon
dit. Si facultates dni mei re
quiris. potes inuenire quas
ille per xpo moriens. in eternum
suscepit. si tamen tu credens
xpo deneges ydola. Valerianus
dixit. Ergo facultates dni tui ui
tam prestant et regnum. Tertullinus
respondit. Etiam. Valerianus ait.
Iste amens effectus est ut mihi uide
tur. extendatur et di..
uius fustib; mactetur. Cumq; im
pie cederetur. clamabat beatus
tertullinus dicens. Gratias tibi ago dne
qui me non separasti a dno meo
olympio seruo tuo. qui me pre
cessit martirio consummato. Cumq;
hoc diceret beatus tertullinus.
iussit laterib; eius lampades ap
poni. Cui dicebatur ab impiis.
Tertulline sacrilege. redde fa
cultates dni tui olympii. Ter

tullinus quod constanter legatus dicebat.
Fac miser quod facis celeriter ut me
de hoc incendio licet peccato
rem offeras deo patri omnipotenti. Ius
sit itaque ualerianus leuare eum
et tradi prefecto sapricio dicens. Di
ligenter inquire ab eo faculta
tes olympii atque compelle eum
ut diis offerat. Quod si minime
fecerit diuersis eum penis in
terfice. Mox sapricius tribunal
sibi parari fecit in loco qui dicitur
piuata mamertini iussitque eum
adduci in uoce preconis. Ter
tullinus inquit reus atque sacrilegus
introducatur. Cumque introductus
esset dicit ei prefectus. Nomen tuum
edicito. Sanctus dei respondit. Pecca
tor seruus seruorum christi sum.
Prefectus dixit. Seruus es an in
genuus. Beatus tertullinus respondit.
Ita repleuit diabolus cor
uestrum ut non intelligatis ho
minem loquentem. Dixi tibi. seruus
seruorum christi sum. Sapricius dixit. Co
gnosce nunc que tibi precipiuntur
et fac sine dilatione et uiues
hoc est sacrifica diis. et redde
facultates olympii. Tertullinus
respondit. Si scires uitam futuram.
non cogitares de uita presenti. que
cum demonibus in eternum incen
dium deputabitur. Tunc iussit
lapidibus os eius conquassari. Tertu
linus gaudens dixit prefecto. Tu
os meum contundi fecisti. contere
te dominus meus quem confiteor te dia
bolumque ad inuentorem ydolatrie.
Sapricius dixit. Cur morarum spacium
temporis facultates domini tui proferas
ne duris obtruncationibus con
sumeris. Tertullinus respondit.
Ego confortatus a domino cui credi
di. hoc desidero. ut uitam presen
tem amittam et hanc inueniam cui
nullus finis succedit. Tunc iratus
sapricius iussit eum suspendi in ecu
leo et neruis durius torqueri. Inter
hec tertullinus dixit. Domine ihesu christe non
derelinquas me confidentem in te. sed
tribue mihi fortitudinem. ut hanc
tibi quam redemisti animam recon
signem. Tunc sapricius iussit eum ignibus
concremari. Pendente autem eo
in eculeo mandat sapricius sug
gerente officio ualeriano tyr
anno tertullinum plenum esse insa
nia. nec molliri esse tormentis
ut sacrificaret diis. aut proderet
facultates olympii. Mandat autem
ualerianus ut data sententia ca
pite plecteretur. Qui depositus ex
eculeo ductus est in uia latina mi
liario secundo ibique decollatus est.
Cuius corpus beatus stephanus col
ligens sepeliuit in eodem loco.
in cripta harenaria. ii. kalendas augusti.
Alia autem die misit ualerianus
milites et tenuerunt sanctum stephanum cum mul
titudine clericorum. Qui dum du

cereturꝰ plurimi xpiani seque
bantur lugentes cũ lacrimis. Veni
ensq; beatꝰ stephanꝰ iussus ē ut
solus ante tribunal tyranni in
troiret. Cui ualerianꝰ ait. Tu es
stephanꝰ q̄ rē publicā conaris
euertere. & pplm a deoꝝ cul
tura recedere? Stephanꝰ resp.
Ego quidē n̄ euerto rē publicā. s;
moneo atq; hortor. ut relictis
ydolis ad dm̄ uiuū & uerū re
deant. & cū diabolo in inte
ritū sempitnū n̄ peant. Valeri
anꝰ resp. Nunc enī tu radix pdi
tionis adora. ut alii metuen
tes uiuere possint illesi. Iussit
q; duci eū ad templū martis
ut ibi capite plecteretur. si
n̄ adquiesceret adorare ydola.
Tunc scs dī ductus a militibꝰ fo
ris murū appie porte ad tem
plū martis. leuauit oculos
ad celū & dix. Dn̄e ds̄ patr̄ qui
turri babylonis destruxisti.
destrue & nc̄ locū hc̄. ut diabo
lica supsticione offenderis.
Et corruit maxima pars tem
pli. Quod uidentes milites pa
uefacti fugierūt. dimiseruntq;
beatū stephanū cū xpianis q
simul pręxerāt. Ea u nocte be
atus stephanꝰ pgit cū multis
xpianis ad cimiteriū scē luci
ne. & multis consolationibꝰ
eos alloqt. ut nullis terroribꝰ
ptimescerent penas aduersa
riī. aut aliqbꝰ pmissionibus
coronā desererent mrii dicens.
Memores ēē debemꝰ dn̄m nr̄m
dixisse. nolite timere eos qui
occidunt corpꝰ animā autē
n̄ possūt occidere. s; potius
hc̄ timete. q pot corp & animā
mittere in gehennā. His atq;
huiꝰm exhortationibꝰ bonꝰ pa
stor ouibꝰ suis sanguine xpi
acqsitis uite pascua ministra
bat. Post hec obtulit sacficiū
dō omptī. Audiens q; ualeri
anꝰ de templi euersione. & quia
erāt maxima cū stephano
xpianoꝝ multitudo. missi
s plures porrō militū. Qui ue
nientes inuenerūt scm̄ ste
phanū epm̄ sacficiū dō offe
rentē. Ipse u intrepidus ante
altaris sollepnia iugit cepta
pficiens. in eodē loco decol
latꝰ ē. sub die. IIII. NON AUG.
Cuiꝰ corpꝰ sepelierūt in eadē
cripta in ipsa sede. ubi stans
sanguis ei effusus ē in loco q
dr̄ cimiteriū calisti. & req
escit in pace. In crastinū autē
milites paganoꝝ acolitū no
mine tarsiciū corpis xpi
sacramenta portantē. quē
tenentes discutiebāt. ut quod
ageret indicaret. at ille in
dignū iudicans porcis pde

re margaritas. nequaquā pdi
dit sac͠ scā misteria. Que fu
stib⁹ ac lapidib⁹ tandiu macta
uerūt. q͠ usq; exalaret spm̄.
Reuoluto ꝙ eius exanimi cor
pe nichil potuerunt in eī ma
nib⁹ uestimtisq; repperire sa
crilegi discussores. relictoq;
corpe eī cū trore fugierūt. & ue
nientes ad portas appie inue
nerūt multitudinē xpianoꝝ.
Et uenientes nuntiauerūt ua
leriano omīa que gesta sūt.
Ea nāq; die collegerūt xpiani
corp⁹ scī tarsicii. & sepelierūt
in cimiterio calisti. in uia ap
pia. coadunataq; ecctā xpia
noꝝ ordinauerūt in loco bea
ti stephani xixtū epm̄. VIIII.
KL SEPT. Passus ē tūc beatus
stephan⁹ epc urbis rome sub
ualeriano tcio. 7 galieno scdo.
.IIII. NON AVG. Regnante
dño nr̄o ihu xpo. cui ē honor
& glā in scla scloꝝ. AMEN.

Passio S. Oswaldi regis 7 m.

Igitur oswaldus sue natiuita
tis clarā pgeniē habuit. q̄
ab utroq; sanguine traxit.
ut puidentia dni ut illi erat li
nea nobilitatis. ita qq; postmo
du foret maxima claritudo
illius scē instantie meritis. Nā XX.
tempe sue adolescentie adsco
tiā in exiliū ē destinat⁹. ut ibi
disposit[i]one dī xpiane fidī dog
mate pleni⁹ imbueret. ut tē tem
pis dogma pfectū habebat. to
tq; mandatis dni obsecundan
do deuot⁹ existe ret. Qui instru
ebat diuina lege. ut que sunt
uia dī disceret. Uerū cū multo
tempe in scothia moraret. int
manendū plene scoticā linguā
didicit. diuinū dni pceptum
suo pectori sagacit condidit. qn
etiā dm toto corde timebat &
amabat. qd custodire atq; ob
seruare totā dni legē cū facie
bat. Cum itaq; esset plen⁹ deo.
& que sunt dni sequeretur. stu
debat ne aura quidē fauoris fo
ris tolleret bonū qd amore dī &
timore intus accensus sollers
opando pegisset. Cūq; talis stu
deret amabat a potentib⁹. ab
epis pdicabat qui inmitandus
uidebat ab omib⁹. Dū itaq; in scot
tia hu[i]modi eēt talisq; haberet
ē. fr illius rex northanimbroꝝ
nomine eanfridus occiditur.
Tunc uenerabilis oswaldus a sco
thia redīt. regniq; northanim
broꝝ suscepit. Sz cū p tempore
exercitū congregasset. ut contra
infandū ducem brittonū. q̄ frēm
occiderat dimicaret. idē dux
paganꝰ in m̄sis copiis q̄b⁹ nichil
resistere posse iactabat supuenit.
& ab eo interemptus ē in loco q̄

lingua anglorum denesburna id est
riuus denisi uocatur. Ostendit autem
usque hodie. et in magna ueneratio
ne habetur locus ille. ubi uenturus
ad hanc pugnam oswaldus signum VII
sancte crucis erexit. ac flexis genibus
deum deprecatus est ut in tanta rerum ne
cessitate suis cultoribus celesti suc
V. currerent auxilio. Denique fertur
quia facta citato opere cruce ac fo
uea preparata in qua statui deberet.
ipse fide feruens hanc arripu
erit. ac foueę imposuerit. atque
utrisque manu erectam tenuerit. do VIII
nec aggesto a militibus puluere
terre figeretur. et hoc facto. elata in
altum uoce cuncto exercitui p
clamauerit. Flectamus omnes genua.
et deum omnipotentem uiuum ac uerum in co
mune deprecemur. ut nos ab hoste
superbo ac feroci. sua miseratione
defendat. Scit enim ipse quia iu
sta pro salute gentis nostre bella su
VI. scepimus. fecerunt omnes ut iusserat.
et sic incipiente diluculo in ho
stem progressi. iuxta meritum sue fi
dei. uictoriam potiti sunt. In cuius loco
orationis innumere uirtutes
sanitatum posita noscuntur esse pa
trate. ad iudicium uidelicet ac
memoria fidi regis. Nam et usque
hodie multi de ipso ligno sacro
sancte crucis astulas excidere so
lent. quas cum in aquam miserint eisque
languentes homines aut pecu

des potauerint. siue asperserint.
mox sanitati restituuntur. Vocatur
ille lingua anglorum heofenfeld. quod
dici potest latine celestis campus.
Quod certo utique presagio futurorum an
tiquitus nomen accepit. significans
nimirum quod ibidem celeste erigen
dum tropheum. celestis inchoanda
uictoria. celestia usque hodie forent
miracula celebranda. Est autem locus
iuxta illum murum ad aquilonem quo
romani ob arcendos barbarorum
impetus totam a mari ad mare p
cinxere bri tanniam. In quo uide
licet loco consuetudinem multo
iam tempore fecerunt fratres hagustalden
sis ecclesie. qui non longe absunt aduenie
ntes omni anno pridie quam po
stea idem rex oswaldus occisus
est uigilias pro salute anime eius
facere. plurimaque psalmorum
celebrata. uictimam pro eo mane
sacre oblationis offerre. Qui
etiam crescente bona consuetu
dine. nuper ibidem ecclesia construc
ta atque dedicata. sacratiorem
et cunctis honorabiliorem omnibus
locum fecere. Nec immerito quia
nullum ut comperimus fidei christiane
signum nulla ecclesia. nullum altare
in tota bernicorum gente erectum
est. priusquam hoc sacre crucis ue
xillum nouus militie ductor
dictante fidei deuotione contra
hostem immanissimum pugnaturus.

rus statueret. Nec abre est unum de pluribus que ad hanc crucem patrate sunt uirtutes miraculum narrare. Quidam de fratribus eiusdem hagustaldensis ecclesie nomine bothelm qui nunc usque superest ante paucos annos dum incautius forte noctu in glacie incederet. repente corruens brachium contriuit. ac grauissima fracture ipsius cepit molestia fatigari. ita ut ne ad os quidem adducere ipsum brachium ullatenus dolore arcente ualeret. Qui cum die quadam mane audiret unum de fratribus ad locum eiusdem sancte crucis ascendere disposuisse. rogauit ut aliquam sibi partem de illo ligno uenerabili rediens afferret. credere se dicens. quia per hoc donante domino salutem posset consequi. Fecit ille ut rogatus est et reuersus ad uesperam. sedentibus iam ad mensam fratribus. obtulit ei aliquid de ueteri musco quo superficies ligni erat obsita. Qui cum sedens ad mensam non haberet ad manum ubi oblatum sibi munus reponeret. misit hoc in sinum suum. et dum iret cubitum. oblitus hoc alicubi deponere. permisit suo in sinu permanere. At medio noctis tempore cum euigilaret. sensit nescio quid frigidi suo lateri adiacere. admotaque manu requirere cepit quid esset. et ita sa

num brachium manumque repperit. ac si nichil unquam tanti languoris habuisset. Idem quoque oswaldus mox ut regnum suscepit. desiderans totam cui preesse gentem. cepit fidei christiane gratia imbui. cuius experimenta permaxima in expugnandis barbaris iam ceperat. misit ad maiores natu scottorum. inter quos exulans ipse baptismatis sacramenta cum his qui secum erant militibus consecutus erat. petens ut sibi mitteretur antistes. cuius doctrina ac ministerio gens quam regebat anglorum dominice fidei et dona disceret et susciperet sacramenta. Neque aliquanto tardius quod petiit impetrauit. Accepit namque pontificem edanum summe mansuetudinis ac pietatis moderaminis uirum. habentemque zelum dei quamuis non plene secundum scientiam. Namque diem pasce dominicum more sue gentis a quarta decima luna usque ad uicesimam obseruare solebat. Hoc enim ordine septentrionalis scottorum prouincia et omnis natio pictorum illo adhuc tempore pasca dominicum celebrabat. estimans se in hac obseruantia sancti ac laude digni patris anatholii scripta secutum. Quod an uerum sit peritus quisque facillime cognoscit. Porro gentes scottorum que in australibus hibernie insule partibus mora

BIBLIO

bant̃: iam dudũ ad admoniti
onẽ aplice sedis antistitũ. pas
ca canonico ritu obseruare di
dicerunt. Ueniente ĝ ad se ẽpo:
rex locũ sedis lindisfarnensi
ubi ipse petebat tribuit. Qui ui
delicet locus accedente receden
te reumate bis cotidie instar
insule maris circũluit̃ undis bis
renudato littore contiguus t̃re
redditur: atq; eius admonitionib;
humilit̃ ac libent̃ in omĩb; au
scultans. ecclãm xp̄i in regno
suo multũ diligent̃ edificare
ac dilatare curauit. Ubi pulch
errimo sepe spectaculo contigit:
ut ewangelizante antistite qui
anglorum linguã pfecte ñ nouerat.
ipse rex suis ducib; ac ministris
int̃pres uerbi celestis existeret:
q̃a nimirũ tã longo exilii sui tẽ
pore linguã scottorum iã plene di
dicerat. Exin cepere plures p di
es de scottorum regione uenire bri
tanniã: atq; illis anglorum puin
ciis q̃b; regnauit rex oswaldus
magna deuotione uerbũ fidei
pdicare: & credentib; gratiã bap
tismi q̃cũq; sacerdotali erant
gradu pditi. ministrale. Con
struebant̃ ergo eccle ploca. con
fluebat ad audiendũ uerbũ
ppli gaudentes. donabantur
munere regio possessiones &
territoria. ad instruenda mo

nasteria. Imbuebant̃ p̃cepto
rib; scottis paruuli anglorum
unà cũ maiorib; studiis & ob
seruatione discipline regu
laris. Nã monachi erãt maxi
me qui ad pdicandũ uene
rant. monachus ipse edanus
ut pote de insula que uocat̃
hii destinatus: cuius monasteriũ
in cunctis pene septentrionaliũ
scottorum & omniũ pictorum mona
steriis ñ paruo tempe arcem
tenebat regendisq; eorum pplis
perat. Que uidelicet insula
ad ius q̃de brittannie ptinet
ñ magno ab ea freto discreta.
sed donatione pictorum q̃ illas
brittannie plagas incolunt
iã dudũ monachis scottorum tra
dita [struck]: eo qd illis pdican
tib; fidẽ xp̄i pceperint. De hac
ergo insula ab horum collegio mona
chorum ad puinciã anglorum insti
tuendã in xp̄o missus ẽ edan.
accepto gradu episcopatus. Quo
tempe eidẽ monasterio segenus
abbas & pbr̃ pfuit. Unde int̃
alia uiuendi documenta salu
berrimũ abstinentie uł conti
nentie clericis exemplum re
liquit. Cuius doctrinã id maxime
cõmdabat omnib;. qd non aliter,
quã uiuebat cũ suis ipse do
cebat. Nichil enim huius mundi
querere nichil amare curabat.

BIBLIOTECA CIVICA

Cuncta q̄ s̄ a regib' ut diuitib' se
culi donabant̄. mox paupib' q̄
occurrerent erogare gaudebat.
Discurrere p cuncta & urbana
& rustica loca. n̄ equor dorso.
s; pedū incessu uecti n̄ maior
forte necessitas cōpulisset so
lebat. qtin ū cūq; aliqs l diui
tes l paupes incedens aspexiss;.
confestī ad hos diuertens. l ad
fidī suscipiende sacramentū.
si infideles eēnt inuitaret. ut
si fideles in ipsa eos fide confor
taret. atq; ad elemosinas opūq;
bonor executionē & uerbis ex
citaret & factis. In tantū aūt
uita illius anni temporis segni
tia distabat. ut omis q cū eo in
cedebant. siue attonsi seu laici
meditari deberent. idē aut
in legendis scripturis aut psal
mis discendis opam dare. Hoc
erat cottidianū op' illi. & omīū
q cū eo erant. ūcūq; locor deue
nisset. Et si forte euenisset qd
tam raro euenit. ut ad conuiui
um regis uocaret̄. intrabat cū
uno clerico aut duob'. & ubi
paululū reficiebat̄. accelerauit
otius ad legendū cū suis siue
ad adorandū. egredi. Cui exem
plis informati illo tempe re
ligiosi qq; uiri ac femine. con
suetudinē fecert̄ p totū annū
excepta remissione qnqgesime
pascalis quarta & sexta sabba
ti. ieiuniū ad nonā usq; horā
ptelare. Nūquā diuitib' hono
ris siue timoris grā. siq deliqs
sent reticebat. s; aspa illos in
uectione corripiebat. Nullā
potentib' secli pecuniā excepta
solūmō esca siqs hospicio susce
pisset unquā dare solebat. S;
ea pocius q sibi a diuitib' donaria
peccuniarū largiebant̄ l in usus
paupū ut diximus dispgebat.
l ad redeptionē eor q iniuste
fuerāt uenditi dispensabat.
Deniq; multos qs pcio dato re
demerat. redeptos pmodū suos
discipulos fecit. atq; ad sacer
dotalē usq; gradū erudiendo
atq; instituendo puexit. Ferūt
aūt qa cū de puincia scottor rex
oswaldus postulasset antistitē
q s̄ sueq; genti uerbū fidī mi
nistraret. missus fuerit pmo ali'
austerioris animi uir. Qui dū
aliquā diu genti anglor pdicans
nil pficeret. nec libent̄ a pplo
audiret̄. rediens patriā atq; in
conuentu senior retulerit. qa
nichil pdeē docendo genti ad
quā missus erat potuisset. eo
qd eēnt homines indomabiles.
& dure mētis ac barbare. At illi
ut phibent tractatū magnū
in concilio qd esset agendum
habere ceperunt. desiderantes

quide genti q̄ petebant salutẽ
esse. s; deñ recepto que miserãt
p̄dicatore dolentes. Tuc̃ att ai
dan nã & ipse in concilio int̃e
rat ad eũ deq̃ agebat̃ sacerdotẽ.
Videt̃ m̃ fr̃ q̄a durior iusto indoc
tis auditorib; fuisti. 7 ñ eis iuxta
ap̃licã disciplinã. p̃mo lac doc
trine mollioris porrexisti. do
nec paulatĩ enutriti uerbo dĩ ad
capienda p̃fectiora & ad facien
da sublimiora dĩ p̃cepta suffi
cerent. Quo audito. omnĩũ qui
considebat ad ipsũ ora & oculi
conuersi diligent̃ q̃d diceret
discutiebat̃. & ipsũ dignũ esse
episcopatu. ipsũ ad erudiendos
inscios & indoctos mitti debe
re decernunt. q̃ grã discretio
nis q̄ mat̃ ẽ uirtutũ ante om̃a
p̃batur inbut;. sicq; illũ ordi
nantes ad p̃dicandũ miserunt.
Qui ubi temp; accepit. sic̃ p̃us mo
deramine discretionis. ita p̃
modũ & ceteris uirtutib; orna
tus apparuit. Hui; q̃ antistitis
doctrina rex oswaldus cũ ea cui
p̃erat gente anglor instructus.
ñ solũ incognita p̃genitoribus
suis regna celor sp̃are didicit.
& regna t̃rarũ plusquã ulli ma
ior suor ab eo uno dõ q̃ fecit ce
lũ & t̃rã consecut; ẽ. Deniq; om̃s
nationes & p̃uincias brittannie
que in q̃tuor linguas. id ẽ brit
tonũ pictor scottor 7 anglor di
uise sunt. in dictione accepit.
Quo regni culmine sublimatus.
nichil omin; q̃d mirũ dictu est
paup̃ib; & p̃egrinis semp̃ humilis
benign; 7 largus fuit. Deniq; fer
tur q̄a temp̃e quodã. cũ die s̃cõ
pasce cũ p̃fato ep̃o c̃sedisset ad
prandiũ. positaq; ẽẽt in m̃sa co
rã eo discus argenteus regalib;
epulis refert;. 7 iã iãq; ẽẽnt ma
nus ad panẽ benedicendũ mis
sure. intrasse subito ministrũ
ipsius. cui suscipiendor inopũ
erat cura delegata. & indicas
set regi quia multitudo pau
p̃um unde cũq; adueniens ma
xima p̃ plateas sederet. postu
lans aliq̃d elemosine a rege. Qui
mox dapes sibimet appositas
deferri paup̃ib;. s; & discũ con
fringi atq; eisdẽ minutatĩ di
uidi p̃cepit. Quo uiso. ponti
fex q̃ assidebat delectat; tali fac
tis pietatis. app̃hendit dexteram
ei; & ait. Nũquã inueterascat
hec man;. Q̃d & ita iuxta ~~uota~~
uotũ benedictionis ei; p̃uenit.
Nã cũ int̃fecto illo manus cum
brachio a cetero ẽẽt corp̃e resec
te. contigit ut hacten; incor
rupte p̃durent. Deniq; in ur
be regia que a regina quadã
uocabulo bebba cognominat̃
loculo incluse argenteo. in eccl̃a

sc̄i petri seruant̄ ac digno acunc
tis honore uenerant̄. Hui' indu
stria regis deiror̄ 7 bernicior̄ puin
cie que eaten' abinuicē discorda
bāt inunū ē pacē. 7 uelud unū
cōpaginate inpplm. Erat aūt nepos
eduuini regis exsorore eba.
dignūq; fuit ut tant' p̄cessor ta
le haberet de sua conguinitate
7 religionis herede 7 regni. Eo
tempe gens occidentaliū saxo
nū ~~saxonū~~ q̄ antiq̄t geuisse uo
cabantur regnante cinigol
so fidē xp̄i suscepit. p̄dican
te illis birino uerbu ep̄o. q̄ cū
consilio pape honorii uene
rat britanniā. p̄mittens q̄ de
se illo p̄sente intimis ultra an
glor̄ partib' quo nullus doctor
p̄cessisset sc̄e fidi semina esse
sparsurum. Vnde 7 iussu eidē
pontificis pasteriū genuēsē
ep̄m inepat consecratus ē q̄dū.
Sz britanniā pueniens ac p̄mū
geuisor̄ gentē ingrediens. cū
om̄s ibidē paganissimos inue
niret. utilius rat' ē ibi potius
uerbū p̄dicare quā ultra pgre
diens eos q̄b' p̄dicare deberet in
quireret. Itaq; euglīzante illo
in p̄fata puincia. cum rex ipse
cathecizat' fonte baptismi
cū sua gente ablueretur: conti
git tunc tempis sc̄issimū atq;
uictoriosissimū regē norha
nimbror̄ oswaldū affuisse. eūq;
de lauachro exeuntē suscepisse.
ac sic pulcherrimo p̄sus 7 dō di
gno consortio cui' erat filiā ac
cepturus inconiugē ipsū prius
secunda generatione dō dedi
catū. sibi accepit in filiū. Dona
uerūt aūt ambo reges eidē ep̄o
ciuitatē que uocatur dorinca
adfaciendā inibi episcopalem
sedē. ubi factis dedicatisq; ec
clesiis multisq; ad dn̄m pei'
labore ppl̄is aduocatis migra
uit ad dn̄m. Sepultusq; ē in eadē
ciuitate. 7 p' multos annos hed
de episcopatū agente. translat'
inde in uuentā ciuitatē. atq;
in eccl̄a beator̄ aplor̄ PETRI 7
PAVLI positus ē. Defuncto aūt
rege. successit inregnū fili' cene
walh. Qui 7 fidē ac sacramta re
gni celestis suscipe rennuit. 7
ñ multo p' 7iā regni terrestris
potentiā pdidit. Repudiata
eni sorore pendan regis merti
orū quā duxerat. aliā accepit
uxorē. idoq; bello petitus ac re
gno p̄uat' ab illo secessit ad regē
orientaliū anglor̄. cui nomen
erat anna. a p'ut quē triennio
exulans fidē xp̄i suscepit. ac
cognouit ueritatē. Nam 7 ipse
aput quē exulabat rex erat
uir bonus. 7 bona ac sc̄ā sobole
fuit. Cū ū restitut' inregnū eēt

cenewalh. uenit in puintiā de hiberniā pontifex quidā nomine agilbtus. natione quidē gallus. sʒ tunc legendarū grā scripturarū in hibernia ñ paruo tempe demoratus. coniunxitq; se regi sponte ministeriū p̄dicandi assumens. Cui eruditionē atq; industriā uidens rex rogauit eum accepta ibi sede episcopali sue gentis manere pontificem. Qui p̄cib9 ei annuens. multisq; annis eidē genti sacerdotali iure p̄fuit. Tandē rex q̄ saxonū tantū linguā nouerat ptes barbare loquele. subintroduxit in puintiam aliū sue gentis epm̄. uocabulo wine. 7 ipsū in gallia ordinatū. diuidensq; in duas puincias puinciam. huic in ciuitate wenta que gente saxonū uuinstarcester appellatur: sedē episcopalē tribuit. Vnde offensus grauit̄ agilbt9 qđ hoc ipse inconsulto ageret rex. rediit galliā. 7 accepto episcopatu parisiace ciuitatis. ibidē senex 7 plen9 dierū obiit. Non multis aut̄ annis p9 abscessum ei a brittannia transactis. pulsus ē 7 wine ab eodē rege de episcopatu. Qui secedens ad regē merciox uocabulo wlhere emit p̄cio ab eo sedē lundie ciuitatis. eiq; epc usq; ad uite sue t̄minū mansit. Sicq; puincia occidentaliū saxonū tempe ñ pauco absq; p̄sule fuit. Quo 7iā tempe rex p̄fatus ipsius gentis g̃uissimus regni sui dampnis sepissime ab hostib9 afficitus. tandē ad memoriā reduxit. qđ eū p̄dē pfidia regno pulerit. fides agnita xp̄i in regnū reuocauerit. intellexitq; qđ 7 iam tunc destituta pontifice puincia. recte pariť fuerit destituta p̄sidio. Misit ğ legatorios in galliā ad agilbtum. sūmissa illū satisfactione dep̄cans ad episcopatū sue gentis redire. At ille se excusans 7 uenire ñ posse contestans. quia episcopatu p p̄e ciuitatis ac ppie parrochie teneret̄ astrictus. ne tam obnixe petenti nil ferret auxiliū. misit p se illo pbrm eleutheriū nepotē suū. qui ei si uellet ordinaret̄ epc. dicens quod ipse eū dignū ēē episcopatu iudicaret. Quo honorifice a pp̄lo 7 a rege suscepto. rogauerunt theodorū tunc archiepm̄ dorwernensis eccl̄e ipsum s̄ antistitē consecrare. Qui consecratus in ipsa ciuitate multis annis episcopatum gewisorū 7 sy-

donica scotonibus solus sedulo mo
deramine gessit. Regnauit autem os
waldus christianissimus rex nor
thanimbrorum nouem annis, an
numerato etiam illo anno quem
et feralis impietas regis brito
num et apostasia demens regum
anglorum detestabilem fecerat. Siquidem
de unanimo omnium consensu
firmatum est ut nomen et memoria
apostatarum de catalogo regum christia
norum prorsus aboleri deberet, neque
aliquis regno eorum annus adno
tari. Quo completo annorum curri
culo occisus est commisso graui prelio
ab eadem pagana gente paganoque
rege merciorum a quo et predecessor
eius eduuinus peremptus fuerat, in
loco qui lingua anglorum nuncupa
tur maserfeld anno etatis sue tri
cesimo octauo die mensis augusti.
Cuius quanta fides in deum quae deuo
tio mentis fuerit, etiam post mortem
uirtutum miraculis claruit.
Namque in loco ubi pro patria dimicans
a paganis interfectus est usque ho
die sanitates infirmorum et homi
num et pecorum celebrari non desinit.
Vnde contigit ut puluerem ip
sum ubi corpus eius in terram corruit,
multi auferentes, et in aquam mit
tentes, suis per hec infirmis mul
tum commodi afferent. Qui uide
licet mos adeo increbuerit,
ut paulatim ablata exinde terra

fossam ad mensuram staturae uirilis al
tam reddiderit. Nec mirandum in
loco mortis illius infirmos sana
ri, qui semper dum uiueret infirmis
et pauperibus consulere, elemosinas
dare, opem ferre non cessabat. Et mul
ta quidem in loco illo uel de puluere
loci illius facta uirtutum miracu
la narrantur, sed nos duo tantum quae
a maioribus audiuimus referre satis
duximus. Non multo post interfecti
onem eius exacto tempore contigit,
ut quidam equo sedens iter iuxta
locum ageret ~~illum~~. Cuius equus subi
to lassescere, consistere, caput
in terram declinare, spumas ex ore
dimittere, et augescente dolo
re nimio, cepit in terram ruere. De
siluit eques, et stramine sub
tracto, cepit expectare horam qua
aut melioratum reciperet iumentum,
aut relinqueret mortuum. At
ipsum diu graui dolore uexatum
cum diuersas in partes se torqueret,
repente uolutando deuenit ad
illum locum ubi rex memorabilis
occubuit. Nec mora quiescente
dolore, cessauit ab insanis mem
brorum motibus et consueto equorum
more quasi post lassitudinem in
diuersum latus uicissim sese uol
uere, statimque exurgens quasi
sanus per omnia uirecta herba
rum auidius carpere cepit. Quo il
le uiso, ut uir sagacis ingenii.

intellexit aliq̄d mire scitatis huic loco quo equus ē curatus inēē. 7 posito ibi signo n̄ multo p̄ equū ascendit. atq; ad hos picium quo p posuerat accessit. Quo dū adueniret. inuenit ibi puellā neptē patris familias lon go paralisis morbo ḡuatā. Ł cū familiares dom̄ illi̇ de acerba pu elle infirmitate ipso querent̄ p̄sente. cepit dicere ille de loco ubi caballus suus eēt curat̄. Quid multa. Imponentes eā carro. duxerūt ad locū ibidēq; deposu erunt. At illa posita in loco. ob dormiuit parump. Et ṽ euigila uit. sanata ē ab illa corpis disso lutione. Et postulata aqua la uit faciem. crines cōposuit. ca put linteo cooperuit. 7 cū his qui se adduxerant sana pedib̄ ince dendo reuersa ē. Eode tempe ue nit q̄dā alius de natione brito nū ut ferunt it̄ faciens iuxta ipsū locū in quo p̄fata erat pu gna completa. 7 uidit unī loci spaciū cetero campo uiridī ac uenusti. cepitq; sagaci animo conicere. quod nulla insolito il lo in loco uiriditatis. n̄ qđ ibidē sanctior cetero exercitu uir ali quis fuisset int̄fectus. Tulit itaq; de puluere terre illius. secū alli gans in linteo. cogitans qđ futu rū erat. qđ q̄a ad medelā infir mantiū idē puluis pficeret. Et pgens itinere suo puenit ad uicū quendā uespe. intrauitq; in domū in q̄ uicini epulabant̄ cenantes. 7 recept̄ a dn̄is dom̄ resedit. 7 ipse cū eis ad conui uiū. appendens linteolū cū pul uere quē adtulerat in una posta parietis. Cūq; diuti̇ epulis atq; ebrietati uacarent. accenso ḡn di igne in medio. contigit uo lantib̄ in altū scintillis culm̄ dom̄ qđ erat uirgis contextū ac feno tectū. subitaneis flāmis impleri. Quod cū repente con uiue t̄rore confusi conspicerēt. fugierūt foras. nil ardenti do mui iāiāq; periture pdesse ualen tes. Consūpta ḡ domo flāmis. posta solum̄ in qua inclusus pul uis ille pendebat tuta ab igni bus 7 intacta remansit. Qua ui sa uirtute mirati s̄ ualde. 7 q̄ rentes subtilius. inuenerūt q̄a de illo loco assūpt̄ erat puluis. ubi regis oswaldi sanguis erat effusus. Quib̄ patefactis ac dif famatis longe lateq; miraculis multi p dies locū frequentare illū. 7 sanitatis ibi grā cape sibi suisq; ceperunt. Int̄q; ne q̄quā si lentio reor. quid uirtutis ac mi raculi celestis ostensū fuerit. cū ~~ostensa~~ ossa eius inuenta atq; in ecclam in qua nunc seruant̄

translata sunt. Factū ē autē hoc
pindustriam regine merciorū
osthride. que erat filia fr̄is eius
idē oswi. qui p⁹ illū regni apicē
tenebat. Est monasteriū nobi
le inprouincia lindissi nomine
beardanige quod & eadē re
gina cū uiro suo edelredo mul
tū diligebat. uenerabat̄ & co
lebat. inquo desiderabat hono
randa patrui sui ossa reconde
re. Cūq; uenisset carrū inq° ea
dē ducebant̄ incumbente ue
spe. inmonasteriū p̄fatū nolu
erunt ea qui erant inmonaste
rio libenter excipe. quia & si
sc̄m eum nouerant. tam̄ qa de
alia prouincia ortus fuerat 7 sup
eos regnū acceperat. ueteranis eū odiis &
iā mortuū insequebant̄. Unde
factū ē ut ipsa nocte reliquie
allate foris pmanerent. ten
torio tam̄ tanto maiore supra
carrū inquo inerant exten
so. S; miraculi celestis osten
sio quē reuerent̄ ea reuerenter
suscipiende acunctis fi
delib⁹ eēnt patefecit. Nā tota
ea nocte colūpna lucis acar
ro illo adcelū usq; porrecta.
omnib⁹ eide pene lindisse p
uintie locis conspicua stabat.
Unde mane facto fratres mona
sterii illi⁹ qui p̄die abnuerant
diligenter ipsi eā petere cepe

runt. ut apud se eadē sc̄e ac dō
dilecte reliq̄e conderent̄. Lo
ta g ossa intulerunt intheca quā
inhoc p̄parant atq; inecclā iux
ta honorē congruū posuerunt.
& ut regia uiri sc̄i psona me
moriā haberet eternā. uexillū
ei⁹ sup tumba auro & purpura
compositū adposuerunt ipsāq;
aquā inqua lauerāt ossa inan
gulo sacrarii fuderunt. Ex q° tem
pe factū ē ut ipsa t̄ra que la
uachrū uenerabile suscepit
adabigendos exobsessis cor
porib⁹ demones grē salutaris
haberet effectum. Deniq; tem
pe sequenti cū p̄fata regina ineo
dē monasterio moraret̄ uenit
adsalutandū eā abbatissa que
dā uenerabilis que usq; hodie
sup ē uocabulo adelhit soror
uirorū edelwini & adluuini quorū
p̄or ep̄e in lindissi prouintia. se
cundus erat abbas inmonaste
rio qd̄ uocat̄ peartaneiga. ḡa
n longe ab illa monasteriū ha
bebat. Cū ḡ ueniens illa loque
ret̄ cū regina atq; int̄ alia ser
mone de oswaldo exorto dice
ret. qd̄ & ipsa lucē nocte illā
supra reliquias ei⁹ adcelū usq;
altā uidisset adiecit regina.
quia depuluere pauimti in
quo aqua lauachri illi⁹ effusa
ē multi iam sanati essent in

firmi. At illa petiit sibi portio
nem pulueris salutiferi dari. et
accipiens inligatum panno con
didit in capsella et redijt. Trans
acto autem tempore aliquanto cum esset
in suo monasterio. uenit illuc
quidam hospes qui solebat noctur
nis sepius horis repente ab in
mundo spiritu grauissime uexari.
Qui cum benigne susceptus post cenam
in lecto membra posuisset. sub
ito a diabolo arreptus. inclama
re. dentibus frendere. spumare
et diuersis motibus cepit membra
torquere. Cumque a nullo uel tene
ri uel ligari potuisset. occurrit
minister et pulsans ad hostium
nuntiauit abbatisse. At illa
aperiens ianuam monasterii exiuit
ipsa cum una sanctimonialium femi
narum ad locum uirorum. et euocans
presbiterum rogauit secum uenire ad
pacientem. Ubi cum uenientes
uiderunt multos affuisse qui
uexatum tenere. et motus eius
insanos comprimere conati ne
quaquam ualebant. dicebat presbiter
exorcismos et quecumque poterat pro
sedando miseri furore agebat.
Sed nec ipse quamuis multum labo
rans proficere aliquid ualebat. Cumque
nil salutis furenti superesse uide
retur. repente uenit in mentem
abbatisse puluis ille prefatus.
statimque iussit ire ministram.
et capsellam in qua erat adduce
re. Et cum illa afferens quod iussa est
intraret atrium domus in cuius inti
oribus demoniosus torquebatur.
conticuit ille subito. et quasi
in somnum laxatus. deposuit ca
put. membra in quiete omnia composuit.
Conticuere omnes intentique ho
ra tenebant quem res exitum
haberet solliciti expectantes.
Et post aliquantulum hore spacium re
sedit qui uexabatur. et grauiter
suspirans. modo inquit sanum sapio
recepi enim sensum animi mei.
At illi sedulo sciscitabantur quomodo
hoc contigisset. Qui ait. Mox
ut uirgo hec cum capsella quam
portauit appropinquauit atrio
domus huius discessere omnes
qui me premebant spiritus maligni
et me relicto nusquam compa
ruerunt. Tunc dedit ei abba
tissa particulam de pulue
re illo. et sic data oratione
a presbitero. noctem illam quietissimam
duxit. ne quid aliquid ex eo tem
pore nocturni timoris aut
uexationis ab antiquo hoste
pertulit. Sequente dehinc tempore
fuit in eodem monasterio pue
rulus quidam longo febrium inco
modo grauiter uexatus. Qui cum
die quadam sollicitus horam accen
sionis expectaret. ingressus
est ad eum quidam de fratribus. ut sin

BIBLIOTECA CIVICA UDINE

quit mi natte doceã te quom
cureris. ab huiꝰ modi molestia
languoris. Surge inquit ingre
dere ecclam. 7 accedens ad se
pulchrū oswaldi ibiq; reside.
ac quietꝰ manens adhere tumbe.
Vide ne exeas inde nec de loco
movearis. donec hora recessio
nis febriū transierit. tunc ip
se intrabo. 7 educã te inde. Fe
cit ut ille iusserat. sedentēq;
eū ad tumbã sci. infirmitas
tangere nequaquã p̄sumpsit.
Qui intantū timens aufugit.
ut nec scdo die nec tercio neq;
unquã ex inde eū auderet
contingere. Qd ita ee gestū q̄ refe
rebat mihi fr̄ inde veniens adie
cit. qd eo adhuc tempe q̄ me
cū loquebatur sup ēēt in monaste
rio eodē iã iuvenis ille. in quo
tunc puero factū erat hoc mi
raculū sanitatis. Nec mirandū
p̄ces regis illius iam cū dño re
gnantis multū valere aput
eū q̄ temporalis regni quondã gu
bernacula tenens. magis p eterno
regno semp laborare ac dep
cari solebat. Deniq; ferunt qd
a tempe matutine laudis sepe
ad diē usq; in orationibꝰ p̄stite
rit. atq; ad crebrū morē oran
di sive grãs agendi dño semp
ubiq; sedens. supinas sup ge
nua manꝰ habere solitꝰ sit. Vul
gatū ē aūt ad in consuetudinē
proverbii versū. qd etiã int ver
ba orationibꝰ orationis vitã fi
nierit. Nãq; cū armis & hostibꝰ
circūseptus iã iãq; videret se
ee p̄imendū oravit p animabꝰ
exercitꝰ sui. Unde dicitur in prover
bio. Ds miserere animabꝰ dixit
oswaldus cadens in trã. Ossa q̄
illiꝰ translata & condita s̄ in mo
nasterio q̄d diximꝰ. porro caput
cū manibꝰ & brachiis a corpe
p̄cisis. iussit rex q̄ occiderat
in stipitibꝰ suspendi. Quo post
annū deveniens cū exercitu
successor regni illiꝰ oswi abstu
lit ea. & caput qdē in cimite
rio lindisfarnensis ecclē inre
gia v̄ civitate manꝰ cū brachiis
condidit. Nec solū inclita fama
viri brittannie fines lustravit
universos. s3 & etiã trans occeanū
longe radios salutifere lucis
spargens. germanie & hibernie simul
partes attigit. Deniq; reveren
tissimꝰ antistes acca. solet refer
re. qa cū romã vadens aput scis
simū fresonū gentis archiepm
willibrordū cū suo antistite
wlfrido moraret. crebo eū audi
erit de admirandis que ad re
liquias eiꝰ dē ~~reverentissimi~~ sanctissimi regis
in illa p̄vincia gesta fuerint.
narrare. S3 & in hibernia cū p̄br
adhuc p̄egrinã p̄ eterna patria du

ceret uitam rumore sanctitatis illius
in ea quoque insula longe lateque iam
percrebuisse ferebat. de quibus unum
quod inter alia retulit miraculum pre
senti nostre historie inserendum cre
didimus. Tempore inquit mortalitatis
que britanniam hyberniamque lata stra
ge uastauit. percussus est eiusdem cla
de pestis inter alios scolasticus quidam
de genere scottorum. doctus quidem uir
studio litterarum. sed erga curam perpe
tue saluationis nil omnino studii
et industrie gerens. Qui cum se mor
ti proximum uideret. timere cepit
et pauere ne mox mortuus ob me
rita scelerum ad inferni claustra
raperetur. clamauit ad me cum essem in
uicina positus. et inter egra tremens
suspiria. flebili uoce talia mecum
querebatur. Vides inquit quia iam
iamque crescente corporis molestia ad
articulum subeunde mortis com
pellor. Non dubito me post mortem
corporis. statim ad perpetuam anime
mortem rapiendum. atque infernalibus
subdendum esse tormentis. qui a tempore
non pauco in studia diuine lectio
nis. uitiorum potius implicamentis.
quam diuinis solebam seruire man
datis. Inest autem animo si mihi pie
tas superna aliqua uiuendi spacia
donauerit. uitiosos mores corri
gere. atque ad imperium diuine uo
luntatis totam ex integro mentem
uitamque transferre. Verum noui non

hoc esse mei meriti. ut inducias
uiuendi uel accipiam. uel me ac
cepturum esse confidam. nisi forte mi
sero mihi et indigno ueniam pau
xilium eorum qui illi fideliter seruierunt
propiciari dignatus sit. Audiui
mus autem et fama creberrima com
perimus quod fuerit in gente uestra rex
mirande sanctitatis uocabulo os
waldus. cuius excellentia fidei et
uirtutis etiam post mortem uirtutum
frequentium operatione claruerit.
precorque si aliquid reliquiarum illius
penes te habeas afferas mihi. si for
te mihi dominus per eius merita misereri uolue
rit. At ego respondi. habeo quidem
de ligno in quo caput eius
occisi a paganis infixum est. et si
firmo corde credideris. potest
diuina pietas per tanti uiri meri
tum et huius uite spacia longiora
concedere. et ingressu te uite
perennis dignum reddere. Nec mo
ratus ille integram se in hoc habe
re fidem respondebat. Tunc be
nedixi aquam et astulam arboris
prefati inmittens. obtuli egro
potandum. Nec mora melius ha
bere cepit. et conualescens ab
infirmitate. multo deinceps
tempore uixit. totoque ad dominum cor
de et opere conuersus. omnibus ubi
cumque perueniebat clementiam pii con
ditoris et fidelis eius famuli os
waldi gloriam predicabat. Eo tempore

quo puincia saxonia nom̄ xp̄i
suscepat multas brittannie p
uincias mortalitas seua corripi
ebat. Que cū monasteriū cher
renesos dictū cui tunc regendo
religiosissim⁹ xp̄i sacerdos uoca
bulo ebba p̄fuit. nutu diuinę dis
pensationis attigeret. multiq;
siue de his qui cū antistite wlfri
do illo uenerant. siue de illis qui
deadē puintia saxonū nup ad fi
dē fuerant uocati passim de hac
uita raperent'. uisū ē fr̄ib⁹ t̄du
anū ieiunū agere. & diuinā
supplicit' obsecrare clem̄tiam
ut misc̄diā sibi dignaret' im
pendere. & siue piclitantes hoc
morbo a p̄senti morte liberaret.
seu raptos e mundo a ppetua ani
mę dāpnatione seruaret. Erat
tunc in eodē monasterio pue
rulus q̄dā de natione saxonū
nup uocat⁹ ad fidē. q̄ eadē tac
tus infirmitate. n̄ pauco tem
pore recubans in lectulo ia
cebat. Cū q̄ sc̄dā die memora
ti ieiunii ac supplicationum
dies ageret'. contigit forte
ipsū puerū hora ferme sc̄dā
diei in loco in quo eger' iacebat
solū inueniri. Cui diuina dis
positione subito beatissimi apo
stolo℞ p̄ncipes dignati s̄ appa
rere. Erat enī multū simplicis
ac mansueti animi. sinceraq;
deuotione sacramenta fidi quę
suscepat seruans. Salutantes q̄
illū uerbis piissimis apl̄i. dicebat.
Noli timere fili mortē p qua sollicit⁹
es. nos enim te hodierna die ad ce
lestia regna sum⁹ pducturi. S; p̄
mū expectare habes donec misse
celebrent'. ac uiatico dn̄ici corpis
ac sanguinis accepto. sic infirmi
tate simul ac morte absolut⁹ ad e
t̄na in celis gaudia subleueris. Cla
ma ḡ & uoca ad te p̄b̄rm ebbam. &
dicito illi q̄m dn̄s exaudiuit p̄ces
u̅ras. & deuotionē ac ieiunia ppicius
aspexit. neq; aliquis de hoc mona
sterio. siue adiacentib⁹ ei possessiun
culis hac clade ultra morturus.
S; om̄s qui alicubi de u̅ris hac eḡ
tudine laborant surrecturi a lan
guore p̄stina sunt sospitate re
cupandi. p̄ter te solū q̄ hodier
na die liberandus es a morte & ad
uisionē dn̄i cui fidelit' seruisti p
ducendus in celū. Qd' diuina uobis
clem̄tia p int'cessionē religiosi ac
dō dilecti regis oswaldi qui quon
dā northanimbro℞ & regni tempa
lis auctoritate. & xp̄iane pie
tatis quę ad regnū pducit celeste.
deuotione sublimit' p̄fuit con
ferre dignata ē. Hac & enī die idē
rex ab infidelib⁹ in bello corpa
lit' extinct⁹. mox ad sempit̄na ani
marū gaudia assūpt⁹ in celum
& electo℞ ē sociat⁹ agminib⁹. Que

rarat in suis codicib' in qb' de
functor' ē adnotata depositio.
& inuenient illū hac ut dixi
mus die raptū esse de sclo. Cele
brent q̄ missas p cuncta mona
sterii hui' oratoria. siue p grarū
actione exaudite sue dep̄cati
onis. siue & in memoriā p̄fati
regis oswaldi. qui q̄ndā ipsor'
genti p̄erat. idoq; p eis quasi
p sue gentis aduenis supplex
orabat ad dnm. & cunctis ad
uenientib' ad ecclam frib'. com
municent oms sacrificiis celestib'.
& ita sublato ieiunio. corp' q̄q;
suis reficiant alimtis. Que cū
omia uocato ad se prbo puerū
ba narrasset. interrogauit eū
sollicit' quales eent habitu uel
specie uiri q̄ s apparuissent. Re
spondit. Preclari omnim habit'.
& uult' erant letissimi ac pul
cherrimi. quales nūquā ante
uiderā. neq; aliq̄s hominū tan
ti decoris ac uenustatis ēe pos
se credebā. Vn' q̄de attonsus erat
ut cleric'. ali' barbā habebat p
lixam. dicebantq; q̄m un' eor'
PETRVS. alius uocaret' Paulus.
& ipsi eent ministri dni & sal
uatoris nri ihv xpi. ad tuitio
nē nri monasterii missi ab ipso
de celis. Credidit q̄ uerbis pue
ri prbr. ac statim egressus req̄si
uit in annali suo. & inuenit eā
de ipsa die oswaldū regē fuis
se pemptū. uocatisq; frib' pa
rari prandiū. missas fieri. atq;
oms comunicare more solito p̄
cepit. simul & infirmanti pue
ro de eodē sacrificio dnice obla
tionis particulā deferri man
dauit. Quib' ita gestis. n̄ multo
p' eadē ipsa die puer defunct'
est. suaq; morte pbauit uera
fuisse uerba que ab apostolis
xpi audierat. S; & hoc ēē uerbis
testimoniū phibuit. qd nemo
p̄ter ipsū tempe illo ex eodē
ē monasterio raptus de mundo.
Ex q̄ nimirū uisione. multi q̄
hec audire potuerunt. ad ex
orandā in aduersis diuinā cle
mentiā. ac salutaria ieiunior'
remedia subeunda sūt mira
biliter accensi. Ex eo tempe n̄ so
lū in eodē monasterio. s; in ple
risq; locis aliis cepit annuati
eāde regis ac militis xpi oswal
di natalicius dies missarū cele
bratione uenerari. Explicit
vita sci oswaldi REGIS ac mris.

Passio. s. Sixti pp̄ & mris.

SEVIENTE diabolo
inhumanū genus
sic semp fecit ab ini
tio. maxime tamen
cū xpianor' certam̄ contra se as
senserat. iā beat' Xixtus aplicā
uice sua p̄dicatione gerebat in

urbe romana. multosq; ad fi
dē xp̄i docendo conuerterat.
Audiens hoc decius imp̄r nequissi
mus. 7 p̄fect⁹ ualerian⁹. iussit sc̄m
Xistū cū clero suo noctu sibi p̄
sentari in telludē. Xistus q̄dē ep̄c
in athenis nat⁹ 7 doct⁹. prius phi
losophus. postea u° xp̄i discipu
lus. Dix̄ aūt ad clerū suū. fr̄s 7 cō
militones. nolite pauescere. Om̄s
sc̄i q̄nta passi sūt tormīta. ut secu
ri ppetua optinerēt uite et̄ne
palmā. Nā & dn̄s ih̄c x̄ passus ē
p̄ nr̄a salute. ut nob̄ exemplum
relinqueret. & uoce clara dixit.
Venite. nemo metuat t'rores. Res
ponderūt felicissim⁹ & agapit⁹ di
aconi ei⁹. & dixerūt. Et nos sine te
pat̄ n̄ro q̄ ibim⁹. Et p̄sentat⁹ est
noctu decio & ualeriano cū duo
b⁹ diaconib⁹. Dicit ad xistū ep̄m
deci⁹ cesar. Scis qua ppt̄ teni⁹ con
uentionib⁹ publica nobis p̄sen
tat⁹ es. Respond̄ xist⁹ ep̄c. Scio.
& bene scio. Deci⁹ dixit. Ergo si
scis fac ut uniuersi sciant. 7 tu
uiuas & clerus tuus augeat̄. Res
pondit xist⁹ ep̄c. Uere feci 7 fa
cio. ut clerus m̄s augeat̄. Deci⁹
dix̄. Ergo sacrifica diis inmorta
lib⁹. & esto p̄nceps sacerdotum.
Beat⁹ xist⁹ ep̄c respondit. Ego sem
per sac̄ficaui. 7 sac̄fico dō pat̄ om
p̄ti. 7 dn̄o ih̄u x̄ filio eius. 7 sp̄ui
sc̄o hostiā purā & inmaculatā.

Deci⁹ dixit. Consule senectuti tue
sic 7 nos consulim⁹. itaq; & tu con
sule t̄ & clero tuo. Beat⁹ xist⁹ ep̄c
respond̄. Usq; a dō consult⁹ sū m̄
& clero meo. ut de p̄fundo mor
tis et̄ne. uel ī om̄s mecū eripe
celibare. Deci⁹ dix̄. Sac̄fica. nam
tu eris omīū exemplū. Beat⁹ xist⁹
ep̄c respond̄. Iam semel t̄ dixi. q̄a
sacrifico semp̄ dō meo. & dn̄o ih̄u
xp̄o filio ei⁹. Decius dix̄ ad milites.
Ducite eū ad templum martis.
& sac̄ficet dō marti. Qđ si nolue
rit. recludite eū in p̄uatā custo
diā mamtini. Et duxerūt eū ad tē
plū martis. & cohortabant eum
sacrificiis coinq̄nari. Tunc bea
tus xist⁹ ep̄c dix̄. O infelices quid
īploratis. 7 adoratis ydola ua
na & manufacta muta & surda.
q̄ nec s̄ nec aliis p̄sunt. S; audi
te me filii & liberate animas
ur̄as de et̄no supplicio. & nolite
pauescere ista tormīta. S; et̄na
metuite. 7 agite penitentiā. q̄a
nescientes sacrificastis ydolis
uanis. Et contēpto p̄cepto deciī
duxerunt eum in custodiam
p̄uatā. cū duob⁹ diaconib⁹ feli
cissimo & agapito. Cūq; audis
set beat⁹ LAVRENTI⁹ archidiacon⁹
beatum Xistū ep̄m iterū in cu
stodiā duci. uenit ad eū. 7 his
uerbis appellare cepit. Quo p̄
grederis sine filio pat̄. q̄ sacer

dos scē sine diacono ꝑpas. tu nūq̄ sacrificasti. sine ministro. nec offerre consueueras. Quid in me ergo displicuit pat. nū degenerem ꝓbasti expire uirū idoneū ministrū elegeris. cui cōmisisti dnīci sanguinis ɔ̄secratione. cui cō sumandorum consortia sacramentorum credidisti. huic sanguinis tui consortiū negas. Vide ne piclitet̄ iudiciū tuū. dū fortitudo laudatur. abiectio discipuli. detrimentū ē magistri. Quid qđ illustres pstantes uiri discipulorum certaminibus quā suos uincunt. Deniq; abraham filiū suū obtulit. petrus stephanū pmisit. et tu pat in filio ostende uirtutē tuā. et offer quē erudisti. ut securus iudicii tui cōmitans nobilis pueniās ad coronam. Tunc xistus epc dix. Non ego te filii derelinquo ac desero. sꝫ maiora t debent̄ certamina. Nos quasi seniores leuioris pugne cursū recipimus. te quasi iuuenē magnū glosior de tyranno triumphus expectat. Flere desiste. post triduū me sequeris sacerdotē tu leuita. Quid consortiū passionis mee queris. totam tibi facultatē dimitto. Quid psentiā meā reqris. Helyas heliseū reliquit. et uirtutē n̄ abstulit. Et dicit beatus xistus ad beatū laurentiū. Accipe facultates eccle t thausauros. et diuide quibus t uidetur. Tunc beatissimus xystus epc. tradidit archidiacono suo beato laurentio omnes facultates eccle. Eodē tempe accepta potestate beatus laurentius cepit p regiones curiose querere ubicūq; sci clerici t paupes eēnt absconsi. et portans thesauros put cuiq; opus erat ministrabat. Veniens aūt in celio monte ibi erat quedā uidua que fuerat cū uiro suo annos .xl. et in uiduitate pmanens annos .xxx. ii. Hec habebat in domo sua multos xpīanos. et pbros et clericos absconsos. Hoc cū audisset beatus laurentius tulit uestes et thesauros. et noctu uenit ad eam. Tūc ueniens inuenit multitudinē xpīanorum in domo cyriace uidue. Et cepit pedes scōrum lauare. Ipsa aūt cyriaca misit se ad pedes eius ad pedes dicens. Per xpm te coniuro. ut manus tuas sup caput meū ponas. quia multas infirmitates patior capitis. Tunc beatus laurentius dix. In nomine dnī nrī ihū xpī. filii di patris omptis. ponā manū manū meā sup caput tuū. Et facto signo crucis posuit manū suā sup caput eius. et linteū de quo extersérat pedes scōrum. et salua facta ē eadē hora. Ambulans inde cepit

cepit querere ubi essent congregati christiani siue in domibus siue in cryptis. Venit autem in uicum qui dicitur canarius et inuenit multos christianos in domo cuiusdam narcissi christiani congregatos. Qui introiuit cum lacrimis et lauit pedes omnium et dedit eis thesauros quos beatus xistus precipiens tradidit. Et inuenit in eadem domo hominem nomine crescentium cecum qui cum lacrimis cepit rogare eum dicens. Pone manum tuam super oculos meos ut uideam faciem tuam. Tunc beatus laurentius dixit. Dominus ihesus christus qui aperuit oculos ceci ipse te illuminet. Et facto signo crucis in oculis eius ipsa hora aperti sunt oculi eius et uidit lumen et beatum laurentium sicut petiuit. Tunc exiens inde audiuit quod in uico patricii multi christiani congregati essent in cripta nepotiani et ueniens illuc beatus laurentius detulit ea que necessaria erant et inuenit ibi fere animas .lx.iii. promiscui sexus et introiuit cum lacrimis ad eos dans pacem omnibus. Inuenit ibi presbiterum nomine iustinum qui fuerat ordinatus a beato xixto epo et misit se ad pedes eius et ceperunt se ambo in pauimento uolutare ut inuicem sibi pedes oscularentur. Dixit autem beatus laurentius ad beatissimum iustinum. Co

pie uotum meum ut lauentur pedes sanctorum et uiri per manus meas. Iustinus presbiter dixit. Hoc dominicum preceptum est fiat uoluntas domini nostri ihesu christi. Veniens autem ad beatum iustinum cepit osculari primo pedes eius et lauare. Et ubi lauit omnium pedes commendauit se beato iustino presbitero. Eadem hora exiens inde et ecce beatus xixtus ducebatur in telludem ut audiretur et cum eo duo diaconi felicissimus et agapitus. Et sedit decius et ualerianus. Dixit autem decius ad beatum xixtum epm iracundia plenus. Nos quidem consulimus senectuti tue audi precepta nostra et sacrifica. Respondit beatus xixtus. Miser tu tibi consule et noli blasphemare sed age penitentiam de sanguine sanctorum quem effudisti. Decius furore plenus dixit ad ualerianum. Si iste non fuerit extinctus non erit clarus timor. Valerianus respondit. Capite puniatur. Responderunt agapitus et felicissimus diacones dixerunt. O miseri si audiretis monita patris nostri euaderetis tormenta eterna que uos torquere habent. Prefecti priorii autem. Quid diu uiuunt isti qui nobis tormenta promittunt. Ducantur ad templum martis et ueri et sacrificent quod si noluerint supplicare et sacrificare in eodem loco capite truncentur. Et ducti foras

muros porte. cepit beat⁹ dicere xixtus. Ecce ydola uana. muta et surda. lapidea. quib⁹ miseri inclinant̄. ut ꝑdent uitā eternam. Et dix̄ ad templū martis. Destruat te xp̄c filius dī uiui. Et cū hoc dixisset beat⁹ xyxt⁹. responderūt omš xp̄iani am̄. Et subito cecidit aliq̄ pars templi. et cōminuta ē. Tunc beatus laurenti⁹ cepit clamare. noli me derelinq̄re pat̄. q̄a thesauros iā expendi q̄s tradidisti m̄. Tunc milites tenuerūt beatū laurentiū archidiaconū. audientes de thesauris. Scm̄ u̇ xixtū ep̄m. et felicissimū et agapitū diacones duxerūt in cliuū. et decollat⁹ ē cū duobus diaconib⁹ ante templū martis. et dimiserūt corpa in platea. Nocte u̇ etiā uenerunt clerici et p̄bri et diaconi. et maxima plebs xp̄ianoꝝ collegerunt corpa et sepelierunt beatū xixtū ep̄m et m̄rēm in cripta in cimiterio calisti. in eadē uia. Scōs u̇ felicissimū et agapitū m̄res et diacones. sepelierūt in cimiterio p̄textati sub die. viii. id⁹ aug̃. Regnante dn̄o nr̄o ih̄u xp̄o. cui ē honor et g. i. s. sclo᷎ am̄.

Passio. s. Cyriaci ep̄i et m̄ris.

In diebus illis Iulian⁹ in regnū succedens p⁹ uenerabilē finē constantini impr̄is. beati cyriaci ep̄i fama usq; ad ei⁹ auditū ꝑuenit. Eūq; hierosolimā ciuitatē scām introiret. eū suis obtutib⁹ p̄sentari p̄cepit. Qui cū uenisset. iulian⁹ impr̄ ad eū dix̄. Quid uocaris? Beat⁹ cyriac⁹ ep̄c dix̄. Iudas q̄de a parentib⁹ uocat⁹ sū. q̄ndo aūt misert⁹ ē m̄ dn̄s ih̄c xp̄c cū essē indign⁹. episcopatū m̄ donauit. et uenerabilis helena cyriacū me cognominari p̄cepit. Iulian⁹ impr̄ dix̄. Viuūt ne adhuc parentes tui? Beatus cyriac⁹ dix̄. Mat̄ sola uiuit. Iulian⁹ impr̄ ei⁹ matrē p̄cepit adduci. Que cū adducta fuisset. iulianus sic eā introgauit dicens. Qd̄ ē nom̄ tuū? Que dix̄. Anna. Iulian⁹ dix̄. Quā sectā colis? Anna resp̄. Ego regē colo celestē ih̄m xp̄m. qui m̄ manifestat⁹ ē ꝑ carū filiū meū cyriacū. Iulian⁹ impr̄ dix̄. Vbi ē nc̄ fili⁹ tuus? Anna resp̄. Qui ante t̄bunal tuū adstat. ciriacus ep̄c ipse ē filius m̄s. Iulian⁹ impr̄ dix̄. Diuicias et magnos honores uobis dabo. si adq̄escentes magno dō ioui sac̄ficaueritis. Cyriacus ep̄c dix̄. Ego magno dō ih̄u xp̄o regi sclo᷎ incontaminatas cottidie offero hostias et sacrificia. Iulian⁹ impr̄ dix̄. Et ego tales multas exercui uanitates. et nichil m̄ ꝓfuerūt. Cyriac⁹ ep̄c dix̄. Ppterea nichil t̄ ꝓfuerūt. q̄a exercitatus cū eēs in diuinis scripẗis neglexi

sti. & indign(us) cu(m) esses. misericors ds tradidit t(ibi) regnu(m). & n(on) solu(m) impie gessisti in diuinitate apta apostata fact(us). s(ed) & pietatis cepisti p(er)sequi cultores. Julian(us) imp(erato)r dix(it). Multi xp(istu)m confitentes. malis penis de hoc s(e)c(u)lo exierunt. unde si n(on) sacrificaueritis consentientes m(ihi). uaria tormenta penaru(m) patiemini. Beat(us) cyriac(us) dix(it). Non potes talia tormenta p(re)parare ad dolorem carnale(m). qualia xp(istu)s p(re)parat animab(us) qui eu(m) n(on) metuunt denegare. Caro aut(em) ... torq(ue)t(ur) admodicu(m). tanqua(m) t(er)ra q(ue) ab aratro scindit(ur) frequenter. & dupli cem fructu(m) a(gri)colis reddet. Cu(m) aut(em) cruciamentis fuerit soluta anima. ad suu(m) reuertit(ur) creatorem cu(m) leticia. Julian(us) imp(erato)r dixit. Q(uo)d q(uo) dicis cyriace. elegisti p(ro) xp(ist)o mori & n(on) sac(ri)ficare. Beat(us) cyriacus dix(it). Et nescis q(uo)d dicit scriptura. dii qui celu(m) & t(er)ra(m) n(on) fecer(un)t p(er)eant. & r(e)l(iqua). Simulacra gentium argentu(m) & auru(m). opa manuu(m) hominu(m). & hor(um) seq(ui)tur. Similes illis fiant q(ui) faciu(n)t ea. & om(ne)s q(ui) (con)fidunt in eis. Ergo & tu similis es simulachror(um) uanor(um) cu(m) q(ui)b(us) da(m)nandus es in igne(m) et(er)nu(m). Irat(us) aut(em) julian(us) imp(erato)r: iussit manu(m) ei(us) dextera(m) abscidi dic(en)s. Hec man(us) multas scribens ep(isto)las. multos p(ro)hibuit a sac(ri)ficiis. S(an)c(tu)s cyriac(us) dix(it).

Tu q(ui)d(em) ignoras insensate canis q(ue) opat(us) si(m) bona. ego aut(em) n(on) ignoro. Prius aut(em) qua(m) cognoscere(m) ueru(m) d(omi)n(u)m ih(esu)m xp(istu)m. era(m) scribens ad synagoga iudeor(um). ut nemo crederet crucifixo. Scandalu(m) q(uo)q(ue) corpis mei abscidens. una(m) et(er)na(m) m(ihi) p(ro)uidisti. sic scriptu(m) e(st). Melius e(st) ut peat unu(m) ex m(em)bris tuis. q(uam) totu(m) corp(us) tuu(m) mittat(ur) in gehenna(m) ignis ardentis. Julian(us) dix(it). Tantu(m) hic extermina bo corp(us) tuu(m). ut uidea(m) q(ui)s est q(ui) liberet te de manib(us) meis. Beatis sim(us) cyriac(us) dix(it). D(omi)n(u)s n(oste)r ih(esu)s xp(istu)s q(ui) hodie a te insensato iniuria(m) patit(ur). & ipse in eu(an)g(e)lio mandauit nob(is) dic(en)s. Nolite timere eos qui occidunt corp(us). anima(m) aut(em) n(on) possunt occidere. Id(e)o contepno tormenta tua. ut uenturu(m) igne(m). & futura(m) ira(m) effugiam. Julian(us) imp(erato)r dix(it). Fiet ita & ignis ueniet sup(er) te. & uidea(m) si liberabit te ille galyleus de manib(us) meis. Beat(us) cyriac(us) dix(it). O impie & inmemor omni(s) bonitatis. ferocissime canis. q(uo)m(odo) n(on) timuisti inmundissimu(m) extollere os tuu(m). & uerba blasphemie aduersus d(omi)n(u)m ih(esu)m xp(istu)m dicere. Julian(us) dix(it). Si uere igne(m) contep(s)isti. iudicabo te intolerandis tormentis. ut n(on) solu(m) ignis consumat corp(us) tuu(m). s(ed) & anima(m). Et iubet impiissim(us) iulian(us) plumbu(m) in trulla ferrea(m) reliq(ue)ri. & extendi beatu(m) cyriacu(m). & forcipe ferrea apire

os eius. 7 infundi illi plumbum. ut in
teriora eius dissiparentur. Cumque hec
fieret. beatus ciriacus hilari uultu
gaudens in celum aspiciebat. quia
crudelem penam nullo modo sentiebat.
Cum autem transisset hore due. ele
uans beatissimus cyriacus uocem suam
ad dominum dixit. Xpe lumen eternum in
extinguibilis splendor: mortu
orum uita. peccatorum propiciatio. et
tantum redemptor et dux. benedi
co te domine. quia dignum me feci
sti participari cum sanctis tuis. Qui
imaginem auream contriuisti.
et impium regem abhominabilem mina
ri fecisti. 7 cum ferocissimis bestiis
portionem eius posuisti. et septem
tempora super eum mutari fecisti. usque
cogno ut te ueritatis dominum.
qui per seruum tuum danielem cultu
ras babilonum destruxisti. et sacer
dotes mendaces bestiis ad escam
tradidisti. qui ad exemplum tri
tatis. per manus tres pueros tu
os in fornace ignis saluasti. Qui
terribile mare rubrum. diuino
siccasti precepto. 7 pedibus proficisci
eum a populo tuo dignatus es. et aduer
sarios dilecti populi tui operuit pe
lagus. qui per figuram preciose cru
cis tue sibilum serpentum in deser
to extinxisti. et eos quos mordebant
perea sanasti. qui populum israel inte
nebris sedentem in colupna ignis
illuminasti. 7 a solis radiis estuan
tem refrigerii nube protexisti. qui
aduersarios tuorum amicorum iudicio
mortis dampnasti. qui eis quoque tempe
statem patiuntur. tranquillus es por
tus. qui maxios montibus reuelas
fontes. ut bestie in deserto saci
entur potu. De omnibus enim tibi cura est
domine. redemptor animarum et cre
dentium in te. Deprecor itaque te domine
ihesu xpe. mitte angelum tuum 7 libe
ra me de malo opario isto. ut non
extollat superbia sua. sed glorificetur
in nobis uirtus tua. Et cum complesset
orationem. dixit ei tirannus iulianus.
Ecce ciriace quantum dimisi te ua
na nescio que loqui. multotiens
enim audiui talia. uerumtamen
nemo de contra dicentibus michi re
cessit uiuus de manibus meis. non
consenserit et sacrificauerit diis.
Nam et ego eram adorans crucifixum.
et nichil michi profuit. sed postea penitui.
et cognoui inmortales deos qui sa
lutem prestant diligentibus se. Sanctus autem
cyriacus dixit. Scio miser quia cogno
uisti patrem tuum diabolum. cuius
minister effectus es. Iulianus impi
issimus dixit. Sacrifica cyriace. an
tequam puniaris. Beatus cyriacus
episcopus dixit. Ego non sacrifico demoniis.
et lapidibus uanis. non domino soli. Iu
lianus imperator dixit. Propter dementiam
uestram ego statuam non erigi. sed sacri
fica inuisibilium. 7 dic tantum
magnus deus iouis. Sanctus cyriacus episcopus

dix. Ego uero dō credidi. q̄ te destruat ab hac supbia tua. Tc̄ impiissim⁹ iulian⁹ iussit g̃batū eneū afferri. & in eo extendi scm̄ cyriacū. & substerni carbones ignis. & aspgi sup eū sal. & adipē. & insup uirgis cedi. ut uenter ei & interiora assarent̄ ab igne. Tunc eleuans beatissim⁹ ciriacus uocē suā ad dnm dix. Ds dš mš inmse & inuisibilis q̄ das uitā omni credenti. in te. q̄ pphām tuū ionā in specie & figura triū dierū resurrectionē tuā nobis ostendisti. q̄ electū tuū pphām helyā in curru igneo in celū rapuisti. qui nutu oculi tui contriuisti adamantinas seras inferni. ueni dne ihu. ueni in hoc iudicio. & aufer multitudinē doloꝝ meoꝝ. q̄a ppt nom̄ tuū hec patior. Hec eo dicente. hii qui eū cedebāt defecert̄. Beato autē cyriaco epō sup lectū eneū extenso. carbones ardentes subt̄ positi. n̄ dolorē faciebāt s; refrigeriū ministrabāt. Iulian⁹ autē tirann⁹ uidens q̄a beat⁹ ciriacus amarissimā penā omnino n̄ sentiebat. iussit eū deponi. & in q̄dā domicilio inclusum custodiri. cogitans qua morte eū pderet. Cū autē transissent duo dies. beata anna mat̄ sci cyriaci ueniens dix̄ ad eū. Bene fili mi certasti & agonizasti p nomine dni nr̄i ihu xpi. memor esto patris tui q̄ in uidaismo mortuus ē. redime fili patrū tuoꝝ peccata. factus cū p̄mo mr̄e stephano. Me eni t̄o autē & mē matris tue. q̄a ego te genui. Crastina autē die filiole mī consumaris. Ministri autē sathane hec audientes. statī tiranno detulerunt. Qui cū audisset. iussit eā s̄ exhiberi. Adducta autē ante t̄bunal tiranni. int̄rogauit eā dicens. Placuit t̄ anna sacrificare dīis. ut t̄ tu uiuas. q̄ insensat⁹ fili⁹ tuus q̄ elegit magis mori quā uiuere. Beata autē anna respond̄. Vitā magis celestē cupiens. n̄ sacrificaui demoniis. hec autē uita tempalis ē. Julian⁹ impr̄ dix̄. Quid ē q̄d dicis. nā tu uis sacrificare & uiuere. Beata anna respondit. Sine dō impie. & omis iniq̄tatis p̄nceps. n̄ me t̄rent uerba tua. quia dns nr̄ ihc xpc ppt̄ nos pro nobis effudit sanguinē. ut ab omni iniquitate mundū redimeret. quanto magis nos peccatores debem⁹ p ipsius nomīe corp⁹ nr̄m suppliciis tradere. Irat⁹ autē tyrann⁹ iulian⁹. iussit eā capillis suspensam exungulari. Cū autē exungularet̄ pene t̄bus horis. & omnino n̄

loquereri? dix̄ ad eā iulian̄ tir
annus. Quid est anna? bene te
acceperunt ungule. Anna resp̄.
Insensate canis. et omnis iniqui
tatis operarius. quia uides pene
tue nichil me nocere. Sed si habes
maiora tormīta offer. parata enī
sum certare aduersus patrē tuū
sathan. p nomine dn̄i nr̄i ihu xp̄i.
Tunc iratus iulian̄ impiissimus.
iussit lampades ardentes lateri
bus eius applicari. Scā autē anna
exclamauit dicens. Dn̄e ihu xp̄e
inmaculate. qui igni inextingui
bili iniquorum quinque ciuitates tra
didisti. et iustū loth saluasti. qui
uocib; angelicis muros iericho de
struxisti manu forti. qui p beatā
iudit oloferne p cussisti et tuum
saluasti pplm̄. exaudi et me pec
catricem. et fac me plenū cursum
hui agonis consumare ut et ego ex
ultans ingrediar in paradisū tuū
una cū filio meo. Hec dicens bea
tissima anna. tradidit spm̄. Tol
lentes autē xpiani corp eius sepelie
runt diligent. Post hec autē ius
sit tm̄ impiissim iulian̄ addu
ci beatū cyriacū. Adducto autē
eo. dixit ad eū tirannus. Quom
tantas et tales sustines penas. 7 hi
lari uultu psistis. Dic m cyria
ce. qb maleficiis omib nob cali
ginē induxisti. beat ciriac resp̄.
Anathema t indigne. quia uirtu
tē di conuertisti in maleficiis. Te
iulian̄ tyrann dix̄. Et si nolis sac
ficare. dic qa n̄ sū xpian. Beat
cyriac epc̄ dix̄. Apt qd tu decidi
sti a ueritate. uis stellas splenden
tes coequari tenebris tuis. Sed n̄ ha
bes locū. nec habebis unquā. Ego
enī cert sum. quia n p multos di
es peucieris celesti plaga. qa exa
cerbasti dm̄ uiuū. Hec audiens
iulian̄ tirann. ira cōmot iussit
fieri foueā altā. et uocari pluri
mos incantatores serpentū. et
pcepit ut negores serpentes af
ferrent. et mitterent eos in foueā.
Et miserit cornutas et aspides. et
uenenosā serpentū maximā
multitudinē in foueā. et iussit
scm̄ cyriacū mitti int eos. Cū de
duceret autē beat cyriac dixit.
Veni dn̄e mi ihu xp̄e. et uide ago
nē famuli tui. Qui ioseph de lacu
liberasti. 7 saluū eū fecisti. q ma
gnos dracones qescere fecisti.
qui comminuisti capita eorum sup aqs.
et nc̄ dn̄e pcipe ut qescāt hi ser
pentes ferocissimi. ne qndo di
cat inimic. pualui aduersus
eū. Et hec dicens beat ciriac mis
sus ē in foueā. serpentes autē an
gelica manu mortificati sunt.
Et beat ciriac exultans dicebat.
Nc̄ dn̄e cōpletū ē qd in lege scrip
tum est. Sup aspidē et basilis
cū ambulabis. et conculcabis

leonē & draconē. Audiens hec iniq̄ssim̄ iulian̄. p̄cep̄ cōburi bestias. & beatū ciriacū in custodia detineri. Tunc ꝯs q̄ fuit prior incantatoꝝ nomine amon. dix̄ tyranno iuliano. O rex. magna dementia repletus es. uolens mē ficere uirū hunc confunderis. ostendens insaniā. quia neq; malefici. neq; aliqui ex uanis diis talia potuerēt facere mirabilia quia hic fecit. Ecce quantas ei intulisti penas. & n̄ potuisti uincere uirtute eī constantiā. inueritate cert⁹ sum. qa ds̄ xpianoꝝ magn⁹ ē. Tc̄ tirann⁹ iulian⁹ uidens eū quia ex toto corde credidit. irat⁹ iussit eū capitalē subire sententiā. Vadens aūt amon gaudens. nec amirans impium regē. ueniens ad locū dix̄. Bs̄ cyriaci epi ihu xp̄e. suscipe animā meā in pace. Et hec dicens. extendit collū. & consumatus ē gladio. Post modū aūt iulian⁹ tyrann⁹ uocans beatū ciriacū dixit ad eū. Nega tantū crucifixum. & uade quocūq; uolueris. Beat⁹ cyriac⁹ dix̄. O cor puersū & sensus extinct⁹. dn̄m meū negabo ꝓp̄t te miserabilis. ut efficiar similis tibi. Irat⁹ aūt tirannus iulian⁹. iussit uas eneū magnū impleri oleo calefieri. tantū aūt ferbuit uas. ita ut

n̄ possint adstantes uaporē eius sustinere. & p̄cepit tirann⁹ mitti eū in uas. Appropiantib⁹ aūt ministris. dix̄ illis beat⁹ cyriac⁹. foris longe recedite filioli. ut nemo ex uobis incendat̄. quia a me ipso ingrediar. Et faciens signū crucis in frontē suam. introiuit in uas dicens. Xp̄e qui iordanē sc̄ificasti. & p̄cursorē tuū iohm sapientia replesti. qui donasti m̄ lauachrum p aquā incorrupti onis uite. ecce n̄m in oleo baptizor. dona m̄ iā & tc̄iū m̄r̄ii lauachrū sanguinis pfectionē. Videns aūt tyrann⁹ quia nichil eū nocuit. furore repletus. iussit eū in pect⁹ contop̄cuti. Cūq; p̄cuteret̄ emisit sp̄m. & sic consumauit certam̄ suū in dn̄o nr̄o ihu xp̄o. Passus ē aūt beatissim⁹ cyriac⁹ ep̄c sub die. vi. id⁹ aug̅. sub iuliano cesare. Regnante imp̄petuū dn̄o nr̄o ihu xp̄o. qui cū patre & sp̄u sc̄o uiuit & regnat in s̄c̄la s̄c̄loꝝ. Amen.

Passio sc̄i laurentii m̄ris.

Temporib⁹ decii & ualeriani impatoꝝ. milites tenentes beatū laurentiū. duxerunt & tr̄diderēt eū paternio tribuno. Eadē hora patnius tribunus nuntiauit decio. eo qd̄ laurentius qui habet thesauros reconditos diacon⁹ xystii.

incustodia tenebatur. Et gauisus
est decius. et fecit sibi beatum lau
rentium presentari. Quem ita adgre
ditur dicens. Ubi sunt thesauri ec
clesie. quos aput te cognouimus
esse reconditos. Beatus laurentius
non respondit ei uerbum. Tunc decius
cesar tradidit eum ualeriano pre
fecto pretorii dicens. Quere thesau
ros diligenter. et iube ut sacrificet.
quod si non sacrificauerit. diuersis eum
penis interfice. Tunc ualerianus dedit
eum cuidam uicario nomine ypo
lito. Et dum accepisset ypolitus bea
tum laurentium. reclusit eum cum mul
tis. Erat autem homo ibi incustodia
multo tempore gentilis. qui plo
rando amisis oculis cecus factus fue
rat. Dixit adeum beatus laurentius. Cre
de in filium dei dominum nostrum ihesum xpistum
et baptizare. et illuminaberis. Respon
dit lucillus cum fletu dicens. Ego semper
per desideraui baptizari inno
mine domini nostri. Beatus laurentius
dixit. Si extoto corde credis. Re
spondit lucillus cum lacrimis et
dixit. Ego credo in ihesum xpistum et y
dola uana et falsa respuo. Ypo
litus pacienter expectabat uer
ba eorum. Tunc beatus laurentius cate
chizauit eum. et accepta aqua
dixit adeum. Omnia in confessione
lauantur. Tu autem me annuntian
te responde credo. Et benedixit aquam.
Et cum expoliasset eum. fudit
super caput eius dicens. Credis in deum
patrem omnipotentem lucille. Et ille resp.
Credo. Credis et in ihesum xpistum filium
eius. Et ille resp. Credo. Credis
et quia passus est sub pontio pylato.
Et ille resp. Credo. Credis quia mor
tuus est et surrexit tercia die et ascen
dit in celum. Et ille resp. Credo.
Tunc baptizauit eum. Et statim
apti sunt oculi eius. et ille clama
uit dicens. Benedictus dominus ihesus xpistus
qui me illuminauit per beatum lau
rentium. Uidens autem ypolitus. dixit
ad beatum laurentium. Ostende mihi
thesauros. Dicit ei laurentius. O ypo
lite. si credis in deum patrem et filium
eius dominum ihesum xpistum. et thesau
ros tibi ostendo. et uitam eternam promit
to. Dicit ei ypolitus. Si dicta factis
comprobas. faciam quod hortaris.
Dicit ei beatus laurentius. Audi me
et que hortatus sum crede et fac. quia ydo
la muta. et surda et uana sunt.
tu tantummodo baptizare. Et more
solito catechizauit eum. et accep
ta aqua benedixit. et baptizauit
eum. Et exiens de aqua. cepit
dicere ypolitus. Uidi animas
innocentium. letas ac gauden
tes. Et dixit ad beatum laurentium
cum lacrimis. Adiuro te per dominum ihesum
xpistum. ut omnis domus mea bap
tizetur. Et baptizati sunt promis
cui sexus in domo ypoliti nume
ro .x. et .viiii. Tunc mandauit

ualerian⁹ ypolito. adduc ad
palatium laurentiū. Dixit
aut ypolitus ad beatū laurenti
um. Valerian⁹ ex pcepto decii
misit ut te adeū p ducā. Beat⁹
laurenti⁹ dix. ambulem⁹ quia
m et t gla parat. Et cū uenissent
ambo simul ante conspectū
ualeriani. ualerian⁹ dix ad bea
tū laurentiū. Iā depone ptina
ciā. et da thesauros eccle. qs apud
te cognouim⁹ ee reconditos. Beat⁹
laurenti⁹ dix. Da m inducias bi
duo aut triduo. et pferā t tesauros.
Tc ualerian⁹ dix ad ypolitū. In tua
pollicitatione habeat triduo indu
cias. Ab eodē die collegit cecos.
claudos. debiles. et paupes. et ab
scondit eos in domo ypoliti. Vale
rian⁹ aut nuntiauit decio. quia
beat⁹ laurenti⁹ datas triduo indu
cias. thesauros se pmisit decla
rare. Completis aut trib⁹ dieb⁹ psen
tauit in palacio salustiano. Cui
dix deci⁹ cesar. psente ualeriano
pfecto pretorii. Vbi sunt thesauri quos
pollicit⁹ es psentare. Beat⁹ laurē
ti⁹ collectā multitudinē introdu
xit in palaciū. et uoce clara di
xit. Ecce isti st thesauri etni q nūq
minuunt. s; crescunt. q in sin
gulis aspgunt. et in omib⁹ inue
niunt. Valerian⁹ pfect⁹ dix psen
te decio cesare. Quid uariari
pmutas. Sacrifica diis. et obliuis

cere magicas artes in qs confidis.
Beat⁹ laurenti⁹ dix. Quare uos co
artat diabolus. ut xpianis sacri
ficare demonib⁹. Si iustū ē ut de
monib⁹ inclinem⁹ magis quā do
creatori omniū uisibiliū et inui
sibiliū uos ipsi iudicate. qs debet
adorari. ... q fact⁹
ē. t qui fecit. Deci⁹ dix. Et qs ē q
factus ē. t qui fecit. Beat⁹ lauren
ti⁹ dix. Ds pat dni nri ihu xpi. cre
ator uniūse creature. hominū.
et uolucrū. pecudū. et bestiarum.
iumtox. et pisciū. celi et terre. et
tu dicis sacrifica lapidib⁹. et ado
ra facturā surdā et mutā. Tunc deci⁹
cesar irat⁹. iussit eū expoliari. et
cedi cū scorpionib⁹ ipso decio cla
mante. dos plasphemare noli.
Beat⁹ laurenti⁹ in ipsis tormtis di
cebat. Ego qde gras ago dō meo
q me dignatus ē cungi int ser
uos suos. tu miser torqris in insa
nia tua. et furore tuo. Deci⁹ cesar
dix. Leuate eū et date ante a...
conspectū ei⁹ omē gen⁹ tormtox.
Et allate st lamine ferree et lecti.
et plumbati et cardi. Et dix ei de
ci⁹ cesar. Sacrifica diis. nā omne
gen⁹ hoc in corpe tuo uectabitur.
Beat⁹ laurenti⁹ dix. Infelix has epu
las. ego semp desideraui. nā tor
mta tua pena t st. nobis aut gla.
Deci⁹ dix. Ergo si gla ē uobis. dic
nobis ū st pfani similes t absconsi.

dicitis.

ut simul epulemini. Respond. beat. laurenti. De quib; interrogas iam illi semel dederunt nomina sua in celo. tu enim non es dignus aspectib; eorum presentari. Tunc deci. cesar: fecit beatum laurentium uinctum catenis duci in palatium tyberii. et ibi eum gestis audiri. et iussit s. tribunal in templo iouis parari. Qui cum ingressus fuisset. et sederet. precepit s. beatum laurentium offerri. cui ita dix.
Declara nobis omnes xpistianos. ut mundetur ciuitas. et noli confidere in thesauros quos habes absconditos. Beat. laurenti. dix.
Uere confido et securus sum de thesauris meis. Deci. dix. En putas te de thesauris liberari aut redimi a tormentis? Beat. laurenti. dix. Ego famulus xpi securus sum de thesauris celestib;. Decius iracundia plen. iussit eum nudum fustib; cedi. Beat. laurenti. cum cederetur clamabat dicens ad decium cesarem. Ecce miser. vel modo cognosce quia triumpho de thesauris xpi. et non sentio tormenta tua. Deci. cesar dix. fustes augete. et date ad latera ei laminas ferreas ardentes. Beat. laurentius dix. in illa hora. Domine ihu xpe ds de do. miserere mei seruo tuo. quia accusat. non negaui nomen tuum. interrogat. te dnm ihm xpm confessus sum. Tunc deci. cesar iussit eum leuari. et ait ad eum. et dicit ei. Testor deos deasq; quia aut sacrificas aut diuersis penis te interficiam. Beat. laurentius dix.
Ego in nomine dni mei ihu xpi non pauesco tormenta ad tempus. fac quod facis. noli cessare. Deci. cesar nimio furore replet. iussit ut cum plumbatis durissime cederetur. Tunc dix. laurenti. Domine ihu xpe qui propter nram salutem dignat. es formam serui accipe ut nos a seruitute demonum liberares. accipe spm meum. Eadem hora audita est uox de celo ipso decio cesare audiente. Adhuc multa certamina tibi debentur. Tunc decius furore plen. dicebat uoce clara. Viri romani et cetus rei publice. audistis consolationem demonum in sacrilegum. qui nec deos. nec principes nros pauescit iratos. nec tormenta metuit exquisita. Dix. uerum deci. cesar: Extendite eum. et scorpionibus cedentes affligite. Beat. laurentius prostratus in catasta subridens et gratias agens dicebat. Benedict. es dne deus pater dni nri ihu xpi qui donas nobis miam tuam quam meriti non sum. Sed tu dne propter tuam pietatem da nob gram tuam ut cognoscant omnes qui circumstant. quia consolaris seruos.

tuos. Eadē hora unꝰ de militibus nomine romanꝰ credidit dn̄o ihu xp̄o per uerbū beati laurentii. & cepit dicere ad beatū laurentiū. Video ante te hominē pulcherrimū stantem & cū linteo extergentē mēbra tua. De qua re adiuro te per xp̄m qui tibi misit angelm̄ suū, ne me derelinquas. Tc̄ deciꝰ cesar furore plenus & dolo dixit ad beatū laurentiū. Uicti sumꝰ parte magicā. & iussit eū solui de catasta & leuari. Eadē hora romanꝰ afferens urceū cū aqua, cepit querere horā ut eū offerret beato laurentio. Tc̄ deciꝰ cesar cepit estuari. & iussit ut ypolito redderet̄. Ueniens aūt romanꝰ offerens aquā misit se ad pedes beati laurentii. & rogauit eū cū lacrimis ut baptizaretur. Et accepit aquā benedixit & baptizauit eū. Audiens decius hoc factū dixit. Exhibete eū cū fustibus. Et adductꝰ romanꝰ ante conspectū decii cesaris, non interrogatꝰ cepit clamare uoce clara dicēs. xp̄ianꝰ sū. Et iussit deciꝰ cesar ut ipsa hora capitis subiret sententiā. Et adductus foras muros porte salarie, decollatꝰ ē. v. id aug. Tc̄ noctu uenit iustinꝰ p̄b̄r & collegit corpꝰ eiꝰ, & sepeliuit in cripta in agrū ueranniū. Eadē nocte iussit decius cesar unā cū ualeriano p̄fecto in termas olimpiadis parari sibi tribunal. Et perrexit noctu ad termas iuxta palaciū salustii. & iussit sibi beatū laurentiū offerri. Tc̄ ypolitꝰ cepit plorare. Cui beatꝰ laurentiꝰ ita dixit. Noli flere. sꝫ magis tace & gaude, quia uado ad gl̄am. Dic̄ ei ypolitus. Quare & ego non uociferor quia xp̄ianꝰ sū. & tecū incumbo. Beatꝰ laurentiꝰ dic̄ ei. Magis in abscondito homine interiorē abscondē xp̄m. & p̄ dū clamauero, ueni & audi. Et cū dixisset hoc, iussit deciꝰ cesar omne genꝰ tormentoꝝ ante tribunal parari. Plumbatas. fustes. laminas. ungues. lectos. batulos. & sedit in termas p̄ tribunali. & adducitur nocti ante deciū cesarem & ualerianū p̄fectū p̄torii. beatꝰ laurentiꝰ. Cui ita dixit deciꝰ cesar. Iā depone p̄fidiā artis magice. & dic nob generositatē tuā. Beatꝰ laurentius dixit. Quantū ad genꝰ ispanus. eruditꝰ & nutritꝰ a romanis. & a cunabulis xp̄ianꝰ eruditꝰ omnē fidē s̄c̄am diuinā. Deciꝰ cesar dixit. Vere diuina. quia nec deos recolis nec tormenta pauescis. Beatꝰ laurentiꝰ dixit. In nomine dn̄i ihu xp̄i. tormenta tua nec pauesco. nec timeo. Deciꝰ cesar dixit. Sacrifica diis. iam nox ista inte expendet̄ cū suppliciis. Beatꝰ laurentiꝰ dixit. Mea nox obscurū non habet. sꝫ omīa

in luce clarescunt. Tunc decius
cesar iussit ut os sci cū lapide
cederetur. Et ille ridebat et con
fortabat. et dicebat. Gras tibi ago dne
ihu xpe quia tu es ds omniū rerū.
Decius cesar dix. Date lectū ferreū
ut requiescat laurentius contumax.
Allatus ē aūt lectus ferreus cū costis
tribus in modū craticule. Et imposi
tus beatus laurentius expoliatus uesti
mentis suis in conspectu decii et ua
leriani extensus ē in grate ferrea.
Et allati sunt batuli cū prunis. et mi
serunt sub gratem ferreā. et cū fur
cis ferreis coartari fecit. beatū lau
rentium. Et dix decius cesar ad bea
tū laurentiū. Sacrifica diis. Res
pondit beatus laurentius. Ego me ob
tuli sacrificiū dō in odore suaui
tatis. quia sacrificiū dō ē sps con
tribulatus. Carnifices uō urguentes mi
nistrabant carbones sup eū furcis
pmtes. Beatus laurentius dix. Disce
miser quia carbones tui m refrige
riū pstant. tibi enī etnū suppliciū.
quia dns ipse nouit qm accusatus
n negaui. interrogatus xpm confessus
sum. assatus grās ago. Ualerianus pfec
tus dix. Ubi s ignes. qs tu diis pmit
tebas. In ipsa hora dicebat beatus
laurentius. O insania urā miseri.
infelices n cognoscetis quia carbo
nes uri n ardore s; refrigeriū pstāt.
Et ceperunt oms q aderant mirari q a
pcepat decius eū uiuū assari. Ille

aūt uultu pulcherrimo dicebat.
grās tibi ago dne ihu xpe q me con
fortare dignatus es. Et eleuans oclos
contra deciū sic dix beatus lauren
tius. Ecce miser assasti unā partē.
regira. et aliā manduca. Tē grās agns
dō. cū glā dix. Grās tibi ago dne ihu
xpe. quia merui ianuas tuas ingre
di. et emisit spm cū gaudio. Tunc
decius et ualerianus cfusi. dimisert
corpus eius sup craticulā. et abierūt.
Tē rapuit corpus eius ypolitus et condi
uit aromatibus. Mandauit hoc
factū iustino prbro qm sup car
bones corpus beati laurentii emi
sisset spm. et qlit decius et ualerianus
confusi exinde exissent. et recepis
sent se in palaciū tyberii. et qm
crudeles iam corpus scm sic sup cra
ticulā et carbones reliquissent.
Tē beatissimus iustinus prbr cū ypolito
plorantes et multū tristes. tulerūt
corpus beati laurentii archidi
aconi et mris. et uenert in uiā ti
burtinā in pdiū matrone uidue
quiriace. ad quā ipse beatus lauren
tius fuerat ingressus noctu. cui
linteū dedit. unde et pedes scorum
ipse extersrat. et ibi facta mun
dicia. posuert eū usq; ad uespam.
Iā uespertina hora sepelierūt eū in cripta.
in uia tiburtina. in pdio quiriace
uidue. in agro ueranū. IIII. id
AVGVSTI. Passio sci ypoliti et
sociorum EIVS.

REGRESSUS itaq; ypolit(us)
post t(er)ciā diē uenit indo
mū suā. (et) dedit pacem
omnib(us) (et) iā s(er)uis suis (et) an
cillis. (et) cōmunicauit de sacrifi
cio altaris beati laurentii m(arty)ris.
Et posita mēsa p(ri)usquā sumeret
cibū. uener(un)t milites. (et) tenuer(un)t
eū. (et) p(er)duxer(un)t ad deciū cesarē.
Quē uidens deci(us) cesar subridens
dix(it) ei. Nūq(ui)d (et) tu mag(us) effectus
es q(ui)a corp(us) laurentii abstulisti.
Respond(it) ypolit(us). Hoc feci nō q(ua)si ma
gus. s(ed) quasi xpian(us). Quo audito
deci(us) cesar furore arrept(us) iussit
ut cū lapidib(us) os cederet(ur). Et ex
poliauit eū ueste qua habitu
xpianitatis erat indutus. (et) di
xit ei. Sacrifica diis. (et) adq(ui)es
(et) nobis (et) uiue. (et) fruere mili
cie palma. ypolit(us) dix(it). Non me
expoliasti. s(ed) magis uestisti. De
ci(us) cesar dix(it). Nūq(ui)d nō es cultor
deor(um). q(uo)m(od)o insipiens fact(us) es. ut t(ibi)
nuditatē tuā nō agnoscas. Ypo
lit(us) dix(it). Ego sapiens (et) xpian(us)
sum factus. quia ignorans fe
ci in incredulitatib(us) quod tu
credis. Deci(us) cesar dix(it). Sacri
fica (et) uiues. ne pereas p(er) tormen
ta sic laurenti(us). Beat(us) ypolitus
dix(it). Exemplū merear beati
laurentii m(arty)ris fieri. quē tu
miser ausus fuisti ore polluto
nominare. Deci(us) cesar dixit.

Extendite eū (et) fustib(us) cedite. Et
cum cederet(ur) dix(it). Gr(ati)as t(ibi) ago d(omi)ne
ih(es)u xp(ist)e. Deci(us) dix(it). Deridet ypo
litus fustes. cū cardis cedite eū.
(et) cedentes defecerūt. ypolitus
clamabat dicens uoce clara. xp(ist)ia
nus sū. Deci(us) cesar dix(it). Leuate
eū a t(er)ra. Et cū leuatus fuisset a t(er)
ra. iussit eū uestiri ueste mili
tari qua ante gentilis utebat(ur).
Et dix(it) deci(us) ad ypolitū. Recole mili
ciam. (et) esto n(oste)r amic(us). sic ante
consueueras. Tunc beat(us) ypolit(us)
uoce clara dix(it). Milicia mea hec
ē. xpianū me firmū militare.
Unde cupio celeriter ad palmā
cū fructu uenire. Deci(us) cesar ira
cundia plen(us) dix(it) ad ualerianū
p(re)fectū p(re)torii. Accipe om(ne)s facul
tates eius (et) int(er)fice eū crudeli
examinatione. Eodē die uale
rianus p(re)fectus p(re)torii. exq(ui)siuit
omnē facultatē ei(us) in domo ypo
liti. (et) omnē familiā xpianā
quos ipse p(re)ses adduci ante con
spectū suū p(re)cepit. Ibidē erat
nutrix beati ypoliti cū uiro suo
nomine concordia xpiana.
Ualerian(us) dix(it) ad eos p(re)sente ypo
lito. Considerate etates u(est)ras.
ne simul pereatis cū ypolito d(omi)no
u(est)ro. Respondit concordia. Nos
cū d(omi)no n(ost)ro desideram(us) publice
mori quā publice uiuere. Vale
rian(us) p(re)fectus dix(it). Gen(us) s(er)uorū.

ñ cū suppliciis n̄ em dat. Et ius
sit ut concordia cū plumbatis
cederetur. & cū cederetur emisit
spm̄ p̄sente ypolito. Tc̄ cepit
ypolitus exultans dicere. Grās
tago dn̄e qa nutricē meā p̄mi
sisti ante conspectū scōx tuox.
.vi. Valerian̄ p̄fectus p̄torii dixit
ad ypolitū. Adhuc confidis in
artē magicā. 7 n̄ honoras deos.
Et irat̄ iussit eū duci foras mu
ros porte tiburtine cū familia
sua. Tc̄ cepit ypolit̄ om̄s confor
tare dicens. Frs̄ nolite metue
re. quia ego & uos unū dn̄m ha
bem̄. Tc̄ ualerian̄ iussit ut in
conspectu ypoliti om̄s capite
truncarent. Et decollati sunt
p̄miscui sex̄ & etatis numero
.x. & .viii. Beato uiro ypolito
iussit ut pedes eius ligaren
tur ad colla equox indomi
tox. & sic p̄ cardos 7 tribulos
trahi. Qui dū traheretur emisit
.vii. spm̄. Tc̄ dimiserūt corpa in cā
po iuxta nympha. ad latus
agrū ueranum. idib; augusta
rū. Eadē nocte uenit iustin̄
prb̄r. & collegit corpa. & sepe
liuit in eodē loco. Tc̄ cepit be
atissim̄ iustin̄ prb̄r curiose
querere corp̄ beate mr̄is con
cordie multis dieb;. Cūq; diu
quereret illud & n̄ inueniret.
tristis reddit̄. & lacrime n̄ cessa

bat de oculis ei. Tcio decimo u°
die p̄ passionē scī ypoliti. ue
nit qda miles porphiri noīe
ad ireneū cloacariū q occulte
xpian erat 7 dic ei. Si secretum
posses custodire. uulgabo arti
cule multū questū. Ante hos dies
iussit ualerian̄ p̄fect̄ in conspec
tu suo qndā creditariā ypoliti
plumbatis deficere. & corp̄ ei
in cloacā iactari. Hec in uestib;
suis sp̄o qd margaritas habet
absconsas 7 aurū. Audiens hec
hireneus intimauit beato iusti
no prb̄ro. qui flectens genua grās
egit dō. Porphiri aut̄ ueniens
noctu simul cū hireneo. inue
nit corpus scm̄. sz inuestimtas
eius nichil inuenert. Beat̄ aut̄
hireneus uocauit ad se qndā
xpianū abundiū nomine. &
tulerunt corp̄ & p̄duxerunt
ad beatū iustinū. Qd grās agens
dō ille suscepit. & iuxta corpa
mr̄m ypoliti & aliox sepeliuit.
Valerian̄ p̄fectus p̄torii hoc au
dito tenuit hyreneū & abundiū.
& iussit ut in cloaca necarent.
Qui necati s̄ sub die vii. kl̄ sept.
Tc̄ beat̄ iustin̄ prb̄r leuauit cor
pora & sepeliuit iuxta corpus
beati laurentii in cripta in ag
uerano. Die u°. x. p̄ passionē scōx
mr̄m. iussit decius cesar editi
onē munerū parari. Et sedente

eo in curru una cū ualeriano
p̄fecto ut iā descenderent ⁊ in
amphiteatrū introirent. ut
multos m̄r̄es ad crudele mun⁹
exhiberent. Clamabat aūt de
cius cesar arrept⁹ a demonio. O y
polite. tanquā captiuū et uinc
tū catenis aspis ita me trahis. Ea
dē hora expirauit ualerianus
p̄sente decio. Deci⁹ rediens in
palatiū t̄ duo n̄ cessauit agi a de
monio. Qui et ipse clamabat
omni die ꝉ nocte. Adiuro te
laurenti modicū cessa a torm̄
tis. Et factus ē luct⁹ magn⁹ in pa
latio. Tunc uxor ei⁹ nomine t
fonia pagana crudelis. uidens
deciū a demonio agitari. iussit
om̄s sc̄os qui reclusi erāt dimit
ti. Tunc mortuus ē deci⁹. Vxor
aūt ei⁹ t̄fonia uenit ad beatū
iustinū p̄b̄rm ⁊ misit se ad pe
des eius cū lacr̄mis. simul cum
filia decii nomine cyrilla ut
baptizarent̄. Quas cū gaudio
suscepit beat⁹ iustin⁹ p̄b̄r et in
dix̄ eis ieiuniū septē diebus.
et septimo die completo bapti
zauit eas. Qui dū baptisma p
cepissent audītū ē in uniuer
sa mundo. Quadā die dum
orat t̄fonia emisit sp̄m. Cui⁹
corpus sepeliuit iustin⁹ p̄b̄r
in eadē cripta. ū sc̄m ypolitū
sepelierat. sub die. xv. kl̄ Nov.

Ab eodē die cepit beat⁹ iustin⁹ di
ligent̄ querere. sicubi corp̄a s̄c̄o̱
absconsa eēnt. et p̄mū pmitte
re militib⁹. Audito aūt milites
eo qđ t̄fonia uxor decii xp̄iana
facta fuisset et filia ei⁹ cirilla.
uenert̄ cū uxorib⁹ suis. numero
.xl.vi. ad beatū iustinū p̄b̄rm
et miserunt se ad pedes ei⁹ rogan
tes et penitentes. et indulgen
tiam postulantes. ut baptismū
perciperent. Tunc beat⁹ iustinus
collegit clerū omnē et exq̄sivit
quē in loco beati m̄r̄is sixti ep̄m
ordinaret. Et ordinauert̄ uirū
uenerabilē nomine diocesiū
quē consecrauit maxim⁹ osten
sis ep̄c. Tunc beat⁹ iustin⁹ p̄b̄r obtulit
milites numero .xl.vi. ad bap
tismū uenerabili diocesio ep̄o
urbis romę. et baptizauit eos
in nomine patris et filii et sp̄c
sc̄i. Audito hoc claudius rex
indignatione replet⁹. misit et
tenuit cyrillā filiā decii cesari s
et milites xp̄i. et iussit duci ad
sacrificandū demoniis. Qui om̄s
contempto p̄cepto regis deriserūt
regem. Quos iussit in custodia
recipi. cirillā ū s̄ p̄sentari p̄ce
pit. Cui ita dixit. Sic t̄ placuit
ut p̄cepta et ritū claritatis pa
rentū n̄ sequaris et deseras nu
trimenta regalia? Respond̄ cyril
la. Ego xp̄iana sum ancilla xp̄i

& desero demonia. qui uos usq; ad supplicium eternum perducent. ut cum ipsis pereatis. Claudius dixit. Consenti nobis & sacrifica diis. & accipe uirum secundum natales tuos. Cirilla dixit. Ego uirum iam accepi. qui me docuit sapientiam dominum ihesum xpistum. cui semel tradita sum. Claudius iracundia plenus precepit eam iugulari. & necatam gladio iussit corpus eius in platea canibus relinqui. Cuius corpus collegit nocte iustinus presbiter. & sepeliuit cum matre sua ubi posuit corpus beati ypoliti. sub die. v. kl. nov. Eodem tempore claudius iussit exercitum armatum in palatio salustii includi. & iussit milites se presentari qui baptismum perceperant. & precepit exercitui ut educerent eos foras muros porte salarie in ciuitate flegluna. & ibidem eos omnes capite cedi. Qui decollati sunt omnes pro xpisti nomine numero .xlvi. extra uxores eorum. Quorum corpora noctu collegerunt iustinus presbiter & iohannes. & sepelierunt in cripta cum multitudine xpistianorum in uia salaria. ueteri in clivo cucumeris viii. id. nov. ubi florent orationes eorum usq; hodie cum aliis .c. .xx. martiribus. Inter quos fuerunt .iiii. milites xpisti. theodosius. lucius. marcus. & petrus. Hi uidentes armatos ad se uenire. Rogabant ut prius eos a primo decollarentur cum intentione feruentes. desiderabant mori leta. quam uiuere male acta. & desiderabant passiones sanctorum martirum sed qui cum gloria. amen.

P. s. felicis & fortunati. m.

IN illis diebus diocletiano & maximiano imperatoribus anno .xii. exiit edictum eorum & propositum est per uniuersas ciuitates a principibus & magistratibus. ut ubicumq; xpistiani inuenti fuissent diuersis penis interficerentur. Sollicite autem per orbem terrarum xpistiani requirebantur. Et constituerunt ut si forsitan aliquis compararet aut uenundaret. primum ydolis immolaret. Si quis autem inuentum xpistianum celasset ipsum primum puniret. Apud ciuitatem aquilegiam contigit ut presidatum promereretur euphimius impiissimus. qui multum seuissimus in xpistianos esse uidebatur. Cumq; uenisset ad ciuitatem aquilegensem in templum iouis ingressus inmundas hostias obtulit. Precones uero per omnem ciuitatem aquilegiam uoce magna proclamabant. ut omnes uenirent cum hostiis ad capitolium iouis. Cumq; sacra imperatorum per plateas posuissent. uniuersi amici xpistianos amicos tradebant. Quidam autem ex officio presidis sapamius nomine suggessit presidi dicens. Deuenerunt hic apud nostram ciuita

te q̄da duo germani frs. q̄ se xpi
anos pfitent̄. Tunc p̄ses iussit
ex officio suo mitti. ut di culto
res ferro uinctos p omne corpus
ad suũ adiutoriũ pducerent.
Cũ aut̄ uenissent in tabnaculũ
ubi cõmorabant̄ inuenerũt eos oran
tes ad dñm dicentes. Dñe refugi
um. t. f. e. n. a. & p. p. m. f. a. f. t.
a. &. t. ds. Tũc p̄or officii q̄ erat
cõphendit eos. & ferro uinc
tos collo & manib; pduxerunt
in conspectu p̄sidis. Princeps
officii p̄sidi suggessit dicens.
P̄torib; sunt q̄s cõphendere p̄ce
pisti. Euphemi? p̄ses dix. Intro
ducant̄. Cumq; introducti fu
issent scs felix facto signaculo
xpi in fronte patiens pect suũ
int se orabat. Preses dix. Edici
te nomina ura q̄ nuncupami
ni. Scs felix dix. Ego felix uocor
frat̄ u mis fortunat. & xpiani su
mus. Preses dix. De hac ciuita
te orti estis. aut forte ex pegre
huc uenistis. Scs felix respond.
Hinc sum? de uicino loco ñ longe
ab hac ciuitate. Sed uidentes uos
uana & inmunda ydola colere
dimisim? loca nra. uolentes cũ
feris habitare in siluis. quã
uobiscũ inania cõmitamini.
& sacficatis demoniis. Eufe
mius p̄ses dixit. Haudistis que
p̄cepta sunt apiissimis p̄nci
pib; ut si q̄ xpm colere inuenti
fuerint diuersis penis puniant̄.
Scs felix dix. Audiant p̄ncipũ ius
sa qui sunt similes eox & illis mi
militant. Nos q̄ habem? regẽ in
celis nichil nobis cũ ministris
sathane. Hec audiens p̄ses iussit
eos extendi. & cauris fortissimis
fustib; cedi. Cũq; cederent̄. q̄si ex
uno ore ita ad dñm orationẽ pcla
mabãt dicentes. Dñe ihu xpe glã
pietatis tu es. qm in nobis pfe
cisti que locutus ẽ sps scs p os
pueri tui dauid dicens. Ecce quã
bonũ & quã iocundũ hab. f. i un.
Depcam q̄ te ut digneris nos in
hac uocatione qua nos uocare
iussisti pseuerare ad laudẽ no
minis tui. & ad confirmanda
corda int credentiũ. ut cognos
cant om̃s ydolis seruientes. qm
ñ ẽ ali ds p̄ter te. cui angli ser
uiunt. Eufemi? p̄ses dix. Nesci
tis q̄a dñi impatores de nomi
ne xpi uri multũ irascuntur.
Scs felix respondit. Et si irascunt̄.
nunquid xpo seruientib; aliq̄d
poss̄t p̄ualere. Huc audite q̄a
quantũ uos ira mouet in seui
tiã. tanto magis nos exaltam? in
glãm. Hec audiens p̄ses subrisit
dicens. Miseri. m̄ p̄cido ceruic
ces uras. que glã ẽ uobis. Scs
fortunat? respond. Glãm quã spa
mus a dño dõ nro spualis ẽ ñ de

hoc mundo. quia iste mundus
transit et gl(ori)a eius. illa aut(em) gl(ori)a
quam p(re)parat in se credentib(us) sem
pit(er)na e(st). Nam q(ui)d estis uos. aut q(ui)d
principes u(est)ri? Sicut enim e(st) u(est)ra gl(ori)a
apud nos ut fum(us) in nimia tem
pestate. Audiens hec p(re)ses irat(us) e(st)
uehementer. iussit eos in eculeo
suspendi. et lampades ardentes
ad latera eor(um) poni. Cu(m) hoc factu(m)
fuisset. s(an)c(t)i fortunat(us) et felix ym
nu(m) d(e)o canebant dicentes. D(omi)ne rex
s(an)c(t)or(um) celor(um) dirige archangelum
michahele(m) ad auxiliu(m) nobis
et confundant(ur) om(ne)s q(ui) adorant
sculptilia. Hec eis orantib(us) lam
pades extincte sunt. et clama
uerunt dicentes. Laqueus contrit(us)
e(st). et nos lib(er)ati s(umus). ad. n. i. n. d. q. f. c. et t.
Euphemi(us) p(re)ses dix(it). Ecce ista s(unt) ua
na uerba in qua extollimini.
accedite et sacrificate d(e)o mag
no ioui. p(er) que(m) potestis salutem
p(ro)mereri. S(an)c(tu)s felix respond(it). Tu
ipsius salute(m) p(ro)merearis. nam
salus n(ost)ra xp(istu)s e(st). dii aut(em) u(est)ri. se
ipsos saluare n(on) possunt si cum
minuti fuerint. q(uo)m(odo) alicui salu
tem possint p(re)stare? Audiens
hec eufemi(us) p(re)ses. iussit oleu(m) ual
de calens. extensos eos supinos
in uentre(m) eor(um) p(ro)fundi. Cu(m)q(ue) hoc
factu(m) fuisset. s(an)c(t)i felix et fortuna
tus dixer(unt). Vere p(ro) nom(ine) d(omi)ni n(ost)ri
ih(es)u xp(ist)i p(ro)p(ter) q(uo)d hoc patim(ur). q(ui)a nich(il)
calore(m) senim(us). S(ed) pot(ius) refrige
rium. p(re)stitisti. Eleuatis aut(em) eis
cu(m) multa iracundia p(re)ses iniq(ui)
tatis iussit plumbatis maxil
las eor(um) contundi dicens. In iniu
ria d(e)or(um) ex ore quo p(ro)cedunt
oportet puniri. S(an)c(tu)s aut(em) for
tunatus dix(it). Impiissime dia
boli minister excogita adhuc
nequissimas penas quas nob(is)
inferas. Nam d(omi)no d(e)o auxili
ante nichil tormentis tuis pos
sum(us) terreri. quia p(re)sto sunt
ang(e)l(i) d(omi)ni q(ui) om(n)ia m(em)bra n(ost)ra
confortant. Quida(m) aut(em) ex con
siliariis p(re)sidis dix(it). D(omi)ne p(re)ses
hec omnia tormenta isti inimi
ci d(e)or(um) inmortaliu(m). plaude(re) s(e)
habere uident(ur). S(ed) iube eis ca
pitale dictare sententia(m). et q(uo)n(iam)
cu(m) potes aduersus eos [illegible]. T(un)c
p(re)ses iussit capita eor(um) amputa
ri. Et ducentes eos ministri
foris ciuitate(m) iuxta fluuium
qui e(st) sec(us) ciuitate(m) aqlegiense(m).
u(bi) flexis genib(us) orantes dixer(unt).
Gr(ati)as t(ibi) agim(us) d(omi)ne ih(es)u xp(ist)e q(ui)a n(on)
nos despexisti. et sic(ut) uno utero
innexi sum(us). ita in unu(m) agone(m)
m(arty)rii nos p(er)currim(us). Oram(us) et pe
tim(us) te d(omi)ne. ut ita nos p(er)mittas
ingredi portas paradisi. V(bi) s(unt) om(ne)s
p(ro) nomine tuo de hoc s(e)c(u)lo cu(m)
m(arty)rii palma ad tua(m) gl(ori)am p(er)ue
nerunt. Hec eis orantib(us) porri

gentes s̄ in ure ē scm̄ osculum orōnē dnīcā corā omnib faci entes. accessit spiculator et sin gulor capita separauit. et relin quentes eos ministri abierunt. Noctr aūt ueneñt uenerunt ui ri religiosi ciuitatis cū lintea minib mundis. 7 aromatibus. condideñt corpa eor occulte. et supuenientes ibidē pūncia les eor ciuitatis vincentie. uolen tes corpa eor ad suā pañā pdu cere. ciues aqlegienses ñ eos p mittebant. Et dū diu int̄ eos esset intentio. metuentes ppt̄ paganor seuiciā excidi nutu hoc int̄ se ordinauerūt. ut unum tenerent apud semetipsos. et aliū memorate ciuitati uincen tie pducendū relaxarent. Qd̄ ita dī omptās largiente mīa factū est. Martiriati sunt autē sci. felix et fortunat mres xp̄i sub die t̄cio idus iunii. Regnan te v̄ dño nr̄o ihv̄. xp̄o cui ē honor glā et potestas in scl̄a sclor. am̄.

P. s. Martine v̄. 7 mr̄is.

Regnante p̄mo omīū inambitu tocī orbis dño et saluatore nr̄o ihv̄ xp̄o. militans ad uersari diabolus. ad uersus dñi nr̄i ihv̄ xp̄i. sub re gno alexandri cesaris. mq̄rto anno impii ei pponente cum p̄ceptū nouū et pessimū in toto orbe ut aut sacrificent galilei. aut si ñ sacrificauerint morti tradant. Direx̄ v̄ p̄sides iudices indutos demoniaca seductione. Erat enī p̄ceptū p loca ppositum cū feruenti cōminatione. q̄tenꝰ dissiparent̄ xp̄ianor cultꝰ com minantes cū t̄rore ut ñ pficere hec possint. q̄ talia v̄ p̄cepta in multis ... impialib descri bentes. et impiāle imaginē de ferentes. nouā ppositionē sacri ficia nequissimor ac pollutor dor suor demonstrantes. quā p̄ce pit impator fieri. 7 consentien tes immolare honorib magnis effici dignos. contēptores ū et no lentes immolare. tormitis crude lib submitti ac mori. Horū v̄ om niū ac taliū pficientiū alex ander impator sacficia exhi bebat in roma ad apollinē. et iussit cū magno t̄rore comp hendere ab optimatib suis. q̄ religionē xp̄ianā habere nos cuntur: uiror ac mulierū. ut cū penis et uiolentiis sacficarent apollini. Fq̄dē illi sathane mi nistri erant maligni uiri. Vna us aūt qdā habens honorē et mitas et bassus q̄ sup thronum impiāle p̄erant / gauis domesti cus v̄ eor pollute et neq̄ssime secte ministri. q̄ dirati s̄ ad

dissipandu cultu xpianor. Veni
entes aut ad ecclam que e sita ro
me. ubi cu uidissent beata mar
tina orante. 7 alacri uultu ad al
tissimu pspiciente. existebat aut
serui et ancille plures. Erat enim
sublimi genere. et pat ter consul
diues nimis et misericors in omib
egentib. et lege sce sce trinitatis con
seruans. Fqde p donu di diacona
erat tota cu omnib scis suis opib
et gra di morib ornata. et cont neq
tias diaboli ad resistendu firmiter
lumbos ueracit pcinctos habens.
Ministri u tenentes dicunt ad eam.
Dns alexander orbis uenerat te sic
nobile decorata. et genere pma
romanor existente. sciens tuam
honorifica conuersatione. obse
crat quaten magno do [illegible] apolli
ni eminens sacficiu sponte offeras.
Beata u et do amabilis existens mi
leto uultu dix ad eos. Pri ingrediar
ad scam mea ecclam. et comdo me
do 7 xpo filio ei et spu sco. 7 scissi
mo et honorifico epo et sacerdotib
qui strennue atq; alacrit p fide
xpo deseruiunt. et omni benedic
ti ouili eccle. 7 sic cu pace xpi p
ficiscam. Oportet eni me p xpo
aduersu in compositu et m dace
dm. et confundere pestiferu et in
dignu impii alexandru et uicori
ce saluatori nro ihu xpo assistere.
Et ingressa compleuit peticione

sua. et oranspauit cu eis ad im
patore splendida facie et pcla
ra. Ingressi u impii secte minist.
intimauerit impatori stare ante
palaciu pma ac eminente de ga
lyleis. que impii tui iussioni con
sentiens uoluntarie immolare
diis parata e. omnib xpianis
suadere subseq ea. Qui impator
audiens gauisus e ualde. et ius
sit ea in palaciu 7 in pialia in
gredi loca in q ipse degebat. In
gressa aut ea impator pulcitudi
ne eius placatus. magis ea claro
eius generi qd audiebat de ipsa
ait. Magn e ds apollo qui glori
ficaris ab omnib diis qui talem
existente genere et tanto inde
core et gla speciosissima muli
ere composuisti. ut gaudens
sacrificiu t ingerit. Et dicens
hec ait ad beata martina. Men
te habens ingenua et ppositu
caritatis placabilib muneribus
pcipua ac multifario ritu dor.
exhibe 7 immola apollini. Ad hec
beata martina ait impatori. Lu
be me immolare sine sanguine.
et inmaculato do q creauit oma.
n existendis omia existere fecit.
ut p meu sacrificiu ostenda apol
lini. arguens eu et efficia dimit
tere eu animas spantes in salua
tore et dnm nrm ihm xpm. Im
pator u audiens ea que a beata

martina dicebantur. & non intelligens que ab ipsa dicta sunt. iussit eam in templum ingredientem immolare. Sancta autem iussa introire. hilari uultu dixit imperatori. Ingredere et tu et sacerdotes apollinis. et quanti cumque amatores sunt. et uideant quomodo sincerus et intemeratus et misericors deus. et sanctus deus. intemerata et inmaculata sacrificia benigne suscipiat ex me. Imperator uero iussit omnes astantes. & omnes ministros ingredientes prope prospicere que ab ea fiebant. Stans autem dei amabilis et simplex martina murum super fecit signaculum christi. Apparuit astantibus angelica gloria. confortans. & existens cum ea. Beata uero simplici facie. eleuatis oculis in celum. & manu extendens sicut dei famula. comminuata sibi met ipsa dixit. Gloria tibi pater glorie et ihesu christe glorificate deus cum sancto spiritu sanctitate plenus. et scientia largitor sine inuidia. inmaculate sempiterne rex deus mirarum et dominus omnium uisibilium et inuisibilium. qui ingrate clemente quicumque in nomine diuinitatis christi filii tui confitentes corroboras. te inuoco qui es et qui presens es. & manes in secula deus. et peto deprecans. & obsecro magnitudinem que in te est. confessionem meam implere. Et tu domine deus noster exaudi me humilem et peccatricem et cognoscat malorum adinuentor imperator iste qui uanam spem habet in ydolis suis. quia aliud non debet adorari deus nisi te qui dixisti. Ego occidam et uiuere faciam percutiam et ego sanabo. quia gloriosum est nomen tuum in secula amen. Et hec ea orante terre motus factus est magnus. ita ut ciuitas concuteretur. et corruit apollo. & comminutus est similiter. et quarta pars templi destructa est et oppressit multitudinem magnam cum sacerdotibus ydolorum qui directi erant ab imperatore nequissimo ad beatam martinam. Terre enim motus mansit multis horis ita ut pauefactus imperator fugam peteret. Et ait ad eum beata martina dicens imperator sta et adiuua qui confractus est apollinem et congrega fragmenta eius et ostende similibus tuis que contrita sunt. insuper oppressis aerumnis nunc surgat et adiuuet eos. Et mox demonium quod in ydolo apollinis habitabat uolutans se in puluere ydoli presentibus plurimis uiris et mulieribus et consternatus in ea que fiebant clamauit uoce magna dicens. O uirgo martina magni dei qui in celis est ancilla. que precepta eius custodis. & me denudasti ab habitaculo meo et deformem me ostendisti. habitaui enim in eo annis nonaginta octo. et sub cesare augusto annis. xxx. vii. et sub antonino annis. xl. v. et sub alexandro

qui illudit me & ꝑditione imo
lationũ ydolorũ faciens m annos
xv. Multi u scorum passione ac mar
tiriũ ꝑficientes minime me ma
nifestauerunt usq; nc. Tu autem me
effugasti manifestans me. et ꝑse
quens me igni tartarico tradens.
non inuenio locũ ubi ꝑficiscar. Et hec
cũ magna uoce et clamore dicebat
demon. et pacta clamans et stri
dens fugiebat. Ubi u ꝑficiscebatur
tenebre uidebantur. et omnes ꝑspici
entes multo amplius consterñ
nati. dubitatione repleti sunt.
Mirantes autem erant de gratia dei q̃ incre
lus e. Imperator non intelligens quia
ꝑ diuinã gratiam ac iussione ydo
lũ apollinis comminutũ e. et quia
abhominabiliũ pessimorũq;
spirituum conglobatio. a dei uirtute
euanuit. et sacrificiorum eius et nequis
simus ritus ydolatrie. a sce uirginis
oratione dispersus e. et quia ꝑ iussio
ne sce martine ydolorum destruc
tio ꝑuenit. et ydolũ apollinis
confregit. et maleficia. et ario
los. et aruspices. et ydolorum sacer
dotes dissipauit ac mortificauit.
iussit alapis faciem eius cedi. et un
cinis palpebras eius disrũpere.
et dum diu hoc fieret q̃ in hoc de
putati erant carnifices dicentes
clamabant. Ve nobis peccatoribus
uere nos magis cruciamur. quam
hec. manus enim nre decedunt into
lerabiles dolores coartant nos.
Ipsa u solida ꝑmanet. ipsa nos
cedit. Deprecamur q̃ te imperator.
iube eam a nobis tolli. Uidemus enim
quatuor uiros splendidos ante eam
et quas ei nitimur ingerere penas.
magis nos ab illis in facies nras
suscipimus. Procerto uerus e deus.
qui cũ ipsa e. non sinens aliquam
penam ꝑualere in ea a nobis. Im
perator iratus ualde contra eos. et
comminans precepit ut furiose
et non quasi negligenter penas in
gererent. preceptumq; testas eos le
uare et in faciem cedere beatam
martinam. Sca u martina respi
ciens in celũ dix. Benedictus
es dne ihu xpe. qui etiam
gratiam das eis qui in te spem habent.
Benedictũ nomen tuũ terribile glorie
tue et honorificũ et potens et
omni scitate plenũ. et bene
dicta sca et consubstantialis
cũ patre et spiritu sco trinitas tua
qui ꝑfecte dissoluis et dissipas
dimicantes contra nos. Exau
di me dne deprecantem te ulti
mam ancillam tuam. et concede mi
carnis sufferentiam. et q̃ me
cruciant conuerte in bonam
conuersationem et gratiam ditatis
tue. Et cũ hanc orationem dedis
set. circumdedit lumen omnes qui
eam cruciabant. Erant enim
fere uiri. viii. et uox de celo dix.

Nisi per famulam meam martinam. olim uos mortificare. Volens uero inimicum mortificare. et existentem propheten et ipsi fauere peperci uobis. Tu autem filia confide. et noli timere. ego enim sum ihc quem adoras. et inuocas. non te deseram nec permittam dominari ab inuerecundo. et impio rebelle demone. His uero dictis imperator alexander amens effectus est ualde. Qui uero eam cruciabant uiri audientes miracula. ceciderunt in faciem. et deprecabantur beatam martinam. ut indulgentiam mererentur accipere per ipsam ante dominum de his que impulsi contra eam presumpsissent. Beata martyr dixit ad eos. Si conuersi fueritis ad dominum meum ihesum christum et cognoueritis ex toto corde. quia retribuet unicuique secundum opera sua. perfruemini mercede que in celis est. Si uero aliter senciretis eterna et feruida supplicia suscipient uos. Illi uero quasi ex uno ore dicebant. Domina nostra martina. melius est nobis ut ostendas christum. ut uidentes amplius credamus ei. Si autem non est possibile in hac carne perspicere eum. nos ipsi sumus serui et ministri. et ipsum solum credimus et adoramus et colimus. alexandrum autem qui contempnit saluatoris nostri precepta non timemus. quamuis excitat imperator. Beata

uero martyr dixit. Consilium autem do filium corde mundo credite sine simulatione in christo. et cognoscetis quid tribuat uobis deus in hoc seculo. et quid possit nunc alexander qui presenti gratia hic fretus est. Qui inspirati diuina gratia dixerunt. Credimus domina nostra. et magnus est deus christianorum ad quem confugimus nos. Robusta autem facie una uoce aduersus alexandrum facti sunt. Nos quidem hec que dicuntur credimus. ydola autem a quibus olim seducti sumus non adoramus. cognoscentes per beatam martyrem martinam uirtutem dei omnipotentis et filium eius unigenitum saluatoris nostri ihesu christi. Alexander iratus dixit. Irati estis nequissimi per incantationem crucifixi. in quibus confiditis. At illi responderunt. Vere tu es sceleratus et draco habitat in te. quia non cognoscis qui fecit te et dedit te coinquinantem usque in finem animam tuam. Qui iratus suspensis eis iussit spatis carnes eorum lacerare. Incisi uero a spatis nichil loquebantur. non solummodo in celum perspiciebant. Et capitale sententiam aduersus eos dedit timens. ne quando ceteri satis docti ab eis eandem uiam secuerentur. Mares uero incliti christi ducti cum gaudio ad perfectam sine dubitatione uiam perspicientes in celum dixerunt. Omnium domine unigenite ihesu christe fili dei. quem nos ignorantium seruientes in errore et se

BIBLIOTECA

da exhibitione. tu aut̄ cognit⁹
es nobis p̄ sc̄am tuā m̄rem marti
nā. Tu dn̄e celi ac t̄re qui creasti
orbē ⁊ om̄ia que in eo sunt. q̄ p̄
sc̄am m̄rem tuā ẏdola gentium
in puluerē redegisti. quē nē cog
nouim⁹ ante luciferū̄ genitum
quē omnis abissus tremet ⁊ me
tuit. ⁊ omnis mons ⁊ collis tremet.
audiens t̄ribile ⁊ gl̄osū nomen
tuū. Tu ū̄ dn̄e ih̄u xp̄e spes q̄ ad
te confugiunt. liberator q̄ in te
sperāt. respice de celo ⁊ suscipe
animas n̄ras in pace. n̄ reputans
nobis delicta n̄ra. que ignorantes
⁊ existentes in latitudine tene
brarū inte p̄egim⁹. Orantes aut̄
⁊ signaculū̄ xp̄i in fronte facien
tes tendentes tendentes simulca
p̄ita sua. p̄mp̄te cū leticia mag
na. finē sc̄i hui⁹ susceper̄t. ⁊ sic
p̄ p̄p̄ū sanguinē dī gr̄am sibi ⁊ me t̄p
sis in memoriā et̄nā parauerūt.
Passi sunt q̄. xvii. k̄l. m̄sis nouemb.
in xp̄o ih̄v dn̄o n̄ro. cui ē honor
⁊ gl̄a in sc̄la sc̄loꝝ am̄. Cū ū̄ au
disset imp̄r alexander quia cū
gaudio magno reddiderunt
sp̄m sc̄i m̄res. ampli⁹ contristatus
est q̄d multo ampli⁹ eos n̄ crucia
uit. Alio ū̄ die sedens p̄ tribunali
dix̄. Intr̄oducat̄ iniusta martinā
incantatrix quaten⁹ uerū uide
amus ei⁹ incantationē. Ingr̄ssa au
tē ea dix̄ imp̄r. Uel nē consentim̄

⁊ sacrifica diis. p̄ q̄s orbis consi
stit. aut adhuc magicas xp̄i tu
adtendas. Illa respond̄. Cessa sce
leratissime ⁊ om̄iū̄ bestiarū̄ fero
cior n̄ erubescis a muliere supa
ri. magis ⁊ conculcari. me mi
nime potes inclinare ad sacrifi
candū ẏdolis. Unde si n̄c aliq̄s
penas certas consideras ⁊ uerba
p̄ p̄as adhibe m̄. Ego enī abhomi
nationib⁹ tuis n̄ sacrifico nec te
loquentē timeo. Dō q̄ soli ⁊ xp̄o
ei⁹ ⁊ sp̄ui sc̄o cōm̄daui memet
ip̄sā. ⁊ credo quia nulla m̄ no
cebunt q̄ a te inferunt̄ torm̄ta.
dō sufferentiā m̄ t̄ribuente. Tunc
irat⁹ imp̄ator iussit eā expolia
ri ⁊ circūcingi eā. ⁊ iussit in
cidi. Ministri ū̄ ei⁹ eic⁹ fecerūt.
que iussi sunt. Sc̄a aut̄ m̄r osten
debat̄ candida sic̄ nix. cui⁹ splen
debat corp⁹ ⁊ nitor claritatis
eius caligare faciebat respici
entiū oc̄los in eā. Inciso aut̄ cor
pore eius emanabat p̄ sangui
ne lac. ⁊ odor magn⁹ factus sic̄
uas aromatū ei⁹ de ore effusum.
Beata aut̄ cū incideret̄ dicebat
ad dn̄m. Uoce mea. ad. c. ⁊ ex. me.
in certamine passionis mee laus
ame in conspectu tuo dn̄e fiat.
Gemit⁹ doloꝝ meoꝝ in conspectu
tuo introeat. In salutē anime
mee inuocaui te dn̄e. ⁊ t̄ribula
tionē inimicoꝝ meoꝝ dedisti m̄

dorsū. Pensa ū supplicia hec cogitatio mea q̃a apud te ē fons uite. Abraham pat̄ ysaac filiū suū obtulit dītati tue insacrificium laudis. quia exfide te confessus ē & suscepisti eū. Sic & meū certam̄ suscipe d̄s. 7 cōple illud inmultis certaminib; ut cognoscant pditionis instructores quia tu es qui imaginē aureā dissipasti. & bel destruxisti. 7 pditionis opariū seruis tuis dēmonstrasti manifestū. Impator irat̄ & ualde contristat̄ dix̄. Ualde maleficiis uinceris uerecunda & seducis q̃astant. Beata martina dix̄ impatori. Pat̄ tuus sathanas pnceps ē om̄s malicie & incantationis. fornicatores diligens. 7 maleficos amplectens. & om̄s incestis desideriis deseruientes amplectit̄ inppo gremio. Et q̃m pot̄ m̄ indulgere contempnentā eū. & mim me facienti aliq̃d tale sic̄ dicis. D̄s aūt d̄s & saluator m̄s om̄s q̃ contrarie agunt dampnat. inet̄na pena iubens eos existere. Tu ḡ impr̄ fortiores & potentiores penas pmereris. sciens q̃a maleficiis & incantationib; ut tu asseris n̄ uincor. s; nomine solius xp̄i omnē atrocitatē penarū tuarū q̄ illate sunt inago ne meo dissipauit. Impator ū expoliare eā & cetā m̄bra inquior palis extendi. & fustib; cedi aduob; centurionib; iussit. Illa aūt alacri uultu signū crucis scm̄ corp; suū dextra leuaq; muro circumsepsit. & cesa dicebat. Magnū m̄ desideriū adte d̄ne & ppt̄ gl̄am dītatis tue que me adiuuat dedi dorsū meū inflagellis. & carnes meas insuppliciis. faciē aūt meā pnomine tuo glōso n̄auerti atedio & merore. Tu aūt d̄ne ne tardes inadiutoriū meū. s; festina scd̄m m̄ias tuas. & dirige a scō habitaculo tuo me delā sup me q̄ ptuia dītate flagellor. Et hec ea dicente centuriones statim dissoluti s̄ ta in manib; quā omnib; m̄bris suis uoce magna dicentes. Dep̄cam̄ te impr̄ libera nos depenis. angeli eñ d̄ni repcutiunt nos uectib; ferreis & incidim̄ innerius & medullis. & insup ossa n̄a & carnes sic̄ abigne magno cremant̄. S; obsecram̄ te libera nos apuella hac. Impator aūt iussit eā amplius fustib; cedi. Scā ū deornata supplicia s̄ illata subridens infaciē dix̄. O iniuste & dampnande iudicio dī celestis inimice & inpugnator seruator malo℞ similiū tuo℞. n̄ sentis beneficia. que abet̄no conditore inme efficiunt̄. qui insipiens

existens insensata s addisti te metipsum pdidisti. in obppu apolline et sacerdotes eius. Item pe v obhonore et adiutoriu di mei. quoniam fecit libera et firta. pangelica exercitatione. et hoc aut cognosce insensate canis. eo qd. xii. centuriones successim inferentur in plagas adinterimdu me fecisti subponere. me aut pnom xpi q me ago nibat et moderat salute meam pena ntetigit neq tangit carne mea inaliquo. inipso eni habeo spem qui et p morte hominibus uita tbuit. qui ipsu inueritate confitent. Clmin aut qda diues ualde parens impatori dix. Hec polluta n p pt glam xanox et crucifixi hec supplicia sustinet. et sapientissimis sermonib arripiens. 7 insensatis libris circufreta. oms facit in frontosi. tua u potestas hanc incrastino iubeat incarcerem retrudi 7 pinguedine adipu p ungi. et sic coinqnam ei claritate. Jussit v impr stati scam ppare incarcere. usq; incrastinum. Bu ducta acustodib in carcere fuisset beata mariana. exclamauit cora pplo uoce ista dicens. Pax multa his q nom xpi nominant inpace xpi istud iter pgam. Et ingssa e incarcerem gaudens et glorificans dm dicens. Custodi me. ut p. o. s. a. t. p. me. Gras ago sce uirtuti tue ihu xpe. et obsecro pciosam ac singulare tua grám. custodi me anequissimo 7 contaminato alexandro. q tua bonitate pnichilo computat. Tota aut nocte. erat incarcere ymnu canens. et glorificans dm. Voces aut multox uirox audiebant glorificantu dm ac dicentiu cu ipsa. Mane aut iussit impr lyminiu quenda tbunu ambulare incarcerem. et eicere ea. Antea aut adipib et pinguib ea p ungi. Accedens aut lymini de palatio odorat e odore sua uitatis. 7 aromatu multox repleus dix comitib suis. Odoratis et uos odore nimiu. Erat eni cu pplo multa. At illi dixerunt. Quia odore hunc ciues fecerunt p dilecta mariana. Et oms dicebant. Dii ppicii apparuerunt ei. Venientes v ad carcere. multo ampli inuenerunt suauitatis odore. Apiens pma ianua. uidit luce magna circufulgente eam. Ingressi aut eo inppinq habitaculo. erat eni carcer habens habitacula multa. Circufulsit eum lum. sic fulgur. ut pre timore oms tremerent. Eo v inpauimto

cū tremore cadentē. cū neces
sitate ū surgens. ingressus ē in
tēciū habitaculū. et uidit bea
tā martinā sedentē in sede im
periali. 7 multitudinē uirorꝫ for
tiū circa eā. quos n̄ potat cōside
rare. omnes enī erāt in albis. Ipsa
aūt tabulā tenebat et legebat
hec. Quā magnificata. s. o. t.
d. o. i. s. f. Et timens lymmin
egressus ē inde et ambulauit in
palatio. et adnuntiaū impa
tori. mirabilia dī magni. Omīs
aūt in palatio existentes simul
cū alexandro sacerdotes et sco
lastici dicebant. Seduxit eū ma
leficiis suis. Huic n̄ indulgeat
s; magis a feris discerpat. ut
cognoscant quia meli ē dīis
pīis im molare. quā in cruci
fixo confidere. et in ipso spē
habere. Et iussit impator ue
nire eā ad templū ydoli arte
mīi ut aut sacrificans uiuat.
aut n̄ sacrificans feris tradatur.
Ambulabat tām lymmin cū du
obus sacerdotibus ac pncipibus ydo
latrie. et ppli multi circa car
cerē. 7 similiter. 7 ipsi inuene
runt eā sedentē in sede impia
li. et eosdē uiros in albis stantes.
et dissecabant. Beata aūt mar
tina dicebat. Viā mandatorꝫ. t.
c. iustificationes. t. d. m. et dis
cā mirabilia tua. dītaus tue li

bera me a suppliciis hominū.
et custodiā mandata tua. Canes
enī maligni circūdederīt me
uolentes discerpe ouē tuā. S; tu
dn̄e ds humilitatis mee. suscī
pe depcationē meā. et n̄ psperi
sic cogitant. S; obceca sensum
cordis eorꝫ. 7 dirige m̄ quē t̄bus
pueris direxisti. Dicente aūt
hec ea. decreuerunt subuerte
re de sede. uiri aūt stantes erga
eā in albis nusq̄ā cōparuerūt
Impr ū psipiciens uultū ei ala
criorē magis quā pus fuerat. et
sic certatoris fortissimi. corp
enutritū. dīc ad eā. Corripuisti
temetipsā iā. et conātus dissimo
lare benignis. aut ampli sic ui
demus. in portibus tuis malis pma
nes. Illa ū ad eū dīx. Impr. mea
conuersatio completa ē. q̄a n̄
me suades in tuis controuersiis
ad eē. Liberata sum a uanitatibus
tuis. 7 ab impietatibus et uanis
simis seductionibus huius scli. Pre
ceptū accipiens a dn̄o meo. m̄
aūt adherere dō bonū ē. 7 po
nere in dn̄o dō spē meā. q̄ con
tinet ueritatē. et nichil m̄ dē
erit. q̄a omps ds mīs ē. Seduc
tio sermonū tuorꝫ. iacula tene
brosa ē. dirigens in uia tetra.
Ego enī transfretaui pelagꝰ dext̄
michi extendente xpo. ad psi
diū uere spei. ut uincā seduc

[stamp] UDINE

tiones tuas. et neq̄ssimū cursū
uideā ꝗ xp̄m coronamē me qui
ste t̄buit m̄ arma iusticie contra
nequicias patris tui diaboli. Im
pator ꝰ irat⁹ dix̄ ad eā. Non morē
ris martina. ſꝫ ingressa sacrifica
honorificentissime dee artemie
que pulcritudinis tue cognitio
nē inq̄rit. In q̄ cognes plasphe
mare cognes contra eā. Bō lauda
bilis mr̄ ait. Iubes me impator
ingredi templū in quo habitat
qui coopat̄ ē immobili. atqꝫ sur
do. ceco. decore amicto ydolo. Ad
hec alexander ait. Ingredere et
sacrifica p̄ te. ut n̄ aferis p eas.
Scā aūt martina dix̄. Bō meo grās
ago largiente et concertanti m̄
humili. & te iubente ingrediar.
Cognouit ꝰ demon q̄ habitabat
in ydolo artemidis q̄a uenit scā
pdere eā. & clamauit uoce ma
gna dicens. Ve m̄ q̄ fugiā a spū
tuo. dš igne celi me psequit̄ a q̄
tuor angulis templi. Ingssa aūt
beata in xp̄i nomine faciens sibi
crucē. & respiciens statuā ydoli
et demonicā dix̄ impatori. Ui
de seductionē tuā impator:
oculos n̄ uidentes. aures n̄ audi
entes. man⁹ n̄ palpantes. pedes
n̄ ambulantes. uanā specie ef
figiē de ornatam. uelis q̄ impr
sacrificē ei. Alexander ꝰ subito
gaudens effect⁹ n̄ intelligens q̄a
irrideret eū dix̄. Viuas felix q̄a con
sensisti m̄ martina. aūt apppin
quans ad ydolū artemidis dix̄.
Tibi dico q̄ habitas in hoc ydolo
mute. moue te et stride denti
bus. & egredere seductio illoꝝ q̄
tibi insensate sacrificāt. Hec dicēs
ad ydolū orōnē fudit ad dn̄m
dicens. Omniū rex eťne dš q̄ thro
nū inuisibilis glē contines. qui
celū et t̄rā fundasti. qui aq̄s con
didisti. q̄ draconē contriuisti. ti
more adoraris. q̄ angelica agmi
na deputasti te adorare solum.
q̄ incontaminata & eťna p̄mia
reposita tuis manifestasti. te lu
cē iugē et eťnā cū tremore ado
rans. dep̄cor n̄ me deseras dn̄e.
ſꝫ suscipe dep̄cationē meā. et
ydolū hoc manu factū homi
nis destrue. et omi malicia ple
nū alexandrū in diuersis sup
pliciis cognoscere facias. quia
tu es dš uerus. qui es benedict⁹
in scl̄a am̄. Et mox tonitruū
cū fulgure factū ē et ignis ceci
dit decelo et cōbussit sacerdo
tes in templo. & multitudo ppl̄i
mortua ē. et impatoris partē
dextrā sulphure combussit. et
ydolū artemidis in fauillā re
degit. Beata ꝰ martina dixit.
Glā in excelsis dō et in t̄ra pax
hominib⁹ q̄ dat pacē diligenti
bus se et qui inuocant nom̄ tuū

inuertiate. Et irat⁹ impr̃ n̄ con
siderans miracula neq; uirtutes
inuisibilis dī. dix̄ ad iustinū
p̄fectū. Accipe iniustā hanc. et ex
tensam cū spatis 7 acutis uncinis
ferreis cito consumi facias. q̄ten⁹
lucē hui⁹ sc̄li derelinq̄t. Ego enī
merore plen⁹ et uidens eā iā con
sternat⁹ p̄sisto. et quid faciā nes
cio. Prefect⁹ accipiens eā mox
ambulauit ad p̄toriū. et sedens
p̄ tribunali p̄cepit introduci be
atā martinā dicens. Ingrediatur
destructrix templi ut uideā quid
uelit. Ipsa aūt ingr̄ssa ē subridens.
Prefect⁹ aūt dix̄. Irrides me iniu
sta quia adhuc derelīq̄re uiue
re. P̄ solē omīa illuminantem
faciā interiora tua p̄ici canibus.
si n̄ sac̄ficaueris dīīs. ut uideā
quale solatiū adhibeat t̄ xp̄c
tuus. Scā mr̄ dix̄. Non habeo ir
ridere. ó impie potentiā impa
toris tui. quia uictus es. a muli
ere p xp̄m. et uerū me t̄ t̄ludit.
Prefect⁹ dix̄. Dn̄s ē et potestatem
habens. m̄ te t̄ludit. ut aūt sa
crifices. aūt penis intereas. Mar
tina dix̄. Ecce n̄ sac̄fico crucia
me quantū uis. Tunc iussit p̄
fect⁹ extendi eā in conto. et cū
spatis incidere menbra eius.
Cū aūt incideret̄ clamabat di
cens. Crux x̄ adiuua me quia
ad te confugi. Prefect⁹ dix̄. Circa
mamillas ungulis adtrectate
eā dicentes. Liberet te dš tuus.
Que ungulis adtrectata nichom
nino loquebat̄ n̄ solis oculis ad dn̄m
respiciebat. Accipiente ē. c. x. et viii.
incisiones ab uncinis. 7 spatis.
p̄fecto iustino quod iam exspiras
set. p̄cepit carnificib⁹ cessare ab ea
et pendentē eam interogauit p̄fec
tus dicens. Velis martina sac̄ficare
ut euadere possis ceta tormenta.
aut adhuc p̄manere uis in x̄ tui
fide. Martina dix̄. Ego habeo xp̄m
qui me confortat. 7 n̄ sac̄fico abho
minabilib⁹ dīīs tuis neq̄ consen
tio. infer m̄ supplicia p̄p̄t eum
qui m̄ miserit ē dn̄s ihc ihc. Pre
fect⁹ aūt amens effect⁹ p̄ multas ho
ras. iussit eā deponi. et sic̄ n̄ ualen
te p̄ penis incedere ingrabatū
deponi. et deportari in carcerē.
Ipsa aūt constringens scm̄ suū cor
pus. 7 capillos capitis sui muniens.
p̄pellens u̇ carnifices. cū ingressa
ē carcerē. Prefectus u̇ in eq̄ sedens.
p̄fectus ē in carcerē. 7 inuenit
scām uerū in sede sublimi. et splen
didā faciē habentē sic̄ radiū solis.
Multū u̇ afflict⁹. egressus ē. et clausit
carcerē. 7 signauit anulo suo fir
miter et custodes fere. c. dereli
quit et ambulauit ad impatorem.
Erat aūt scā psallens et glorificans
dn̄m. 7 lum̄ magnū erat in habi
taculo illo. Ingresso aūt alex

andro in palatiū q̄ am mirans im
perator dix̄. Quid huc uenisti tali
hora? Qui dix̄. Sic iussit imperium
tuū. iniustā martinā penis afflu
gere spatiis incidendā & ungu
lis adtractandā & ipse ei exhi
bui a mane usq; nunc. Sed nec sic mor
tua ē. Ecce que precepta sunt michi
a tuo impio feci. tuū ē uero cogitare
quid iubeas de ea. Alexander aūt
dix̄. Patet fiducia eius quā habet
p incantationes. feris tradatur &
discerpatur & dissipata intereat. In
gressus aūt prefectus ad eā dix̄. Im
perator alexander iussit te sacrifica
re. si uero n̄ sacrificaueris feris te tra
dere. Beata aūt martina efful
gens sic radius solis dix̄. Ego p nomine
xp̄i qui passus ē p nobis. credo
uincere te. Hec audiens iustinus
prefectus iratus dix̄. Parate. excitant
fere donec reuertar a palatio.
propero enī accersire imperatorē quatenus
ueniat in amphiteatrū. Dū uero in
troisset iustinus in palatiū dix̄
imperatori. Obsecro dn̄m nr̄m ue
nire ad amphiteatrum. Quod cū ipso
pariter ambulauit. & fecerunt usq;
eā int̄ feras iactari. Sc̄a aūt mr̄
dix̄. Scias imp̄r quia magis con
sentio me a feris deuorari. ut
uitā beatā etnā que apud xp̄m
ē merear: quā tue seductioni c
sentiens. in laqueū incidā mor
tis etne. Imp̄r aūt iussit dis

soluere leonē. ut deuoraret eā.
Et egressus leo rugit n̄ terrorē osten
dens s; dilectionē. & inclinans
se lambebat pedes ei. Tunc alex
ander dix̄. Quomodo furor leonis
subiecit se t. Sc̄a uero respondit.
Cognosce dn̄m qui illuminauit tene
bras. & conuertit errantes. & leonē
pacificantē & p cognitione tui
erroris. & confusionē tue seueritatis
ta. mitiorē naturā leonis osten
dit. Tunc precepit eā suspendi. &
ungulis radi. Adtrectata uero dice
bat. letificasti me dn̄e. in uolun
tate tua. & in opa manuū tuarū
exultabo. Nota fecisti ancille tue
mirabilia tua. iusticia tua iu
sticia in etnū. Et ingsse sunt in
cisiones usq; ad ossa ei. Clamabat
aūt preco dicens. Confitere martina
dianā dm̄ & saluaris. Illa uero di
cebat. Sana sū & xp̄m confiteor.
Amplius uero cruciabant eā. Ipsa aūt
dicebat. Lux xp̄i orta ē iustis
& r. c. l. Dixerunt carnifices ad im
peratorē. Precamur te imperator li
bera nos de penis istis. angli enī
di cruciant nos. Precepit enī
eā igni tradi & consumi. Mini
stri uero faciebant que iussa sunt.
& incenderunt ignē copiosum.
& iactauerunt eā in medium.
Et pluuia facta ē magna. & so
nitus uenti & dispsa ē flama
& incendit qui circumstabant.

alexander aūt maleficiis mutis
deputabat mirabilia dī. & p̄cē
pit comā capitis eī radi. dice
bat enī quia in capillis eī iacēt
maleficia ipsius. & uictoriam
p ipsas penas sperat habere. Et fe
cerunt ministri q̄ p̄cepta sūt. &
raserunt cap̄ eī. Dix̄ ei imperator.
Quid ē martina. q̄d habes facere.
Ecce uicta ē ars magica tua con
fitere dōs. Illa dix̄. Auferet dš
regnū tuū. & in dolore nimio
& 9fusione mortē expectabis.
Scā aūt mr̄ gaudens in exitu la
boriosi certaminis orauī dicēs.
Te inuoco dn̄e ihu xp̄e libera
tor omiū. te adoro. te dep̄cor.
te supplico. qui me liberasti
de multis malis que ppessa sū.
lum̄ uerū de lumine uero. sal
ua me ihu xp̄e. & iube suscipi
animā meā in regnō tuā. Et hec
dicens dix̄ carnificib'. Inq̄ direc
ti estis complete. Et sic uitā fini
uit p gladiū. & uox de celo au
dita ē dicens. Que certasti p no
mine xp̄i mr̄ martina. ingre
dere cū omib' scīs in locū exul
tationis & leticie. Impr̄ aūt
alexander pcussus est dolore
cordis eadē die. & sic rabidus
canis comedebat suas carnes
& dicebat gemens & tremens.
miserere mei dš x̄ane. scio
quia transgressus sū p̄cepta tua
xp̄e. & exacerbaui te & nom̄.
tuū psecutus sū. & ancillā tuā
penis multis afflixi. sic fecit te
tribuisti m̄. Et expirauit cū sup
plicio multo discerpt' & dilani
at'. Completū ē aūt mr̄iū scē
mr̄is martine kalendas ianuarii.
Regnante dn̄o nr̄o ihu xp̄o. q̄ cū
patre & sp̄u scō uiuit & regnat
in scla sclor̄ a m e n.

Vita sci Rodb̄ti epi.

HODIERNA festiui
tas scīssimi ac bea
tissimi patris nr̄i rod
berti. que eī in pa
radysū transitū nob' exultabi
lē reddit. piis mtib' mystica
gaudia exhibet. que dū an
nor̄ cursū in se uoluit. in nr̄is
cordib' semp recenti iocundi
tate innouat. Cū enī dicat scrip
tura. in memoria ēna erit ius.
digne in memoriā uit' homi
nū. q̄ ad gaudia transiit anglor̄.
cūq; dicat glā patris ē filii sapiens.
quante hui' sūt glē q̄ tot bar
baricas nationes ad agnitionē
dī in x̄ ihu pevglīū generauit.
Itaq; tempe hildibti regis fran
cor̄ anno scd' regni eī scdō. scs
confessor xp̄i in wormatia habe
bat' epc. q ex regali psapia fran
cor̄ nobilit' ortus. nobilior fide
& pietate fuit. Erat enī mansu
etus & castus. simplex & prudens.

in laude dei deuotus. plenus spiritu sancto. prouidus in consilio. iustus in iudicio. a dextris et a sinistris uirtutum armis munitus. gregi suo bene agendi forma factus. quia quod uerbis monuit. hoc operum prerogatiua confirmauit. Hinc enim se frequentibus exercebat uigiliis. inde continuatis macerabat ieiuniis. Opus suum misericordia ornabat. quia thesauros dispositos sese egente pauperes ditescerent quod solum suum hoc esse credebat quod nudos aut inopes accepisset. Cumque precellentissima fama huius sancti uiri in fines terrarum exisset. quam plurimi illustres uiri non solum a uicinis sed etiam ab exteris nationibus ad eius sanctissimam confluxerunt doctrinam. ut uel illius sanctissimo alloquio in tristicia cuiuslibet anxietatis consolationem susciperent. uel ecclesiastice religionis ab eo puram ueritatem audirent.

Unde et multi illius benigna deuotione a laqueis hostis antiqui liberati sunt. et uias perpetue uite ingrediebantur. Sed infideles qui plurimi erant in regione wormacensi illius sanctitatem non ferentes. multis eum suppliciis affectum. et uirgis cesum a ciuitate cum magna iniuria ejecerunt. Igitur eodem tempore theodo dux bauuariorum audiens beati uiri sanctitatem et miracula que faciebat. desiderauit eum uidere. et missis obtimatibus suis obnixe eum postulabat. quatenus regiones bauuariorum uisitare dignaretur. et eis salutifere credulitatis uiam insinuaret. Sanctus uero episcopus ubi tante legationis postulationes percepit. sciens huiusmodi causam ex diuina uisione procedere. gratias celesti clementie agebat. quod sedentes in tenebris et umbra mortis auctorem uite lumen uerum christum ihesum agnoscere optarent. Itaque cum eisdem legatis sacerdotes suos quasi radios fidei ad eundem ducem premisit. et ipse non longo temporis spatio interposito per eos in bawariam ire aggreditur. Quod dum prefatus dux audisset magno perfusus gaudio sibi cum principibus procerum suorum obuiam properauit. et in urbe ratispona cum summa alacritate illum excepit.

Tunc ibidem sanctus Ruodbertus indicto ieiunio celestibus misteriis ducem informauit. et in fide uera roborauit. et ydolorum cultibus abrenuntiare fecit. et in nomine sancte et indiuidue trinitatis baptizauit. Baptizati sunt cum eo optimates sui. et populus non modicus nobilium ac ignobilium redemptorem mundi laudantium. qui eos de tenebris in ammirabile lumen suum uocare dignatus est.

O beatum confessorem christi apostolis supparem. per cuius uerba sunt irradiata corda tenebrosa. et infidelium cor

da arentia fonte uite siciebat.
Baptizato itaq; duce et pplo qdi
uina illustrante gra sacramtu
salutaris lauacri susceperat. obse
crat a theodone duce scs rodbt
naui ascensa palueu danubii
descendendo uicis et castellis
libera uoce euanglm xpi pdicauit.
et p terminos noricor usq; in infe
riore pannonia ipse pclara lu
cerna sup candelabru posita
lum fidi ministrando puenit.
indeq; ptra reuersus lauria
censium urbe intrauit. in q mul
tos aq baptismatis regeneran
do ab ydolor cultura conuertit.
et plures uariis languorib op
pssos in nomine dni sanauit.
Lauriaco nanq; digssus inq cuq;
loco amplius feruere cognouit
gentilitatis errore. illuc intre
pidus accessit. destruens ydola
diminuens symulachra. com
dans uq; dni nri ihu xpi diuini
tate et sacra ei incarnatione
ut unus ideq; ds crederet et ho
mo. ante luciferu a patre do ue
rus genit ds in fine tempor p
humana salute ex uirgine ma
tre uerbu di uerus homo nat
qui illuminat et saluat omne
homine uenientem in hunc mun
du. S; cu ia uir dni scdm postu
lationem ducis et ppli s locum
ad episcopii sede eligere aptu

meditaret. sec stagnu walarula
ci. uenit u ecclam in honore
pncipis aplor PETRI construx
et dedicauit. Et exiit inde ad
iuaru fluuiu qui olim iuuauo ci
uitas fuit. que antiqs mirabilit
constructa tempib int baioricas
urbes eminebat nobilissima.
s; tc raro incola inhabitante. pe
ne dilapsa ac uirgultis erat co
opta. Quem locu seruus di ad ca
thedram epopale considerans
ee ydoneu. qppe int montana
apptari tumultu semotu, ppri
etate hui s a duce ublita. cu su
mo studio renouauit. constru
ens ibi basilica qua in honore
pet pncipis aplor dedicauit.
et clericor officiis rebq; necessa
riis munificentia theodonis
magnifice ditauit. Postea u de
legato sacerdotii officio. omne
ibide cottidie cursu cgruo or
dine fecit celebrari. Scs itaq;
dni uir cupiens augmtare lo
ca a pfato duce aliquem fiscu
suu uocabulo dictu ad pidin
gon. int auru et argentu cum
millenis copauit solidis. Et sic
deo deinceps auxiliante ex datu
one regu siue ducu. siue fide
liu uiror loci res adcrescere ce
perunt. Porro his dieb qdam pba
biles uiri beato pontifici cum
magna admiratione narrauert.

qd ipsi in heremo q̃ tunc tem
p̃is appellationis nota caruit.
nc̄ bongowi dr. celestia p̃digia
ardentiū lucernarū ter q̃uq; ui
dissent & mirifice suauitatis
odorē ibi redolere sensissent.
Mirantib; aūt cunctis q̃ audierāt
sup talib; p̃digiis. scs̄ epc̄ domin
quū uenerabilē p̃brm suū ad e
undē locū misit. p̃cipiens ut
ueritatē hui9 signi diligenter
approbaret ponendo in eodē
loco crucē ligneā quā ipse scs̄
sua alma manu benedix̄. & il
luc direx̄. Dominguſ illuc u̇
cū p̃uenisset. statī p̃mo noctis
exordio cū religiosis q̃ secum
aderant. celit9 emissas aspicie
bant claras lucernas descende
re. & totā illā regionē loci. ad
instar solaris radii radiare. &
hanc uisionē p̃ tres noctes cum
suauitate mirifici odoris ibi
uiderat radiare. Tunc ipse in
eodē loco benedictā crucem
erexit. & sup fabricato tugu
rio. ad scm̄ Rodb̄tū regressus est.
p̃orē assertionē certa relatio
ne confirmans. Scs̄ rudb̄t9 q̃q;
cōmunicato cōsilio cū theodo
ne p̃ semetipsū eandē heremū
adiit. & uidens locū humanis
habitationib; posse fieri aptū.
annosa robora exstirpare. sil
uarūq; condensa in planiciē
campi redigere ac ecclām cū
habitaculis seruor̄ dī ibi edifica
re cepit. Hisdē u̇ temp̃ib; theodo.
ad ūsā incidit ualitudinē. Cūq;
s̃ uite t̃minū app̃pinq̄re senti
ret. uocauit ad se theodb̄tum
filiū suū. & ducē noricor̄ illū
constituit. p̃cipiens ei obedire
scō Rodb̄to ad t̃antatē suā. & ad
op9 diuinū. diligent̄ illū dili
gent̄ illū adiuuare. semq; lo
cū iuuauensis eccl̄e amare.
& honorib; & dignitatib; iugit̄
sublimare. Cūq; hui9 scem̄ man
datis & omnib; q̃b; uoluerat
filiū instruxisset. ultimū diē
clausit migrans ad dn̄m. Post
hec u̇ theodb̄t9 cū optimatib;
suis ad scm̄ Rudb̄tū uisendi
gr̄a ire p̃rex̄. & ueniens ad illū
insup̃ dicto heremo. & illū & lo
cū pio uenerabat̄ affectu. dans
ad ecclām quā scs̄ rōdb̄t9 ibi con
strux̄. ac ipso p̃sente in hono
re sci maximiliani dedicaū
ta miliaria undiq; de eadē
silua. & uillā albinā. cū cete
ris donariis in alimoniā mo
nachor̄ q̃s scs̄ rudb̄t9 ibi dō ser
uiendū posuerat. His ita gestis.
uidens uir dī bawarice culm̄
dignitatis iugo x̄i sese subiuga
re. s; gentilitatis errore plu
res inuolutos sup ēē ad p̃riam
suā repedauit. & inde cū xii.

adp̄dicandū s̄ sociis electis in
t̃q̃s erant eximii beat⁹ kymal
dus & s̄cs gisilari⁹ ambo p̄bri
ambo uiri s̄ci. & secū ṽginē xp̄i
s̄cām ERINDRVDEM neptē suā
adducens quasi cū tot lumina
rib⁹ ad urbe iuuauensē regdit.
Tunc in supiori castro eidē ciui
tatis c̄strux̄ in honore d̄ni n̄ri
ih̄u xp̄i. & sue s̄cę genitricis & p
petuę uirginis MARIĘ mona
steriū. & ibi dē cū congregati
one monialū posuit s̄cām erm
drudē ad seruiciū celestis re
gis atq; cū theodoti ducis asti
pulatione. q̄ possessiones ad il
lud cenobiū tradidit in finitas
earū conūsatione p omia rati
onabilit̃ disposuit. His aūt
expletis. iste uir beat⁹ incep
tū op⁹ p̄dicationis cū sūmi
opificis adiutorio studens
ad pfectionē pducere nori
ca regna discplo⁊ suo⁊ cōmit
tante caterua circuire destina
uit. & egdiens ab urbe iuua
uensi. gentes q̄b⁹ n̄ d̄u fidi lu
men resplenduit uisitauit.
& eis t̃iticū credulitatis lolio
peunte seminauit. Nā a cordib⁹
eo⁊ barbaricis hospitab⁹ dia
bolice deceptionis p̄fbatis.
illuc intromisit fide. castita
tē. miām. humilitatē. p q̄s pa
cificos habitatores. x̄ omniū

bono⁊ largitor & origo. huma
ne m̄tis domiciliū intr̄e solet.
Cūq; sic bawario⁊ t̃minos circu
iret. ac om̄s ad fidē conūtisset.
eos ut in fide stabiles p̄mane
rent admonuit. & dimissis p̄
sbiteris. q̄ pplm ad diuina mi
steria consuescerent. ipse ad ur
bē iuuauensē remeare studu
it. q̄a sp̄u pphetico replet⁹ diē
uocationis suę instare p̄sciū.
quē discipulis suis p̄nunciauit.
Illi tali & tā t̃sti indicio conster
nati. cur eos & tā nouelle x̄ani
tatis plebē desereret. lacrimati
sunt. Ille spe erecta ad xp̄m.
urbē iuuauensē & pplm nori
co⁊ omp̄i d̄o cōmdauit. & ui
talē uirū s̄cm. & omi pplo ac
ceptū. s̄ fieri successorē elegit.
Cū q̄ dies q̄dragesimalis obser
uantie ageret. febriū ardo
re uir d̄i fatigari cepit. Cūq;
s̄cissima dies resurrectionis
x̄ illuxisset. sollempnia missa
rū celebrauit. & munit⁹ sacro
s̄cō corpis & sanguinis x̄ uia
tico. p̄ dulces patnę pietatis
ammonitionis. & p⁹ extrema
caritatis uerba fr̄s confirman
tia int̃ s̄cās mari⁹ lacrimantiū
uoces. int̃ pios plangentiū
singult⁹. cet⁹ angelici a q̄b⁹dā
religiosis uiris in celo audie
bantur. qui uoce canora ani

ma sanctam ferebant ad eternam felicitatem. Cuius autem sacratissimum corpus cum ad humandum portaretur. visi sunt adesse splendidissimi viri, candidissimis stolis amicti. et eius sepulturam religiosissime complentes disparuerunt. quos nemo dubitavit angelos dei fuisse. et ideo apparuisse. ut omnis agnoscerent quanta illius esset beatitudo in celis. cuius sepulchrum angeli dei visitarent in terris. O felix equidem civitas iuvavo. tam excellenti munita patrono. que si murorum ruinis vilescas. illius tamen meritorum lumine clarescis. Sed totus per intercessionem sanctitatis gaudeat populus noricorum. et omnipotenti deo laudes deferat perpetuas. quia tam preclarum illis concessit doctorem. cuius predicatione viam veritatis agnoscentes erepti sunt de tenebris ad lumen verum. ihesum christum dominum nostrum qui vivit et regnat per infinita secula seculorum amen.

Vita sancti Leonhardi confessoris.

Beatus quidem leonhardus temporibus anastasii imperatoris. in provincia galliarum claris parentibus extitit natus. Collaterales vero clodovei regis francie parentes eius erant. et inter satellites palatii primatum militie per regem habebat. Ipse autem rex clodoveus in primordio sue etatis secundum morem gentilium fuit paganus. sed per predicationem sancti remigii remensium archiepiscopi. ad fidem christi conversus factus est christianus. Qui denique secundum verba testium veridicorum puerum leonhardum suscepit de fonte ob parentum nobilium carissimum amorem. Verum autem leonhardus postquam evasit incrementa puerilia. adolescens factus. iuxta consuetudinem parentele regali noluit implicari milicia. sed spiritu divino tactus potius voluit sequi archipontificis remigii vestigia. Cuius salutaria monita non ut surdus auditor intendebat. verum ut prudens et futurus seminator in secretarium cordis audita resonabat. Nam sic predictus pontifex beatus remigius olim francigenis suaserat regibus. ut tali per honore sancirent civitatem remensium. Quicumque in vinculis seu in carceribus fuissent detenti. confestim sine impedimento dimitterentur liberi. Quod usque hodie conservatur. Siquando quippe rex gallie ad predictam urbem diverteret omnes ex carceribus absoluti exeunt et ad reddendas gratias obviam ei prosiliunt. Ad imitationem vero boni magistri remigii. leonhardus bonus discipulus

hoc ipsum expetiit a rege humil
limis p̄cib9 quatin̄ om̄s qui in er
gastulo℞ custodia detinerent̄. si
eos ipse uoluisset uisitare omni
no soluerent̄. Quā rem a rege cū
beniuolentia impetrauit. & ubi
cūq; incarceratos ēē audiebat.
ñpiger ad eo℞ absolutionē totis
uirib9 concurrebat. Sciebat enī
istud uerbū evanglicū. in carce
re erā 7 ad me uenistis. & q. u. e.
m. m. f. m. f. Crescebat aūt uehe
menter p totā galliā fama ei9 bo
nitatis. pp̄terq; multi eg̃tantes
confluebant ad eū gratia recu
pande sanitatis. Quib9 in nomine
dn̄i salutē reddebat. insup eis
escā carnalē atq; sp̄alē tribuebat.
& lacris q̃dē erat in exhortatione.
dulcis & humilis in sermone. In
opatione simplex & pudic9. in
pmissione ueridic9. in elemosi
nis larg atq; munific9. & modest9
nādē in redenda ratione. tenuis
q̃q; ita & inclui q̃si ñ ex nobili.
s; ex paruissima eēt generatiōe.
Interea dū uir dī beat9 leonhardus
p uigil meditaret̄ in lege dn̄i
die ac nocte. diuulgabat̄ opinio
ei9 apud uniūsos multiplici ser
mone. Qua pp̄t rex francie ipsū
ad se accersiri p honorabiles le
gatos fecerat. cui & dix̄. Leonhar
de homo dī. depcor te ut nusq̃
discedens. in palatio mecū ma
neas. q̃usq; infulā pontificalem
sic dign9 es a me suscipias. Erat enī
cleric9 humilis & mansuet9. Cui scs
leonhardus respondit. Si scdm
iura parentū meo℞ regib9 francie
militare uoluissem. optime scio
bone rex. q̃a int̄ tuos mediocris
ñ fuissem. Verū q̃a magis elegi
abiect9 seruire dō meo. quā in sub
limitate posit9. regi obtempare
t̄reno. Largire eis qui eas cupiūt.
infulas antistitū. m̄ aūt satis. soli
tarie laudē nom̄ dn̄i. Neq; hoc
enī ido magne rex dico. tuū ex
ecrandū sit q̃b9 conuenit culm̄
p̄sularis officiī. s; pp̄terea dico sic
iam dixi supi9. magis uolo ēē in
domo dī abiect9. quā habitare
in p̄ncipiū hui9 mundi domibus.
Derelinquens g̃ q̃d pmittebat rex.
scil̄ toci9 t̄rene dignitatis fastigiū
tanquā fidelis agcola seminando
uerbū. deuenit aurelianū. Non
longe aūt foris eandē ciuitatē
uenerabilē uirū noīe maximū
inuenit. cui aliq̃ntū tempis sed
hesit. Cū p clarō q̃dē cenobita
maximo scs leonhardus demo
raret̄. cognouit p scī sp̄c reue
latione se ñ ibidē ampli9 cōma
neri. s; uersus eq̃tanicā pot9 p̄fi
cisci regionē. Cui rei misteriū
dignissimo fr̄i suo lyfardo. q̃ fi
dus ei comes erat innotuit. &
secū ducere eū uoluit. Beat9 aūt

Lysardus sco leonhardo respond. Sanctissime fr si tue uoluntati n habetur contrariu. hic sup ripa ligeris pbabo m aliquem locu mee habitationis. tu aut uade quocuq; te duxerit dns ihc q e sit hic et ubiq; ppicius. Et osculantes se inuice diuisi sut ab alterutro. Lysardus u n nc requiescit pecíit madunu. Scs quoq; leonhardus uersus eqtanica conuertit it suum. Transiens aut p biturica diocesim. nullaten timore passionis se occultabat. S; sic miles egregius armis fidi accinctus nom dni uirilit pdicabat. Erat enim in his partib adhuc satis nouella xpianitas. qa n diu penit extincta erat p baptismu seua gentilitas. Itaq; uir di qmcuq; cu uerbis et opib poterat. xpi nom exaltabat. fugabat qde demonia. reddebat surdis auditu. cecis uisum. claudis gssum. infirmantib quoq; uniuersis ad se uenientib salutis pstabat remediu. Talia qde opando athleta xpi leonhardus galea salutis et scuto fidi armatus. psequit it inceptu. tande intrauit quanda silua. cui uocabulu e pauu. Que demq; silua satis erat habundans et plena ferarum. pptereaq; reges gallie atq; et ia duces eqtanie consueuerat intrare uenatum. In pfata u silua regalis habebat sola causa uenationis antiquit ppata. Non longe qde distabat a ciuitate lemouica. S; fere .x. inter erant miliaria. Veniebat g rex singulis annis cu suis iuuenib. et sic fert sepi comitabat secu uxor ei. Accidit aut eo tempe q scs leonhardus p eande transiret silua. nimii dolores circundarent regina. Ipsa enim cu rege uiro suo delectandi gra ueniens ibide morabat. uerum pgnans pene morti pxima partu piclitabat. Vnde rex anxi et tristis. hui rei auxiliu a multis medicis expetiit. Quor nemo ualuit subuenire. adhibita arte multiplicis medicine. Erat itaq; oms amici regis in maxima tristicia. eo qd tam miserabilit moriebat regina. flebatq; int et foris uniuersa familia. Interea du hoc agit et dolentiu clamor incedit tollit. scs leonhardus ut sepe ia dictu e p illud nemus iter faciens. relicto itinere; ad uoces merentiu se conuertens. comot pietate cordis. scire uolens cur resonaret gemit tanti clamoris. Quem pueri ut serui conspexerunt. ei aduentum sine mora regi nunciauerunt dicentes. Dne rex hic m aduenienis foris assistit. qda homo di. cui reuerende speciei aspectus resplendet sic celestis an

gelus. Statimq; rex ad eū p̲si
liens. secū in aula introducens.
taliūq; eū allocut᷒ ē dic̄s. Rogo
te uenerande pat̄ indica nob̄
cui᷒ oriundus sis patrię. aut unde
nobis aduenisti hodie. ul̄ si ali
qđ possides ingeniū medicinę.
Ad hec s̄cs leonhardus respondit.
Patria q̇dē natiuitatis meę ē fran
cia. adte aūt me adduxerunt
merentiū lamta. Herbarū deniq;
medicamina de q̇b᷒ me int̄rogas.
nescio. s; p̲ inuocationē dn̄i n̄ri
ih̄u xp̄i uarias infirmitates ab
infirmis repello. Quo audito rex
gauisus ē ualde. iterūq; adlo
cut᷒ ē eū tali affamine. Edicito
m̄ patrne beatissime q̇ etiā appel
laris nomine. Cui s̄cs leonhard᷒
respond̄. Int̄ homines q̇dē leon
hardus dicor. seruus di̇ omp̄tis.
et beati remigii auditor. Rex aūt
audiens illū auro bono fore eru
ditū. credidit eū s̄cm̄ ac benig
nū. p̲uolutūq; ad ei᷒ uestigia pe
tens auxiliū ex ingenti t̄sticia.
Succurre inq̇d m̄ pat̄ s̄cissime.
quia uxor mea morti posita
in part᷒ discrimine. Affer m̄ q̇so
germina consolationis. ut tuis
meritis s̄cis merear recipe cū edi
ta p̲le liberatā uxorē. S̄cs q̇ leon
hardus solito more ad pietatis
uerba inclinat᷒ subfusos oculos
lacrimis eo qđ regis mouebat᷒ sus

piriis de t̄ra eleuauit regē. et cum
illo paucisq; satellitib᷒ cubiculū
quo languens regina iacebat in
trauit. oculosq; in celū intendens
sic orauit ad dn̄m dicens. D̄s omp̄s
sine fine et initio. q̇ toti mundū
creasti ex nichilo. ad cui᷒ imp̲ium
instabile uoluit̄ celum. t̄ra aūt im
mobilis p̲stat in et̄nū. cui᷒ luce
illuminant̄ sydera celi. cui᷒ nutu
luna noctē sol occupat temp᷒ di
ei. cui᷒ immensa et inenarrabilis
claritas. abissi p̲fundas irradiat
tenebras. cui᷒ p̲cepto mare p̲strin
git̄ dū ultra t̄minos nūquā p̲gredit̄.
qui exe de mari flumina p̲du
cis. 7 flamina uentor̄ in cauer
nis t̄re concludis. q̇ etiā inesti
mabili potentia ex durissimo
ligno mollia deducis semina.
qui adā de limo terre plasma
sti deq; ei᷒ latere mulierē for
mans p̲ adiutorio ei in coniu
giū sociasti. Quib᷒ ad p̲pagan
dā posteror̄ sobolē p̲legramā
coniugii copulationē p̲petuā
dedisti benedictionē dicens.
crescite et multiplicamini et
replete t̄rā. et dominamini pis
cib᷒ maris et uolatilib᷒ celi. quin
etiā bestiis toti᷒ diuersitatis. qui
abrahā patriarcha coniugeq; ei᷒
sarā licet p̲uectos maturiori eta
te fecundasti in p̲p̲re p̲lis noui
tate. q̇ etiā coop̲ante sp̄u s̄co de

sinu tuo misisti filiū. ad intemerate uirginis uterū. ut tu̇a dś fieret homo. & humana in p̄gnantis lateret domo. atq; & iā p̄ nouē mensiū legitimū numerū matre uirgine pariente uelut et thalamo p̄cedens nascendo uirginis relinqueret uterū. in cui nomine te dś pat̄ cū sp̄ū sc̄o inuoco. ad exaudiendā uocē dep̄cationis meę. solita clemtia qua me semp exaudis. quatin̄ uelox exauditor assis supplicit̄ obsecro. Intret in cōspectu tuo oratio mea. inclina aurē tuam piissime ad p̄ces meas.
Tu enī p sacratissimi ōs filii tui dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i duodecī ap̄lis ceterisq; fidelib; xp̄ianis ingens p̄misisti. Qd̄ cūq; petieritis patrē in nomine meo dabit uobis. Peto itaq; omp̄s pat̄ p unicū filiū tuū simulq; p sp̄m sc̄m. ut huic p̄ angustia parientia ingemiscentia regine supueniat tuę pietatis auxiliū. quatinus ab instanti piculo liberata possit nobiscū glorificare nom̄ tuū qd̄ ē benedictū in sc̄lā. sc̄loꝝ. Cūq; qui aderant respondissent am̄. statī ut sc̄s leonhardus unā cū rege aliisq; q̄ affuerāt. egressus ē a cubiculo exaudita ē eius oratio. Nā diuina miā int̄ uentu dilecti sui leonhardi moribunde regine ilico subuenit. & nascente quā in utero habebat p̄le ab omni languore
liberā eē p̄cepit. Tunc rex & omīs milites siue famuli eius extenderunt man̄ ad celū. & benedixerunt omp̄tē dn̄m. q̄ p̄seruū suū leonhardū tā insigne dignat̄ ē opare miraculū. Post̄ea rex aureos ciphos cetasq; craterasq; argenteas. uestesq; purpureas auro textas. aliaq; ornam̄ta quā plurima iussit apportari. & sc̄o leonhardo q̄ianter hec omnia q̄si p munere p̄sentari. Verū agonista xp̄i inclit̄. cui mundus cum suis pompis erat crucifixus. xenia respuens omnino regalia ipsūq; regē conuocans. affatū; eos uoce mitissima. Audi me rex. donū dī nullaten̄ p pecunia cōpat̄. s; p ccio fidi fidelib; amministrat̄. Quo circa q̄ m̄ largire desideras. stude erogare paup̄ib; uiduis orphanis patientib;q; uariā in reb; necessitatē. ut merearis p̄frui p̄ obitū carnis et̄na felicitate. Ego enim nulli; hoꝝ indigeo. tantū in aliq̄ solitudine siluarū contemptis mundi diuitiis. solus xp̄o famulari desidero. ideoq; & p̄ploꝝ cateruas effugio. 7 ih̄u xp̄o p dies ac noctes solitarie seruiens gaudia ualeā consequi sempit̄nas.
Ad hec deniq; beati uiri uerba catholic; rex respondit. Sacratissime uoluntati tuę homo dī habundant̄ satis facere possū.

quia sub carculari p̄cepto tuā t̄
istud nem̄ tour. Cui beat̄ leon
hardus n̄ toū inquit serenissi
me rex accipiā. si parte p̄ quā
exinde tuā sentio largiendi uo
luntate. Et adiecit. Quantū cūq;
q̄ ex hac silua cū meo asello paḡ
re potero. tantū et n̄ ampli᷒ a tua
celsitudine m̄ concedi expopto.
Qd rex sub regulari p̄cepto adimple
uit. et quicq̄d ipse aselli circuitio
ne sui comp̄hendisset. sic idē uir
s̄c̄s expetierat lapideis t̄minis con
cludi p̄cepit. Non expedit litteris
concludere. Satis quippe habet̄
adhuc in recordatione. quicq̄d
comp̄hensū sit ex beati uiri circui
tione. Postquā aūt hec om̄ia gesta
sunt. remansit s̄c̄s leonhardus
in eodē loco quē ei rex p̄buerat.
uidelicet in ipsa nemoris solitu
dine. Ubi etiam construxit ora
toriū in honore s̄c̄e dī genitricis
marie. In sinistro q̄d ē oratorii
latere. collocauit ad memoriā
beati remigii alterū altare. Sicut q̄ ibi tempe
n̄ modico. artans se ipsum strictis
simo cibo. Macerabat deniq; cor
p᷒ ieiuniis. insistens orōnib᷒ et ui
giliis. Aggregauit p̄terea secū du
os monachos uita et morib᷒ religi
osos. ut in eadē ecclā diuina mi
steria celebrantes. iugit̄ assistēt
siq̄ndo uir dī limina s̄c̄oꝝ orōnis
causa circuisset. Morisenī sepissi

me erat sibi. uisitare basilicā s̄c̄i
martialis pontificis. et q̄do ecclam
suā absq; seruitore ēē nolebat. dū
ipse sic̄ dixim᷒ adorōnē aliquoꝝ
p̄ gebat. S; qm̄ sua ecclā fere uno
miliario distabat a flumine uin
henala indecliua conualle. ora
toriū uͦ positū ē in monticuli uer
tice. Quo circa implorauerunt
s̄c̄m leonhardū. ut p̄pe ecclām
largiret̄ eis p̄sidiū lympharum.
Tunc ille n̄ longe ab eadē basilica
p̄cepit siccā scrobē fieri inmo
dū alicui᷒ aq̄si putei. sup̄ inuo
cauit nom̄ dn̄i ita. Ds fons uiuus
et rerū origo. cui᷒ sp̄c sup̄ aquas
ferebat̄ in p̄ncipio. q̄ sup̄ latices
cataclismi arcā noe extulisti. ce
teri eisdē lymphis disp̄dendo sub
mersisti. q̄ mare rubrū ut transi
rent p̄plis tuis diuidi iussisti. q̄q;
p̄ moysen seruū tuū rupē flucti
uomā ēē fecisti. qui etiā aquis
omnib᷒ legē dedisti. ut aduersus
uallē habeāt decursum uetans
ne ad superiori ualle q̄so contra
naturā amniū. ut uinhenna poc
cultos t̄re meat᷒ sursū conscendens
infundat̄ siccū puteū. q̄ten᷒ recep
ta quā desideram᷒ aqua nos serui
tui semp̄ ⁊ ubiq; laudem᷒ nom̄ tuū
qd̄ fuit et ē et erit semp̄ benedic
tū. Ad h̄ responsū ē am̄. confesti
puteus recepit aquā indeficien
tē. que incolis potū p̄stat usq;

inp[...]ente die. appellauit patria
sci leonhardus eundem locum nobi
liacum. eo quod a nobilissimo rege esset
condonatus. Igitur quia lux latere non
potest nequid sicut dicit scriptura.
et non potest abscondi ciuitas sup mon
tem posita. licet sci dei multitu
dinem affugerint et solitariam uitam
sicut sepe p palatium est adamauerint
tamen quia ds gloriosus est in scis suis et
p eos ingentibus facit mirabilia
diuina instigatione conueniebant
ad eum infinita debilium agmina
que p suum [...] fidelem curabat omnipotens
di gratia. Extendebatur et enim nomen
sanctitatis eius [...] aquitaniam. nec mi
nus p omnem britanniam transgre
diens etiam usque germaniam. In tan
tum denique magnificauit dns scm
suum. quod si quis in carcere positus in
uocasset nomen eius. receptis cate
nis liber fiebat. neque aliquis eum impe
dire ualebat. Multi uero de longin
quis regionibus ex ergastulis aut
[...] [...]elis liberati p ipsum. req
rebant in quo loco beatus leonhardus
haberet hospicium. Quin et iam
compedes catenarumque pondera
apportabant secum. et ad uestigia
pedum eius cadentes humiliter pre
sentabant. Quamplures uero ibi rema
nebant. [...] more famulorum ser
ui[...] suis obsequia p mittebant.
S[...] [...] magis studebat illis ser
[...] [...]buenseis partem ex spa
ciosa latitudine silue. quatinus
consuescerent potius exagcultu
ra. quam secularibus rapinis inhi
antes irretiarentur iterum reclusio
ne obscura. Quos insup reficiebat
euangelica p dicatione. omnisque
ad se uenientes uariis languo
ribus laborantes et curabat sca
oratione. et dulci indesinenter
pascebat sermone. Tanquam pater
filiis complacet. ita eis compla
cebat. quia nudis uestimenta p be
bat. esurientes alebat. omnibusque
p ut poterat necessaria gratanter
tribuebat. Preterea tam mirifica uiri
sci magnalia. diu sepius et sepius au
diebant instancia. multi et genea
logiam. alii uero olim exercl de familia
uendentes p dia. cetaque possessi
sionem cum uxoribus et filiis p uene
runt usque ad sci uiri habitationem.
Quos uir scs intuens leonhardus
satis et ultra sup his est admiratus.
Ego inquit uos fugi. et uos me se
quimini. Sic enim estis me secutu
ri ad gloriam paradisi. Qui ut uide
runt cognouerunt eum. caden[...]
terram adorantes dixerunt. Dne pa
ratu sumus ante si placet numquam du
cere uolumus. Ujas tuas nob. o.
et s. t. nos educe. Ad hec que de uba
sci leonhardus respondit. Ullo
quor uos dilectissimi ore dauit
tico. uos autem reponite mea uer
ba in corde uro. Iunior fui et

le sentiret de dni bonitate. cui secdm euglica ueritate. n est impossibile omne uerbu. 7 q de nichilo cuncta fecit. p multiq; pa rente in q omis peccauerut. gra saluu fecit. ullu peccante ad se reusu n despicit. qa peccato res sanguine suo redimere ue nit. Et ut erat doctissim ac ora tor eloqntissim. testimoniu de latitudine sce scripture. et ex empla penitentiu innumu col ligens. ad animandu eu illi p posuit. et exhortato peniten tia indix. factaq; mansiuncula cu lecto 7 paruissimis fenestel lis ac oratorio qd hodie manet sec ecclam sci iuliani genebau du in ea reclusit. et cleru ac parrochie ipsius p plm. p. vii. annos ut ppa parrochia gub nauit. ita ut una die dnica remi. ap laudunu altam cele braret. In q reclusione peniten tie qnte contricionis ac continen tie isde genebaudus fuerit. di uina mia demonstrauit. Vii. si qde anno in uigilia cene dni. cu isde genebaudus in orone p noctaret 7 se ipsu defleret. qm is q adhoc ordinat fuerat. ut in illa die penitentes dno reconci liaret. ipse suis criminib exigen tib. nec int penitentes in eccla merebat consistere. circa media nocte uenit angls dni magna cu luce ad eu in oratoriu. q pria cebat. 7 ait ad eu. Genebaude. ex audite s pte orones patris tui re migii. suscepit qq; ds peniten tia tua. et dimissu e peccatu tuu. Surge 7 hinc egredere. facq; mi nisterii episcopalis officiu. et re concilia dno penitentes de crimi nib suis. Genebaudus aut nimio trore pculsus. respondere nil potuit. Tunc angls dni confortans eu 7 ne timeret hortatus e. s; gau deret in mia dni s collata. Qui ani matus dix ad anglm. Non possu hinc egredi. qa dns et pat ms re migi claue hui ostii secu habet. qd et sigillo suo signauit. Et an gls ad eu. Ut n dubites in qd me a dno missu. sic patet t celu. sic et hostiu illud apitu e. Et statu sal uo sigillo et sera. ostiu illud apitu e. Tunc genebaudus in modu crucis se iactans in limine dix. Etia si ipse dns nr ihc xpc dignat fuerit ad me peccatore uenire. hinc n egrediar. n ille uenerit q me in ei nomine in ista reclusioe constituit. Et statim angls dis cessit ab eo. Beat quoq; re migi in cripta q retro sede erat eccla sce marie remi. pnoctabat in orone. et qsi dormiens in ex cessu e raptus. Et uidit anglm assistente s. q hec omnia sic dic

CIVICA ... UDINE

ta & gesta fuerant narrauit. & iussit ut q̄ntoci⁹ laudunū peteret. 7 genebaudū episcopali sede restitueret. & corā se ministeriū episcopale agere psuaderet. Mox scs̄ remigi⁹ nil dubitans cum sūma celeritate laudunū petiit. 7 in lumine ostii saluo sigillo 7 sera reserata genebaudū iacentem repit. quē tensis brachiis cū gaudio & lac̄mis. laudans dn̄i miām eleuauit. eūq; sedi & officio ep̄ali uelut angl̄s dn̄i p̄cepat restituere maturauit. 7 remi cū gaudio repedauit. Genebaudus itaq; inscītate & iusticia polita om̄s dies uite sue gr̄ā di pegit. p̄dicans cunctis quanta illi fecerit dn̄s. Ludwic⁹ rex sede suā suessionis ciuitate unde siagū expulerat consistens. p̄sentia delectabat 7 colloq̄o beati remigii. S; quia uillas q̄s ͤ rex 7 franci in pagis suessonico uidelicet ac laudunense dederat. ut sup̄ dictū ē episcopio laudunensi. & aliis causis di donauerat. n̄ habebat in uicina ciuitatis ipsius suessoꝝ. n̄ unā uillulā q̄ scō ny casio data fuerat. Vnde suadente religiosissima regina. 7 petentib⁹ locoꝝ incolis. q̄ multiplicibus xeniis erant grauati. ut qđ regi debebāt. eccle remsi psoluerent. rex scō remigio concessit. ut quantū circuiret dū ipse meridie q̄esceret. totū illi donaret. Scs̄ aūt remigi⁹ p fines q̄ manifestissime parent p gens. signa sui itineris misit. In quo fine q̄dā homo habens molendinū. repulit scm̄ remigium. ne intra illos fines ipsū molendinū concluderet. Quē scs̄ remigi⁹ blande alloq̄ns dix̄. Amice. n̄sit ē durū. ut simul habeam⁹ hoc molendinū. Ille aūt reiecit eum. Et statim rota molendini ita ī in u͂sum cepit. Isdē aūt homo clamauit post ergū beati remigii dicens. Serue di ueni. 7 habeam⁹ insimul hoc molendinū. Cui scs̄ remigius. Nec m̄ nec t̄. Et sic talis fossa in eodē loco deuenit. ut ex tunc & nunc & usq; in sempit̄num molendinū ibi eē n̄ posset. Et quia repulsus ē a q̄bdā hominib⁹ ne siluā q̄ndā int̄ t̄minos suos eā concluderet. dix̄. ut nec folia umquā de silua ipsa int̄ terminos suos cū eēt contigua euolarent. nec fultis in illos t̄minos caderet. Quod obseruatū ē quādiu ipsa silua mansit. Deinde ͧ p cedens uenit ad uillā nomine cavinianū. Quā cū concludere intra fines illos uoluisset. ab eīdē omnib⁹ uille reiect⁹ fuit. Tunc

ille hylari uultu. m̄ reiectus. m̄ appropinquans. signa per suū ter misit. sic loca demonstrant. p q̄ reiect⁹. & p q̄ reappinquans p̄reī. Tandē repulsus. dix illis. Semp laborate & egestatē sustinete. sic & hodie manentis sententię uerbor illi⁹ uirtus ostendit. Surgente interea rege a somno meridiano. reuersus ē ad eū scs remigi⁹. & omīa q̄ ambit⁹ circuitionis illi⁹ optinuit. ei precepto suę auctoritatis rex donauit. q̄ usq; hodię remisis ecclesia. quarū rerū capita Iuliac⁹ & codiciacus iure q̄eto possidet. Legimus in sacra 7 antiqua historia. scm̄ dauid montes gelboę maledixisse. ut nec ros nec pluuia ueniret sup eos. nec essent agri p̄miciarū. Habemus & scm̄ remigiū ore pphetaco maledixisse insensibilib⁹ creaturis. ut possessores earū sterilitas dāpno in uindicta retributionis ferirent. Eulogi⁹ q̄dā uir p̄potens conuict⁹ ap regē ludwicū dcmine regię maiestatis. cum se purgare n̄ posset. ad ecclām scē marię 7 ad int̄cessionē beati remigii confugiū fecit. Cui scs remigi⁹ & uitā & rerū possessionē ap regē optinuit. Isdē aūt rex pensationis gtām. scō remigio spernācū uillā suā inppetate dare uoluit. Scs aūt remigi⁹ retributionē temporalē p int̄cessionis sue beneficio recipe noluit. S; qm̄ is dē eulogius uerecundię confusione addict⁹. quia contra natales suos. uita donari patiebatur indulgentiā meruit. in seclari habitu stare noluit. scs remigius dix ei. ut si pfect⁹ ēē uellet. uenderet omīa sua. & daret paupib⁹ 7 seq̄ret xpm̄. Et sic de thesauro ecclāstico taxatū p̄ciū. q̄nq; scil' milia libras argenti eulogio dedit. & eandē uillam in possessionē ecclām compauit. bonū exemplū omib⁹ epīs tā suo tempe in carne uiuentib⁹. quā post eū in ordine succedentib⁹ derelinquens. ut paupib⁹ aut uiduis. l' pupillis. l' phis q̄ ad miam eccle confugiunt. qui iniuriā paciunt̄. aut q̄ peccantes in exilio. l' in insulis dampnant̄. aut certe quā cūq; sententiā suscipiunt. iuxta sacros canones subuenientes. t q̄cūq; agentes bona. p tempali retributione n̄ faciunt. S; iuxta uocē dn̄icā. gratis accepistis. gratis date. quod grā id ē q̄uis data acceperunt. q̄uis etiā idē sine retributione temporali pximis largiant̄. Vnde

bene cū uirū describeret pp̄ha
ait. Qui excutit manꝰ suas abom
ni munere. Nec enī dicit. q̄ ex
cutit manunere manꝰ suas suas
amunere. tantū. sꝫ adiunx̄. ab
omni. quia aliud ē munꝰ abobse
q̄o. aliud munꝰ amanu. aliud
alingua. Munꝰ quippe abobseq̄o
ē. subiectio indebite impensa.
Munus amanu. peccunia. Munꝰ
alingua fauor. Qui ḡ sacrosordi
nes tribuit. l q̄ cūq; bonū. unde
retributionē adō s infuturo sc̄lo
reddi cupit. tc̄ abomī mune
re manꝰ excutit. quando induui
nis rebꝰ n̄ solū peccuniā. sꝫ & grām
n̄ req̄rit. Partē aūt maximā sil
ue in uosago p̄cio comparauit.
& mansioniles ibidē constituit.
quia abaq̄s sup q̄bꝰ constituta s̄
cosla & gleni uocant̄. homīesq;
ineisdē mansionilibꝰ deuicina
episcopiī uilla que berna dr̄
afrancis sibi data. manere dis
sposuit. ut pic̄e annuatī reli
giosis locis eccl̄e remsi. mini
strarent. q̄bꝰ dedit q̄ usq; hodie
abincolis ipsoꝝ locoꝝ habetur.
cū q̄ debitū suū exsoluunt. ip
siusq; comparationis sue fines
p girū. adō exterminauit. ut &
omnibꝰ uidentibꝰ pateat ipsa
exterminatio. & apgenie inpge
nies. hacten ipse exterminationes
abeo facta. nomine eiꝰ uocitent̄

ac designent̄. In q̄bꝰ extermina
tionibꝰ q̄dā loco. in in fuste ca
uo manu sua. petram misit.
quā omīs q̄ uolunt manū inca
uerna inqua petra posita est.
ponere possunt. & ipsā uolue
re & eā acauerna nullo inge
nio ualent extrahere. Post q̄dā
ū tempa q̄dā inuidens qđ multi
adlaudē sc̄i remigii. hoc preli
gione tenebant. manu ipsā pe
tram de cauerna extrahere uo
luit. Qđ n̄ ualens securi ipsū p
tusum ampliare temptauit.
& eleuans securī ut fustē pcu
teret. dextera manꝰ illi aruit.
& oculoꝝ lumī amisit. & q̄ famā
sc̄i remigii extinguere uolu
it. laudis uenerationē adaux̄.
In hac sollicitudine quā sc̄s re
migiꝰ depice locis religiosis
remsis eccl̄e patent̄ ostendit.
quia intnoꝝ sollicitudinē n̄
religiosi. exterioꝝ puidentiā
n̄ debent minuere. ne aūt ex
terioribꝰ dediti abintimis cor
ruant. aut solis interioribus
occupati q̄ foris debent. pxi
mis n̄ impendant. sꝫ sic s̄ met
adspiritalia uacent. ut exterioꝝ
amministrationē n̄ relinquāt.
ne cū curare corpalia funditꝰ
negligunt. subditoꝝ necessi
tatibꝰ minime succurrant.
& si eis necessaria p̄sentia sunt

ñtbuunt. neq; libent audiun
tur. Lgentis & enim mte doctne
sermo ñ penetrat. si hunc ap eius
animũ mali mte ñ cõmdat. Lẽ
aũt uerbi semel facile germi
nat. qñdo in audientis pecto
re pietas pdicantis rigat. Vn
de rectoꝝ necesse ẽ ut intiora
possit infundere. cogitatioẽ
innoxia. & iã extiora puide
re. Hanc pastoꝝ sollicitudinẽ
paulus excitat dicens. Qui su
oꝝ & maxime domesticoꝝ cu
rã ñ habet. fidẽ negabit. & ẽ
infideli deterior. Que beati
remigii sollicitudo qñtũ dõ
placuerit. miraculo ostenso
in eũ q ei bonis opib; inuide
bat. euidenter ostendit.
Ludwic rex cũ di benedicti
one p scm remigiũ accepta
de uictoria s adõ pdicta secu
rus. & in mandatis accipiens
ut tandiu ad dimicandũ pge
ret. qñdiu illi benedictũ ui
nũ s adõ datũ in cotidiano
usu potatũ sufficeret. Itẽ arri
puit contra gundebaudũ &
godogliscum frem ei cõmo
to exercitu maximo. & bur
gundiones cũ ingenti mul
titudine uenert cont eũ sup
oscarã fluuiũ secus castrũ. qd
diuinion dr. ibiq; int se ac
citẽ confugientes. gundebau
dus ac godogislus cũ burgun
dionib; fuga uerterunt. & uix
fuga lapsi euasert. Luduuico
ut solebat existente uictore.
gundebaudus se in auiione re
clusit. & paredũ consiliariũ
suũ pacẽ a ludwico expetiit.
Ludwic uo ablatis thesauris. cũ
pda maxima & francoꝝ exer
citu. ad ppa ẽ reuersus. Et mit
tens legatũ nomine patnum
uirũ industriũ ad alaricũ re
gẽ gothoꝝ de amicicie int eos
conditione mandauit. Ala
ric uo cũ p patnũ uellet ludvvi
cũ decipe. a patno exploratis
que circa eũ erant. & thesau
ris ei ingenio subarratis illu
sus est. In dieb; illis rex lud
wic cum uenisset parisius
ciuitatẽ ubi sedẽ suã constituit.
ait ad reginã & ad pplm. Satis
m molestũ ẽ qd gothi arriani
partẽ optimã galliarũ tenent.
eam cũ di auxilio & eiciamus
eos de ipsa tra. nrisq; ditionib;
qa ualde bona ẽ eã subiciam.
habentes iusticiã aduersus
alaricũ. ad quẽ p amicicie con
ditione legatũ direximus. p quẽ
nos decipe uoluit. Placuit
hoc consiliũ pcerib; francoꝝ.
Tunc p consiliũ regine sue fe
cit ecclam in honore apioꝝ
PETRI & Pauli in parisii ciuitat

BIBLIOTECA CIVICA DI UDINE

& pconsiliu beati remigii in
aurelianis ciuitate epor(um) syno
du conuocauit. in quo conuentu
multa utilia constituta fuere.
Rex quoq; deuotissim9 pgens (contra)
alaricu arrianu. benedictione
petiit a sco remigio. Cui & be
nedictione dedit. & uictoria
in uerbo spopondit. deditq; il
li plenu uas qd uulgaris consu
etudo flascone appellat de uino
qd benedix. sic & ia fecerat.
quando post baptismu contra
gundebaudu prexerat. pcipi
ens illi ut ta longe ad bellum
pcederet. quandiu illi 7 suis
qb9 inde dare uellet illd uinu.
de pdicto flascone n deficeret.
Bibit q inde rex ac regalis fami
lia. 7 numerosa turba ppli. 7 ex
inde ubrime faciant. Et uas
uini detmu n patit. s; benedic
tione di p sem remigiu indita
more fontis undatione reple
tus. Mouit aut rex cunctu exer
citu suu de pplo francor aduer
sus pictauis ciuitate. ibi enim
tc alaric9 rex gothor comoraba
tur. 7 sic pgamu turonicu per
gens. & reuerentia beato mar
tino atq; sco hilario exhibens.
sic locis suis lector inueniet
cu alarico rege gothor in cam
po mogloanse sup fluuiu glin
no. miliario x(mo). ab urbe picta
uis bellu conseruit. Iuisq; in
t se pugnanti b9. gothi cu rege
suo nimis collisi terga uerte
runt. ludouic9 solebat sicut
uictor extitit. Cuq; alaricu
int ficeret. duo gothi cu con
tis eu ex aduerso in late ferunt.
s; ppt lorica q indut9 erat lede
re nequerunt. Magis aut dns
lorica fidi indutu p orone sci
remigii patris & patroni sui
adiuuit eum. Patrata sitqde
uictoria. 7 multis ciuitatibus
sue ditioni sub iugatis. usq; to
losam prexit. 7 thesauros ala
rici suscipiens. p eq silina ci
uitate cui muri in conspectu
ei corruerunt. Int fectis gothis
arrianis q ibi erant cu glosa uic
toria de multis ciuitatib9 ad
ppa rediit. Conferam frs his
que in historia legim9 ueteri.
ea que historia hui9 patroni
nri reuolum9. Illic naq; scrip
tu e. ydria farine n defecit. &
lechit9 olei n e imminut9. do
nec dedit dns pluuia sup tram.
iuxta uerbu dni qd locut9 est
in manu helie. Et flascones
uini n defecerunt. usq; q do
cooparte patratis uictoriis rex
reuersus fuit ad ppa. iuxta
uerbu dni qd locut9 e in ma
nu remigii. P ide temp9 ab ana
stasio impre codicellos lude

uuic rex pconsulatu accep.
Cū q̄b codicellis & iā ipsi ana
stasius coronā aureā cū ge
mis. & tunicā blatteā misit.
// consul & ab eo die // & augustus ē ap
pellatus. S; & ormista roma
ne sedis pontifex scō remi
gio antiq metpolis epō. que
tunc tempis habebat subse
x. epōs eisdē psidentes. ui
ces suas in regno ludwici nup
cū integra gente ad fidē conusi
pscam ei pdicationē dno co
opante & sermone confirman
te sequentib signis. cōmisit hoc
m̄. Dilmo fri remigio. Ormi
sta. Suscipientes plena fra
ternitatis tue congratulatione
colloq̄a. q̄b germane salutis
tue letificauit inditio cor
porali. cū spiritalib officiis
incolomitate congruū esse
pspeximus hac ipsam quā mte
gerimus. uerbis apire leticiā.
Agis enī sūmi documta pon
tificis. dū & pdicanda facis
7 ea insinuare ñ differs. Pre
rogatiua q̄ de nri sūpsim
electione iudicii. qndo id
te optatū ēē didicimus. qd cete
ris agendū obnoxius impa
mus. ut in puinciis tanta
longinqtate disiunctis. &
aplice sedis uigorē. & pa
trū reglis studeas adhibe
re custodiā. Vices itaq; nras
p omne regnū dilecti & spalis
fris nri ludwici. quē nup am
miniculante supna grā plu
rimis 7 aplor temporib eqp
perandis signor miraculis p
dicationē salutiferā cōmitan
tib ad fidē cū gente integra
conuertisti. & sacri dono bap
tismatis consecrasti. saluis sacris pri
uilegiis. que & metpolitanis
decreuit antiqtas psentari
auctoritate cōmittimus. augen
tes studii hui participatione
ministerii dignitatē. reuelan
tes nras eidē remedio dispen
sationis excubias. Felicet de
singulis ñ indigeas edoceri.
aq iā pba uim acuta uniusa ser
uari. grati tam esse solet si iuris
trames ostendit. 7 laboraturis
iniuncti opis forma monstrat.
Patnas q̄ reglas & decreta sciissi
mis diffinita conciliis ab omib
seruata mandamus. in his uigilan
tiā tuā. in his curā fratne moni
tis exhortationis ostendimus.
his ea qnta dignū ē reuerentia
custodītis. nullu relinquit cul
pe locū scē obs conuersationis obsta
culū. Ibi fas nefasq; pscriptū ē.
ibi phibitū ē ad qd nullus aude
at aspirare. ibi concessū qd debe
at dno mis placitura psumere.
Quotiens uniuersale poscit reli

gionis causa concilium te cuncti
fr̄es euocante conueniant. Et si
quos eorum specialis negocii pulsat
intentio iurgia int̄ eos oborta
cōpesce. discussa sacra lege det̄
minando certamina. Quicq̄d aūt
illic pfide & ueritate constitu
tū. l' puida dispensatione p̄cep
tū. l' psone nr̄e auctoritate fue
rit confirmatū. totū ad scientiā
nr̄am instructa legationis atte
statione peruiat. Eo fit ut & n̄r
animus officii caritate datī̄ & tu
us securitate pfruat̄ accepti.
Ds̄ te incolomē custodiat frat̄
karissime. Huic scī ormisde de
pontificat' tempe sepe fat' lud
wic' rex glosus coronā aureā cū
gēmis que regnū appellari so
let. beato petro scō remigio su
gerente direxit. Hic beat' pp̄
ormisda misit constantinopoli
ad iustinū impatorē in lega
tione germanū capuanū epm
cui' animā uidit ab anglis in
celum deferri scs benedictus.
q̄ p curatione puelle demoni
ace ad beatū remigiū litteras
suas direx̄. Post hec omīa
mortuus ē ludwic' rex in pa
ce. & sepult' ē in basilica scī
PETRI apli quā ipse ac regina
sua edificauerāt. Mortuus ē aūt
anno q̄nto postquā cū alarico
rege gothorum pugnauit. regna

uit q̄q; annos. xxx. Et eodē mo
mento q̄ mortuus ē ludwicus
parisius reuelante spū. scs re
migius cū esset remi. defunctū
fuisse cognouit. & sibi assisten
tib' indicauit. His ita gestis. fi
lius chlodomiri filii ludwici
regis. nomine chlodoaldus in
terfectis frib' suis quos una cū
eo post patris obitū rothildis
regina nutriebat. in clericū se to
tondit. & pcessum temporis ui
te ac religionis sue merito. par
tem hereditatis a patruis regib'
obtinuit. de qua dirtiacū uil
lam in pago mosomagensi cū
appendiciis scō remigio ac
remsis eccle tradidit. & uillam
ruuliacū in pago briurico scō
dionisio delegauit. Villā u' no
uientū in pago parisiaco cum
omnib' ad se ptinentib' matri
eccle parisius ciuitatis u' pbr
extitit ordinat' donauit. In q̄
uilla plen' uirtutib' migrans
ad dnm. & in eccl̄a quā ipse
edificauerat corpore fuit in
pace sepultus. Cū epi demū
gallie & belgice puinciarum
causa fidei ad synodū conuenert̄.
beatū remigiū unde cūq; doc
tissimū. & in scripturis scīs eru
ditissimū. ac in ecclasticis dog
matib' exercitatū. ad idē conci
lium uenire pecierunt. Cui

synodo arrian⁹ quidā hereticus acerrim⁹ disputator 7 dialecticis ꝑpositionib⁹ ac conclusionib⁹ ꝯstrus. et inde nimis elat⁹ in t̄erat. Ingrediente sc̄o remigio ep̄o ꝯ conciliū. amultitudine frm̄ expectantiū. assurgentib⁹ omnib⁹ reuerent̄ sic̄ angl̄s dī suscipit̄. Sup̄b⁹ aūt heretic⁹ male de uero dī filio sentiens. dedignat⁹ ē ei assurgere. Qui pu nus cū sc̄s remigi⁹ ante eū transiit. ita obmutuit. ut nec uerbu ullū q̄dē affari potuerit. Expectantib⁹ aūt omnib⁹ ut post allocutionē sc̄i remigii. ille heretic⁹ aliq̄d diceret. nil potuit loqui. Sȝ aduestigia sc̄i remigii p̄nus cadens nutib⁹ ueniā petiit. Cui sc̄s remigi⁹ dix̄. In nomine dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i uere filii dī uiui. si ita de eo recte sentis loq̄re. et de illo sic̄ catholica credit eccl̄a. crede et confitere. Ad cui⁹ uocē ante suꝑbus hereticus. humilis iam et catholicus. catholicā fide de sc̄a t̄nitate et inseparabili. … et de xp̄i incarnatione confessus ē. 7 meadē confessionis sue fide se semp mansurum ꝓfessus ē. sicq; anima ꝑ infidelitatē ꝑdito. 7 corꝑali uoce ꝓpt̄ sup̄biā condempnato uirtute sc̄s remigius diuina. et animę et corꝑis reddidit sanitatē.

S ꝑnescente aūt sc̄o remigio et dī sp̄ū s̄ reuelante. q̄m habundantiā ipsius anni secutura esset fames. secut⁹ sc̄i ioseph p̄uidentiā de annona. que in ullis episcopii nata fuerat l' quā ab aliis comparauit. aceruos quos metas dicim⁹ fecit. ut ꝑplō fame inp̄im laboraturo inde subuenire ualeret. Unde et inde uilla q̄ celt⁹ dr̄. plures metas fieri iussit. Ipsi aūt homines celtenses semꝑ rebelles 7 seditiosi fuerunt. Qui q̄dā die dn̄ica inebriati. ceperunt int̄ se dicere. Quid ille iubileus sic eni appellabat̄ ꝓpt̄ etatis ꝓlixitatē. Sc̄s remigi⁹ facere uellet de illis metas quas congregauerat. an ciuitatē inde facere uellet. quia sic̄ turres ꝑ muros ciuitatis. ita ꝑ circuitū curtis metę habebant̄. et suadente diabolo se mutuo adhortati s̄. ut focū in eas mitterent. Qd' cū sc̄o remigio in ꝓpinqua uilla quę basilice curtis dr̄. consistenti cleri nuncio ē delatum. ascendit equū. ut ad iamā p̄sumptionē compescendā ad celtū ueniret. Quo cū ꝑuenit. iā ipse metę ardebant. Beat⁹ aūt remigi⁹ et etate et uespino frigore sicut

matutino fieri solet frigi dus de eq̄ descendit. et alonge se calefacere cepit tranquil lo corde et ore dicens. Semp̄ ē bonū foc̄ si n̄ sup̄ potest. ue runtam ōms qui hoc egerunt 7 q̄ de eorum germine nati fuerit uiri ponderosi fiant. 7 feminę eorum gutnose fiet. Qd̄ ita implet um ē. nā usq; ad tempora karoli magni imperatoris. q̄ eosdē homines de cetero. qm̄ uicedonū in eadē uilla morte crudelissima occiderunt. exterminatū auctorib' int̄ fectis. et consentientes p diuersas p̄uincias disp̄gi. atq; p̄petuo exilio condēpnari fecit. 7 de ceteris uillis episcopii remissis eandē uillā uillā restaurari p̄cepit. ita uiri et femine mutati p̄manserunt. sicut sci uiri sententia p̄mulgauit. Quosdā aūt de eorum p̄genie qui tunc fuga lapsi cum aliis disp̄gebant. remanserunt 7 ad eandē uillā redierunt. nos hanc uindicte sustinentes sententiā. uidim'. sic et gehi cū domo sua maledictione helysei lepra mutat' est. d̄pte quidē sententia uiri di spū ei' repleti q̄ sic p̄sentes uidit. ita posteros eorum rebelles ac seditiosos preuidit. uindictā hui'mdi presumptores n̄ solū in se uerum et in genere contraxerunt. ut sic peccatū p̄mi parentis p̄t ducē feminis cuncta eius genita. peccatū ei' 7 mortē corporis p̄ peccato illatā traxerit. ita ut genitalib' horum p̄sūptorum generati uindictā illatā generali mal' sustinerent. Et q̄a in femineo sexu n̄ erat. ū uindicta similis in membris similib' monstraret. sic p̄gutur p̄me matris gustus illicit' transiens ad p̄uaricatricis sobole diriuauit in culpam. sic et ad genitas de hac stirpe p̄pagaret ignominiosa hereditas. Post p̄missas aūt et alias multas uirtutes quas dn̄s p̄ hc scm̄ suū opari dignatus est. gemit' et suspiria illi' exaudiens quib' dicebat. quando ueniā et apparebo. a. f. 7 cetā. reuelans ei dn̄s consolans illū. imminere diē obit' sui. Qua dere scdm̄ sacros canones testamtū rerū suarum condidit. Cū dederit dilectis. s. s. h. ē. h. di. Omis q̄ dormit in morte. p̄dit hereditatem. S; cū dederit. d. s. s. h. ē h. di. quia electi di p̄quā p̄uenerint ad mortē. tc̄ inueniunt hereditatē. sic scs rem igius terrenā derelinquens hereditatē. accepit etnā. quia oliua fructifera placida mīe opa extitit in domo. uidelicet

BIBLIOTECA CIVICA DI UDINE

BIBLIOTECA [illegible] UDINE

Restauro
effettuato a cura ed a spese della
Soprintendenza Bibliografica
per il Veneto Orientale e la Venezia Giulia
VENEZIA